

USTAWA
z dnia 27 kwietnia 2001 r.

Prawo ochrony środowiska¹⁾

Opracowano na podstawie: tj. Dz. U. z 2008 r. Nr 25, poz. 150, Nr 111, poz. 708, Nr 138, poz. 865, Nr 154, poz. 958, Nr 171, poz. 1056, Nr 199, poz. 1227, Nr 223, poz. 1464, Nr 227, poz. 1505, z 2009 r. Nr 19, poz. 100, Nr 20, poz. 106, Nr 79, poz. 666, Nr 130, poz. 1070, Nr 215, poz. 1664, z 2010 r. Nr 21, poz. 104, Nr 28, poz. 145, Nr 40, poz. 227, Nr 76, poz. 489, Nr 119, poz. 804, Nr 152, poz. 1018 i poz. 1019, Nr 182, poz. 1228, Nr 229, poz. 1498, Nr 249, poz. 1657, z 2011 r. Nr 32, poz. 159, Nr 63, poz. 322, Nr 94, poz. 551, Nr 99, poz. 569, Nr 122, poz. 695, Nr 129, poz. 734, Nr 152, poz. 897, Nr 178, poz. 1060, Nr 224, poz. 1341.

¹⁾ Niniejsza ustawa dokonuje w zakresie swojej regulacji wdrożenia następujących dyrektyw Wspólnot Europejskich:

- 1) dyrektywy Rady 75/439/EWG z dnia 16 czerwca 1975 r. w sprawie unieszkodliwiania olejów odpadowych (Dz. Urz. WE L 194 z 25.07.1975, str. 23, L 42 z 12.02.1987, str. 43, L 377 z 31.12.1991, str. 48, L 243 z 24.09.1996, str. 31 i L 332 z 28.12.2000, str. 91),
- 2) dyrektywy Rady 75/442/EWG z dnia 15 lipca 1975 r. w sprawie odpadów (Dz. Urz. WE L 194 z 25.07.1975, str. 39, L 78 z 26.03.1991, str. 32 i L 377 z 23.12.1991, str. 48),
- 3) dyrektywy Rady 78/176/EWG z dnia 20 lutego 1978 r. w sprawie odpadów pochodzących z przemysłu ditlenku tytanu (Dz. Urz. WE L 54 z 25.02.1978, str. 19, L 378 z 31.12.1982, str. 1, L 32 z 03.02.1983, str. 28, L 377 z 31.12.1991, str. 48 i L 409 z 31.12.1992, str. 11),
- 4) dyrektywy Rady 79/409/EWG z dnia 2 kwietnia 1979 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa (Dz. Urz. WE L 103 z 25.04.1979, str. 1, L 319 z 07.11.1979, str. 3, L 115 z 08.05.1991, str. 41 i L 164 z 30.06.1994, str. 9),
- 5) dyrektywy Rady 84/360/EWG z dnia 28 czerwca 1984 r. w sprawie zwalczania zanieczyszczeń powietrza przez zakłady przemysłowe (Dz. Urz. WE L 188 z 16.07.1984, str. 20),
- 6) dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 85/337/EWG z dnia 27 czerwca 1985 r. w sprawie oceny wpływu wywieranego przez niektóre przedsięwzięcia publiczne i prywatne na środowisko (Dz. Urz. WE L 175 z 05.07.1985, str. 40, L 73 z 14.03.1997, str. 5 i L 156 z 25.06.2003, str. 17),
- 7) dyrektywy Rady 87/217/EWG z dnia 19 marca 1987 r. w sprawie ograniczania zanieczyszczenia środowiska azbestem i zapobiegania temu zanieczyszczeniu (Dz. Urz. WE L 85 z 28.03.1987, str. 40),
- 8) dyrektywy Rady 88/609/EWG z dnia 24 listopada 1988 r. w sprawie ograniczenia emisji niektórych zanieczyszczeń do powietrza z dużych obiektów energetycznego spalania (Dz. Urz. WE L 336 z 07.12.1988, str. 1 i L 337 z 24.12.1994, str. 83),
- 9) dyrektywy Rady 90/313/EWG z dnia 7 czerwca 1990 r. w sprawie swobody dostępu do informacji o środowisku (Dz. Urz. WE L 158 z 23.06.1990, str. 56 i L 41 z 14.02.2003, str. 26),
- 10) dyrektywy Rady 91/692/EWG z dnia 23 grudnia 1991 r. normalizującej i racjonalizującej sprawozdania dotyczące wykonywania niektórych dyrektyw odnoszących się do środowiska (Dz. Urz. WE L 377 z 31.12.1991, str. 48),
- 11) dyrektywy Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory (Dz. Urz. WE L 206 z 22.07.1992, str. 7 i L 305 z 08.11.1997, str. 42),
- 12) dyrektywy Rady 92/112/EWG z dnia 15 grudnia 1992 r. w sprawie procedur harmonizacji programów mających na celu ograniczenie i ostateczną eliminację zanieczyszczeń powodowanych przez odpady pochodzące z przemysłu dwutlenku tytanu (Dz. Urz. WE L 409 z 31.12.1992, str. 11),
- 13) dyrektywy Rady 96/59/WE z dnia 16 września 1996 r. w sprawie unieszkodliwiania polichlorowanych bifenyli i polichlorowanych trifenyli (PCB/PCT) (Dz. Urz. WE L 243 z 24.09.1996, str. 31),
- 14) dyrektywy Rady 96/61/WE z dnia 24 września 1996 r. dotyczącej zintegrowanego zapobiegania zanieczyszczeniom i ich kontroli (Dz. Urz. WE L 257 z 10.10.1996, str. 26, L 156 z 25.06.2003, str. 17 i L 275 z 25.10.2003, str. 32),
- 15) dyrektywy Rady 96/62/WE z dnia 27 września 1996 r. w sprawie oceny i zarządzania jakością otaczającego powietrza (Dz. Urz. WE L 296 z 21.11.1996, str. 55),
- 16) dyrektywy Rady 96/82/WE z dnia 9 grudnia 1996 r. w sprawie kontroli zagrożeń niebezpieczeństwa poważnych awarii związanych z substancjami niebezpiecznymi (Dz. Urz. WE L 10 z 14.01.1997, str. 13 i L 345 z 31.12.2003, str. 97),
- 17) dyrektywy Rady 1999/13/WE z dnia 11 marca 1999 r. w sprawie ograniczenia emisji lotnych związków organicznych spowodowanej użyciem organicznych rozpuszczalników podczas niektórych czynności i w niektórych urządzeniach (Dz. Urz. WE L 85 z 29.03.1999, str. 1 i L 143 z 30.04.2004, str. 87),

Tytuł I

PRZEPISY OGÓLNE

Dział I

Zakres obowiązywania ustawy

Art. 1.

-
- 18) dyrektywy Rady 1999/30/WE z dnia 22 kwietnia 1999 r. odnoszącej się do wartości dopuszczalnych dla dwutlenku siarki, dwutlenku azotu i tlenków azotu oraz pyłu i ołowiu w otaczającym powietrzu (Dz. Urz. WE L 163 z 29.06.1999, str. 41),
 - 19) dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 1999/94/WE z dnia 13 grudnia 1999 r. odnoszącej się do dostępności dla konsumentów informacji o zużyciu paliwa i emisjach CO₂ w odniesieniu do obrotu nowymi samochodami osobowymi (Dz. Urz. WE L 12 z 18.01.2000, str. 16 i L 186 z 25.07.2003, str. 34),
 - 20) dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2000/53/WE z dnia 18 września 2000 r. w sprawie pojazdów wycofanych z eksploatacji (Dz. Urz. WE L 269 z 21.10.2000, str. 34, L 170 z 29.06.2002, str. 81 i L 25 z 28.01.2005, str. 73),
 - 21) dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2000/69/WE z dnia 16 listopada 2000 r. dotyczącej wartości dopuszczalnych benzenu i tlenku węgla w otaczającym powietrzu (Dz. Urz. WE L 313 z 13.12.2000, str. 12),
 - 22) dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2000/76/WE z dnia 4 grudnia 2000 r. w sprawie spalania odpadów (Dz. Urz. WE L 332 z 28.12.2000, str. 91),
 - 23) dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2001/42/WE z dnia 27 czerwca 2001 r. w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko (Dz. Urz. WE L 197 z 21.07.2001, str. 30),
 - 24) dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2001/80/WE z dnia 23 października 2001 r. w sprawie ograniczenia emisji niektórych zanieczyszczeń do powietrza z dużych obiektów energetycznego spalania (Dz. Urz. WE L 309 z 27.11.2001, str. 1),
 - 25) dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2002/3/WE z dnia 12 lutego 2002 r. odnoszącej się do ozonu w otaczającym powietrzu (Dz. Urz. WE L 67 z 09.03.2002, str. 14),
 - 26) dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2002/49/WE z dnia 25 czerwca 2002 r. odnoszącej się do oceny i zarządzania poziomem hałasu w środowisku (Dz. Urz. WE L 189 z 18.07.2002, str. 12),
 - 27) dyrektywy 2002/96/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 27 stycznia 2003 r. w sprawie zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego (WEEE) (Dz. Urz. WE L 37 z 13.02.2003, str. 24 i L 345 z 31.12.2003, str. 106),
 - 28) dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2003/35/WE z dnia 26 maja 2003 r. przewidującej udział społeczeństwa w odniesieniu do sporządzania niektórych planów i programów w zakresie środowiska oraz zmieniającej w odniesieniu do udziału społeczeństwa i dostępu do wymiaru sprawiedliwości dyrektywy Rady 85/337/EWG i 96/61/WE (Dz. Urz. WE L 156 z 25.06.2003, str. 17),
 - 29) postanowienia dyrektywy 2004/107/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 15 grudnia 2004 r. w sprawie arsenu, kadmu, rtęci, niklu i wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych w otaczającym powietrzu (Dz. Urz. UE L 23 z 26.01.2005, str. 3),
 - 30) postanowienia rozporządzenia (WE) nr 166/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 18 stycznia 2006 r. w sprawie ustanowienia Europejskiego Rejestru Uwalniania i Transferu Zanieczyszczeń i zmieniającego dyrektywę Rady 91/689/EWG i 96/61/WE (Dz. Urz. UE L 33 z 04.02.2006, str. 1).

Dane dotyczące aktów prawa Unii Europejskiej ogłoszonych przed dniem 1 maja 2004 r., zamieszczone w niniejszej ustawie, dotyczą ogłoszenia tych aktów w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej – wydanie specjalne.

Ustawa określa zasady ochrony środowiska oraz warunki korzystania z jego zasobów, z uwzględnieniem wymagań zrównoważonego rozwoju, a w szczególności:

- 1) zasady ustalania:
 - a) warunków ochrony zasobów środowiska,
 - b) warunków wprowadzania substancji lub energii do środowiska,
 - c) kosztów korzystania ze środowiska;
- 2) (uchylony);
- 3) (uchylony);
- 4) obowiązki organów administracji;
- 5) odpowiedzialność i sankcje.

Art. 2.

1. Przepisów ustawy nie stosuje się do spraw uregulowanych w przepisach prawa atomowego.
2. Przepisów ustawy nie stosuje się także w zakresie:
 - 1) obowiązku posiadania pozwolenia,
 - 1a) wydawania decyzji o dopuszczalnym poziomie hałasu,
 - 2) ponoszenia opłat,
 - w razie prowadzenia działań ratowniczych.
- 2a. Przepisów ustawy nie stosuje się także w zakresie hałasu powstającego w związku z powszechnym korzystaniem ze środowiska.
3. Przepisy ustawy nie naruszają przepisów ustawy z dnia 5 sierpnia 2010 r. o ochronie informacji niejawnych (Dz. U. Nr 182, poz. 1228).
4. Zasady ochrony morza przed zanieczyszczeniem przez statki oraz organy administracji właściwe w sprawach tej ochrony określają przepisy odrębne.

Dział II **Definicje i zasady ogólne**

Art. 3.

Ilekróć w ustawie jest mowa o:

- 1) aglomeracji – rozumie się przez to miasto lub kilka miast o wspólnych granicach administracyjnych;
- 2) autostradzie – rozumie się przez to także drogę ekspresową, jeżeli przepisy o autostradach płatnych mają zastosowanie do tej drogi;
- 3) eksploatacji instalacji lub urządzenia – rozumie się przez to użytkowanie instalacji lub urządzenia oraz utrzymywanie ich w sprawności;
- 4) emisji – rozumie się przez to wprowadzane bezpośrednio lub pośrednio, w wyniku działalności człowieka, do powietrza, wody, gleby lub ziemi:
 - a) substancje,
 - b) energii, takie jak ciepło, hałas, wibracje lub pola elektromagnetyczne;
- 5) hałasie – rozumie się przez to dźwięki o częstotliwościach od 16 Hz do 16 000 Hz;
- 6) instalacji – rozumie się przez to:
 - a) stacjonarne urządzenie techniczne,

- b) zespół stacjonarnych urządzeń technicznych powiązanych technologicznie, do których tytułem prawnym dysponuje ten sam podmiot i położonych na terenie jednego zakładu,
 - c) budowle niebędące urządzeniami technicznymi ani ich zespołami, których eksploatacja może spowodować emisję;
- 7) istotnej zmianie instalacji – rozumie się przez to taką zmianę sposobu funkcjonowania instalacji lub jej rozbudowę, która może powodować znaczące zwiększenie negatywnego oddziaływania na środowisko;
- 8) kompensacji przyrodniczej – rozumie się przez to zespół działań obejmujących w szczególności roboty budowlane, roboty ziemne, rekultywację gleby, zalesianie, zadrzewianie lub tworzenie skupień roślinności, prowadzących do przywrócenia równowagi przyrodniczej lub tworzenie skupień roślinności, prowadzących do przywrócenia równowagi przyrodniczej na danym terenie, wyrównania szkód dokonanych w środowisku przez realizację przedsięwzięcia i zachowanie walorów krajobrazowych;
- 8a) lotnisku – rozumie się przez to także port lotniczy oraz lądowisko;
- 9) metodyce referencyjnej – rozumie się przez to określoną na podstawie ustawy metodę pomiarów lub badań, która może obejmować w szczególności sposób poboru próbek, sposób interpretacji uzyskanych danych, a także metodyki modelowania rozprzestrzeniania substancji oraz energii w środowisku;
- 10) najlepszych dostępnych technikach – rozumie się przez to najbardziej efektywny oraz zaawansowany poziom rozwoju technologii i metod prowadzenia danej działalności, wykorzystywany jako podstawa ustalania granicznych wielkości emisyjnych, mających na celu eliminowanie emisji lub, jeżeli nie jest to praktycznie możliwe, ograniczanie emisji i wpływu na środowisko jako całość, z tym że pojęcie:
- a) „technika” oznacza zarówno stosowaną technologię, jak i sposób, w jaki dana instalacja jest projektowana, wykonywana, eksploatowana oraz likwidowana,
 - b) „dostępne techniki” oznacza techniki o takim stopniu rozwoju, który umożliwia ich praktyczne zastosowanie w danej dziedzinie przemysłu, z uwzględnieniem warunków ekonomicznych i technicznych oraz rachunku kosztów inwestycyjnych i korzyści dla środowiska, a które to techniki prowadzący daną działalność może uzyskać,
 - c) „najlepsza technika” oznacza najbardziej efektywną technikę w osiągnięciu wysokiego ogólnego poziomu ochrony środowiska jako całości;
- 10a) obszarze cichym w aglomeracji – rozumie się przez to obszar, na którym nie występują przekroczenia dopuszczalnych poziomów hałasu wyrażonych wskaźnikiem hałasu L_{DWN} ;
- 10b) obszarze cichym poza aglomeracją – rozumie się przez to obszar, który nie jest narażony na oddziaływanie hałasu komunikacyjnego, przemysłowego lub pochodzącego z działalności rekreacyjno-wypoczynkowej;
- 10c) (uchylony);
- 11) oddziaływaniu na środowisko – rozumie się przez to również oddziaływanie na zdrowie ludzi;
- 11a) (uchylony);

- 12) odpadach – rozumie się przez to odpady w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach (Dz. U. z 2007 r. Nr 39, poz. 251 i Nr 88, poz. 587);
- 13) ochronie środowiska – rozumie się przez to podjęcie lub zaniechanie działań, umożliwiające zachowanie lub przywracanie równowagi przyrodniczej; ochrona ta polega w szczególności na:
 - a) racjonalnym kształtowaniu środowiska i gospodarowaniu zasobami środowiska zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju,
 - b) przeciwdziałaniu zanieczyszczeniom,
 - c) przywracaniu elementów przyrodniczych do stanu właściwego;
- 14) organie administracji – rozumie się przez to:
 - a) ministrów, centralne organy administracji rządowej, wojewodów, działające w ich lub we własnym imieniu inne terenowe organy administracji rządowej, organy jednostek samorządu terytorialnego,
 - b) inne podmioty, gdy są one powołane z mocy prawa lub na podstawie porozumień do wykonywania zadań publicznych dotyczących środowiska i jego ochrony;
- 15) organie ochrony środowiska – rozumie się przez to organy administracji powołane do wykonywania zadań publicznych z zakresu ochrony środowiska, stosownie do ich właściwości określonej w tytule VII w dziale I;
- 16) organizacji ekologicznej – rozumie się przez to organizacje społeczne, których statutowym celem jest ochrona środowiska;
- 17) PCB – rozumie się przez to polichlorowane difenyle, polichlorowane trifenyle, monometylotetrachlorodifenylometan, monometylodichlorodifenylometan, monometylofibromodifenylometan oraz mieszaniny zawierające jakąkolwiek z tych substancji w ilości powyżej 0,005% wagowo łącznie;
- 18) polach elektromagnetycznych – rozumie się przez to pole elektryczne, magnetyczne oraz elektromagnetyczne o częstotliwościach od 0 Hz do 300 GHz;
- 19) (uchylony);
- 20) podmiocie korzystającym ze środowiska – rozumie się przez to:
 - a) przedsiębiorcę w rozumieniu art. 4 ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (Dz. U. z 2007 r. Nr 155, poz. 1095 i Nr 180, poz. 1280), a także osoby prowadzące działalność wytwórczą w rolnictwie w zakresie upraw rolnych, chowu lub hodowli zwierząt, ogrodnictwa, warzywnictwa, leśnictwa i rybactwa śródlądowego oraz osoby wykonujące zawód medyczny w ramach indywidualnej praktyki lub indywidualnej specjalistycznej praktyki,
 - b) jednostkę organizacyjną niebędącą przedsiębiorcą w rozumieniu ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej,
 - c) osobę fizyczną niebędącą podmiotem, o którym mowa w lit. a, korzystającą ze środowiska w zakresie, w jakim korzystanie ze środowiska wymaga pozwolenia;
- 21) pomiarze – rozumie się przez to również obserwacje oraz analizy;
- 22) (uchylony);
- 23) poważnej awarii – rozumie się przez to zdarzenie, w szczególności emisję, pożar lub eksplozję, powstałe w trakcie procesu przemysłowego, magazynowania lub transportu, w których występuje jedna lub więcej niebezpiecz-

- nych substancji, prowadzące do natychmiastowego powstania zagrożenia życia lub zdrowia ludzi lub środowiska lub powstania takiego zagrożenia z opóźnieniem;
- 24) poważnej awarii przemysłowej – rozumie się przez to poważną awarię w zakładzie;
- 25) powierzchni ziemi – rozumie się przez to naturalne ukształtowanie terenu, glebę oraz znajdującą się pod nią ziemię do głębokości oddziaływania człowieka, z tym że pojęcie „gleba” oznacza górną warstwę litosfery, złożoną z części mineralnych, materii organicznej, wody, powietrza i organizmów, obejmującą wierzchnią warstwę gleby i podglebie;
- 26) powietrzu – rozumie się przez to powietrze znajdujące się w troposferze, z wyłączeniem wewnątrz budynków i miejsc pracy;
- 26a) poziomie dźwięku A wyrażonym w decybelach (dB) – rozumie się przez to wartość poziomu ciśnienia akustycznego, skorygowaną według charakterystyki częstotliwościowej A, wyznaczoną zgodnie z Polską Normą;
- 27) (uchylony);
- 28) poziomie substancji w powietrzu – rozumie się przez to stężenie substancji w powietrzu w odniesieniu do ustalonego czasu lub opad takiej substancji w odniesieniu do ustalonego czasu i powierzchni, przy czym:
- a) poziom dopuszczalny – jest to poziom substancji, który ma być osiągnięty w określonym terminie i który po tym terminie nie powinien być przekraczany; poziom dopuszczalny jest standardem jakości powietrza,
 - b) poziom docelowy – jest to poziom substancji, który ma być osiągnięty w określonym czasie za pomocą ekonomicznie uzasadnionych działań technicznych i technologicznych; poziom ten określa się w celu zapobiegania lub ograniczania szkodliwego wpływu danej substancji na zdrowie ludzi lub środowisko jako całość,
 - c) poziom celu długoterminowego – jest to poziom substancji, poniżej którego, zgodnie ze stanem współczesnej wiedzy, bezpośredni szkodliwy wpływ na zdrowie ludzi lub środowisko jako całość jest mało prawdopodobny; poziom ten ma być osiągnięty w długim okresie czasu, z wyjątkiem sytuacji, gdy nie może być osiągnięty za pomocą ekonomicznie uzasadnionych działań technicznych i technologicznych;
- 29) pozwoleniu, bez podania jego rodzaju – rozumie się przez to pozwolenie na wprowadzanie do środowiska substancji lub energii, o którym mowa w art. 181 ust. 1;
- 30) produkcie – rozumie się przez to wprowadzaną do obrotu substancję, energię, instalację, urządzenie oraz inny przedmiot lub jego część;
- 31) prowadzącym instalację – rozumie się przez to podmiot uprawniony na podstawie określonego tytułu prawnego do władania instalacją w celu jej eksploatacji zgodnie z wymaganiami ochrony środowiska, na zasadach wskazanych w ustawie;
- 32) równowadze przyrodniczej – rozumie się przez to stan, w którym na określonym obszarze istnieje równowaga we wzajemnym oddziaływaniu: człowieka, składników przyrody żywej i układu warunków siedliskowych tworzonych przez składniki przyrody nieożywionej;
- 32a) ruchach masowych ziemi – rozumie się przez to powstające naturalnie lub na skutek działalności człowieka osuwanie, spływanie lub obrywanie powierzchniowych warstw skał, zwietrzliny i gleby;

- 32b) równoważnym poziomem hałasu – rozumie się przez to wartość poziomu ciśnienia akustycznego ciągłego ustalonego dźwięku, skorygowaną według charakterystyki częstotliwościowej A, która w określonym przedziale czasu odniesienia jest równa średniemu kwadratowi ciśnienia akustycznego analizowanego dźwięku o zmiennym poziomie w czasie; równoważny poziom hałasu wyraża się wzorem zgodnie z Polską Normą;
- 32c) ryzyku – rozumie się przez to prawdopodobieństwo wystąpienia konkretnego skutku w określonym czasie lub w określonej sytuacji;
- 33) standardach emisyjnych – rozumie się przez to dopuszczalne wielkości emisji;
- 34) standardzie jakości środowiska – rozumie się przez to poziomy dopuszczalne substancji lub energii, które muszą być osiągnięte w określonym czasie przez środowisko jako całość lub jego poszczególne elementy przyrodnicze;
- 35) staroście – rozumie się przez to także prezydenta miasta na prawach powiatu;
- 36) substancji – rozumie się przez to pierwiastki chemiczne oraz ich związki, mieszaniny lub roztwory występujące w środowisku lub powstałe w wyniku działalności człowieka;
- 37) substancji niebezpiecznej – rozumie się przez to jedną lub więcej substancji albo mieszaniny substancji, które ze względu na swoje właściwości chemiczne, biologiczne lub promieniotwórcze mogą, w razie nieprawidłowego obchodzenia się z nimi, spowodować zagrożenie życia lub zdrowia ludzi lub środowiska; substancją niebezpieczną może być surowiec, produkt, półprodukt, odpad, a także substancja powstała w wyniku awarii;
- 38) ściekach – rozumie się przez to wprowadzane do wód lub do ziemi:
- wody zużyte, w szczególności na cele bytowe lub gospodarcze,
 - ciekle odchody zwierzęce, z wyjątkiem gnojówki i gnojowicy przeznaczonych do rolniczego wykorzystania w sposób i na zasadach określonych w ustawie z dnia 10 lipca 2007 r. o nawozach i nawożeniu (Dz. U. Nr 147, poz. 1033),
 - wody opadowe lub roztopowe, ujęte w otwarte lub zamknięte systemy kanalizacyjne, pochodzące z powierzchni zanieczyszczonych o trwałej nawierzchni, w szczególności z miast, portów, lotnisk, terenów przemysłowych, handlowych, usługowych i składowych, baz transportowych oraz dróg i parkingów,
 - wody odciekowe ze składowisk odpadów i miejsc ich magazynowania, wykorzystane solanki, wody lecznicze i termalne,
 - wody pochodzące z odwodnienia zakładów górniczych, z wyjątkiem wód włączanych do górotworu, jeżeli rodzaje i ilość substancji zawartych w wodzie włączanej do górotworu są tożsame z rodzajami i ilościami substancji zawartych w pobranej wodzie,
 - wody wykorzystane, odprowadzane z obiektów chowu lub hodowli ryb łososiowatych,
 - wody wykorzystane, odprowadzane z obiektów chowu lub hodowli ryb innych niż łososiowate albo innych organizmów wodnych, o ile produkcja tych ryb lub organizmów, rozumiana jako średnioroczny przyrost masy tych ryb albo tych organizmów w poszczególnych latach cyklu produkcyjnego, przekracza 1 500 kg z 1 ha powierzchni użytkowej stawów rybnych tego obiektu w jednym roku danego cyklu;

- 38a) ściekach bytowych – rozumie się przez to ścieki z budynków mieszkalnych, zamieszkania zbiorowego oraz użyteczności publicznej, powstające w wyniku ludzkiego metabolizmu lub funkcjonowania gospodarstw domowych oraz ścieki o zbliżonym składzie pochodzące z tych budynków;
- 38b) ściekach komunalnych – rozumie się przez to ścieki bytowe lub mieszaninę ścieków bytowych ze ściekami przemysłowymi albo wodami opadowymi lub roztopowymi, odprowadzane urządzeniami służącymi do realizacji zadań własnych gminy w zakresie kanalizacji i oczyszczania ścieków komunalnych;
- 38c) ściekach przemysłowych – rozumie się przez to ścieki, niebędące ściekami bytowymi albo wodami opadowymi lub roztopowymi, powstałe w związku z prowadzoną przez zakład działalnością handlową, przemysłową, składową, transportową lub usługową, a także będące ich mieszaniną ze ściekami innego podmiotu, odprowadzane urządzeniami kanalizacyjnymi tego zakładu;
- 39) środowisku – rozumie się przez to ogół elementów przyrodniczych, w tym także przekształconych w wyniku działalności człowieka, a w szczególności powierzchnię ziemi, kopaliny, wody, powietrze, krajobraz, klimat oraz pozostałe elementy różnorodności biologicznej, a także wzajemne oddziaływania pomiędzy tymi elementami;
- 40) terenie zamkniętym – rozumie się przez to teren, a w szczególnych przypadkach obiekt budowlany lub jego część, dostępny wyłącznie dla osób uprawnionych oraz wyznaczony w sposób określony w ustawie z dnia 17 maja 1989 r. – Prawo geodezyjne i kartograficzne (Dz. U. z 2005 r. Nr 240, poz. 2027, z 2006 r. Nr 170, poz. 1217 oraz z 2007 r. Nr 21, poz. 125);
- 41) tytule prawnym – rozumie się przez to prawo własności, użytkowanie wieczyste, trwałe zarząd, ograniczone prawo rzeczowe albo stosunek zobowiązaniowy;
- 42) urządzeniu – rozumie się przez to niestacjonarne urządzenie techniczne, w tym środki transportu;
- 42a) użytkownika urządzenia – rozumie się przez to podmiot uprawniony na podstawie określonego tytułu prawnego do władania urządzeniem w celu jego eksploatacji zgodnie z wymaganiami ochrony środowiska, na zasadach wskazanych w ustawie;
- 43) wielkości emisji – rozumie się przez to rodzaj i ilość wprowadzanych substancji lub energii w określonym czasie oraz stężenia lub poziomy substancji lub energii, w szczególności w gazach odlotowych, wprowadzanych ściekach oraz wytwarzanych odpadach;
- 44) władającym powierzchnią ziemi – rozumie się przez to właściciela nieruchomości, a jeżeli w ewidencji gruntów i budynków prowadzonej na podstawie ustawy – Prawo geodezyjne i kartograficzne ujawniono inny podmiot władający gruntem – podmiot ujawniony jako władający;
- 45) właściwym organie Państwowej Straży Pożarnej – rozumie się przez to:
 - a) komendanta powiatowego – w sprawach dotyczących zakładów o zwiększonym ryzyku,
 - b) komendanta wojewódzkiego – w sprawach dotyczących zakładów o dużym ryzyku;
- 46) wprowadzaniu ścieków do ziemi – rozumie się przez to także wprowadzanie ścieków do gleby;
- 47) wykorzystywaniu substancji – rozumie się przez to także ich gromadzenie;

- 48) zakładzie – rozumie się przez to jedną lub kilka instalacji wraz z terenem, do którego prowadzący instalacje posiada tytuł prawny, oraz znajdującymi się na nim urządzeniami;
- 49) zanieczyszczeniu – rozumie się przez to emisję, która może być szkodliwa dla zdrowia ludzi lub stanu środowiska, może powodować szkodę w dobrach materialnych, może pogarszać walory estetyczne środowiska lub może kolidować z innymi, uzasadnionymi sposobami korzystania ze środowiska;
- 50) zrównoważonym rozwoju – rozumie się przez to taki rozwój społeczno-gospodarczy, w którym następuje proces integrowania działań politycznych, gospodarczych i społecznych, z zachowaniem równowagi przyrodniczej oraz trwałości podstawowych procesów przyrodniczych, w celu zagwarantowania możliwości zaspokajania podstawowych potrzeb poszczególnych społeczności lub obywateli zarówno współczesnego pokolenia, jak i przyszłych pokoleń.

Art. 4.

1. Powszechne korzystanie ze środowiska przysługuje z mocy ustawy każdemu i obejmuje korzystanie ze środowiska, bez użycia instalacji, w celu zaspokojenia potrzeb osobistych oraz gospodarstwa domowego, w tym wypoczynku oraz uprawiania sportu, w zakresie:
 - 1) wprowadzania do środowiska substancji lub energii;
 - 2) innych niż wymienione w pkt 1 rodzajów powszechnego korzystania z wód w rozumieniu ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. – Prawo wodne (Dz. U. z 2005 r. Nr 239, poz. 2019, z późn. zm.²⁾).
2. Korzystanie ze środowiska wykraczające poza ramy korzystania powszechnego może być, w drodze ustawy, obwarowane obowiązkiem uzyskania pozwolenia, ustalającego w szczególności zakres i warunki tego korzystania, wydanego przez właściwy organ ochrony środowiska.
3. Zwykłym korzystaniem ze środowiska jest takie korzystanie wykraczające poza ramy korzystania powszechnego, co do którego ustawa nie wprowadza obowiązku uzyskania pozwolenia, oraz zwykle korzystanie z wody w rozumieniu przepisów ustawy – Prawo wodne.

Art. 5.

Ochrona jednego lub kilku elementów przyrodniczych powinna być realizowana z uwzględnieniem ochrony pozostałych elementów.

Art. 6.

1. Kto podejmuje działalność mogącą negatywnie oddziaływać na środowisko, jest obowiązany do zapobiegania temu oddziaływaniu.
2. Kto podejmuje działalność, której negatywne oddziaływanie na środowisko nie jest jeszcze w pełni rozpoznane, jest obowiązany, kierując się przezornością, podjąć wszelkie możliwe środki zapobiegawcze.

²⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2005 r. Nr 267, poz. 2255, z 2006 r. Nr 170, poz. 1217 i Nr 227, poz. 1658 oraz z 2007 r. Nr 21, poz. 125, Nr 64, poz. 427, Nr 75, poz. 493, Nr 88, poz. 587, Nr 147, poz. 1033, Nr 176, poz. 1238, Nr 181, poz. 1286 i Nr 231, poz. 1704.

Art. 7.

1. Kto powoduje zanieczyszczenie środowiska, ponosi koszty usunięcia skutków tego zanieczyszczenia.
2. Kto może spowodować zanieczyszczenie środowiska, ponosi koszty zapobiegania temu zanieczyszczeniu.

Art. 7a.

Do bezpośredniego zagrożenia szkodą w środowisku i do szkody w środowisku w rozumieniu ustawy z dnia 13 kwietnia 2007 r. o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie (Dz. U. Nr 75, poz. 493) stosuje się przepisy tej ustawy.

Art. 8.

Polityki, strategie, plany lub programy dotyczące w szczególności przemysłu, energetyki, transportu, telekomunikacji, gospodarki wodnej, gospodarki odpadami, gospodarki przestrzennej, leśnictwa, rolnictwa, rybołówstwa, turystyki i wykorzystywania terenu powinny uwzględniać zasady ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju.

Art. 9–11.(uchylone).**Art. 12.**

1. Podmioty korzystające ze środowiska oraz organy administracji są obowiązane do stosowania metodyk referencyjnych, jeżeli metodyki takie zostały określone na podstawie ustaw.
2. Jeżeli na podstawie ustawy wprowadzono obowiązek korzystania z metodyki referencyjnej, jest dopuszczalne stosowanie innej metodyki, pod warunkiem:
 - 1) że umożliwia ona uzyskanie dokładniejszych wyników, a uzasadnieniem jej zastosowania są zjawiska meteorologiczne, mechanizmy fizyczne i procesy chemiczne, jakim podlegają substancje lub energie – w przypadku metodyki modelowania rozprzestrzeniania substancji lub energii w środowisku;
 - 2) udowodnienia pełnej równoważności uzyskiwanych wyników – w przypadku pozostałych metodyk.

Dział III**Polityka ekologiczna oraz programy ochrony środowiska****Art. 13.**

Polityka ekologiczna państwa ma na celu stworzenie warunków niezbędnych do realizacji ochrony środowiska.

Art. 14.

1. Polityka ekologiczna państwa, na podstawie aktualnego stanu środowiska, określa w szczególności:
 - 1) cele ekologiczne;
 - 2) priorytety ekologiczne;

- 2a) poziomy celów długoterminowych;
 - 3) rodzaj i harmonogram działań proekologicznych;
 - 4) środki niezbędne do osiągnięcia celów, w tym mechanizmy prawno-ekonomiczne i środki finansowe.
2. Politykę ekologiczną państwa przyjmuje się na 4 lata, z tym że przewidziane w niej działania w perspektywie obejmują kolejne 4 lata.

Art. 15.

1. Politykę ekologiczną państwa uchwała Sejm na wniosek Rady Ministrów.
2. Minister właściwy do spraw środowiska, po zasięgnięciu opinii marszałków województw, opracowuje projekt polityki ekologicznej państwa.
3. Minister właściwy do spraw środowiska zapewnia możliwość udziału społeczeństwa, na zasadach i w trybie określonych w ustawie z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. Nr 199, poz. 1227), w postępowaniu, którego przedmiotem jest sporządzenie projektu polityki ekologicznej państwa.

Art. 16.

Rada Ministrów przedkłada Sejmowi co 4 lata raport z realizacji polityki ekologicznej państwa.

Art. 17.

1. Organ wykonawczy województwa, powiatu i gminy, w celu realizacji polityki ekologicznej państwa, sporządza odpowiednio wojewódzkie, powiatowe i gminne programy ochrony środowiska, uwzględniając wymagania, o których mowa w art. 14.
2. Projekty programów ochrony środowiska podlegają zaopiniowaniu przez:
 - 1) ministra właściwego do spraw środowiska – w przypadku projektów wojewódzkich programów ochrony środowiska;
 - 2) organ wykonawczy województwa – w przypadku projektów powiatowych programów ochrony środowiska;
 - 3) organ wykonawczy powiatu – w przypadku projektów gminnych programów ochrony środowiska.
3. (uchylony).
4. Organ, o którym mowa w ust. 1, zapewnia możliwość udziału społeczeństwa, na zasadach i w trybie określonych w ustawie z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, w postępowaniu, którego przedmiotem jest sporządzenie programu ochrony środowiska.

Art. 18.

1. Programy, o których mowa w art. 17 ust. 1, uchwała odpowiednio sejmik województwa, rada powiatu albo rada gminy.
2. Z wykonania programów organ wykonawczy województwa, powiatu i gminy sporządza co 2 lata raporty, które przedstawia się odpowiednio sejmikowi województwa, radzie powiatu lub radzie gminy.

Dział IV

Informacje o środowisku

Rozdział 1 (uchylony)

Rozdział 2

Państwowy monitoring środowiska oraz rozpowszechnianie informacji o środowisku

Art. 25.

1. Źródłem informacji o środowisku jest w szczególności państwowy monitoring środowiska.
2. Państwowy monitoring środowiska stanowi system pomiarów, ocen i prognoz stanu środowiska oraz gromadzenia, przetwarzania i rozpowszechniania informacji o środowisku.
3. Państwowy monitoring środowiska wspomaga działania na rzecz ochrony środowiska poprzez systematyczne informowanie organów administracji i społeczeństwa o:
 - 1) jakości elementów przyrodniczych, dotrzymany standardów jakości środowiska określonych przepisami i poziomów, o których mowa w art. 3 pkt 28 lit. b i c, oraz obszarach występowania przekroczeń tych standardów i poziomów;
 - 2) występujących zmian jakości elementów przyrodniczych i przyczynach tych zmian, w tym powiązaniach przyczynowo-skutkowych występujących pomiędzy emisjami i stanem elementów przyrodniczych.

Art. 26.

1. Państwowy monitoring środowiska obejmuje, uzyskiwane na podstawie badań monitoringowych, informacje w zakresie:
 - 1) jakości powietrza;
 - 2) jakości wód śródlądowych powierzchniowych i podziemnych oraz morskich wód wewnętrznych i wód morza terytorialnego;
 - 3) jakości gleby i ziemi;
 - 4) hałasu;
 - 5) promieniowania jonizującego i pól elektromagnetycznych;
 - 6) stanu zasobów środowiska, w tym lasów;
 - 7) rodzajów i ilości substancji lub energii wprowadzanych do powietrza, wód, gleby i ziemi;
 - 8) wytwarzania i gospodarowania odpadami.
2. Badania monitoringowe przeprowadza się w sposób cykliczny, stosując ujednolicone metody zbierania, gromadzenia i przetwarzania danych.
- 2a. Badanie monitoringowe prowadzi się z równoczesnym wykorzystaniem i rejestracją danych przestrzennych.

3. W ramach państwowego monitoringu środowiska są gromadzone i sporządzane dane dotyczące stanu środowiska, do których przekazywania Rzeczpospolita Polska jest obowiązana na mocy zobowiązań międzynarodowych.

Art. 27.

1. Państwowy monitoring środowiska zbiera dane na podstawie:
 - 1) pomiarów dokonywanych przez organy administracji, obowiązane na podstawie ustawy do wykonywania badań monitoringowych;
 - 2) danych zbieranych w ramach statystyki publicznej, określanych corocznie w programach badań statystycznych statystyki publicznej;
 - 3) informacji udostępnionych przez inne organy administracji;
 - 4) pomiarów stanu środowiska, wielkości i rodzajów emisji, a także ewidencji, do których prowadzenia obowiązane są podmioty z mocy prawa albo na mocy decyzji;
 - 5) innych niż wymienione w pkt 4 informacji, uzyskanych odpłatnie lub nieodpłatnie od podmiotów niebędących organami administracji.
2. Zasady funkcjonowania państwowego monitoringu środowiska oraz zadania organów Inspekcji Ochrony Środowiska w zakresie jego koordynacji określają przepisy ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska.

Art. 28.

Podmioty korzystające ze środowiska, obowiązane z mocy prawa oraz na mocy decyzji do pomiaru poziomu substancji lub energii w środowisku oraz wielkości emisji, gromadzą i przetwarzają dane z zachowaniem zasad określonych w ustawie i nieodpłatnie udostępniają informacje na potrzeby państwowego monitoringu środowiska.

Art. 29.

1. Organy administracji obowiązane do wykonywania badań monitoringowych mają obowiązek wzajemnego, nieodpłatnego udostępniania informacji o środowisku.
 - 1a. Organy Inspekcji Ochrony Środowiska udostępniają nieodpłatnie organom Państwowej Inspekcji Sanitarnej, gromadzone w ramach państwowego monitoringu środowiska, dane zawierające wyniki pomiarów, o których mowa w art. 90 ust. 1.
2. Inne organy administracji, dysponujące informacjami, które mogą być wykorzystane na potrzeby państwowego monitoringu środowiska, są obowiązane do ich nieodpłatnego udostępniania organom, o których mowa w ust. 1.

Art. 30. (uchylony).

Dział V
(uchylony)

Dział VI
(uchylony)

Dział VII
Ochrona środowiska w zagospodarowaniu przestrzennym
i przy realizacji inwestycji

Art. 71.

1. Zasady zrównoważonego rozwoju i ochrony środowiska stanowią podstawę do sporządzania i aktualizacji koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju, strategii rozwoju województw, planów zagospodarowania przestrzennego województw, studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.
2. W koncepcji, strategiach, planach i studiach, o których mowa w ust. 1, w szczególności:
 - 1) określa się rozwiązania niezbędne do zapobiegania powstawaniu zanieczyszczeń, zapewnienia ochrony przed powstającymi zanieczyszczeniami oraz przywracania środowiska do właściwego stanu;
 - 2) ustala się warunki realizacji przedsięwzięć, umożliwiające uzyskanie optymalnych efektów w zakresie ochrony środowiska.
3. Przeznaczenie i sposób zagospodarowania terenu powinny w jak największym stopniu zapewniać zachowanie jego walorów krajobrazowych.

Art. 72.

1. W studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin oraz miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego zapewnia się warunki utrzymania równowagi przyrodniczej i racjonalną gospodarkę zasobami środowiska, w szczególności przez:
 - 1) ustalanie programów racjonalnego wykorzystania powierzchni ziemi, w tym na terenach eksploatacji złóż kopalin, i racjonalnego gospodarowania gruntami;
 - 2) uwzględnianie obszarów występowania złóż kopalin oraz obecnych i przyszłych potrzeb eksploatacji tych złóż;
 - 3) zapewnianie kompleksowego rozwiązania problemów zabudowy miast i wsi, ze szczególnym uwzględnieniem gospodarki wodnej, odprowadzania ścieków, gospodarki odpadami, systemów transportowych i komunikacji publicznej oraz urządzania i kształtowania terenów zieleni;
 - 4) uwzględnianie konieczności ochrony wód, gleby i ziemi przed zanieczyszczeniem w związku z prowadzeniem gospodarki rolnej;
 - 5) zapewnianie ochrony walorów krajobrazowych środowiska i warunków klimatycznych;
- 5a) uwzględnianie potrzeb w zakresie zapobiegania ruchom masowym ziemi i ich skutkom;
- 6) uwzględnianie innych potrzeb w zakresie ochrony powietrza, wód, gleby, ziemi, ochrony przed hałasem, wibracjami i polami elektromagnetycznymi.

2. W studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin oraz w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, przy przeznaczaniu terenów na poszczególne cele oraz przy określaniu zadań związanych z ich zagospodarowaniem w strukturze wykorzystania terenu, ustala się proporcje pozwalające na zachowanie lub przywrócenie na nich równowagi przyrodniczej i prawidłowych warunków życia.
3. W studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin oraz w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego określa się także sposób zagospodarowania obszarów zdegradowanych w wyniku działalności człowieka, klęsk żywiołowych oraz ruchów masowych ziemi.
4. Wymagania, o których mowa w ust. 1–3, określa się na podstawie opracowań ekofizjograficznych, stosownie do rodzaju sporządzanego dokumentu, cech poszczególnych elementów przyrodniczych i ich wzajemnych powiązań.
5. Przez opracowanie ekofizjograficzne rozumie się dokumentację sporządzaną na potrzeby studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego oraz planu zagospodarowania przestrzennego województwa, charakteryzującą poszczególne elementy przyrodnicze na obszarze objętym studium lub planem i ich wzajemne powiązania.
6. Minister właściwy do spraw środowiska, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw budownictwa, gospodarki przestrzennej i mieszkaniowej, określi, w drodze rozporządzenia, rodzaje, zakres i sposób wykonania opracowań ekofizjograficznych, o których mowa w ust. 4, uwzględniając odpowiednio potrzeby, dla których sporządzane są te opracowania, konieczność zapewnienia trwałości podstawowych procesów przyrodniczych na obszarze objętym planem zagospodarowania przestrzennego oraz dane będące podstawą sporządzania tych opracowań.
7. Przepisy ust. 1 pkt 2 i 4 stosuje się odpowiednio do planu zagospodarowania przestrzennego województwa.

Art. 73.

1. W miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego oraz w decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu uwzględnia się w szczególności ograniczenia wynikające z:
 - 1) ustanowienia w trybie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody parku narodowego, rezerwatu przyrody, parku krajobrazowego, obszaru chronionego krajobrazu, obszaru Natura 2000, zespołu przyrodniczo-krajobrazowego, użytku ekologicznego, stanowiska dokumentacyjnego, pomników przyrody oraz ich otulin;
 - 2) utworzenia obszarów ograniczonego użytkowania lub stref przemysłowych;
 - 2a) wyznaczenia obszarów cichych w aglomeracji oraz obszarów cichych poza aglomeracją;
 - 3) ustalenia w trybie przepisów ustawy – Prawo wodne warunków korzystania z wód regionu wodnego i zlewni oraz ustanowienia stref ochronnych ujęć wód, a także obszarów ochronnych zbiorników wód śródlądowych.
2. Linie komunikacyjne, napowietrzne i podziemne rurociągi, linie kablowe oraz inne obiekty liniowe przeprowadza się i wykonuje w sposób zapewniający ograniczenie ich oddziaływania na środowisko, w tym:
 - 1) ochronę walorów krajobrazowych;

- 2) możliwość przemieszczania się dziko żyjących zwierząt.
3. W granicach administracyjnych miast oraz w obrębie zwartej zabudowy wsi jest zabroniona budowa zakładów stwarzających zagrożenie dla życia lub zdrowia ludzi, a w szczególności zagrożenie wystąpienia poważnych awarii. Rozbudowa takich zakładów jest dopuszczalna pod warunkiem, że doprowadzi ona do ograniczenia zagrożenia dla zdrowia ludzi, w tym wystąpienia poważnych awarii.
- 3a. Przepis ust. 3 nie dotyczy budowy i rozbudowy zakładów na obszarach określanych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego jako tereny przeznaczone do działalności produkcyjnej, składowania i magazynowania, jeżeli plany te nie zawierają ograniczeń dotyczących zakładów stwarzających zagrożenie dla życia lub zdrowia ludzi.
4. Zakłady stwarzające zagrożenie wystąpienia poważnych awarii powinny być lokalizowane w bezpiecznej odległości od siebie, od osiedli mieszkaniowych, od obiektów użyteczności publicznej, od budynków zamieszkania zbiorowego, od obszarów, o których mowa w ust. 1 pkt 1 i 3, od upraw wieloletnich, od dróg krajowych oraz od linii kolejowych o znaczeniu państwowym.
5. Osiedla mieszkaniowe, obiekty użyteczności publicznej, budynki zamieszkania zbiorowego, obszary, o których mowa w ust. 1 pkt 1 i 3, drogi krajowe oraz linie kolejowe o znaczeniu państwowym powinny być lokalizowane w bezpiecznej odległości od zakładów stwarzających zagrożenie wystąpienia poważnych awarii.
6. Istniejącym zakładom, o których mowa w ust. 3 i 4, dla których bezpieczna odległość nie została zachowana, organy Inspekcji Ochrony Środowiska mogą, po uzyskaniu opinii właściwego organu Państwowej Straży Pożarnej, wydać decyzję w zakresie nałożenia dodatkowych zabezpieczeń technicznych, aby zmniejszyć niebezpieczeństwa, na jakie są narażeni ludzie.

Art. 74.

1. W trakcie przygotowywania i realizacji inwestycji należy zapewnić oszczędne korzystanie z terenu.
2. Wymóg, o którym mowa w ust. 1, uwzględniają w szczególności projektanci oraz organy administracji ustalające warunki zabudowy i zagospodarowania terenu oraz organy administracji właściwe do spraw wywłaszczania nieruchomości.

Art. 75.

1. W trakcie prac budowlanych inwestor realizujący przedsięwzięcie jest obowiązany uwzględnić ochronę środowiska na obszarze prowadzenia prac, a w szczególności ochronę gleby, zieleni, naturalnego ukształtowania terenu i stosunków wodnych.
2. Przy prowadzeniu prac budowlanych dopuszcza się wykorzystywanie i przekształcanie elementów przyrodniczych wyłącznie w takim zakresie, w jakim jest to konieczne w związku z realizacją konkretnej inwestycji.
3. Jeżeli ochrona elementów przyrodniczych nie jest możliwa, należy podejmować działania mające na celu naprawienie wyrządzonych szkód, w szczególności przez kompensację przyrodniczą.
4. Właściwy organ administracji w pozwoleniu na budowę szczegółowo określa zakres obowiązków, o których mowa w ust. 1 i 3.

5. Wymagany zakres kompensacji przyrodniczej w przypadku przedsięwzięć, dla których była przeprowadzona ocena oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko na podstawie ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, określa decyzja o środowiskowych uwarunkowaniach oraz inne decyzje, przed wydaniem których została przeprowadzona ocena oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko.

Art. 76.

1. Nowo zbudowany lub przebudowany obiekt budowlany, zespół obiektów lub instalacja nie mogą być oddane do użytkowania, jeżeli nie spełniają wymagań ochrony środowiska, o których mowa w ust. 2.
2. Wymaganiami ochrony środowiska dla nowo zbudowanego lub przebudowanego obiektu budowlanego, zespołu obiektów lub instalacji są:
 - 1) wykonanie wymaganych przepisami lub określonych w decyzjach administracyjnych środków technicznych chroniących środowisko;
 - 2) zastosowanie odpowiednich rozwiązań technologicznych, wynikających z ustaw lub decyzji;
 - 3) uzyskanie wymaganych decyzji określających zakres i warunki korzystania ze środowiska;
 - 4) dotrzymywanie na etapie wymaganych prawem badań i sprawdzeń, wynikających z mocy prawa standardów emisyjnych oraz określonych w pozwoleniu warunków emisji.
3. Nowo zbudowany lub przebudowany obiekt budowlany, zespół obiektów lub instalacja nie mogą być eksploatowane, jeżeli w okresie 30 dni od zakończenia rozruchu nie są dotrzymywane wynikające z mocy prawa standardy emisyjne albo określone w pozwoleniu warunki emisji, ustalone dla fazy po zakończeniu rozruchu.
4. Na 30 dni przed terminem oddania do użytkowania nowo zbudowanego lub przebudowanego obiektu budowlanego, zespołu obiektów lub instalacji realizowanych jako przedsięwzięcie mogące znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, inwestor jest obowiązany poinformować wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska o planowanym terminie:
 - 1) oddania do użytkowania nowo zbudowanego lub przebudowanego obiektu budowlanego, zespołu obiektów lub instalacji;
 - 2) zakończenia rozruchu instalacji, jeżeli jest on przewidywany.

Dział VIII

Edukacja ekologiczna, badania z zakresu ochrony środowiska oraz reklama

Art. 77.

1. Problematykę ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju uwzględnia się w podstawach programowych kształcenia ogólnego dla wszystkich typów szkół.
2. Obowiązek, o którym mowa w ust. 1, obejmuje również organizatorów kursów prowadzących do uzyskania kwalifikacji zawodowych.

Art. 78.

Środki masowego przekazu są obowiązane kształtować pozytywny stosunek społeczeństwa do ochrony środowiska oraz popularyzować zasady tej ochrony w publikacjach i audycjach.

Art. 79.

Organy administracji, instytucje koordynujące oraz kierujące działalnością naukową i naukowo-badawczą, a także szkoły wyższe, placówki naukowe i naukowo-badawcze, obejmujące swym zakresem działania dziedziny nauki lub dyscypliny naukowe wiążące się z ochroną środowiska, są obowiązane uwzględniać w ustalonych programach oraz w swej działalności badania dotyczące zagadnień ochrony środowiska i badania te rozwijać.

Art. 80.

Reklama lub inny rodzaj promocji towaru lub usługi nie powinny zawierać treści propagujących model konsumpcji sprzeczny z zasadami ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju, a w szczególności wykorzystywać obrazu dzikiej przyrody do promowania produktów i usług negatywnie wpływających na środowisko przyrodnicze.

Art. 80a.

1. Reklama i inny rodzaj promocji, zawierające informację o produkcie w zakresie określonym w art. 167 ust. 1, powinny być czytelne oraz powinny uwzględniać wymagania określone na podstawie art. 167 ust. 4 pkt 3.
2. Minister właściwy do spraw gospodarki, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw środowiska, kierując się zapewnieniem konsumentom możliwości łatwej oceny cech produktu istotnych z punktu widzenia ochrony środowiska, może określić, w drodze rozporządzenia, szczegółowe wymagania w zakresie zamieszczania w reklamie i materiałach promocyjnych informacji o produkcie, o której mowa w art. 167 ust. 1, w tym:
 - 1) oznaczenie numeryczne pozwalające na identyfikację produktu lub grupy produktów oraz ich nazwy;
 - 2) wymagania co do czytelności informacji o produkcie.

Art. 80b.

Nadzór nad przestrzeganiem wymagań, o których mowa w art. 80a ust. 2, sprawuje Inspekcja Handlowa.

Art. 80c.

Organizacje społeczne mogą występować do właściwych organów administracji o zastosowanie środków zmierzających do zaprzestania reklamy lub innego rodzaju promocji towaru lub usługi, jeżeli reklama lub inny rodzaj promocji są sprzeczne z art. 80.

Tytuł II OCHRONA ZASOBÓW ŚRODOWISKA

Dział I Przepisy ogólne

Art. 81.

1. Ochrona zasobów środowiska realizowana jest na podstawie ustawy oraz przepisów szczególnych.
2. Szczegółowe zasady ochrony wód określają przepisy ustawy – Prawo wodne.
3. Szczegółowe zasady gospodarowania złożem kopaliny i związanej z eksploatacją złoża ochroną środowiska określają przepisy ustawy – Prawo geologiczne i górnicze.
4. Szczegółowe zasady:
 - 1) ochrony obszarów i obiektów o wartościach przyrodniczych, krajobrazu, zwierząt i roślin zagrożonych wyginięciem oraz drzew, krzewów i zieleni – określają przepisy ustawy o ochronie przyrody;
 - 2) ochrony lasów – określają przepisy ustawy o lasach;
 - 3) ochrony dziko występujących zwierząt – określają przepisy ustawy z dnia 18 kwietnia 1985 r. o rybactwie śródlądowym (Dz. U. z 1999 r. Nr 66, poz. 750, z późn. zm.³⁾), ustawy z dnia 16 października 1991 r. o ochronie przyrody⁴⁾ (Dz. U. z 2001 r. Nr 99, poz. 1079, z późn. zm.⁵⁾), ustawy z dnia 13 października 1995 r. – Prawo łowieckie (Dz. U. z 2005 r. Nr 127, poz. 1066 i Nr 175, poz. 1462, z 2006 r. Nr 220, poz. 1600 oraz z 2007 r. Nr 176, poz. 1238), a także ustawy z dnia 6 września 2001 r. o rybołówstwie morskim⁶⁾ (Dz. U. Nr 129, poz. 1441 oraz z 2002 r. Nr 181, poz. 1514);
 - 4) ochrony zwierząt gospodarskich i domowych – określają przepisy ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ochronie zwierząt (Dz. U. z 2003 r. Nr 106, poz. 1002, z późn. zm.⁷⁾);

³⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2000 r. Nr 120, poz. 1268, z 2001 r. Nr 81, poz. 875, Nr 110, poz. 1189 i Nr 115, poz. 1229, z 2004 r. Nr 92, poz. 880, z 2005 r. Nr 130, poz. 1087 i Nr 175, poz. 1462 oraz z 2007 r. Nr 21, poz. 125.

⁴⁾ Utraciła moc z dniem 1 maja 2004 r. na podstawie art. 161 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. Nr 92, poz. 880), która weszła w życie z dniem 1 maja 2004 r.

⁵⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2001 r. Nr 100, poz. 1085, Nr 110, poz. 1189 i Nr 145, poz. 1623, z 2002 r. Nr 130, poz. 1112 oraz z 2003 r. Nr 80, poz. 717, Nr 162, poz. 1568 i Nr 203, poz. 1966.

⁶⁾ Utraciła moc z dniem 1 maja 2004 r. na podstawie art. 72 ustawy z dnia 19 lutego 2004 r. o rybołówstwie (Dz. U. Nr 62, poz. 574), która weszła w życie z dniem 1 maja 2004 r.

⁷⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2004 r. Nr 69, poz. 625, Nr 92, poz. 880 i Nr 96, poz. 959, z 2005 r. Nr 33, poz. 289 i Nr 175, poz. 1462 oraz z 2006 r. Nr 249, poz. 1830.

- 5) ochrony gruntów rolnych i leśnych – określają przepisy ustawy z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych.

Art. 82.

Ochrona zasobów środowiska jest realizowana w szczególności poprzez:

- 1) określenie standardów jakości środowiska oraz kontrolę ich osiągnięcia, a także podejmowanie działań służących ich nieprzekraczaniu lub przywracaniu;
- 2) ograniczanie emisji, na zasadach określonych w tytule III.

Art. 83.

1. Określając standardy jakości środowiska, należy kierować się skalą występowania i rodzajem oddziaływania substancji lub energii na środowisko.
2. Standardy jakości środowiska mogą być zróżnicowane w zależności od obszarów i są wyrażane jako poziomy substancji lub energii.

Art. 84.

1. W celu doprowadzenia do przestrzegania standardów jakości środowiska w przypadkach wskazanych ustawą lub przepisami szczególnymi, w drodze aktu prawa miejscowego, tworzone są programy. Programy są publikowane w wojewódzkich dziennikach urzędowych.
2. W programie ustala się:
 - 1) obszar objęty zakresem jego obowiązywania;
 - 2) naruszone standardy jakości środowiska wraz z podaniem zakresu naruszenia;
 - 3) podstawowe kierunki i zakres działań niezbędnych do przywracania standardów jakości środowiska;
 - 4) harmonogram rzeczowo-finansowy planowanych działań;
 - 5) podmioty, do których skierowane są obowiązki ustalone w programie;
 - 6) w razie potrzeby dodatkowe obowiązki podmiotów korzystających ze środowiska, związane z ograniczaniem oddziaływania na środowisko, polegające na:
 - a) obowiązku prowadzenia pomiarów wielkości emisji lub poziomów substancji lub energii w środowisku,
 - b) obowiązku przekazywania, ze wskazaną częstotliwością, wyników prowadzonych pomiarów oraz informacji dotyczących przestrzegania wymagań określonych w posiadanych pozwoleniach,
 - c) ograniczeniu czasu obowiązywania posiadanych przez dany podmiot pozwoleń, nie krócej jednak niż do 2 lat;
 - 7) obowiązki organów administracji, polegające na przekazywaniu organowi przyjmującemu program informacji o wydawanych decyzjach mających wpływ na realizację programu;
 - 8) sposób kontroli oraz dokumentowania realizacji programu i jego efektów.
3. Ustalenie treści programu dokonywane jest w szczególności na podstawie:
 - 1) oceny charakteru i zakresu aktualnego stanu środowiska, dokonanej zwłaszcza na podstawie danych państwowego monitoringu środowiska;

- 2) analizy możliwych do zastosowania rozwiązań o charakterze organizacyjnym, technicznym lub ekonomicznym planowanych działań, z uwzględnieniem konieczności stosowania technologii, o których mowa w art. 143, albo najlepszych dostępnych technik;
 - 3) analizy kosztów zastosowania proponowanych środków ochronnych, z uwzględnieniem ich optymalizacji;
 - 4) analizy charakteru obszarów ograniczonego użytkowania, istniejących na terenie objętym programem, oraz zakresu wprowadzonych ograniczeń w korzystaniu z tych obszarów.
4. Wyniki ocen i analiz, o których mowa w ust. 3, ujmowane są w uzasadnieniu do programu, podlegającym udostępnieniu na zasadach ustalonych w rozdziale I w dziale IV w tytule I.

Dział II

Ochrona powietrza

Art. 85.

Ochrona powietrza polega na zapewnieniu jak najlepszej jego jakości, w szczególności przez:

- 1) utrzymanie poziomów substancji w powietrzu poniżej dopuszczalnych dla nich poziomów lub co najmniej na tych poziomach;
- 2) zmniejszanie poziomów substancji w powietrzu co najmniej do dopuszczalnych, gdy nie są one dotrzymane;
- 3) zmniejszanie i utrzymanie poziomów substancji w powietrzu poniżej poziomów docelowych albo poziomów celów długoterminowych lub co najmniej na tych poziomach.

Art. 86.

1. Minister właściwy do spraw środowiska w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw zdrowia, kierując się koniecznością ujednoczenia zasad oceny jakości powietrza, określi, w drodze rozporządzenia:
 - 1) poziomy dopuszczalne dla niektórych substancji w powietrzu;
 - 2) poziomy docelowe dla niektórych substancji w powietrzu;
 - 3) poziomy celów długoterminowych dla niektórych substancji w powietrzu;
 - 4) alarmowe poziomy dla niektórych substancji w powietrzu, których nawet krótkotrwałe przekroczenie może powodować zagrożenie dla zdrowia ludzi;
 - 5) warunki, w jakich ustala się poziom substancji, takie jak temperatura i ciśnienie;
 - 6) oznaczenie numeryczne substancji, pozwalające na jednoznaczną jej identyfikację;
 - 7) okresy, dla których uśrednia się wyniki pomiarów;
 - 8) zróżnicowane dopuszczalne poziomy substancji w powietrzu dla:
 - a) terenu kraju, z wyłączeniem uzdrowisk i obszarów ochrony uzdrowiskowej w rozumieniu ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o lecznictwie uzdrowiskowym, uzdrowiskach i obszarach ochrony uzdrowiskowej oraz o gminach uzdrowiskowych (Dz. U. Nr 167, poz. 1399 oraz z 2007 r. Nr 133, poz. 921),

- b) uzdrowisk i obszarów ochrony uzdrowiskowej w rozumieniu ustawy wymienionej w lit. a.
2. W rozporządzeniu, o którym mowa w ust. 1, mogą zostać ustalone:
- 1) dopuszczalna częstość przekraczania poziomów, o których mowa w ust. 1 pkt 1 i 2;
 - 2) terminy osiągnięcia poziomów, o których mowa w ust. 1 pkt 1–3, dla niektórych substancji w powietrzu;
 - 3) zróżnicowane poziomy, o których mowa w ust. 1 pkt 1–3, ze względu na ochronę zdrowia ludzi oraz ochronę roślin;
 - 4) marginesy tolerancji dla niektórych poziomów dopuszczalnych, wyrażone jako malejąca wartość procentowa w stosunku do dopuszczalnego poziomu substancji w powietrzu w kolejnych latach.
3. (uchylony).
4. (uchylony).
5. (uchylony).
6. Przez margines tolerancji rozumie się wartość, o którą przekroczenie dopuszczalnego poziomu substancji w powietrzu nie powoduje obowiązku sporządzenia projektu rozporządzenia w sprawie programu ochrony powietrza, o którym mowa w art. 91 ust. 1.
7. Jeżeli dla substancji nie został określony margines tolerancji, to obszar, na którym poziom tej substancji w powietrzu przekracza poziom dopuszczalny, klasyfikuje się do strefy, o której mowa w art. 89 ust. 1 pkt 1.

Art. 87.

1. Oceny jakości powietrza dokonuje się w strefach.
2. Strefę stanowi:
 - 1) aglomeracja o liczbie mieszkańców większej niż 250 tysięcy;
 - 2) obszar jednego lub więcej powiatów położonych na obszarze tego samego województwa, niewchodzący w skład aglomeracji, o której mowa w pkt 1.
3. Minister właściwy do spraw środowiska, biorąc pod uwagę substancje, których poziom w powietrzu podlega ocenie, określi, w drodze rozporządzenia, strefy, o których mowa w ust. 2 pkt 2, z uwzględnieniem ich nazw i kodów.

Art. 88.

1. Oceny jakości powietrza i obserwacji zmian dokonuje się w ramach państwowego monitoringu środowiska.
2. Na potrzeby ustalenia odpowiedniego sposobu oceny jakości powietrza w poszczególnych strefach wojewódzki inspektor ochrony środowiska dokonuje przynajmniej co 5 lat, z zastrzeżeniem ust. 4, klasyfikacji stref, odrębnie pod kątem poziomu każdej substancji, wyodrębniając strefy, w których:
 - 1) przekroczone są poziomy dopuszczalne;
 - 1a) przekroczone są poziomy docelowe;
 - 1b) przekroczone są poziomy celów długoterminowych;
 - 2) poziom substancji nie przekracza poziomu dopuszczalnego i jest wyższy od górnego progu oszacowania;
- 2a) poziom substancji nie przekracza poziomu docelowego i jest wyższy od górnego progu oszacowania;

- 3) poziom substancji nie przekracza górnego progu oszacowania i jest wyższy od dolnego progu oszacowania;
 - 4) poziom substancji nie przekracza dolnego progu oszacowania.
3. Górny oraz dolny próg oszacowania oznacza procentową część dopuszczalnego albo docelowego poziomu substancji w powietrzu.
 4. Klasyfikację pod kątem poziomu określonej substancji przeprowadza się przed upływem 5 lat, jeżeli od poprzedniej klasyfikacji całkowita krajowa ilość tej substancji wprowadzanej do powietrza ulegnie zmianie o co najmniej 20%.

Art. 89.

1. Wojewódzki inspektor ochrony środowiska, w terminie do dnia 31 marca każdego roku, dokonuje oceny poziomów substancji w powietrzu w danej strefie za rok poprzedni oraz odrębnie dla każdej substancji dokonuje klasyfikacji stref, w których poziom odpowiednio:
 - 1) przekracza poziom dopuszczalny powiększony o margines tolerancji;
 - 2) mieści się pomiędzy poziomem dopuszczalnym a poziomem dopuszczalnym powiększonym o margines tolerancji;
 - 3) nie przekracza poziomu dopuszczalnego;
 - 4) przekracza poziom docelowy;
 - 5) nie przekracza poziomu docelowego;
 - 6) przekracza poziom celu długoterminowego;
 - 7) nie przekracza poziomu celu długoterminowego.
- 1a. Wyniki oceny oraz klasyfikację stref, o których mowa w ust. 1, wojewódzki inspektor ochrony środowiska niezwłocznie przekazuje marszałkowi województwa.
2. (uchylony).
3. (uchylony).
4. (uchylony).
5. (uchylony).

Art. 90.

1. Wojewódzki inspektor ochrony środowiska dokonuje oceny poziomów substancji w powietrzu na podstawie pomiarów lub innych metod oceny.
2. (uchylony).
3. Minister właściwy do spraw środowiska w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw zdrowia, kierując się potrzebą ujednoczenia zasad dokonywania oceny jakości powietrza w strefach, określi, w drodze rozporządzenia:
 - 1) metody i zakres dokonywania oceny poziomów substancji w powietrzu;
 - 2) górne i dolne progi oszacowania dla niektórych substancji w powietrzu.
4. W rozporządzeniu, o którym mowa w ust. 3, ustalone zostaną:
 - 1) zakresy wymaganych pomiarów, z podziałem na pomiary ciągłe oraz okresowe;
 - 2) kryteria lokalizacji punktów poboru próbek substancji;
 - 3) minimalna liczba stałych punktów pomiarowych;
 - 4) (uchylony);
 - 5) przypadki, gdy ocena jakości powietrza:

- a) powinna być dokonywana metodami pomiarowymi,
 - b) może być dokonywana:
 - przy zastosowaniu kombinacji metod pomiarowych i metod modelowania,
 - metodami modelowania lub innymi metodami szacowania;
 - 6) metodyki referencyjne;
 - 7) wymagania dotyczące jakości pomiarów i zakresu dokumentacji dotyczącej uzasadnienia lokalizacji punktów pomiarowych.
5. W rozporządzeniu, o którym mowa w ust. 3, mogą zostać ustalone:
- 1) dopuszczalna częstość przekraczania progów oszacowania;
 - 2) sposób określania częstości przekraczania progów oszacowania.
6. Główny Inspektor Ochrony Środowiska:
- 1) sprawuje nadzór nad ustalaniem przez wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska sposobu oceny jakości powietrza, o której mowa w art. 88, oraz dokonywaniem oceny jakości powietrza i klasyfikacji stref, o których mowa w art. 89 ust. 1, w tym zatwierdza sieci pomiarowe i inne metody oceny w ramach wojewódzkich programów monitoringu środowiska;
 - 2) koordynuje działania w zakresie zapewnienia jakości pomiarów i oceny jakości powietrza poprzez wskazanie procedur jakości, w tym zapewnienie spójności pomiarowej przy udziale laboratoriów wzorcujących;
 - 3) koordynuje na terenie kraju udział w programach zapewnienia jakości organizowanych przez Komisję Europejską.

Art. 91.

1. Dla stref, o których mowa w art. 89 ust. 1 pkt 1, marszałek województwa, w terminie 12 miesięcy od dnia otrzymania wyników oceny poziomów substancji w powietrzu i klasyfikacji stref, o których mowa w art. 89 ust. 1, przedstawia do zaopiniowania właściwym starostom projekt uchwały w sprawie programu ochrony powietrza, mającego na celu osiągnięcie poziomów dopuszczalnych substancji w powietrzu.
2. Starosta jest obowiązany do wydania opinii w terminie miesiąca od dnia otrzymania projektu uchwały w sprawie programu ochrony powietrza, o którym mowa w ust. 1.
3. Sejmik województwa, w terminie 15 miesięcy od dnia otrzymania wyników oceny poziomów substancji w powietrzu i klasyfikacji stref, o których mowa w art. 89 ust. 1, określa, w drodze uchwały, program ochrony powietrza.
4. Dla stref, o których mowa w art. 89 ust. 1 pkt 2, marszałek województwa określa przyczyny przekroczenia poziomów dopuszczalnych substancji w powietrzu i informuje ministra właściwego do spraw środowiska o działaniach podejmowanych w celu zmniejszenia emisji tych substancji.
5. Dla stref, o których mowa w art. 89 ust. 1 pkt 4, sejmik województwa, w terminie 15 miesięcy od dnia otrzymania wyników oceny poziomów substancji w powietrzu i klasyfikacji stref, o których mowa w art. 89 ust. 1, po zasięgnięciu opinii właściwych starostów, określa, w drodze uchwały, program ochrony powietrza, mający na celu osiągnięcie poziomów docelowych substancji w powietrzu.
6. Starosta jest obowiązany do wydania opinii w terminie miesiąca od dnia otrzymania projektu uchwały w sprawie programu ochrony powietrza, o którym mowa w ust. 5.

7. Dla stref, w których został przekroczony poziom dopuszczalny albo poziom docelowy więcej niż jednej substancji w powietrzu, można sporządzić wspólny program ochrony powietrza dotyczący tych substancji.
8. Jeżeli przyczyny wywołujące przekroczenia dopuszczalnych lub docelowych poziomów substancji w powietrzu w strefach, o których mowa w art. 89 ust. 1 pkt 1 lub 4, występują na terenie innego województwa niż zlokalizowane są strefy, właściwi marszałkowie województw współdziałają w sporządzaniu programów ochrony powietrza, o których mowa w ust. 3 lub 5.
9. Marszałek województwa zapewnia możliwość udziału społeczeństwa w postępowaniu, którego przedmiotem jest sporządzenie programu ochrony powietrza.
10. Minister właściwy do spraw środowiska określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowe wymagania, jakim powinny odpowiadać programy ochrony powietrza, o których mowa w ust. 3 i 5, biorąc pod uwagę cele tych programów.
11. W rozporządzeniu, o którym mowa w ust. 10, zostaną ustalone forma sporządzania i niezbędne części składowe programów ochrony powietrza, o których mowa w ust. 3 i 5, oraz zakres zagadnień, które powinny zostać określone i ocenione w tych programach.

Art. 91a.

W przypadku występowania na obszarze województwa stref, o których mowa w art. 89 ust. 1 pkt 6, osiągnięcie poziomów celów długoterminowych jest jednym z celów wojewódzkich programów ochrony środowiska, o których mowa w art. 17.

Art. 92.

1. W przypadku ryzyka występowania przekroczeń dopuszczalnych lub alarmowych poziomów substancji w powietrzu w danej strefie sejmik województwa, po zasięgnięciu opinii właściwego starosty, określi, w drodze uchwały, plan działań krótkoterminowych, w którym ustala się działania mające na celu:
 - 1) zmniejszenie ryzyka wystąpienia takich przekroczeń;
 - 2) ograniczenie skutków i czasu trwania zaistniałych przekroczeń.
2. Plan działań krótkoterminowych powinien w szczególności zawierać:
 - 1) listę podmiotów korzystających ze środowiska, obowiązanych do ograniczenia lub zaprzestania wprowadzania z instalacji gazów lub pyłów do powietrza;
 - 2) sposób organizacji i ograniczeń lub zakazu ruchu pojazdów i innych urządzeń napędzanych silnikami spalinowymi;
 - 3) sposób postępowania organów, instytucji i podmiotów korzystających ze środowiska oraz zachowania się obywateli w przypadku wystąpienia przekroczeń;
 - 4) określenie trybu i sposobu ogłaszania o zaistnieniu przekroczeń.
3. Przepisów ust. 1 i 2 oraz art. 93 w zakresie obowiązku określania planu działań krótkoterminowych w przypadku wystąpienia przekroczenia dopuszczalnych poziomów substancji w powietrzu oraz obowiązku wdrażania tych planów nie stosuje się do stref, o których mowa w art. 89 ust. 1 pkt 1, w odniesieniu do substancji, których poziomy są przekroczone.

Art. 92a.

1. W przypadku wystąpienia na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej ryzyka przekroczeń poziomów dopuszczalnych albo przekroczeń poziomów dopuszczalnych, powiększonych o margines tolerancji, lub poziomów alarmowych, spowodowanych przenoszeniem zanieczyszczeń z terytorium innego państwa, minister właściwy do spraw środowiska, po zasięgnięciu opinii Głównego Inspektora Ochrony Środowiska, zawiadamia o tym to państwo i, za pośrednictwem marszałka województwa właściwego dla obszaru, na którym stwierdzono ryzyko tych przekroczeń lub przekroczenia, prowadzi konsultacje w celu analizy możliwości wyeliminowania lub ograniczenia ryzyka przekroczeń oraz skutków i czasu trwania zaistniałych przekroczeń.
2. W przypadku uzyskania od innego państwa informacji o wystąpieniu ryzyka przekroczeń poziomów dopuszczalnych albo przekroczeń poziomów dopuszczalnych, powiększonych o margines tolerancji, lub poziomów alarmowych, spowodowanych przenoszeniem zanieczyszczeń z terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, konsultacje prowadzi marszałek województwa właściwy dla obszaru, co do którego istnieje podejrzenie przenoszenia zanieczyszczeń.
3. Marszałek województwa niezwłocznie informuje ministra właściwego do spraw środowiska o wynikach konsultacji, o których mowa w ust. 1 i 2.
4. Minister właściwy do spraw środowiska może przejąć prowadzenie konsultacji, o których mowa w ust. 1 i 2, jeżeli uzna to za celowe ze względu na wagę lub zaawansowanie sprawy.

Art. 93.

1. Marszałek województwa niezwłocznie powiadamia społeczeństwo oraz podmioty, o których mowa w art. 92 ust. 2 pkt 1, w sposób zwyczajowo przyjęty na danym terenie, o ryzyku wystąpienia przekroczeń dopuszczalnych albo alarmowych poziomów substancji w powietrzu oraz o wystąpieniu przekroczeń dopuszczalnych, docelowych albo alarmowych poziomów substancji.
2. Powiadomienie powinno zawierać w szczególności:
 - 1) datę, godzinę i obszar, na którym wystąpiło ryzyko przekroczenia albo przekroczenie, oraz przyczyny tego stanu;
 - 2) prognozy zmian poziomów substancji w powietrzu łącznie z przyczynami tych zmian, obszaru, którego dotyczy, oraz czasu trwania przekroczenia albo ryzyka jego wystąpienia;
 - 3) wskazanie grup ludności wrażliwych na przekroczenie oraz środki ostrożności, które mają być przez nie podjęte;
 - 4) informację o obowiązujących ograniczeniach i innych środkach zaradczych.

Art. 94.

1. Wojewódzki inspektor ochrony środowiska przekazuje Głównemu Inspektorowi Ochrony Środowiska:
 - 1) wyniki klasyfikacji stref, o której mowa w art. 88 ust. 2;
 - 2) wyniki pomiarów, o których mowa w art. 90 ust. 1;
 - 3) wyniki oceny poziomów substancji w powietrzu i wyniki klasyfikacji stref, o których mowa w art. 89;

- 4) informacje o stwierdzonych przekroczeniach alarmowych poziomów substancji w powietrzu, o których mowa w art. 93.
- 1a. Główny Inspektor Ochrony Środowiska na podstawie wyników i informacji, o których mowa w ust. 1, dokonuje zbiorczej oceny jakości powietrza w skali kraju.
2. Marszałek województwa przekazuje ministrowi właściwemu do spraw środowiska informację o programach ochrony powietrza, o których mowa w art. 91.
- 2a. Marszałek województwa, co 3 lata, przekazuje ministrowi właściwemu do spraw środowiska sprawozdanie z realizacji programów ochrony powietrza, o których mowa w art. 91, począwszy od dnia wejścia w życie rozporządzenia w sprawie określenia programu ochrony powietrza do dnia zakończenia realizacji tego programu.
- 2b. Jeżeli realizacja programu ochrony powietrza jest zaplanowana na okres krótszy niż 3 lata, sprawozdanie, o którym mowa w ust. 2a, marszałek województwa przedkłada najpóźniej 6 miesięcy po zakończeniu realizacji tego programu.
3. Minister właściwy do spraw środowiska, biorąc pod uwagę konieczność gromadzenia danych i informacji na potrzeby krajowe i zobowiązań międzynarodowych, określi, w drodze rozporządzenia, zakres i sposób przekazywania informacji, o których mowa w ust. 1, 2 i 2a.
4. W rozporządzeniu, o którym mowa w ust. 3, ustalone zostaną:
 - 1) terminy przekazywania informacji;
 - 2) forma przekazywanych informacji;
 - 3) układ przekazywanych informacji;
 - 4) wymagane techniki przekazywania informacji.

Art. 95.

1. Na obszarze, na którym istnieje przekroczenie dopuszczalnego poziomu substancji w powietrzu, w odniesieniu do zakładów, gdzie jest eksploatowana instalacja, która jest kwalifikowana jako przedsięwzięcie mogące znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, marszałek województwa może, w drodze decyzji, nałożyć na podmiot korzystający ze środowiska, który prowadzi działalność powodującą wprowadzanie substancji do powietrza, obowiązek prowadzenia pomiarów poziomów tej substancji w powietrzu.
2. W przypadku, o którym mowa w ust. 1, podmiot obowiązany jest przechowywać wyniki pomiarów przez 5 lat od zakończenia roku kalendarzowego, którego dotyczą.
3. Postępowanie w przedmiocie wydania decyzji, o której mowa w ust. 1, wszczyna się z urzędu.

Art. 96.

Sejmik województwa może, w drodze uchwały, w celu zapobieżenia negatywnemu oddziaływaniu na środowisko lub na zabytki określić dla terenu województwa bądź jego części rodzaje lub jakość paliw dopuszczonych do stosowania, a także sposób realizacji i kontroli tego obowiązku.

Dział III

Ochrona wód

Art. 97.

1. Ochrona wód polega na zapewnieniu ich jak najlepszej jakości, w tym utrzymywanie ilości wody na poziomie zapewniającym ochronę równowagi biologicznej, w szczególności przez:
 - 1) utrzymywanie jakości wód powyżej albo co najmniej na poziomie wymaganym w przepisach;
 - 2) doprowadzanie jakości wód co najmniej do wymaganego przepisami poziomu, gdy nie jest on osiągnięty.
2. Poziom jakości wód jest określany z uwzględnieniem ilości substancji i energii w wodach oraz stopnia zdolności funkcjonowania ekosystemów wodnych.

Art. 98.

1. Wody podziemne i obszary ich zasilania podlegają ochronie polegającej w szczególności na:
 - 1) zmniejszaniu ryzyka zanieczyszczenia tych wód poprzez ograniczenie oddziaływania na obszary ich zasilania;
 - 2) utrzymywaniu równowagi zasobów tych wód.
2. Do celów, o których mowa w ust. 1, tworzy się w szczególności, na zasadach określonych ustawą – Prawo wodne, obszary ochronne zbiorników wód śródlądowych.
3. Jeżeli przepis szczególny nie stanowi inaczej, wody podziemne przeznacza się na zaspokojenie potrzeb bytowych ludzi.

Art. 99.

Organy administracji planują i realizują działania w zakresie ochrony poziomu jakości wód uwzględniające obszary zlewni hydrograficznych.

Art. 100.

1. Przy planowaniu i realizacji przedsięwzięcia powinny być stosowane rozwiązania, które ograniczą zmianę stosunków wodnych do rozmiarów niezbędnych ze względu na specyfikę przedsięwzięcia.
2. Jeżeli konieczna jest czasowa zmiana stosunków wodnych, jest ona dopuszczalna wyłącznie w okresie niezbędnym.
3. Każdy, kto czasowo doprowadził do zmiany stosunków wodnych, jest obowiązany do podjęcia działań w celu ich przywrócenia, gdy zmiana ta przestanie być niezbędna.

Dział IV

Ochrona powierzchni ziemi

Art. 101.

Ochrona powierzchni ziemi polega na:

- 1) zapewnieniu jak najlepszej jej jakości, w szczególności przez:
 - a) racjonalne gospodarowanie,
 - b) zachowanie wartości przyrodniczych,
 - c) zachowanie możliwości produkcyjnego wykorzystania,
 - d) ograniczanie zmian naturalnego ukształtowania,
 - e) utrzymanie jakości gleby i ziemi powyżej lub co najmniej na poziomie wymaganych standardów,
 - f) doprowadzenie jakości gleby i ziemi co najmniej do wymaganych standardów, jeżeli nie są one dotrzymane,
 - g) zachowanie wartości kulturowych, z uwzględnieniem zabytków archeologicznych;
- 2) zapobieganiu ruchom masowym ziemi i ich skutkom.

Art. 102. (uchylony).

Art. 103.

1. (uchylony).
2. (uchylony).
3. Standard jakości określa zawartość niektórych substancji w glebie albo ziemi, poniżej których żadna z funkcji pełnionych przez powierzchnię ziemi nie jest naruszona.
4. Funkcję pełnioną przez powierzchnię ziemi ocenia się na podstawie jej faktycznego zagospodarowania i wykorzystania gruntu, chyba że inna funkcja wynika z planu zagospodarowania przestrzennego.

Art. 104.

Gleba i ziemia używane do prac ziemnych, w tym używane do tego celu osady pochodzące z dna zbiorników powierzchniowych wód stojących lub wód płynących, nie mogą przekraczać standardów jakości, określonych w przepisach wydanych na podstawie art. 105.

Art. 105.

1. Minister właściwy do spraw środowiska, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw rolnictwa, w drodze rozporządzenia, określi standardy jakości gleby i ziemi, uwzględniając naturalne stężenia substancji w środowisku.
2. W rozporządzeniu, o którym mowa w ust. 1, zostaną uwzględnione:
 - 1) grupy rodzajów gruntów – według kryterium ich funkcji aktualnej lub planowanej;
 - 2) standardy jakości gleby lub ziemi jako zawartości niektórych substancji w glebie albo ziemi, zróżnicowane dla poszczególnych grup rodzajów gruntów oraz z uwagi na wodoprzepuszczalność i głębokość.
3. Minister właściwy do spraw środowiska, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw rolnictwa, uwzględniając naturalne stężenia substancji w środowisku, może określić, w drodze rozporządzenia:
 - 1) standardy jakości gleby albo ziemi, używanych do określonych prac ziemnych, w tym używanych do tego celu osadów pochodzących z dna zbiorników powierzchniowych wód stojących lub wód płynących;

- 2) referencyjne metodyki wykonywania badania jakości gleby lub ziemi;
- 3) referencyjne metodyki modelowania rozprzestrzeniania substancji w glebie i ziemi.

Art. 106. (uchylony).

Art. 107. (uchylony).

Art. 108. (uchylony).

Art. 109.

1. Oceny jakości gleby i ziemi oraz obserwacji zmian dokonuje się w ramach państwowego monitoringu środowiska.
2. Starosta prowadzi okresowe badania jakości gleby i ziemi.
3. Minister właściwy do spraw środowiska może określić, w drodze rozporządzenia, zakres i sposób prowadzenia badań, o których mowa w ust. 2.
4. W rozporządzeniu, o którym mowa w ust. 3, zostaną ustalone:
 - 1) sposób wyboru punktów poboru próbek;
 - 2) wymagana częstotliwość pobierania próbek.
5. W rozporządzeniu, o którym mowa w ust. 3, mogą zostać ustalone sposoby prezentacji wyników badań.
6. W przypadku stwierdzenia naruszenia standardów jakości gleby lub ziemi wojewódzki inspektor ochrony środowiska przekazuje staroście wyniki pomiarów.

Art. 110. (uchylony).

Art. 110a.

1. Starosta prowadzi obserwację terenów zagrożonych ruchami masowymi ziemi oraz terenów, na których występują te ruchy, a także rejestr zawierający informacje o tych terenach.
2. Minister właściwy do spraw środowiska w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw rolnictwa oraz ministrem właściwym do spraw budownictwa, gospodarki przestrzennej i mieszkaniowej określi, w drodze rozporządzenia:
 - 1) metody, zakres i częstotliwość prowadzenia obserwacji terenów, o których mowa w ust. 1, oraz sposób ustalania tych terenów, kierując się potrzebą ograniczenia występowania szkód powodowanych przez ruchy masowe ziemi;
 - 2) informacje, jakie powinien zawierać rejestr, o którym mowa w ust. 1, a także sposób prowadzenia oraz formę i układ tego rejestru, kierując się potrzebą dostarczenia wyczerpujących informacji o terenach zagrożonych ruchami masowymi ziemi i terenach, na których występują te ruchy, oraz uwzględniając lokalizację, warunki geologiczne i glebowe tych terenów, a także opis zagrożeń ruchami masowymi ziemi.

Art. 111. (uchylony).**Dział V
Ochrona przed hałasem****Art. 112.**

Ochrona przed hałasem polega na zapewnieniu jak najlepszego stanu akustycznego środowiska, w szczególności poprzez:

- 1) utrzymanie poziomu hałasu poniżej dopuszczalnego lub co najmniej na tym poziomie;
- 2) zmniejszanie poziomu hałasu co najmniej do dopuszczalnego, gdy nie jest on dotrzymany.

Art. 112a.

Ilekoć w przepisach niniejszego działu jest mowa o wskaźnikach hałasu, rozumie się przez to parametry hałasu określone poziomem dźwięku A wyrażonym w decybelach (dB), w tym:

- 1) wskaźniki hałasu mające zastosowanie do prowadzenia długookresowej polityki w zakresie ochrony środowiska przed hałasem, w szczególności do sporządzania map akustycznych, o których mowa w art. 118 ust. 1, oraz programów ochrony środowiska przed hałasem, o których mowa w art. 119 ust. 1:
 - a) L_{DWN} – długookresowy średni poziom dźwięku A wyrażony w decybelach (dB), wyznaczony w ciągu wszystkich dni w roku, z uwzględnieniem pory dnia (rozumianej jako przedział czasu od godz. 6⁰⁰ do godz. 18⁰⁰), pory wieczoru (rozumianej jako przedział czasu od godz. 18⁰⁰ do godz. 22⁰⁰) oraz pory nocy (rozumianej jako przedział czasu od godz. 22⁰⁰ do godz. 6⁰⁰),
 - b) L_N – długookresowy średni poziom dźwięku A wyrażony w decybelach (dB), wyznaczony w ciągu wszystkich pór nocy w roku (rozumianych jako przedział czasu od godz. 22⁰⁰ do godz. 6⁰⁰);
- 2) wskaźniki hałasu mające zastosowanie do ustalania i kontroli warunków korzystania ze środowiska w odniesieniu do jednej doby:
 - a) L_{AeqD} – równoważny poziom dźwięku A dla pory dnia (rozumianej jako przedział czasu od godz. 6⁰⁰ do godz. 22⁰⁰),
 - b) L_{AeqN} – równoważny poziom dźwięku A dla pory nocy (rozumianej jako przedział czasu od godz. 22⁰⁰ do godz. 6⁰⁰).

Art. 112b.

1. Minister właściwy do spraw środowiska określi, w drodze rozporządzenia, sposób ustalania wartości wskaźników hałasu, o których mowa w art. 112a pkt 1 lit. a, uwzględniając potrzebę prowadzenia długookresowej polityki w zakresie ochrony przed hałasem, potrzebę stosowania wskaźników hałasu do ustalania i kontroli warunków korzystania ze środowiska oraz obowiązujące w tym zakresie dokumenty normalizacyjne w rozumieniu ustawy z dnia 12 września 2002 r. o normalizacji (Dz. U. Nr 169, poz. 1386, z 2004 r. Nr 273, poz. 2703, z 2005 r. Nr 132, poz. 1110 oraz z 2006 r. Nr 170, poz. 1217).

2. W rozporządzeniu, o którym mowa w ust. 1, minister właściwy do spraw środowiska może określić sposób ustalania wartości wskaźników hałasu, o których mowa w art. 112a pkt 2.

Art. 113.

1. Minister właściwy do spraw środowiska określi, w drodze rozporządzenia, sposób ustalania wartości wskaźnika hałasu, o którym mowa w art. 112a pkt 1 lit. a, uwzględniając potrzebę prowadzenia długookresowej polityki w zakresie ochrony przed hałasem, potrzebę stosowania wskaźników hałasu do ustalania i kontroli warunków korzystania ze środowiska oraz obowiązujące w tym zakresie dokumenty normalizacyjne w rozumieniu ustawy z dnia 12 września 2002 r. o normalizacji (Dz. U. Nr 169, poz. 1386, z 2004 r. Nr 273, poz. 2703, z 2005 r. Nr 132, poz. 1110 oraz z 2006 r. Nr 170, poz. 1217).
2. W rozporządzeniu, o którym mowa w ust. 1, zostaną ustalone:
 - 1) zróżnicowane dopuszczalne poziomy hałasu określone wskaźnikami hałasu L_{DWN} , L_N , $L_{Aeq D}$ i $L_{Aeq N}$ dla następujących rodzajów terenów przeznaczonych:
 - a) pod zabudowę mieszkaniową,
 - b) pod szpitale i domy opieki społecznej,
 - c) pod budynki związane ze stałym lub czasowym pobytem dzieci i młodzieży,
 - d) na cele uzdrowiskowe,
 - e) na cele rekreacyjno-wypoczynkowe,
 - f) na cele mieszkaniowo-usługowe;
 - 2) poziomy hałasu z uwzględnieniem rodzaju obiektu lub działalności będącej źródłem hałasu;
 - 3) (uchylony);
 - 4) okresy, do których odnoszą się poziomy hałasu, jako czas odniesienia.
3. W rozporządzeniu, o którym mowa w ust. 1, mogą zostać ustalone poziomy hałasu z uwzględnieniem:
 - 1) zmienności działania źródeł hałasu w czasie;
 - 2) charakterystyki częstotliwościowej hałasu;
 - 3) zawartości impulsów akustycznych.

Art. 114.

1. Przy sporządzaniu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, różnicując tereny o różnych funkcjach lub różnych zasadach zagospodarowania, wskazuje się, które z nich należą do poszczególnych rodzajów terenów, o których mowa w art. 113 ust. 2 pkt 1.
2. Jeżeli teren może być zaliczony do kilku rodzajów terenów, o których mowa w art. 113 ust. 2 pkt 1, uznaje się, że dopuszczalne poziomy hałasu powinny być ustalone jak dla przeważającego rodzaju terenu.
3. Jeżeli na terenach przeznaczonych do działalności produkcyjnej, składowania i magazynowania znajduje się zabudowa mieszkaniowa, szpitale, domy opieki społecznej lub budynki związane ze stałym albo czasowym pobytem dzieci i młodzieży, ochrona przed hałasem polega na stosowaniu rozwiązań technicznych zapewniających właściwe warunki akustyczne w budynkach.

Art. 115.

W razie braku miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego oceny, czy teren należy do rodzajów terenów, o których mowa w art. 113 ust. 2 pkt 1, właściwe organy dokonują na podstawie faktycznego zagospodarowania i wykorzystywania tego i sąsiednich terenów; przepis art. 114 ust. 2 stosuje się odpowiednio.

Art. 115a.

1. W przypadku stwierdzenia przez organ ochrony środowiska, na podstawie pomiarów własnych, pomiarów dokonanych przez wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska lub pomiarów podmiotu obowiązującego do ich prowadzenia, że poza zakładem, w wyniku jego działalności, przekroczone są dopuszczalne poziomy hałas, organ ten wydaje decyzję o dopuszczalnym poziomie hałasu; za przekroczenie dopuszczalnego poziomu hałasu uważa się przekroczenie wskaźnika hałasu $L_{Aeq D}$ lub $L_{Aeq N}$.
2. Jeżeli hałas powstaje w związku z eksploatacją dróg, linii kolejowych, linii tramwajowych, kolei linowych, portów oraz lotnisk lub z działalnością osoby fizycznej niebędącej przedsiębiorcą, decyzji, o której mowa w ust. 1, nie wydaje się.
3. W decyzji, o której mowa w ust. 1, określa się dopuszczalne poziomy hałas poza zakładem przy zastosowaniu wskaźników hałasu $L_{Aeq D}$ i $L_{Aeq N}$ w odniesieniu do rodzajów terenów, o których mowa w art. 113 ust. 2 pkt 1, na które oddziałuje zakład.
4. W decyzji, o której mowa w ust. 1, mogą być określone wymagania mające na celu nieprzekraczanie poza zakładem dopuszczalnych poziomów hałasu, a w szczególności:
 - 1) rozkład czasu pracy źródeł hałasu dla całej doby, wraz z przewidywanymi wariantami;
 - 2) zakres, sposób i częstotliwość prowadzenia pomiarów poziomu hałasu w zakresie, w jakim wykraczają one poza wymagania, o których mowa w art. 147 i 148;
 - 3) sposób postępowania w przypadku uszkodzenia aparatury służącej do pomiarów poziomu hałasu, jeżeli jej zastosowanie jest wymagane;
 - 4) formę, układ, techniki i termin przedkładania wyników pomiarów, o których mowa w pkt 2, organowi właściwemu do wydania decyzji i wojewódzkiemu inspektorowi ochrony środowiska; do wyników przeprowadzonych pomiarów stosuje się odpowiednio przepis art. 147 ust. 6.
5. Postępowanie w przedmiocie wydania decyzji, o której mowa w ust. 1, wszczyna się z urzędu.
6. (uchylony).
7. Decyzja, o której mowa w ust. 1, może ulec zmianie w przypadku:
 - 1) uchwalenia albo utraty mocy obowiązującej miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dotyczącego terenów objętych oddziaływaniem hałasu z zakładu;
 - 2) zmiany faktycznego zagospodarowania i wykorzystania nieruchomości, na które oddziałuje hałas z zakładu, nieobjętych miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego;
 - 3) zmiany obowiązujących dopuszczalnych poziomów hałasu.

Art. 116.

1. Rada powiatu, w drodze uchwały, z zastrzeżeniem ust. 2 i 4, ograniczy lub zakaze używania jednostek pływających lub niektórych ich rodzajów na określonych zbiornikach powierzchniowych wód stojących oraz wodach płynących, jeżeli jest to konieczne do zapewnienia odpowiednich warunków akustycznych na terenach przeznaczonych na cele rekreacyjno-wypoczynkowe.
2. Na śródlądowych wodach żeglownych ograniczenia i zakazy wprowadza, w drodze rozporządzenia, minister właściwy do spraw środowiska, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw transportu.
3. W rozporządzeniu, o którym mowa w ust. 2, zostaną ustalone:
 - 1) nazwa lub inne określenie ciekłu lub zbiornika wodnego albo jego części, na których obowiązują ograniczenia lub zakazy;
 - 2) rodzaje jednostek pływających, których dotyczą zakazy lub ograniczenia, które mogą być charakteryzowane poprzez:
 - a) przeznaczenie jednostki,
 - b) parametry techniczne, takie jak wielkość i rodzaj napędu;
 - 3) zakazy i ograniczenia dotyczące używania jednostek odpowiednio w okresie roku, dni tygodnia lub doby.
4. Ograniczenia nie mogą dotyczyć jednostek pływających, których użycie jest konieczne do celów bezpieczeństwa publicznego lub do utrzymania cieków i zbiorników wodnych.

Art. 117.

1. Oceny stanu akustycznego środowiska i obserwacji zmian dokonuje się w ramach państwowego monitoringu środowiska na podstawie wyników pomiarów poziomów hałasu określonych wskaźnikami hałasu L_{DWN} i L_N oraz z uwzględnieniem pozostałych danych, w szczególności demograficznych oraz dotyczących sposobu zagospodarowania i użytkowania terenu.
2. Oceny stanu akustycznego środowiska dokonuje się obowiązkowo dla:
 - 1) aglomeracji o liczbie mieszkańców większej niż 100 tysięcy;
 - 2) terenów poza aglomeracjami, o których mowa w art. 179 ust. 1.
3. Powiatowy program ochrony środowiska może określać inne niż wymienione w ust. 2 tereny, dla których dokonywana będzie ocena stanu akustycznego środowiska.
4. Pomiarów dla potrzeb oceny stanu akustycznego środowiska dokonuje się z uwzględnieniem wymagań, o których mowa w art. 148 ust. 1 i art. 176 ust. 1.
5. Na terenach niewymienionych w ust. 2 oceny stanu akustycznego środowiska dokonuje wojewódzki inspektor ochrony środowiska.

Art. 118.

1. Na potrzeby oceny stanu akustycznego środowiska, o której mowa w art. 117 ust. 2 pkt 1 i ust. 3, starosta sporządza, co 5 lat, mapy akustyczne, z zastrzeżeniem ust. 2.
2. Sporządzając mapę akustyczną, starosta uwzględnia informacje wynikające z map akustycznych, o których mowa w art. 179 ust. 1.

3. Mapa, o której mowa w ust. 1, powinna składać się z części opisowej i części graficznej.
4. Część opisowa powinna zawierać w szczególności:
 - 1) charakterystykę obszaru podlegającego ocenie;
 - 2) identyfikację i charakterystykę źródeł hałasu;
 - 3) uwarunkowania akustyczne wynikające z miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego;
 - 4) metody wykorzystane do dokonania oceny;
 - 5) zestawienie wyników badań;
 - 6) identyfikację terenów zagrożonych hałasem;
 - 7) liczbę ludności zagrożonej hałasem;
 - 8) analizę trendów zmian stanu akustycznego środowiska;
 - 9) wnioski dotyczące działań w zakresie ochrony przed hałasem.
5. Część graficzna powinna zawierać w szczególności:
 - 1) mapę charakteryzującą hałas emitowany z poszczególnych źródeł;
 - 2) mapę stanu akustycznego środowiska, z zaznaczeniem terenów, na których występuje przekroczenie dopuszczalnych poziomów hałasu, z odniesieniem do miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego;
 - 3) mapę terenów zagrożonych hałasem;
 - 4) mapę przedstawiającą przewidywane rezultaty działań, o których mowa w ust. 4 pkt 9.
6. Przez teren zagrożony hałasem rozumie się teren, na którym są przekroczone dopuszczalne poziomy hałasu, określone wskaźnikami L_{DWN} lub L_N , o których mowa w art. 113.
- 7–9. (uchylone).
10. Minister właściwy do spraw zdrowia, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw środowiska, może określić, w drodze rozporządzenia, wskaźniki odzwierciedlające relacje między narażeniem na hałas a efektem szkodliwym lub uciążliwym oddziaływania hałasu na potrzeby sporządzania map akustycznych lub innych dokumentów dotyczących oceny stanu akustycznego środowiska, kierując się potrzebą ochrony zdrowia ludzi; przez efekt szkodliwy hałasu rozumie się skutki szkodliwe dla zdrowia ludzi, a przez efekt uciążliwy hałasu – negatywne reakcje człowieka bez zauważalnych szkodliwych skutków dla jego zdrowia.
11. Minister właściwy do spraw zdrowia, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw środowiska, może określić, w drodze rozporządzenia, sposoby oceny stanu akustycznego środowiska przy wykorzystaniu wskaźników odzwierciedlających relacje między narażeniem na hałas a jego efektem szkodliwym lub uciążliwym, kierując się potrzebą ochrony zdrowia ludzi.

Art. 118a.

1. Mapa akustyczna, opracowana na kopiach map wchodzących w skład państwowego zasobu geodezyjnego i kartograficznego, stanowi podstawowe źródło danych wykorzystywanych dla celów:
 - 1) informowania społeczeństwa o zagrożeniach środowiska hałasem;
 - 2) opracowania danych dla państwowego monitoringu środowiska;
 - 3) tworzenia i aktualizacji programów ochrony środowiska przed hałasem.

2. Minister właściwy do spraw środowiska określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowy zakres danych ujętych na mapach akustycznych oraz ich układ i sposób prezentacji, uwzględniając cele, do których osiągnięcia dane mają być wykorzystywane.

Art. 118b.

1. Rada powiatu może, w drodze uchwały, wyznaczyć obszary ciche w aglomeracji lub obszary ciche poza aglomeracją, uwzględniając szczególne potrzeby ochrony przed hałasem tych obszarów i podając wymagania zapewniające utrzymanie poziomu hałasu co najmniej na istniejącym poziomie.
2. Projekt uchwały, o której mowa w ust. 1, podlega uzgodnieniu z właściwym miejscowo wójtem, burmistrzem lub prezydentem miasta w terminie 30 dni; niezajęcie przez organ stanowiska w tym terminie uznaje się za brak zastrzeżeń do projektu uchwały.

Art. 118c.

Wielkość emisji hałasu wyznacza się i ocenia na podstawie pomiarów poziomu hałasu w środowisku, z zastrzeżeniem art. 145 ust. 2 pkt 3.

Art. 119.

1. Dla terenów, na których poziom hałasu przekracza poziom dopuszczalny, tworzy się programy ochrony środowiska przed hałasem, których celem jest dostosowanie poziomu hałasu do dopuszczalnego.
2. Dla terenów, o których mowa w art. 117 ust. 2 pkt 1 i ust. 3, programy uchwała rada powiatu, a dla terenów, o których mowa w art. 117 ust. 2 pkt 2, programy określa, w drodze uchwały, sejmik województwa.
- 2a. Organ, o którym mowa w ust. 2, zapewnia możliwość udziału społeczeństwa w postępowaniu, którego przedmiotem jest sporządzenie programu ochrony środowiska przed hałasem.
3. Minister właściwy do spraw środowiska określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowe wymagania, jakim powinien odpowiadać program ochrony środowiska przed hałasem.
4. W rozporządzeniu, o którym mowa w ust. 3, zostaną ustalone:
 - 1) forma sporządzania programu;
 - 2) niezbędne części składowe programu;
 - 3) zakres zagadnień, które powinny zostać określone i ocenione w programie;
 - 4) sposób ustalania harmonogramu planowanych działań dla poszczególnych terenów z wykorzystaniem wskaźników charakteryzujących wielkość przekroczenia dopuszczalnego poziomu hałasu i liczbę mieszkańców na danym terenie.
- 4a. Organ właściwy do tworzenia programu ochrony środowiska przed hałasem opracowuje łącznie z programem jego streszczenie, sporządzane w języku niespecjalistycznym, zawierające omówienie wszystkich ważnych aspektów działań przewidywanych w programie, w formie prezentacji graficznych i zestawień danych tabelarycznych.
5. Program dla terenu, o którym mowa w art. 117 ust. 2 pkt 2, powinien być określony w terminie 1 roku od dnia przedstawienia mapy akustycznej przez podmiot zobowiązany do jej sporządzenia.

6. Programy, o których mowa w ust. 1, aktualizuje się co najmniej raz na pięć lat, a także w przypadku wystąpienia okoliczności uzasadniających zmianę planu lub harmonogramu realizacji.

Art. 120.

1. Starosta przekazuje, niezwłocznie po sporządzeniu, zarządowi województwa, wojewódzkiemu inspektorowi ochrony środowiska i państwowemu wojewódzkiemu inspektorowi sanitarnemu mapy akustyczne, o których mowa w art. 118.
2. Starosta przekazuje wojewódzkiemu inspektorowi ochrony środowiska program ochrony środowiska przed hałasem niezwłocznie po uchwaleniu programu przez radę powiatu.
3. Marszałek województwa przekazuje wojewódzkiemu inspektorowi ochrony środowiska program ochrony środowiska przed hałasem niezwłocznie po uchwaleniu programu przez sejmik województwa.

Art. 120a.

1. Wojewódzki inspektor ochrony środowiska prowadzi rejestr zawierający informacje o stanie akustycznym środowiska, na podstawie pomiarów, badań i analiz wykonywanych w ramach państwowego monitoringu środowiska.
2. Minister właściwy do spraw środowiska określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowe wymagania dotyczące rejestru, o którym mowa w ust. 1, w tym:
 - 1) rodzaje wyników pomiarów, badań i analiz podlegających rejestracji,
 - 2) układ rejestru,
 - 3) formę rejestracji wyników pomiarów, badań i analiz– kierując się potrzebą dostarczenia wyczerpujących informacji o stanie akustycznym środowiska.
3. Wojewódzki inspektor ochrony środowiska przekazuje Głównemu Inspektorowi Ochrony Środowiska, do dnia 31 marca każdego roku, informacje z rejestru, o którym mowa w ust. 1, za rok poprzedni.

Dział VI

Ochrona przed polami elektromagnetycznymi

Art. 121.

Ochrona przed polami elektromagnetycznymi polega na zapewnieniu jak najlepszego stanu środowiska poprzez:

- 1) utrzymanie poziomów pól elektromagnetycznych poniżej dopuszczalnych lub co najmniej na tych poziomach;
- 2) zmniejszanie poziomów pól elektromagnetycznych co najmniej do dopuszczalnych, gdy nie są one dotrzymane.

Art. 122.

1. Minister właściwy do spraw środowiska, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw zdrowia, określi, w drodze rozporządzenia, dopuszczalne poziomy pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposoby sprawdzania dotrymania tych poziomów.
2. W rozporządzeniu, o którym mowa w ust. 1, zostaną ustalone:

- 1) zróżnicowane poziomy pól elektromagnetycznych dla:
 - a) terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową,
 - b) miejsc dostępnych dla ludności;
 - 2) zakresy częstotliwości pól elektromagnetycznych, dla których określa się parametry fizyczne, charakteryzujące oddziaływanie pól elektromagnetycznych na środowisko, do których odnoszą się poziomy pól elektromagnetycznych;
 - 3) dopuszczalne wartości parametrów fizycznych, o których mowa w pkt 2, dla poszczególnych zakresów częstotliwości, do których odnoszą się poziomy pól elektromagnetycznych.
3. Sposoby sprawdzania dotrzymania poziomów, o których mowa w ust. 1, określone zostaną przez wskazanie metod:
- 1) wykonywania pomiarów poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku dla poszczególnych zakresów częstotliwości, o których mowa w ust. 2;
 - 2) wyznaczania poziomów pól elektromagnetycznych, jeżeli w środowisku występują pola elektromagnetyczne o częstotliwościach z różnych zakresów, o których mowa w ust. 2.

Art. 122a.

1. Prowadzący instalację oraz użytkownik urządzenia emitującego pola elektromagnetyczne, które są stacjami elektroenergetycznymi lub napowietrznymi liniami elektroenergetycznymi o napięciu znamionowym nie niższym niż 110 kV, lub instalacjami radiokomunikacyjnymi, radionawigacyjnymi lub radiolokacyjnymi, emitującymi pola elektromagnetyczne, których równoważna moc promieniowana izotropowo wynosi nie mniej niż 15 W, emitującymi pola elektromagnetyczne o częstotliwościach od 30 kHz do 300 GHz, są obowiązani do wykonania pomiarów poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku:
 - 1) bezpośrednio po rozpoczęciu użytkowania instalacji lub urządzenia;
 - 2) każdorazowo w przypadku zmiany warunków pracy instalacji lub urządzenia, w tym zmiany spowodowanej zmianami w wyposażeniu instalacji lub urządzenia, o ile zmiany te mogą mieć wpływ na zmianę poziomów pól elektromagnetycznych, których źródłem jest instalacja lub urządzenie.
2. Wyniki pomiarów, o których mowa w ust. 1, przekazuje się wojewódzkiemu inspektorowi ochrony środowiska i państwowemu wojewódzkiemu inspektorowi sanitarnemu.

Art. 123.

1. Oceny poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku i obserwacji zmian dokonuje się w ramach państwowego monitoringu środowiska.
2. Wojewódzki inspektor ochrony środowiska prowadzi okresowe badania poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku.
3. Minister właściwy do spraw środowiska może określić, w drodze rozporządzenia, zakres i sposób prowadzenia badań, o których mowa w ust. 2.
4. W rozporządzeniu, o którym mowa w ust. 3, zostaną ustalone:
 - 1) sposób wyboru punktów pomiarowych;
 - 2) wymagana częstotliwość prowadzenia pomiarów.
5. W rozporządzeniu, o którym mowa w ust. 3, mogą zostać ustalone sposoby prezentacji wyników pomiarów.

Art. 124.

1. Wojewódzki inspektor ochrony środowiska prowadzi, aktualizowany corocznie, rejestr zawierający informacje o terenach, na których stwierdzono przekroczenie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku, z wyszczególnieniem przekroczeń dotyczących:
 - 1) terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową;
 - 2) miejsc dostępnych dla ludności.
2. Przez miejsca dostępne dla ludności rozumie się wszelkie miejsca, z wyjątkiem miejsc, do których dostęp ludności jest zabroniony lub niemożliwy bez użycia sprzętu technicznego.

**Dział VII
Ochrona kopalin****Art. 125.**

Złoża kopalin podlegają ochronie polegającej na racjonalnym gospodarowaniu ich zasobami oraz kompleksowym wykorzystaniu kopalin, w tym kopalin towarzyszących.

Art. 126.

1. Eksploatację złoża kopaliny prowadzi się w sposób gospodarczo uzasadniony, przy zastosowaniu środków ograniczających szkody w środowisku i przy zapewnieniu racjonalnego wydobycia i zagospodarowania kopaliny.
2. Podejmujący eksploatację złóż kopaliny lub prowadzący tę eksploatację jest obowiązany przedsięwziąć środki niezbędne do ochrony zasobów złoża, jak również do ochrony powierzchni ziemi oraz wód powierzchniowych i podziemnych, sukcesywnie prowadzić rekultywację terenów poeksploatacyjnych oraz przywracać do właściwego stanu inne elementy przyrodnicze.

**Dział VIII
Ochrona zwierząt oraz roślin****Art. 127.**

1. Ochrona zwierząt oraz roślin polega na:
 - 1) zachowaniu cennych ekosystemów, różnorodności biologicznej i utrzymaniu równowagi przyrodniczej;
 - 2) tworzeniu warunków prawidłowego rozwoju i optymalnego spełniania przez zwierzęta i roślinność funkcji biologicznej w środowisku;
 - 3) zapobieganiu lub ograniczaniu negatywnych oddziaływań na środowisko, które mogłyby niekorzystnie wpływać na zasoby oraz stan zwierząt oraz roślin;
 - 4) zapobieganiu zagrożeniom naturalnych kompleksów i tworów przyrody.
2. Ochrona, o której mowa w ust. 1, jest realizowana w szczególności poprzez:
 - 1) obejmowanie ochroną obszarów i obiektów cennych przyrodniczo;
 - 2) ustanawianie ochrony gatunków zwierząt oraz roślin;

- 3) ograniczanie możliwości pozyskiwania dziko występujących zwierząt oraz roślin;
- 4) odtwarzanie populacji zwierząt i stanowisk roślin oraz zapewnianie reprodukcji dziko występujących zwierząt oraz roślin;
- 5) zabezpieczanie lasów i zadrzewień przed zanieczyszczeniem i pożarami;
- 6) ograniczanie możliwości wycinania drzew i krzewów oraz likwidacji terenów zieleni;
- 7) zalesianie, zadrzewianie lub tworzenie skupień roślinności, zwłaszcza gdy przemawiają za tym potrzeby ochrony gleby, zwierząt, kształtowania klimatu oraz inne potrzeby związane z zapewnieniem różnorodności biologicznej, równowagi przyrodniczej i zaspokajania potrzeb rekreacyjno-wypoczynkowych ludzi;
- 8) nadzorowanie wprowadzania do środowiska organizmów genetycznie zmodyfikowanych.

Art. 128.

1. Ochronę zwierząt oraz roślin na poligonach w toku szkolenia Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej, zwanych dalej „Siłami Zbrojnymi”, zapewnia się poprzez:
 - 1) sytuowanie obiektów poligonowych na terenach o małej wartości przyrodniczej;
 - 2) oznaczanie na terenach szkoleniowych obszarów o walorach przyrodniczych, takich jak miejsca lęgowe zwierząt oraz ptaków, stanowiska roślin poddanych ochronie, oraz wprowadzanie na nich stosownych ograniczeń działalności szkoleniowej;
 - 3) stosowanie rozwiązań organizacyjnych i technicznych ograniczających szkody oraz sukcesywne usuwanie szkód;
 - 4) przeprowadzanie instruktażu szkolonych żołnierzy co do zasad postępowania na terenie poligonu w związku z ograniczeniami wynikającymi z ochrony zwierząt oraz roślin.
2. Zasady ochrony zwierząt oraz roślin na terenach poligonów uwzględnia się w instrukcjach szkoleniowych dla poligonów.
3. Minister Obrony Narodowej, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw środowiska, określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowe zasady sporządzania instrukcji szkoleniowej w zakresie zapewnienia wymogów ochrony zwierząt oraz roślin w toku szkolenia Sił Zbrojnych na poligonach.
4. W rozporządzeniu, o którym mowa w ust. 3, zostaną uwzględnione:
 - 1) zagadnienia zawarte w instrukcji szkoleniowej, w ramach których należy uwzględnić wymagania ochrony zwierząt oraz roślin;
 - 2) sposób uwzględniania poszczególnych wymagań ochrony zwierząt oraz roślin;
 - 3) uwarunkowania dotyczące usytuowania poligonów oraz specyfiki ich funkcjonowania, które należy uwzględnić przy określaniu wymagań ochrony zwierząt oraz roślin.
5. W razie udostępniania poligonów jednostkom sił zbrojnych państw obcych przepisy ust. 1–4 stosuje się odpowiednio.

Dział IX

Ograniczanie sposobu korzystania z nieruchomości w związku z ochroną środowiska

Rozdział 1

Przepisy ogólne

Art. 129.

1. Jeżeli w związku z ograniczeniem sposobu korzystania z nieruchomości korzystanie z niej lub z jej części w dotychczasowy sposób lub zgodny z dotychczasowym przeznaczeniem stało się niemożliwe lub istotnie ograniczone, właściciel nieruchomości może żądać wykupienia nieruchomości lub jej części.
2. W związku z ograniczeniem sposobu korzystania z nieruchomości jej właściciel może żądać odszkodowania za poniesioną szkodę; szkoda obejmuje również zmniejszenie wartości nieruchomości.
3. Roszczenie, o którym mowa w ust. 1 i 2, przysługuje również użytkownikowi wieczystemu nieruchomości, a roszczenie, o którym mowa w ust. 2, także osobie, której przysługuje prawo rzeczowe do nieruchomości.
4. Z roszczeniem, o którym mowa w ust. 1–3, można wystąpić w okresie 2 lat od dnia wejścia w życie rozporządzenia lub aktu prawa miejscowego powodującego ograniczenie sposobu korzystania z nieruchomości.
5. W sprawach, o których mowa w ust. 1–4, nie stosuje się przepisów ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, dotyczących roszczeń z tytułu ograniczenia sposobu korzystania z nieruchomości.

Rozdział 2

Ograniczenia związane z ochroną zasobów środowiska

Art. 130.

1. Ograniczenie sposobu korzystania z nieruchomości w związku z ochroną zasobów środowiska może nastąpić przez:
 - 1) poddanie ochronie obszarów lub obiektów na podstawie przepisów ustawy o ochronie przyrody;
 - 2) ustalenie warunków korzystania z wód regionu wodnego lub zlewni oraz ustanowienie obszarów ochronnych zbiorników wód śródlądowych na podstawie przepisów ustawy – Prawo wodne;
 - 3) wyznaczenie obszarów cichych w aglomeracji oraz obszarów cichych poza aglomeracją.
2. Przepis ust. 1 nie wyklucza możliwości ograniczenia sposobu korzystania z nieruchomości w celu ochrony zasobów środowiska na podstawie przepisów ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

Art. 131.

1. W razie ograniczenia sposobu korzystania z nieruchomości, o którym mowa w art. 130 ust. 1, na żądanie poszkodowanego właściwy starosta ustala, w drodze decyzji, wysokość odszkodowania; decyzja jest niezaskarżalna.

2. Strona niezadowolona z przyznanego odszkodowania może w terminie 30 dni od dnia doręczenia jej decyzji, o której mowa w ust. 1, wnieść powództwo do sądu powszechnego. Droga sądowa przysługuje także w razie niewydania decyzji przez właściwy organ w terminie 3 miesięcy od dnia zgłoszenia żądania przez poszkodowanego.
3. Wystąpienie na drogę sądową nie wstrzymuje wykonania decyzji, o której mowa w ust. 1.

Art. 132.

Do żądania wykupu nieruchomości w przypadkach ograniczenia sposobu korzystania z nieruchomości, o których mowa w art. 130 ust. 1, stosuje się odpowiednio zasady i tryb określone w ustawie z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz. U. z 2004 r. Nr 261, poz. 2603, z późn. zm.⁸⁾).

Art. 133.

Ustalenie wysokości odszkodowania oraz ceny wykupu nieruchomości następuje po uzyskaniu opinii rzeczoznawcy majątkowego, określającej wartość nieruchomości według zasad i trybu określonych w przepisach ustawy o gospodarce nieruchomościami.

Art. 134.

Obowiązanymi do wypłaty odszkodowania lub wykupu nieruchomości są:

- 1) właściwa jednostka samorządu terytorialnego – jeżeli ograniczenie sposobu korzystania z nieruchomości nastąpiło w wyniku uchwalenia aktu prawa miejscowego przez organ samorządu terytorialnego;
- 2) reprezentowany przez wojewodę Skarb Państwa – jeżeli ograniczenie sposobu korzystania z nieruchomości nastąpiło w wyniku wydania rozporządzenia Rady Ministrów, właściwego ministra albo wojewody;
- 3) reprezentowany przez dyrektora regionalnego zarządu gospodarki wodnej Skarb Państwa – jeżeli ograniczenie sposobu korzystania z nieruchomości nastąpiło w wyniku wydania przez niego rozporządzenia.

Rozdział 3

Obszary ograniczonego użytkowania

Art. 135.

1. Jeżeli z przeglądu ekologicznego albo z oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko wymaganej przepisami ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, albo z analizy porealizacyjnej wynika, że mimo zastosowania dostępnych rozwiązań technicznych, technologicznych i organizacyjnych nie mogą być dotrzymane standardy jakości środowiska poza terenem zakładu lub innego obiektu, to dla oczyszczalni ścieków, składowiska odpadów komunalnych, kompostowni, trasy

⁸⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2004 r. Nr 281, poz. 2782, z 2005 r. Nr 130, poz. 1087, Nr 169, poz. 1420 i Nr 175, poz. 1459, z 2006 r. Nr 64, poz. 456, Nr 104, poz. 708 i Nr 220, poz. 1600 i 1601 oraz z 2007 r. Nr 173, poz. 1218.

- komunikacyjnej, lotniska, linii i stacji elektroenergetycznej oraz instalacji radio-komunikacyjnej, radionawigacyjnej i radiolokacyjnej tworzy się obszar ograniczonego użytkowania.
2. Obszar ograniczonego użytkowania dla przedsięwzięcia mogącego zawsze znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, lub dla zakładów, lub innych obiektów, gdzie jest eksploatowana instalacja, która jest kwalifikowana jako takie przedsięwzięcie, tworzy sejmik województwa, w drodze uchwały.
 3. Obszar ograniczonego użytkowania dla zakładów lub innych obiektów, niewymienionych w ust. 2, tworzy rada powiatu w drodze uchwały.
 - 3a. Organy, o których mowa w ust. 2 i 3, tworząc obszar ograniczonego użytkowania, określają granice obszaru, ograniczenia w zakresie przeznaczenia terenu, wymagania techniczne dotyczące budynków oraz sposób korzystania z terenów wynikające z postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko lub analizy porealizacyjnej albo przeglądu ekologicznego.
 - 3b. Obszar ograniczonego użytkowania tworzy się na podstawie poświadczonej przez właściwy organ kopii mapy ewidencyjnej z zaznaczonym przebiegiem granic obszaru, na którym konieczne jest utworzenie tego obszaru; nie dotyczy to przedsięwzięć polegających na budowie drogi krajowej.
 4. Jeżeli obowiązek utworzenia obszaru ograniczonego użytkowania wynika z postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko, przed utworzeniem tego obszaru nie wydaje się pozwolenia na użytkowanie obiektu budowlanego oraz nie rozpoczyna się jego użytkowania, gdy pozwolenie na użytkowanie nie jest wymagane, z zastrzeżeniem ust. 5. Obowiązek utworzenia obszaru ograniczonego użytkowania dla określonego zakładu lub innego obiektu stwierdza się w pozwoleniu na budowę.
 5. Jeżeli obowiązek utworzenia obszaru ograniczonego użytkowania wynika z postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko, dla przedsięwzięcia polegającego na budowie drogi krajowej w rozumieniu ustawy z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych (Dz. U. z 2007 r. Nr 19, poz. 115, Nr 23, poz. 136, Nr 192, poz. 1381 oraz z 2008 r. Nr 54, poz. 326) obszar ograniczonego użytkowania wyznacza się na podstawie analizy porealizacyjnej z uwzględnieniem dokumentacji, o której mowa w ust. 5a. W decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej nakłada się obowiązek sporządzenia analizy porealizacyjnej po upływie 1 roku od dnia oddania obiektu do użytkowania i jej przedstawienia w terminie 18 miesięcy od dnia oddania obiektu do użytkowania.
 - 5a. Minister właściwy do spraw transportu w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw środowiska określi, w drodze rozporządzenia, zakres i formę dokumentacji niezbędnej do utworzenia obszaru ograniczonego użytkowania dla przedsięwzięcia polegającego na budowie drogi krajowej w rozumieniu ustawy z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych, sposoby ograniczenia użytkowania terenu w obszarach ograniczonego użytkowania oraz rodzaje rekompensaty dla właścicieli nieruchomości położonych w obszarach ograniczonego użytkowania.
 - 5b. Wydając rozporządzenie, o którym mowa w ust. 5a, minister właściwy do spraw transportu uwzględnia przeznaczenie terenów położonych w obszarach ograniczonego użytkowania oraz słuszny interes właścicieli nieruchomości położonych w tych obszarach.

6. Obszar ograniczonego użytkowania tworzy się także dla instalacji wymagających pozwolenia zintegrowanego, innych niż wymienione w ust. 1, dla których pozwolenie na budowę zostało wydane przed dniem 1 października 2001 r., a których użytkowanie rozpoczęło się nie później niż do dnia 30 czerwca 2003 r., jeżeli, pomimo zastosowania najlepszych dostępnych technik, nie mogą być dotrzymane dopuszczalne poziomy hałasu poza terenem zakładu.

Art. 136.

1. W razie ograniczenia sposobu korzystania ze środowiska w wyniku ustanowienia obszaru ograniczonego użytkowania właściwymi w sprawach spornych dotyczących wysokości odszkodowania lub wykupu nieruchomości są sądy powszechne.
2. Obowiązany do wypłaty odszkodowania lub wykupu nieruchomości jest ten, którego działalność spowodowała wprowadzenie ograniczeń w związku z ustanowieniem obszaru ograniczonego użytkowania.
3. W razie określenia na obszarze ograniczonego użytkowania wymagań technicznych dotyczących budynków szkodą, o której mowa w art. 129 ust. 2, są także koszty poniesione w celu wypełnienia tych wymagań przez istniejące budynki, nawet w przypadku braku obowiązku podjęcia działań w tym zakresie.

Rozdział 4

Strefy przemysłowe

Art. 136a.

1. Na obszarach określonych w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego jako tereny przeznaczone do działalności produkcyjnej, składowania oraz magazynowania i równocześnie użytkowanych zgodnie z przeznaczeniem może być utworzona strefa przemysłowa.
2. W granicach strefy przemysłowej jest dozwolone, z zastrzeżeniem art. 136d ust. 3, przekraczanie standardów jakości środowiska w zakresie dopuszczalnych poziomów substancji w powietrzu i dopuszczalnych poziomów hałasu oraz wartości odniesienia, o których mowa w art. 222, jeżeli nie zagraża to życiu lub zdrowiu ludzi, w szczególności nie narusza wymagań norm bezpieczeństwa i higieny pracy.
3. Strefę przemysłową tworzy się, jeżeli, mimo zastosowania dostępnych rozwiązań technicznych, technologicznych i organizacyjnych, nie mogą być dotrzymane standardy jakości środowiska oraz wartości odniesienia, o których mowa w art. 222, poza terenem zakładu lub innego obiektu.

Art. 136b.

1. Objęcie nieruchomości granicami strefy przemysłowej wymaga pisemnej zgody władającego powierzchnią ziemi.
2. Zgoda, o której mowa w ust. 1, wyłącza roszczenia o odszkodowanie lub o wykup nieruchomości, o których mowa w art. 129 ust. 1–3, w związku z ograniczeniem sposobu korzystania z nieruchomości w zakresie wynikającym z utworzenia strefy przemysłowej.
3. Przepisu ust. 2 nie stosuje się do szkody powstałej w związku:

- 1) z wydaniem rozporządzenia o utworzeniu strefy przemysłowej, którego przepisy są w istotnym zakresie niezgodne z propozycjami, o których mowa w art. 136c ust. 2 pkt 5;
- 2) ze zmianą rozporządzenia o utworzeniu strefy przemysłowej.

Art. 136c.

1. Strefa przemysłowa jest tworzona, na wniosek władającego powierzchnią ziemi, na terenach, które mają być objęte strefą przemysłową.
2. Wniosek o utworzenie strefy przemysłowej powinien zawierać:
 - 1) uzasadnienie potrzeby utworzenia strefy przemysłowej, w którym jest wykazane, że są spełnione warunki, o których mowa w art. 136a ust. 3;
 - 2) uzasadnienie możliwości utworzenia strefy przemysłowej, w którym jest wykazane, że nie zagraża to życiu lub zdrowiu ludzi, a w szczególności nie narusza wymagań norm bezpieczeństwa i higieny pracy;
 - 3) projekt granic strefy przemysłowej i plan sytuacyjny obszaru tej strefy;
 - 4) przegląd ekologiczny instalacji eksploatowanych w granicach proponowanej strefy przemysłowej w zakresie, o którym mowa w art. 238 pkt 1–3, 6 i 7;
 - 5) propozycje dotyczące funkcjonowania strefy przemysłowej istotne z punktu widzenia wydania rozporządzenia o ustanowieniu strefy przemysłowej w zakresie, o którym mowa w art. 136d ust. 2 pkt 2 i ust. 3.
3. Do wniosku dołącza się:
 - 1) wypis i wyrys z miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego;
 - 2) pisemną zgodę wszystkich władających powierzchnią ziemi na obszarze proponowanej strefy przemysłowej na objęcie ich nieruchomości strefą przemysłową;
 - 3) kopię mapy zasadniczej proponowanej strefy przemysłowej określającej granice działek ewidencyjnych, budynki, sieć uzbrojenia terenu i ulice.

Art. 136d.

1. Strefę przemysłową tworzy, w drodze uchwały, sejmik województwa.
2. Projekt uchwały, o której mowa w ust. 1, podlega uzgodnieniu z państwowym wojewódzkim inspektorem sanitarnym oraz regionalnym dyrektorem ochrony środowiska.
3. Uchwała o utworzeniu strefy przemysłowej określa:
 - 1) granice i obszar strefy przemysłowej;
 - 2) rodzaje działalności, których prowadzenie jest dopuszczalne na terenie strefy przemysłowej z uwagi na możliwość występowania przekroczeń standardów jakości środowiska lub przekroczeń wartości odniesienia, o których mowa w art. 222.
4. Uchwała o utworzeniu strefy przemysłowej może określać:
 - 1) niektóre standardy jakości środowiska lub wartości odniesienia, o których mowa w art. 222, których przekraczanie na terenie strefy przemysłowej jest dozwolone;
 - 2) warunki prowadzenia działalności na terenie strefy przemysłowej istotne z punktu widzenia nieprzekraczania standardów jakości środowiska lub wartości odniesienia, o których mowa w art. 222, poza jej terenem oraz z uwagi

na ochronę życia lub zdrowia ludzi, w szczególności wymagań norm bezpieczeństwa i higieny pracy.

Tytuł III

PRZECIWDZIAŁANIE ZANIECZYSZCZENIOM

Dział I

Przepisy ogólne

Art. 137.

Przeciwdziałanie zanieczyszczeniom polega na zapobieganiu lub ograniczaniu wprowadzania do środowiska substancji lub energii.

Art. 138.

1. Eksploatacja instalacji oraz urządzenia zgodnie z wymaganiami ochrony środowiska jest, z zastrzeżeniem art. 139, obowiązkiem ich właściciela, chyba że wykaże on, iż władającym instalacją lub urządzeniem jest na podstawie tytułu prawnego inny podmiot.
2. (uchylony).

Art. 139.

Przestrzeganie wymagań ochrony środowiska związanych z eksploatacją dróg, linii kolejowych, linii tramwajowych, lotnisk oraz portów zapewniają zarządzający tymi obiektami.

Art. 140.

1. Podmiot korzystający ze środowiska jest obowiązany zapewnić przestrzeganie wymagań ochrony środowiska, w szczególności przez:
 - 1) odpowiednią organizację pracy;
 - 2) powierzanie funkcji związanych z zapewnieniem ochrony środowiska osobom posiadającym odpowiednie kwalifikacje zawodowe;
 - 3) zapoznanie pracowników, których zakres czynności wiąże się z kwestiami ochrony środowiska, z wymaganiami w tym zakresie, gdy nie jest konieczne odpowiednie przygotowanie zawodowe w tym zakresie;
 - 4) podejmowanie działań w celu wyeliminowania lub ograniczenia szkód w środowisku wynikających z nieprzestrzegania wymagań ochrony środowiska przez pracowników, a także podejmowania właściwych środków w celu wyeliminowania takich przypadków w przyszłości.
2. Pracownicy są obowiązani postępować w sposób zapewniający ochronę środowiska.
3. Minister właściwy do spraw środowiska może określić, w drodze rozporządzenia, rodzaje czynności, instalacje lub urządzenia, których wykonywanie lub obsługa wymaga szczególnych kwalifikacji ze względu na możliwe skutki tych działań dla środowiska.
4. W rozporządzeniu, o którym mowa w ust. 3, zostaną ustalone:
 - 1) odrębne listy rodzajów czynności, instalacji i urządzeń;

- 2) wymagania dotyczące osób odpowiedzialnych za wykonywanie określonych czynności w zakresie:
 - a) kwalifikacji zawodowych,
 - b) przeszkolenia pracowników.

Dział II

Instalacje, urządzenia, substancje oraz produkty

Rozdział 1

Instalacje i urządzenia

Art. 141.

1. Eksploatacja instalacji lub urządzenia nie powinna powodować przekroczenia standardów emisyjnych.
2. Oddziaływanie instalacji lub urządzenia nie powinno powodować pogorszenia stanu środowiska w znacznych rozmiarach lub zagrożenia życia lub zdrowia ludzi.

Art. 142.

1. Wielkość emisji z instalacji lub urządzenia w warunkach odbiegających od normalnych powinna wynikać z uzasadnionych potrzeb technicznych i nie może występować dłużej niż jest to konieczne.
2. Warunkami odbiegającymi od normalnych są w szczególności okres rozruchu, awarii i likwidacji instalacji lub urządzenia.

Art. 143.

Technologia stosowana w nowo uruchamianych lub zmienianych w sposób istotny instalacjach i urządzeniach powinna spełniać wymagania, przy których określaniu uwzględnia się w szczególności:

- 1) stosowanie substancji o małym potencjale zagrożeń;
- 2) efektywne wytwarzanie oraz wykorzystanie energii;
- 3) zapewnienie racjonalnego zużycia wody i innych surowców oraz materiałów i paliw;
- 4) stosowanie technologii bezodpadowych i małoodpadowych oraz możliwość odzysku powstających odpadów;
- 5) rodzaj, zasięg oraz wielkość emisji;
- 6) wykorzystywanie porównywalnych procesów i metod, które zostały skutecznie zastosowane w skali przemysłowej;
- 7) (uchylony);
- 8) postęp naukowo-techniczny.

Art. 144.

1. Eksploatacja instalacji nie powinna powodować przekroczenia standardów jakości środowiska.
2. Eksploatacja instalacji powodująca wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza, emisję hałasu oraz wytwarzanie pól elektromagnetycznych nie powinna, z

- zastrzeżeniem ust. 3, powodować przekroczenia standardów jakości środowiska poza terenem, do którego prowadzący instalację ma tytuł prawny.
3. Jeżeli w związku z funkcjonowaniem instalacji utworzono obszar ograniczonego użytkowania, eksploatacja instalacji nie powinna powodować przekroczenia standardów jakości środowiska poza tym obszarem.
 - 3a. Jeżeli utworzono strefę przemysłową, eksploatacja instalacji na jej obszarze nie powinna powodować przekroczenia standardów jakości środowiska oraz wartości odniesienia poza granicami strefy przemysłowej.
 - 3b. W przypadku, o którym mowa w art. 135 ust. 6, przepis ust. 3 stosuje się jedynie w odniesieniu do przekroczenia standardów ochrony środowiska powodowanego przez emisję hałasu.
 - 3c. W razie realizacji nowych przedsięwzięć na terenie zakładu, dla którego utworzono obszar ograniczonego użytkowania, o którym mowa w art. 135 ust. 6, przewidywane oddziaływanie na środowisko w zakresie emitowania hałasu do środowiska ocenia się z uwzględnieniem istniejącego obszaru ograniczonego użytkowania.
4. Zastosowanie technologii spełniającej wymagania, o których mowa w art. 143, a także dotrzymanie standardów emisyjnych, o których mowa w art. 145 oraz w przepisach odrębnych, nie zwalnia z obowiązku zachowania standardów jakości środowiska.

Art. 145.

1. Minister właściwy do spraw środowiska, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw gospodarki, może określić, w drodze rozporządzenia, standardy emisyjne z instalacji w zakresie:
 - 1) wprowadzania gazów lub pyłów do powietrza;
 - 2) wytwarzania odpadów;
 - 3) emitowania hałasu.
2. Standardy, o których mowa w ust. 1, ustala się:
 - 1) w przypadku wprowadzania gazów lub pyłów do powietrza odpowiednio jako:
 - a) stężenie gazów lub pyłów w gazach odlotowych lub
 - b) masa gazów lub pyłów wprowadzana w określonym czasie, lub
 - c) stosunek masy gazów lub pyłów do jednostki wykorzystywanego surowca, materiału, paliwa lub powstającego produktu;
 - 2) w razie wytwarzania odpadów – jako stosunek jednostki objętości albo masy powstających odpadów w stosunku do jednostki wykorzystywanego surowca, materiału, paliwa lub powstającego produktu;
 - 3) w razie powodowania hałasu – jako poziom mocy akustycznej instalacji.
3. W rozporządzeniu, o którym mowa w ust. 1, mogą zostać ustalone:
 - 1) zróżnicowane wartości standardów:
 - a) w zależności od rodzaju działalności, procesu technologicznego lub operacji technicznej,
 - b) w zależności od terminu oddania instalacji do eksploatacji, terminu zakończenia jej eksploatacji lub dalszego łącznego czasu jej eksploatacji;
 - 2) sytuacje uzasadniające przejściowe odstępstwa od standardów oraz granice odstępstw;

- 3) warunki uznawania standardów za dotrzymane.

Art. 146.

1. Prowadzący instalację oraz użytkownik urządzenia są obowiązani do zapewnienia ich prawidłowej eksploatacji polegającej w szczególności na:
 - 1) stosowaniu paliw, surowców i materiałów eksploatacyjnych zapewniających ograniczanie ich negatywnego oddziaływania na środowisko;
 - 2) podejmowaniu odpowiednich działań w przypadku powstania zakłóceń w procesach technologicznych i operacjach technicznych w celu ograniczenia ich skutków dla środowiska.
2. Minister właściwy do spraw środowiska, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw gospodarki, mając na uwadze potrzebę ograniczenia negatywnego oddziaływania na środowisko eksploatowanych instalacji i urządzeń, może określić, w drodze rozporządzenia, wymagania w zakresie stosowania:
 - 1) paliw, surowców i materiałów eksploatacyjnych o określonych właściwościach, cechach lub parametrach;
 - 2) określonych rozwiązań technicznych zapewniających ograniczenie emisji.
3. Wymagania, o których mowa w ust. 2, mogą być różnicowane ze względu na termin oddania instalacji do eksploatacji lub rok produkcji urządzenia.
4. Minister właściwy do spraw środowiska, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw gospodarki, może określić, w drodze rozporządzenia, sposoby postępowania w razie zakłóceń w procesach technologicznych i operacjach technicznych dotyczących eksploatacji instalacji lub urządzenia.
5. W rozporządzeniu, o którym mowa w ust. 4, mogą zostać ustalone:
 - 1) rodzaje zakłóceń, gdy wymagane jest wstrzymanie użytkowania instalacji lub urządzenia;
 - 2) środki zaradcze, jakie powinien podjąć prowadzący instalację lub użytkownik urządzenia;
 - 3) przypadki, w których prowadzący instalację lub użytkownik urządzenia powinien poinformować o zakłóceniach wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska, termin, w jakim informacja ta powinna zostać złożona oraz jej wymaganą formę.

Art. 147.

1. Prowadzący instalację oraz użytkownik urządzenia są obowiązani do okresowych pomiarów wielkości emisji i pomiarów ilości pobieranej wody.
2. Prowadzący instalację oraz użytkownik urządzenia są obowiązani do ciągłych pomiarów wielkości emisji w razie wprowadzania do środowiska znacznych ilości substancji lub energii.
3. Zakres obowiązku prowadzenia pomiarów, o których mowa w ust. 1 i 2, może być związany z parametrami charakteryzującymi wydajność lub moc instalacji albo urządzenia.
4. Prowadzący instalację nowo zbudowaną lub zmienioną w istotny sposób, z której emisja wymaga pozwolenia, jest obowiązany do przeprowadzenia wstępnych pomiarów wielkości emisji z tej instalacji.
5. Obowiązek, o którym mowa w ust. 4, należy zrealizować najpóźniej w ciągu 14 dni od zakończenia rozruchu instalacji lub uruchomienia urządzenia, chyba że organ właściwy do wydania pozwolenia określił w pozwoleniu inny termin.

6. Prowadzący instalację oraz użytkownik urządzenia są obowiązani do ewidencjonowania wyników przeprowadzonych pomiarów oraz ich przechowywania przez 5 lat od zakończenia roku kalendarzowego, którego dotyczą.

Art. 147a.

1. Prowadzący instalację oraz użytkownik urządzenia są obowiązani zapewnić wykonanie pomiarów wielkości emisji lub innych warunków korzystania ze środowiska przez:
 - 1) akredytowane laboratorium w rozumieniu ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. o systemie oceny zgodności (Dz. U. z 2004 r. Nr 204, poz. 2087, z późn. zm.⁹⁾) lub
 - 2) certyfikowane jednostki badawcze, o których mowa w art. 16 ust. 1 ustawy z dnia 25 lutego 2011 r. o substancjach chemicznych i ich mieszaninach (Dz. U. Nr 63, poz. 322)– w zakresie badań, do których wykonywania są obowiązani.
- 1a. Prowadzący instalację oraz użytkownik urządzenia, posiadający certyfikat systemu zarządzania jakością, mogą wykonywać pomiary wielkości emisji lub innych warunków korzystania ze środowiska, do których wykonywania są obowiązani, we własnym laboratorium, pod warunkiem że laboratorium to jest również objęte systemem zarządzania jakością.
- 1b. Przepisów ust. 1 i 1a nie stosuje się do wykonywania pomiarów:
 - 1) ilości pobieranej wody, do których są obowiązani prowadzący instalację oraz użytkownik urządzenia;
 - 2) wielkości emisji, do których jest obowiązana służba radiokomunikacyjna amatorska w rozumieniu art. 2 pkt 37 ustawy z dnia 16 lipca 2004 r. – Prawo telekomunikacyjne (Dz. U. Nr 171, poz. 1800, z późn. zm.¹⁰⁾).
2. Jeżeli prowadzący instalację jest obowiązany do prowadzenia ciągłych pomiarów wielkości emisji, powinien zapewnić możliwość automatycznego ciągłego zapisu wyników przez przyrząd pomiarowy.

Art. 148.

1. Minister właściwy do spraw środowiska określi, w drodze rozporządzenia, wymagania w zakresie prowadzenia pomiarów wielkości emisji, o których mowa w art. 147 ust. 1 i 2, oraz pomiarów ilości pobieranej wody, o których mowa w art. 147 ust. 1.
2. W rozporządzeniu, o którym mowa w ust. 1, zostaną ustalone:
 - 1) przypadki, w których wymagany jest ciągły pomiar emisji z instalacji;
 - 2) przypadki, w których wymagane są okresowe pomiary emisji z instalacji albo urządzenia, oraz częstotliwości prowadzenia tych pomiarów;
 - 3) referencyjne metodyki wykonywania pomiarów;

⁹⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2005 r. Nr 64, poz. 565 i Nr 267, poz. 2258, z 2006 r. Nr 170, poz. 1217, Nr 235, poz. 1700 i Nr 249, poz. 1832 i 1834 oraz z 2007 r. Nr 21, poz. 124 i Nr 192, poz. 1381.

¹⁰⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2004 r. Nr 273, poz. 2703, z 2005 r. Nr 163, poz. 1362 i Nr 267, poz. 2258, z 2006 r. Nr 12, poz. 66, Nr 104, poz. 708 i 711, Nr 170, poz. 1217, Nr 220, poz. 1600, Nr 235, poz. 1700 i Nr 249, poz. 1834, z 2007 r. Nr 23, poz. 137, Nr 50, poz. 331 i Nr 82, poz. 556 oraz z 2008 r. Nr 17, poz. 101.

- 4) sposób ewidencjonowania przeprowadzonych pomiarów.
3. W rozporządzeniu, o którym mowa w ust. 1, zostanie zawarte wymaganie prowadzenia pomiarów w zależności odpowiednio od:
 - 1) rodzaju instalacji albo urządzenia;
 - 2) nominalnej wielkości emisji z instalacji albo urządzenia;
 - 3) parametrów charakteryzujących wydajność lub moc instalacji albo urządzenia.
4. Jeżeli obowiązek prowadzenia pomiarów nie wynika z nominalnej wielkości emisji, rozporządzenie, o którym mowa w ust. 1, określa substancje albo energie, których pomiar jest obowiązkowy.
5. Wymagań dotyczących okresowych pomiarów emisji nie ustanawia się, gdy są one określone w przepisach odrębnych.

Art. 149.

1. Wyniki pomiarów, o których mowa w art. 147 ust. 1, 2 i 4, prowadzący instalację i użytkownik urządzenia przedstawiają organowi ochrony środowiska oraz wojewódzkiemu inspektorowi ochrony środowiska, jeżeli pomiary te mają szczególne znaczenie ze względu na potrzebę zapewnienia systematycznej kontroli wielkości emisji lub innych warunków korzystania ze środowiska.
2. Minister właściwy do spraw środowiska określi, w drodze rozporządzenia:
 - 1) rodzaje wyników pomiarów prowadzonych w związku z eksploatacją instalacji lub urządzenia, które ze względu na szczególne znaczenie dla zapewnienia systematycznej kontroli wielkości emisji lub innych warunków korzystania ze środowiska przekazuje się właściwym organom ochrony środowiska oraz wojewódzkiemu inspektorowi ochrony środowiska,
 - 2) terminy i sposób prezentacji danych, o których mowa w pkt 1
 - kierując się potrzebą zapewnienia systematycznej kontroli wielkości emisji lub innych warunków korzystania ze środowiska.
3. W rozporządzeniu, o którym mowa w ust. 2, zostaną ustalone:
 - 1) przypadki, w których wymagane jest przedkładanie wyników pomiarów z uwagi na:
 - a) rodzaj instalacji lub urządzenia,
 - b) nominalną wielkość emisji,
 - c) parametry charakteryzujące wydajność lub moc instalacji lub urządzenia;
 - 2) formy przedkładanych wyników pomiarów;
 - 3) układy przekazywanych wyników pomiarów;
 - 4) wymagane techniki przedkładania wyników pomiarów;
 - 5) terminy przedkładania wyników pomiarów w zależności od ich rodzajów.
4. Minister właściwy do spraw środowiska może określić, w drodze rozporządzenia:
 - 1) inne niż wyniki pomiarów, o których mowa w art. 147 ust. 1, 2 i 4, dane zbierane w wyniku monitorowania procesów technologicznych w związku z wymaganiami pozwolenia, które ze względu na szczególne znaczenie dla zapewnienia systematycznej kontroli wielkości emisji lub innych warunków korzystania ze środowiska powinny być przekazywane właściwym organom

ochrony środowiska oraz wojewódzkiemu inspektorowi ochrony środowiska,

2) terminy i sposób prezentacji danych, o których mowa w pkt 1

- kierując się potrzebą zapewnienia właściwym organom wyników monitorowania procesów technologicznych przez podmioty korzystające ze środowiska.

Art. 150.

1. Organ ochrony środowiska może, w drodze decyzji, nałożyć na prowadzącego instalację lub użytkownika urządzenia obowiązek prowadzenia w określonym czasie pomiarów wielkości emisji wykraczających poza obowiązki, o których mowa w art. 147 ust. 1, 2 i 4, lub obowiązki nałożone w trybie art. 56 ust. 4 pkt 1, jeżeli z przeprowadzonej kontroli wynika, że nastąpiło przekroczenie standardów emisyjnych; do wyników przeprowadzonych pomiarów stosuje się odpowiednio przepis art. 147 ust. 6.
2. Wydając decyzję, o której mowa w ust. 1, właściwy organ może nałożyć obowiązek przedkładania mu wyników pomiarów, określając zakres i terminy ich przedkładania, a także wymagania w zakresie formy, układu i wymaganych technik ich przedkładania.
3. Jeżeli z przeprowadzonej kontroli wynika, że nastąpiło przekroczenie standardów emisyjnych, organ ochrony środowiska może, w drodze decyzji, nałożyć na prowadzącego instalację lub użytkownika urządzenia obowiązek przedkładania mu wyników pomiarów wielkości emisji wykraczających poza obowiązki, o których mowa w art. 149 ust. 1, określając zakres i terminy ich przedkładania, a także wymagania w zakresie formy, układu i wymaganych technik ich przedkładania.
4. Postępowanie w przedmiocie wydania decyzji nakładającej obowiązek prowadzenia pomiarów lub ich przedkładania wszczyna się z urzędu.

Art. 151.

Jeżeli wymagane jest pozwolenie na emisję z instalacji, organ właściwy do jego wydania może nałożyć dodatkowe wymagania wykraczające poza wymagania, o których mowa w art. 147 i przepisach wydanych na podstawie art. 148, a także określić dodatkowe wymagania w zakresie prowadzenia pomiarów, jeżeli przemawiają za tym szczególne względy ochrony środowiska.

Art. 152.

1. Instalacja, z której emisja nie wymaga pozwolenia, mogąca negatywnie oddziaływać na środowisko, podlega zgłoszeniu organowi ochrony środowiska, z zastrzeżeniem ust. 8.
2. Zgłoszenie, o którym mowa w ust. 1, powinno zawierać:
 - 1) oznaczenie prowadzącego instalację, jego adres zamieszkania lub siedziby;
 - 2) adres zakładu, na którego terenie prowadzona jest eksploatacja instalacji;
 - 3) rodzaj i zakres prowadzonej działalności, w tym wielkość produkcji lub wielkość świadczonych usług;
 - 4) czas funkcjonowania instalacji (dni tygodnia i godziny);
 - 5) wielkość i rodzaj emisji;
 - 6) opis stosowanych metod ograniczania wielkości emisji;

- 7) informację, czy stopień ograniczania wielkości emisji jest zgodny z obowiązującymi przepisami;
 - 8) wykaz źródeł emisji, instalacji, środków technicznych mających na celu zapobieganie lub ograniczanie emisji oraz listę substancji podlegających obowiązkowi sporządzenia raportu, o którym mowa w art. 7 ust. 1 ustawy z dnia 17 lipca 2009 r. o systemie zarządzania emisjami gazów cieplarnianych i innych substancji (Dz. U. Nr 130, poz. 1070).
- 2a. Do informacji przekazywanych w wykazie, o którym mowa w ust. 2 pkt 8, mają zastosowanie przepisy wydane na podstawie art. 221 ust. 1a.
3. Prowadzący instalację, o której mowa w ust. 1, jest obowiązany do dokonania zgłoszenia przed rozpoczęciem jej eksploatacji, z zastrzeżeniem ust. 5. Przepis art. 64 ust. 2 Kodeksu postępowania administracyjnego stosuje się odpowiednio.
 4. Do rozpoczęcia eksploatacji instalacji nowo zbudowanej lub zmienionej w sposób istotny można przystąpić, jeżeli organ właściwy do przyjęcia zgłoszenia w terminie 30 dni od dnia doręczenia zgłoszenia nie wniesie sprzeciwu w drodze decyzji.
- 4a. Sprzeciw, o którym mowa w ust. 4, jest wnoszony, jeżeli:
- 1) eksploatacja instalacji objętej zgłoszeniem powodowałaby przekroczenie standardów emisyjnych lub standardów jakości środowiska;
 - 2) instalacja nie spełnia wymagań ochrony środowiska, o których mowa w art. 76 ust. 2 pkt 1 i 2.
5. Instalację, o której mowa w ust. 1, objętą obowiązkiem zgłoszenia w okresie, gdy jest już ona eksploatowana, prowadzący ją jest obowiązany zgłosić w terminie 6 miesięcy od dnia, w którym została ona objęta tym obowiązkiem.
 6. Prowadzący instalację, o której mowa w ust. 1, jest obowiązany przedłożyć organowi właściwemu do przyjęcia zgłoszenia informacje o:
 - 1) rezygnacji z rozpoczęcia albo zakończenia eksploatacji instalacji;
 - 2) zmianie danych, o których mowa w ust. 2 pkt 2–6.
 7. Zgłoszenia, o którym mowa w ust. 6, należy dokonać w terminie 14 dni od dnia rezygnacji z podjęcia działalności albo zaprzestania działalności lub zmiany danych, o których mowa w ust. 2 pkt 2–6.
- 7a. Informacje zawarte w zgłoszeniu, o którym mowa w ust. 1 i 6, prowadzący instalację, objętą obowiązkiem zgłoszenia z uwagi na wytwarzanie pól elektromagnetycznych, przedkłada także państwowemu wojewódzkiemu inspektorowi sanitarnemu.
8. Zasady zgłaszania instalacji mogącej negatywnie oddziaływać na środowisko z uwagi na wytwarzanie odpadów określają przepisy ustawy o odpadach.
 9. Minister właściwy do spraw środowiska może określić, w drodze rozporządzenia, szczegółowe wymagania dotyczące zakresu danych ujętych w zgłoszeniu, o których mowa w ust. 2, oraz wzór formularza tego zgłoszenia, dla wybranych rodzajów instalacji, uwzględniając znaczenie tych danych dla określenia ewentualnego negatywnego oddziaływania instalacji na środowisko.

Art. 153.

1. Minister właściwy do spraw środowiska określi, w drodze rozporządzenia, rodzaje instalacji, z których emisja nie wymaga pozwolenia, a których eksploatacja wymaga zgłoszenia, uwzględniając ich negatywne oddziaływanie na środowisko.

2. W rozporządzeniu, o którym mowa w ust. 1, zostaną ustalone rodzaje instalacji, których eksploatacja wymaga zgłoszenia z uwagi na:
 - 1) wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza;
 - 2) wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi;
 - 3) powodowanie hałasu;
 - 4) wytwarzanie pól elektromagnetycznych.
3. W rozporządzeniu, o którym mowa w ust. 1, wymóg zgłoszenia dla danego rodzaju instalacji może być uzależniony od:
 - 1) stosowanej techniki;
 - 2) parametrów charakteryzujących wydajność lub moc instalacji.

Art. 154.

1. Organ ochrony środowiska może ustalić, w drodze decyzji, wymagania w zakresie ochrony środowiska dotyczące eksploatacji instalacji, z której emisja nie wymaga pozwolenia, o ile jest to uzasadnione koniecznością ochrony środowiska.
2. Do decyzji, o której mowa w ust. 1, przepisy art. 188 stosuje się odpowiednio.
3. Postępowanie w przedmiocie wydania decyzji, o której mowa w ust. 1, wszczyna się z urzędu.

Art. 155.

Środki transportu powinny spełniać wymagania ochrony środowiska określone w ustawie oraz w przepisach odrębnych.

Art. 156.

1. Zabrania się używania instalacji lub urządzeń nagłaśniających na publicznie dostępnych terenach miast, terenach zabudowanych oraz na terenach przeznaczonych na cele rekreacyjno-wypoczynkowe.
2. Przepisu ust. 1 nie stosuje się do okazjonalnych uroczystości oraz uroczystości i imprez związanych z kultem religijnym, imprez sportowych, handlowych, rozrywkowych i innych legalnych zgromadzeń, a także podawania do publicznej wiadomości informacji i komunikatów służących bezpieczeństwu publicznemu.

Art. 157.

1. Rada gminy może, w drodze uchwały, ustanawiać ograniczenia co do czasu funkcjonowania instalacji lub korzystania z urządzeń, z których emitowany hałas może negatywnie oddziaływać na środowisko, z zastrzeżeniem ust. 2.
2. Ograniczenia, o których mowa w ust. 1, nie dotyczą instalacji lub urządzeń znajdujących się w miejscach kultu religijnego.

Rozdział 2

Substancje

Art. 158.

Wprowadzanie do środowiska wytwarzanej, wykorzystywanej lub transportowanej substancji jest dopuszczalne wyłącznie w zakresie, w jakim jest to konieczne w związku z charakterem prowadzonej działalności.

Art. 159.

1. Wprowadzający do obrotu substancję jest obowiązany do:
 - 1) opakowania substancji w sposób zabezpieczający przed przypadkowym wprowadzeniem do środowiska;
 - 2) załączenia informacji zapewniającej identyfikację zagrożeń, jakie wynikają z wprowadzenia substancji do środowiska.
2. Jeżeli przypadkowe wprowadzenie substancji do środowiska może spowodować zanieczyszczenie, informacja, o której mowa w ust. 1 pkt 2, powinna określać sposób postępowania w celu ograniczenia szkód.

Art. 160.

1. Zabronione jest, z wyjątkiem przypadków określonych w ustawie i przepisach odrębnych, wprowadzanie do obrotu lub ponowne wykorzystanie substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska.
2. Substancjami stwarzającymi szczególne zagrożenie dla środowiska są w szczególności:
 - 1) azbest;
 - 2) PCB.
3. Minister właściwy do spraw środowiska może określić, w drodze rozporządzenia, inne – poza azbestem i PCB – substancje stwarzające szczególne zagrożenie dla środowiska, kierując się koniecznością ograniczania ryzyka wystąpienia szkód w środowisku.
4. W rozporządzeniu, o którym mowa w ust. 3, zostaną ustalone:
 - 1) oznaczenie numeryczne substancji, pozwalające na jednoznaczną jej identyfikację;
 - 2) nazwa substancji.

Art. 161.

1. Substancje stwarzające szczególne zagrożenie dla środowiska powinny być wykorzystywane, przemieszczane i eliminowane przy zachowaniu szczególnych środków ostrożności.
2. Instalacje lub urządzenia, w których są lub były wykorzystywane substancje stwarzające szczególne zagrożenie dla środowiska, powinny zostać oczyszczone lub unieszkodliwione.
3. Do instalacji lub urządzeń, co do których istnieje uzasadnione podejrzenie, iż były w nich wykorzystywane substancje stwarzające szczególne zagrożenie dla środowiska, stosuje się wymagania dotyczące postępowania z instalacjami i urządzeniami, w których są lub były wykorzystywane te substancje.

Art. 162.

1. Wykorzystywane substancje stwarzające szczególne zagrożenie dla środowiska podlegają sukcesywnej eliminacji.
2. Wykorzystujący substancje stwarzające szczególne zagrożenie dla środowiska jest obowiązany do dokumentowania rodzaju, ilości i miejsc ich występowania oraz sposobu ich eliminowania.
3. Wykorzystujący substancje stwarzające szczególne zagrożenie dla środowiska powinien okresowo przedkładać marszałkowi województwa informacje o rodzaju, ilości i miejscach ich występowania, z zastrzeżeniem ust. 4–6.
4. Osoby fizyczne niebędące przedsiębiorcami przedkładają informacje o rodzaju, ilości i miejscach występowania substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska w formie uproszczonej; w tym przypadku przepisów ust. 2 nie stosuje się.
5. Informacje w formie uproszczonej przedkłada się wójtowi, burmistrzowi lub prezydentowi miasta.
6. Wójt, burmistrz lub prezydent miasta okresowo przedkłada marszałkowi województwa informacje o rodzaju, ilości i miejscach występowania substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska.
7. Marszałek województwa prowadzi rejestr rodzaju, ilości oraz miejsc występowania substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska.
8. Przepisy ust. 1–3 stosuje się odpowiednio do instalacji i urządzeń, w których substancje stwarzające szczególne zagrożenie dla środowiska są lub były wykorzystywane.
9. Sposób postępowania z eliminowanymi substancjami stwarzającymi szczególne zagrożenie dla środowiska, a także instalacjami i urządzeniami, w których są lub były one wykorzystywane, określają przepisy ustawy o odpadach.

Art. 163.

1. Minister właściwy do spraw gospodarki, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw środowiska, ministrem właściwym do spraw transportu oraz ministrem właściwym do spraw zdrowia, określi, w drodze rozporządzenia, wymagania w zakresie:
 - 1) wykorzystywania i przemieszczania substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska;
 - 2) wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których były lub są wykorzystywane substancje stwarzające szczególne zagrożenie dla środowiska.
2. W rozporządzeniu, o którym mowa w ust. 1, zostaną ustalone wymagania dotyczące:
 - 1) wykorzystywania i przemieszczania poszczególnych substancji;
 - 2) wykorzystywania i oczyszczania rodzajów instalacji lub urządzeń, w których były lub są wykorzystywane poszczególne substancje.
3. W rozporządzeniu, o którym mowa w ust. 1, mogą zostać ustalone odpowiednio do potrzeb:
 - 1) wymagania techniczne, jakie należy spełnić przy wykorzystywaniu i przemieszczaniu substancji oraz przy wykorzystywaniu i oczyszczaniu instalacji lub urządzeń, w których były lub są wykorzystywane substancje;

- 2) sposoby oznaczania instalacji lub urządzeń, w których były lub są wykorzystywane substancje, oraz pomieszczeń, w których one się znajdują;
 - 3) przypadki i sposób inwentaryzowania rodzaju, ilości i miejsc występowania substancji oraz instalacji i urządzeń, w których były lub są wykorzystywane, a także zakres i formę dokumentowania postępowania z nimi oraz czas przechowywania dokumentacji;
 - 4) terminy przedkładania odpowiednio marszałkowi województwa albo wójtowi, burmistrzowi lub prezydentowi miasta informacji o:
 - a) rodzaju, ilości i miejscach występowania wykorzystywanych substancji,
 - b) instalacjach i urządzeniach, w których substancje były lub są wykorzystywane,
 - c) czasie i sposobie usuwania substancji oraz instalacji i urządzeń, w których były lub są one wykorzystywane,
 - d) czasie i sposobie zastąpienia substancji innymi, mniej szkodliwymi dla środowiska;
 - 5) zakres przedkładanych odpowiednio marszałkowi województwa albo wójtowi, burmistrzowi lub prezydentowi miasta informacji, o których mowa w pkt 4, z uwzględnieniem:
 - a) formy przedkładanych informacji,
 - b) układu przekazywanych informacji,
 - c) wymaganych technik przedkładania informacji;
 - 6) przypadki i terminy, w których powinno się zaprzestać wykorzystywania substancji, oraz harmonogram ich eliminowania przez użytkowników;
 - 7) przypadki i terminy, w których powinny być oczyszczone lub wyeliminowane instalacje lub urządzenia, w których były lub są wykorzystywane substancje.
4. Minister właściwy do spraw gospodarki może określić, w drodze rozporządzenia, instalacje lub urządzenia, w których mogły być wykorzystywane substancje stwarzające szczególne zagrożenie dla środowiska, które traktuje się jak instalacje lub urządzenia, w których były lub są wykorzystywane te substancje.
5. W rozporządzeniu, o którym mowa w ust. 4, zostaną ustalone rodzaje instalacji lub urządzeń, z uwzględnieniem, z uwagi na stosowane technologie, odpowiednio:
- 1) terminu oddania instalacji do eksploatacji albo roku produkcji urządzenia;
 - 2) wykonawcy instalacji albo producenta urządzenia.
6. Minister właściwy do spraw środowiska określi, w drodze rozporządzenia, sposób przedkładania marszałkowi województwa przez wójta, burmistrza lub prezydenta miasta informacji o rodzaju, ilości i miejscach występowania substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska.
7. W rozporządzeniu, o którym mowa w ust. 6, zostaną określone:
- 1) terminy przedkładania informacji;
 - 2) forma przedkładanej informacji;
 - 3) układ przedkładanych informacji;
 - 4) wymagane techniki przedkładania informacji.
8. Minister właściwy do spraw środowiska może określić, w drodze rozporządzenia, sposób prowadzenia przez marszałka województwa rejestru substancji, instalacji i urządzeń, w których substancje te były lub są wykorzystywane.

9. W rozporządzeniu, o którym mowa w ust. 8, mogą zostać ustalone:
- 1) forma i układ rejestru;
 - 2) zawartość rejestru;
 - 3) warunki i okres przechowywania rejestru.
10. Przepisy rozporządzenia, o których mowa w ust. 8, nie naruszają przepisów rozporządzenia (WE) nr 1907/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 18 grudnia 2006 r. w sprawie rejestracji, oceny, udzielania zezwoleń i stosowanych ograniczeń w zakresie chemikaliów (REACH), utworzenia Europejskiej Agencji Chemikaliów, zmieniającego dyrektywę 1999/45/WE oraz uchylającego rozporządzenie Rady (EWG) nr 793/93 i rozporządzenie Komisji (WE) nr 1488/94, jak również dyrektywę Rady 76/769/EWG i dyrektywy Komisji 91/155/EWG, 93/67/EWG, 93/105/WE i 2000/21/WE (Dz. Urz. UE L 396 z 30.12.2006, str. 1, z późn. zm.).

Art. 164.

Ilekroć w art. 160–163 jest mowa o:

- 1) substancjach stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska – rozumie się przez to także substancje i przedmioty, w których zawarte są substancje stwarzające szczególne zagrożenie dla środowiska;
- 1a) instalacjach – rozumie się przez to również budynki oraz obiekty małej architektury;
- 2) instalacjach lub urządzeniach, w których były wykorzystywane substancje stwarzające szczególne zagrożenie dla środowiska – rozumie się przez to instalacje i urządzenia, które nie zostały poddane wymaganemu ustawą procesowi oczyszczenia.

Art. 165.

Szczegółowe zasady postępowania z substancjami chemicznymi oraz wprowadzania do środowiska genetycznie zmodyfikowanych organizmów określają przepisy odrębne.

Rozdział 3

Produkty

Art. 166.

Przy wytwarzaniu produktu, bez uszczerbku dla jego walorów użytkowych i bezpieczeństwa użytkownika, należy ograniczać:

- 1) zużycie substancji i energii;
- 2) wykorzystywanie substancji i rozwiązań technicznych mogących negatywnie oddziaływać na środowisko w okresie użytkowania produktu oraz po jego zużyciu;
- 3) wykorzystywanie substancji i rozwiązań technicznych utrudniających:
 - a) naprawę produktu,
 - b) demontaż produktu w celu oddzielenia zużytych elementów wymagających szczególnego postępowania na podstawie przepisów ustawy o odpadach,

- c) użycie części produktu w innym produkcie lub ich wykorzystanie do innych celów użytkowych po zużyciu produktu.

Art. 167.

1. Produkt powinien być zaopatrzony w informację dotyczącą:
 - 1) zużycia paliw lub materiałów eksploatacyjnych;
 - 2) wielkości emisji związanej z użytkowaniem produktu;
 - 3) bezpiecznego dla środowiska użytkowania, demontażu, powtórnego wykorzystania lub unieszkodliwienia produktu.
2. Sprzedawca produktów powinien zapewnić, aby informacja, o której mowa w ust. 1, znajdowała się także w miejscach sprzedaży produktu.
3. Minister właściwy do spraw gospodarki, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw środowiska, uwzględniając cechy produktów oraz ich oddziaływanie w trakcie użytkowania oraz po ich zużyciu, określi, w drodze rozporządzenia, produkty objęte obowiązkami, o których mowa w ust. 1 i 2, a także szczegółowy sposób realizacji obowiązków w tym zakresie.
4. W rozporządzeniu, o którym mowa w ust. 3, zostaną ustalone:
 - 1) oznaczenie numeryczne pozwalające na identyfikację produktu lub grupy produktów oraz ich nazwy;
 - 2) odpowiednio do potrzeb wymagania dotyczące informacji, o której mowa w ust. 1, w tym:
 - a) oznaczania produktu lub jego części,
 - b) formy i treści informacji,
 - c) sposobów prezentowania informacji w miejscach sprzedaży produktów;
 - 3) wymagania w zakresie ustalania wielkości zużycia paliw i materiałów eksploatacyjnych lub wielkości emisji związanej z użytkowaniem produktu, w celu zamieszczenia w informacji, o której mowa w ust. 1.
5. Sprzedawca produktów powinien zapewnić, aby zestawienie, o którym mowa w art. 171a, było udostępniane nieodpłatnie w miejscach sprzedaży produktów, których dotyczy, w sposób określony na podstawie art. 171a ust. 2 pkt 4.
6. Przepisy ust. 2–5 dotyczące sprzedaży i sprzedawcy stosuje się także do finansującego leasing w miejscach, w których oferuje się produkty do leasingu, oraz prezentujące produkty na wystawach publicznych.

Art. 168.

Wprowadzający produkt do obrotu powinien zapewnić spełnienie przez produkt wymagań ochrony środowiska.

Art. 169.

1. Minister właściwy do spraw gospodarki, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw środowiska, może określić, w drodze rozporządzenia, szczególne wymagania w celu spełnienia obowiązków, o których mowa w art. 166.
2. W rozporządzeniu, o którym mowa w ust. 1, zostaną ustalone:
 - 1) oznaczenie numeryczne pozwalające na identyfikację produktu lub grupy produktów oraz ich nazwy;
 - 2) wymagania dotyczące poszczególnych produktów lub grup produktów.

3. Minister właściwy do spraw gospodarki, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw środowiska, mając na uwadze osiągnięcie celów, o których mowa w art. 166, może określić, w drodze rozporządzenia:
 - 1) rodzaje substancji, które powinny być wykorzystywane do produkcji określonych produktów lub których wykorzystywanie jest zabronione;
 - 2) dopuszczone do stosowania rozwiązania techniczne;
 - 3) właściwości, jakie muszą spełniać określone produkty, w tym:
 - a) standardy emisyjne z urządzeń,
 - b) dopuszczalna lub wymagana zawartość określonych substancji w produkcji,
 - c) zakaz występowania określonych substancji w produkcji,
 - d) cechy i parametry produktu;
 - 4) terminy, w których poszczególne wymagania zaczynają obowiązywać poszczególne produkty lub grupy produktów.

Art. 170.

1. Minister właściwy do spraw środowiska może określić, w drodze rozporządzenia, kierując się potrzebą ograniczenia wykorzystywania produktów negatywnie oddziałujących na środowisko, produkty z tworzyw sztucznych, na których należy zamieszczać informację o ich negatywnym oddziaływaniu na środowisko.
2. W rozporządzeniu, o którym mowa w ust. 1, zostaną ustalone:
 - 1) oznaczenie numeryczne pozwalające na identyfikację produktu lub grupy produktów oraz ich nazwy;
 - 2) termin, w którym zaczyna obowiązywać wymaganie dotyczące zamieszczenia informacji.
3. Minister właściwy do spraw środowiska może określić, w drodze rozporządzenia, sposób zamieszczania i treść informacji o negatywnym oddziaływaniu produktu na środowisko na produktach, o których mowa w ust. 1, kierując się koniecznością zapewnienia konsumentom możliwości łatwej oceny cech produktu istotnych z punktu widzenia ochrony środowiska.
4. W rozporządzeniu, o którym mowa w ust. 3, mogą zostać ustalone:
 - 1) wielkość informacji;
 - 2) wzory informacji;
 - 3) grafika i kolory informacji.

Art. 171.

Zabrania się wprowadzania do obrotu produktów, które nie odpowiadają wymaganiom, o których mowa w art. 166 i 167 oraz w przepisach wydanych na podstawie art. 169 i 170.

Art. 171a.

1. W celu zapewnienia nabywcom produktów informacji, o których mowa w art. 167 ust. 1, organy administracji corocznie opracowują i nieodpłatnie udostępniają zestawienia dotyczące wybranych dostępnych na rynku produktów w zakresie określonym na podstawie ust. 2.

2. Prezes Rady Ministrów, kierując się koniecznością zapewnienia konsumentom możliwości łatwej oceny cech produktu istotnych z punktu widzenia ochrony środowiska, określi, w drodze rozporządzenia:
 - 1) produkty, o których informacje powinny być zawarte w zestawieniach;
 - 2) rodzaje informacji zawartych w zestawieniach;
 - 3) organy administracji zobowiązane do opracowywania, aktualizowania i udostępniania zestawień oraz szczegółowe sposoby realizacji tych obowiązków;
 - 4) szczegółowe wymagania dotyczące sposobu udostępniania zestawień w punktach sprzedaży produktów.
3. W rozporządzeniu, o którym mowa w ust. 2, zostaną ustalone w szczególności:
 - 1) oznaczenie numeryczne pozwalające na identyfikację produktu lub grupy produktów oraz ich nazwy;
 - 2) forma, treść, sposób i termin wydawania zestawień oraz termin i sposób ich aktualizacji;
 - 3) terminy przekazywania informacji o produktach przez organy administracji będące w ich posiadaniu.
4. Organy administracji posiadające informacje, określone na podstawie ust. 2, są obowiązane do ich nieodpłatnego przedkładania w terminach, o których mowa w ust. 3 pkt 3.

Art. 171b.

Wprowadzać do obrotu można, z wyłączeniem przepisów art. 166 i 167 oraz przepisów wydanych na podstawie art. 169 i 170, produkty:

- 1) zgodnie z prawem wyprodukowane lub dopuszczone do obrotu w innym państwie członkowskim Unii Europejskiej albo w Republice Turcji;
- 2) zgodnie z prawem wyprodukowane w państwie członkowskim Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) będącym stroną umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym.

Art. 172.

Opakowania powinny spełniać wymagania ochrony środowiska określone w przepisach odrębnych.

Dział III

Drogi, linie kolejowe, linie tramwajowe, lotniska oraz porty

Art. 173.

Ochronę przed zanieczyszczeniami powstającymi w związku z eksploatacją dróg, linii kolejowych, linii tramwajowych, lotnisk oraz portów zapewnia się przez:

- 1) stosowanie rozwiązań technicznych ograniczających rozprzestrzenianie zanieczyszczeń, a w szczególności:
 - a) zabezpieczeń akustycznych,
 - b) zabezpieczeń przed przedostawaniem się zanieczyszczonych wód opadowych do gleby lub ziemi,
 - c) środków umożliwiających usuwanie odpadów powstających w trakcie eksploatacji dróg, linii kolejowych, linii tramwajowych, lotnisk oraz portów;

- 2) właściwą organizację ruchu.

Art. 174.

1. Eksploatacja dróg, linii kolejowych, linii tramwajowych, lotnisk oraz portów nie może powodować przekroczenia standardów jakości środowiska.
2. Emisje polegające na:
 - 1) wprowadzaniu gazów lub pyłów do powietrza,
 - 2) wprowadzaniu ścieków do wód lub ziemi,
 - 3) wytwarzaniu odpadów,
 - 4) powodowaniu hałasu,powstające w związku z eksploatacją drogi, linii kolejowej, linii tramwajowej, lotniska oraz portu, nie mogą, z zastrzeżeniem ust. 3, spowodować przekroczenia standardów jakości środowiska poza terenem, do którego zarządzający tym obiektem ma tytuł prawny.
3. Jeżeli w związku z eksploatacją drogi, linii kolejowej, linii tramwajowej lub lotniska utworzono obszar ograniczonego użytkowania, eksploatacja nie może spowodować przekroczenia standardów jakości środowiska poza tym obszarem.

Art. 175.

1. Zarządzający drogą, linią kolejową, linią tramwajową, lotniskiem lub portem, z zastrzeżeniem ust. 2, jest obowiązany do okresowych pomiarów poziomów w środowisku substancji lub energii wprowadzanych w związku z eksploatacją tych obiektów.
2. W razie eksploatacji obiektów o określonych cechach lub kategoriach wskazujących na możliwość wprowadzania do środowiska substancji lub energii w znacznych ilościach zarządzający drogą, linią kolejową, linią tramwajową, lotniskiem lub portem jest obowiązany do ciągłych pomiarów ich poziomów w środowisku.
3. W razie przebudowy drogi, linii kolejowej, linii tramwajowej, lotniska lub portu, zmieniającej w istotny sposób warunki eksploatacji, zarządzający jest obowiązany do przeprowadzenia pomiarów poziomów w środowisku substancji lub energii wprowadzanych w związku z eksploatacją tych obiektów.
4. Obowiązek, o którym mowa w ust. 3, należy wypełnić najpóźniej w ciągu 14 dni od rozpoczęcia eksploatacji przebudowanego obiektu.
- 4a. Dla dróg krajowych obowiązek, o którym mowa w ust. 3, należy wypełnić w ciągu roku od rozpoczęcia eksploatacji przebudowanego obiektu.
5. Do wyników pomiarów, o których mowa w ust. 1–3, stosuje się odpowiednio przepis art. 147 ust. 6.
- 5a. Do pomiarów, o których mowa w ust. 1–3, stosuje się odpowiednio przepisy art. 147a.
6. Na podstawie wyników wykonywanych okresowych pomiarów poziomów hałasu, o których mowa w ust. 1, i innych niezbędnych danych, zarządzający drogą, linią kolejową lub lotniskiem sporządza mapę akustyczną terenów położonych wokół tych obiektów.

Art. 176.

1. Minister właściwy do spraw środowiska określi, w drodze rozporządzenia, wymagania w zakresie prowadzenia pomiarów poziomów substancji lub energii w środowisku, o których mowa w art. 175 ust. 1–3.
2. W rozporządzeniu, o którym mowa w ust. 1, zostaną ustalone:
 - 1) przypadki, w których są wymagane:
 - a) ciągłe pomiary poziomów wskazanych substancji lub energii w środowisku,
 - b) okresowe pomiary poziomów wskazanych substancji lub energii w środowisku;
 - 2) referencyjne metodyki wykonywania pomiarów;
 - 3) kryteria lokalizacji punktów pomiarowych;
 - 4) sposoby ewidencjonowania przeprowadzonych pomiarów.
3. W rozporządzeniu, o którym mowa w ust. 1, może zostać ustalone wymaganie prowadzenia pomiarów:
 - 1) w zależności od:
 - a) kategorii lub klasy drogi, kategorii linii kolejowej albo linii tramwajowej,
 - b) rodzaju linii kolejowej, linii tramwajowej, lotniska albo portu,
 - c) parametrów technicznych lub eksploatacyjnych drogi, linii kolejowej albo linii tramwajowej;
 - 2) w związku z usytuowaniem drogi, linii kolejowej, linii tramwajowej, lotniska oraz portu:
 - a) na terenach gęsto zaludnionych,
 - b) na terenach objętych ochroną ze względu na potrzeby ochrony środowiska na podstawie przepisów szczególnych;
 - 3) dla poszczególnych odcinków dróg, linii kolejowych albo linii tramwajowych.

Art. 177.

1. Wyniki pomiarów, o których mowa w art. 175, zarządzający drogą, linią kolejową, linią tramwajową, lotniskiem lub portem przedkłada organowi ochrony środowiska oraz wojewódzkiemu inspektorowi ochrony środowiska, o ile pomiary te mają szczególne znaczenie dla systematycznej obserwacji zmian stanu środowiska wynikających z eksploatacji tych obiektów.
2. Minister właściwy do spraw środowiska określi, w drodze rozporządzenia, rodzaje wyników pomiarów prowadzonych w związku z eksploatacją dróg, linii kolejowych, linii tramwajowych, lotnisk oraz portów, które ze względu na szczególne znaczenie dla systematycznej obserwacji zmian stanu środowiska wynikających z eksploatacji tych obiektów powinny być przekazywane właściwym organom ochrony środowiska oraz wojewódzkiemu inspektorowi ochrony środowiska, oraz terminy i sposób prezentacji tych wyników, kierując się potrzebą zapewnienia systematycznej obserwacji zmian stanu środowiska.
3. W rozporządzeniu, o którym mowa w ust. 2, zostaną ustalone:
 - 1) przypadki, w których wymagane jest przedkładanie wyników pomiarów z uwagi na cechy obiektów, o których mowa w art. 176 ust. 3 pkt 1, oraz ich usytuowanie;

- 2) forma przedkładanych wyników pomiarów;
- 3) układ przedkładanych wyników pomiarów;
- 4) wymagane techniki przedkładania pomiarów;
- 5) terminy przedkładania wyników pomiarów w zależności od ich rodzajów.

Art. 178.

1. Organ ochrony środowiska może, w drodze decyzji, nałożyć na zarządzającego drogą, linią kolejową, linią tramwajową, lotniskiem lub portem obowiązek prowadzenia w określonym czasie pomiarów poziomów substancji lub energii w środowisku wprowadzanych w związku z eksploatacją tych obiektów, wykraczających poza obowiązki, o których mowa w art. 175 ust. 1–3, lub obowiązki nałożone w trybie art. 56 ust. 4 pkt 1 lub art. 95 ust. 1, jeżeli przeprowadzone kontrole poziomów substancji lub energii w środowisku, które są emitowane w związku z eksploatacją obiektu, dowodzą przekraczania standardów jakości środowiska; do wyników przeprowadzonych pomiarów stosuje się odpowiednio przepis art. 147 ust. 6.
 - 1a. Do pomiarów, o których mowa w ust. 1–3, stosuje się odpowiednio przepisy art. 147a.
 2. Do decyzji, o której mowa w ust. 1, stosuje się odpowiednio art. 150 ust. 2.
 3. Jeżeli przeprowadzone kontrole poziomów substancji lub energii w środowisku, które są emitowane w związku z eksploatacją obiektu, dowodzą przekraczania standardów jakości środowiska, organ ochrony środowiska może, w drodze decyzji, nałożyć na zarządzającego drogą, linią kolejową, linią tramwajową, lotniskiem lub portem obowiązek przedkładania mu wyników pomiarów poziomów substancji lub energii w środowisku wykraczających poza obowiązki, o których mowa w art. 177 ust. 1, określając zakres i terminy ich przedkładania, a także wymagania w zakresie formy, układu i wymaganych technik ich przedkładania.
 4. Postępowanie w przedmiocie wydania decyzji nakładającej obowiązek prowadzenia pomiarów lub ich przedkładania wszczyna się z urzędu.

Art. 179.

1. Zarządzający drogą, linią kolejową lub lotniskiem zaliczonymi do obiektów, których eksploatacja może powodować negatywne oddziaływanie akustyczne na znacznych obszarach, sporządza co 5 lat mapę akustyczną terenu, na którym eksploatacja obiektu może powodować przekroczenie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku.
 2. Minister właściwy do spraw środowiska określi, w drodze rozporządzenia, drogi, linie kolejowe i lotniska, których eksploatacja może powodować negatywne oddziaływanie akustyczne na znacznych obszarach, dla których wymagane jest sporządzanie map akustycznych, oraz sposoby określania granic terenów objętych tymi mapami z uwzględnieniem cech obiektów, o których mowa w art. 176 ust. 3.
 - 2a. W rozporządzeniu, o którym mowa w ust. 2, można zróżnicować terminy zaliczenia dróg, linii kolejowych i lotnisk do obiektów, których eksploatacja może powodować negatywne oddziaływanie na środowisko, z uwzględnieniem sporządzania w pierwszej kolejności map akustycznych dla obiektów o bardziej negatywnym oddziaływaniu akustycznym.
 - 2b. Mapę akustyczną sporządza się, wykorzystując najnowsze wyniki pomiarów hałasu przeprowadzanych na podstawie art. 175 oraz inne dane.

3. Mapę akustyczną sporządza się we fragmentach obejmujących obiekty na obszarach poszczególnych powiatów; do fragmentów mapy akustycznej stosuje się odpowiednio art. 118 ust. 3–5.
4. Zarządzający drogą, linią kolejową lub lotniskiem przedkłada, niezwłocznie po wykonaniu:
 - 1) fragment mapy akustycznej obejmującej określony powiat – właściwemu marszałkowi województwa i staroście;
 - 2) fragment mapy akustycznej obejmującej określone województwo – właściwemu wojewódzkiemu inspektorowi ochrony środowiska.
5. Zarządzający drogą, linią kolejową lub lotniskiem jest obowiązany sporządzić po raz pierwszy mapę akustyczną terenu w terminie 1 roku od dnia, w którym zostały one zaliczone do obiektów, których eksploatacja może powodować negatywne oddziaływanie akustyczne na znacznych obszarach.

Dział IV

Pozwolenia na wprowadzanie do środowiska substancji lub energii

Rozdział 1

Przepisy ogólne

Art. 180.

Eksploatacja instalacji powodująca:

- 1) wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza,
- 2) wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi,
- 3) wytwarzanie odpadów,
- 4) (uchylony),
- 5) (uchylony),

jest dozwolona po uzyskaniu pozwolenia, jeżeli jest ono wymagane.

Art. 181.

1. Organ ochrony środowiska może udzielić pozwolenia:
 - 1) zintegrowanego;
 - 2) na wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza;
 - 3) wodnoprawnego na wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi;
 - 4) na wytwarzanie odpadów;
 - 5) (uchylony);
 - 6) (uchylony).
- 1a. Organ ochrony środowiska, na wniosek prowadzącego instalację, może objąć jednym pozwoleniem instalacje położone na obszarze swojej właściwości.
2. Warunki i tryb wydawania, wygasania, cofania i ograniczania pozwolenia, o którym mowa w ust. 1 pkt 3, oraz właściwość organów określają przepisy ustawy – Prawo wodne, z zastrzeżeniem ust. 3.
3. Do pozwoleń wodnoprawnych na wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi stosuje się odpowiednio art. 187, 188 ust. 3 pkt 2 i ust. 4, art. 190, 191, 193 ust. 2 i art. 198.

Art. 182.

Pozwolenia, o których mowa w art. 181 ust. 1 pkt 2–4, oraz pozwolenie wodnoprawne na pobór wód nie są wymagane w przypadku obowiązku posiadania pozwolenia zintegrowanego.

Art. 183.

1. Pozwolenie wydaje w drodze decyzji organ ochrony środowiska.
2. O wygaśnięciu, cofnięciu oraz ograniczeniu pozwolenia orzeka organ właściwy do wydania pozwolenia.

Art. 183a.

W rozumieniu przepisów niniejszego działu prowadzącym instalację jest także podmiot uprawniony na podstawie określonego tytułu prawnego do władania oznaczoną częścią instalacji.

Rozdział 2

Wydawanie pozwoleń

Art. 184.

1. Pozwolenie wydaje się, z zastrzeżeniem art. 189 i 191a, na wniosek prowadzącego instalację.
2. Wniosek o wydanie pozwolenia powinien zawierać:
 - 1) oznaczenie prowadzącego instalację, jego adres zamieszkania lub siedziby;
 - 2) adres zakładu, na którego terenie prowadzona jest eksploatacja instalacji;
 - 3) informację o tytule prawnym do instalacji;
 - 4) informacje o rodzaju instalacji, stosowanych urządzeniach i technologiach oraz charakterystykę techniczną źródeł powstawania i miejsc emisji;
 - 5) ocenę stanu technicznego instalacji;
 - 6) informację o rodzaju prowadzonej działalności;
 - 7) opis zakładanych wariantów funkcjonowania instalacji;
 - 8) blokowy (ogólny) schemat technologiczny wraz z bilansem masowym i rodzajami wykorzystywanych materiałów, surowców i paliw, istotnych z punktu widzenia wymagań ochrony środowiska;
 - 9) informację o energii wykorzystywanej lub wytwarzanej przez instalację;
 - 10) wielkość i źródła powstawania albo miejsca emisji – aktualnych i proponowanych – w trakcie normalnej eksploatacji instalacji oraz w warunkach odbiegających od normalnych, w szczególności takich jak rozruch i wyłączenia;
 - 11) informację o planowanych okresach funkcjonowania instalacji w warunkach odbiegających od normalnych;
 - 12) informację o istniejącym lub przewidywanym oddziaływaniu emisji na środowisko;
 - 13) wyniki pomiarów wielkości emisji z instalacji, jeżeli przeprowadzenie pomiarów było wymagane;
 - 14) zmiany wielkości emisji, jeżeli nastąpiły po uzyskaniu ostatniego pozwolenia dla instalacji;

- 15) proponowane działania, w tym wyszczególnienie środków technicznych mających na celu zapobieganie lub ograniczanie emisji, a jeżeli działania mają być realizowane w okresie, na który ma być wydane pozwolenie – również proponowany termin zakończenia tych działań;
 - 16) proponowane procedury monitorowania procesów technologicznych istotnych z punktu widzenia wymagań ochrony środowiska, w szczególności pomiaru lub ewidencjonowania wielkości emisji;
 - 17) deklarowany termin i sposób zakończenia eksploatacji instalacji lub jej oznaczonej części, niestwarzający zagrożenia dla środowiska, jeżeli zakończenie eksploatacji jest przewidywane w okresie, na który ma być wydane pozwolenie;
 - 17a) deklarowany łączny czas dalszej eksploatacji instalacji, jeżeli ma on wpływ na określenie wymagań ochrony środowiska, oraz deklarowany sposób dokumentowania czasu tej eksploatacji;
 - 17b) deklarowany termin oddania instalacji do eksploatacji w przypadku określonym w art. 191a;
 - 18) czas, na jaki wydane ma być pozwolenie.
- 2a. Wniosku o wydanie pozwolenia na wytwarzanie odpadów nie dotyczą wymagania, o których mowa w ust. 2 pkt 11–15.
3. Jeżeli wniosek, o którym mowa w ust. 1, dotyczy instalacji nowo uruchamianych lub w sposób istotny zmienianych, powinien on zawierać informacje o spełnianiu wymogów, o których mowa w art. 143.
4. Do wniosku o wydanie pozwolenia należy dołączyć:
- 1) dokument potwierdzający, że wnioskodawca jest uprawniony do występowania w obrocie prawnym, jeżeli prowadzący instalację nie jest osobą fizyczną;
 - 2) (uchylony);
 - 3) streszczenie wniosku sporządzone w języku niespecjalistycznym.
5. Dodatkowe wymagania dotyczące wniosku o wydanie pozwolenia określają art. 208 i 221 oraz przepisy ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach.

Art. 185.

1. Stronami postępowania o wydanie pozwolenia są prowadzący instalację oraz, jeżeli w związku z eksploatacją instalacji utworzono obszar ograniczonego użytkowania, władający powierzchnią ziemi na tym obszarze.
 2. W postępowaniu o wydanie pozwolenia nie stosuje się art. 31 Kodeksu postępowania administracyjnego.
- 2a. Przepisów ust. 1 i 2 nie stosuje się w postępowaniu o wydanie pozwolenia zintegrowanego oraz decyzji o zmianie pozwolenia zintegrowanego dotyczącej istotnej zmiany instalacji; w tym przypadku stosuje się przepisy art. 44 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko.
3. Jeżeli liczba stron w postępowaniu przekracza 20, do stron innych niż prowadzący instalację stosuje się art. 49 Kodeksu postępowania administracyjnego.

Art. 186.

Organ właściwy do wydania pozwolenia odmówi jego wydania, jeżeli:

- 1) nie są spełnione wymagania, o których mowa w art. 141 ust. 2, art. 143 i art. 204 ust. 1, a w przypadku pozwolenia na wytwarzanie odpadów oraz pozwolenia zintegrowanego – także jeżeli zachodzą przesłanki odmowy określone w art. 18 ust. 3 pkt 1 i 2 lub art. 29 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach;
- 2) eksploatacja instalacji powodowałaby przekroczenie dopuszczalnych standardów emisyjnych;
- 3) eksploatacja instalacji powodowałaby przekroczenie standardów jakości środowiska;
- 4) wydanie pozwolenia byłoby niezgodne z programami działań, o których mowa w art. 17, 91 ust. 1 i art. 119 ust. 1;
- 5) wniosek dotyczy uprawnień wnioskodawcy objętych decyzją o cofnięciu lub ograniczeniu pozwolenia w przypadkach, o których mowa w art. 194 ust. 1 i art. 195 ust. 1 pkt 1, a nie minęły jeszcze 2 lata od dnia, gdy decyzja w przedmiocie cofnięcia lub ograniczenia pozwolenia stała się ostateczna;
- 6) eksploatacja instalacji położonej w granicach strefy przemysłowej powodowałaby naruszenie ustaleń zawartych w rozporządzeniu o jej utworzeniu.

Art. 187.

1. Jeżeli przemawia za tym szczególnie ważny interes społeczny związany z ochroną środowiska, a w szczególności z zagrożeniem pogorszeniem stanu środowiska w znacznych rozmiarach, w pozwoleniu, o którym mowa w art. 181 ust. 1 pkt 1–4, może być ustanowione zabezpieczenie roszczeń z tytułu wystąpienia negatywnych skutków w środowisku oraz szkód w środowisku w rozumieniu ustawy z dnia 13 kwietnia 2007 r. o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie.
2. Zabezpieczenie, o którym mowa w ust. 1, może mieć formę depozytu, gwarancji bankowej, gwarancji ubezpieczeniowej lub polisy ubezpieczeniowej.
3. Zabezpieczenie w formie depozytu jest wpłacane na odrębny rachunek bankowy wskazany przez organ wydający pozwolenie, a zabezpieczenie w formie gwarancji bankowej lub polisy ubezpieczeniowej jest składane do organu wydającego pozwolenie.
4. Gwarancja bankowa lub polisa ubezpieczeniowa powinna stwierdzać, że w razie wystąpienia negatywnych skutków w środowisku w wyniku niewywiązania się przez podmiot z obowiązków określonych w pozwoleniu, o którym mowa w art. 181 ust. 1 pkt 1–4, bank lub firma ubezpieczeniowa ureguje zobowiązania na rzecz organu wydającego pozwolenie.
5. Minister właściwy do spraw środowiska, uwzględniając rodzaj i skalę działalności prowadzonej w instalacjach oraz związane z tym prawdopodobieństwo wystąpienia i rozmiary potencjalnych szkód w środowisku oraz kierując się potrzebą zapewnienia pokrycia kosztów działań naprawczych w przypadku wystąpienia szkody w środowisku, może określić, w drodze rozporządzenia, rodzaje instalacji, w których zabezpieczenie, o którym mowa w ust. 1, powinno zostać ustanowione.
6. Minister właściwy do spraw środowiska, biorąc pod uwagę prawdopodobieństwo wystąpienia i rozmiary potencjalnych szkód w środowisku oraz kierując się potrzebą zapewnienia pokrycia kosztów działań naprawczych w przypadku wystąpienia szkody w środowisku, może określić, w drodze rozporządzenia, metody określania wysokości zabezpieczenia roszczeń, w zależności od rodzaju prowa-

dzonej przez podmiot korzystający ze środowiska działalności, wielkości produkcji i parametrów technicznych instalacji.

Art. 188.

1. Pozwolenie jest wydawane na czas oznaczony, nie dłuższy niż 10 lat.
2. Pozwolenie określa:
 - 1) rodzaj i parametry instalacji istotne z punktu widzenia przeciwdziałania zanieczyszczeniom;
 - 2) wielkość dopuszczalnej emisji w warunkach normalnego funkcjonowania instalacji, nie większą niż wynikająca z prawidłowej eksploatacji instalacji, dla poszczególnych wariantów funkcjonowania;
 - 3) maksymalny dopuszczalny czas utrzymywania się uzasadnionych technologicznie warunków eksploatacyjnych odbiegających od normalnych, w szczególności w przypadku rozruchu i wyłączenia instalacji, a także warunki wprowadzania do środowiska substancji lub energii w takich przypadkach;
 - 4) jeżeli ma to wpływ na określenie wymagań ochrony środowiska:
 - a) wymagany termin zakończenia eksploatacji instalacji,
 - b) dopuszczalny łączny czas dalszej eksploatacji instalacji oraz sposób dokumentowania czasu tej eksploatacji;
 - 5) źródła powstawania albo miejsca wprowadzania do środowiska substancji lub energii;
 - 6) termin, od którego jest dopuszczalna emisja, w przypadku określonym w art. 191a;
 - 7) (uchylony);
 - 8) (uchylony);
 - 9) (uchylony).
- 2a. Pozwolenia na wytwarzanie odpadów nie dotyczą wymagania, o których mowa w ust. 2 pkt 2 i 3.
3. Pozwolenie może określać, o ile przemawiają za tym szczególne względy ochrony środowiska:
 - 1) sposób postępowania w razie zakończenia eksploatacji instalacji;
 - 2) wielkość i formę zabezpieczenia roszczeń;
 - 3) wymagane działania, w tym wyszczególnienie środków technicznych mających na celu zapobieganie lub ograniczanie emisji, a jeżeli działania mają być realizowane w okresie, na który jest wydane pozwolenie – również termin realizacji tych działań;
 - 4) rodzaj i ilość wykorzystywanej energii, materiałów, surowców i paliw, biorąc pod uwagę wymagania, o których mowa w art. 143 pkt 1–5;
 - 5) zakres i sposób monitorowania procesów technologicznych, w tym pomiaru i ewidencjonowania wielkości emisji w zakresie, w jakim wykraczają one poza wymagania, o których mowa w art. 147 i 148 ust. 1;
 - 6) sposób postępowania w przypadku uszkodzenia aparatury pomiarowej służącej do monitorowania procesów technologicznych, jeżeli jej zastosowanie jest wymagane;

- 7) sposób i częstotliwość przekazywania informacji i danych, o których mowa w pkt 5, organowi właściwemu do wydania pozwolenia i wojewódzkiemu inspektorowi ochrony środowiska.
4. Eksploatacja instalacji jest dozwolona po wniesieniu zabezpieczenia, o ile zostało ono ustanowione.
5. Dodatkowe wymagania dotyczące pozwolenia określają przepisy art. 211 i 224 oraz przepisy ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach.

Art. 189.

Pozwolenie może być wydane na wniosek zainteresowanego uzyskaniem tytułu prawnego do instalacji lub jej oznaczonej części.

Art. 190.

1. Zainteresowany nabyciem tytułu prawnego do całej instalacji może złożyć wniosek o przeniesienie na niego praw i obowiązków wynikających z pozwoleń dotyczących tej instalacji.
2. Przeniesienie praw i obowiązków jest możliwe tylko wtedy, gdy nabywca daje rękojmię prawidłowego wykonania tych obowiązków.
3. Przeniesienie lub odmowa przeniesienia praw i obowiązków następuje w drodze decyzji.
4. Nabywca, o którym mowa w ust. 1, przejmuje wszystkie obowiązki ciężące w związku z eksploatacją instalacji na poprzednio prowadzącym instalację, wynikające z pozwolenia i przepisów ustawy oraz ustawy – Prawo wodne i przepisów ustawy o odpadach.
5. W razie podjęcia decyzji, o której mowa w ust. 3, organ właściwy do wydania pozwolenia może w tej decyzji orzec o obowiązku ustanowienia zabezpieczenia roszczeń lub zmienić uprzednio określone warunki zabezpieczenia roszczeń; przepisy art. 187 stosuje się odpowiednio.

Art. 191.

1. Decyzje, o których mowa w art. 189 i 190 ust. 3:
 - 1) wywołują skutki prawne po uzyskaniu tytułu prawnego do instalacji lub jej oznaczonej części;
 - 2) wygasają po upływie roku od daty ich wydania, jeżeli wnioskodawca nie uzyskał tytułu prawnego do instalacji lub jej oznaczonej części.
2. Decyzje, o których mowa w art. 189 i 190 ust. 3, można wydać więcej niż jednemu wnioskodawcy.

Art. 191a.

Pozwolenie może być wydane na wniosek podmiotu podejmującego realizację nowej instalacji.

Art. 192.

Przepisy o wydawaniu pozwolenia stosuje się odpowiednio w przypadku zmiany jego warunków.

Rozdział 3

Wygaśnięcie, cofnięcie i ograniczenie pozwolenia

Art. 193.

1. Pozwolenie wygasa:

- 1) po upływie czasu, na jaki zostało wydane;
- 2) jeżeli podmiot przestał być prowadzącym instalację w rozumieniu ustawy, z zastrzeżeniem art. 190 ust. 1–3, lub z innych powodów pozwolenie stało się bezprzedmiotowe;
- 3) na wniosek prowadzącego instalację;
- 4) jeżeli prowadzący instalację nie rozpoczął działalności objętej pozwoleniem w terminie dwóch lat od dnia, w którym pozwolenie stało się ostateczne;
- 5) jeżeli prowadzący instalację nie prowadził działalności objętej pozwoleniem przez dwa lata;
- 6) w przypadku, o którym mowa w art. 229 ust. 4.

1a. (uchylony).

1b. W przypadku, o którym mowa w art. 191a, pozwolenie wygasa, jeżeli prowadzący instalację nie rozpoczął działalności objętej pozwoleniem w terminie dwóch lat od określonego w pozwoleniu dnia, od którego jest dopuszczalna emisja.

2. Pozwolenia, o których mowa w art. 181 ust. 1 pkt 2–4, oraz pozwolenie wodnoprawne na pobór wód wygasają w części dotyczącej instalacji wymagającej pozwolenia zintegrowanego z chwilą upływu terminu, w którym prowadzący instalację powinien uzyskać pozwolenie zintegrowane, chyba że prowadzący instalację uzyskał pozwolenie zintegrowane przed tym terminem.
3. Organ właściwy do wydania pozwolenia stwierdza, w drodze decyzji, wygaśnięcie pozwolenia, jeżeli zachodzą okoliczności, o których mowa w ust. 1.
4. Decyzji stwierdzającej wygaśnięcie pozwolenia nie wydaje się, jeżeli prowadzący instalację uzyska nowe pozwolenie.
5. Pozwolenie nie wygasa, jeżeli nastąpiło przeniesienie praw i obowiązków, o którym mowa w art. 190, albo nastąpiło połączenie, podział lub przekształcenie spółek handlowych na podstawie przepisów tytułu IV Kodeksu spółek handlowych albo przepisów ustawy z dnia 30 sierpnia 1996 r. o komercjalizacji i prywatyzacji (Dz. U. z 2002 r. Nr 171, poz. 1397, z późn. zm.¹¹⁾), albo na podstawie innych przepisów.

Art. 194.

1. Pozwolenie podlega cofnięciu lub ograniczeniu bez odszkodowania, jeżeli instalacja nie jest należycie eksploatowana, przez co stwarza zagrożenie pogorszenia stanu środowiska w znacznych rozmiarach lub zagrożenie życia lub zdrowia ludzi.
2. W przypadku, o którym mowa w ust. 1, decyzji w przedmiocie cofnięcia lub ograniczenia pozwolenia nadaje się rygor natychmiastowej wykonalności.

¹¹⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2002 r. Nr 240, poz. 2055, z 2003 r. Nr 60, poz. 535 i Nr 90, poz. 844, z 2004 r. Nr 6, poz. 39, Nr 116, poz. 1207, Nr 123, poz. 1291 i Nr 273, poz. 2703 i 2722, z 2005 r. Nr 167, poz. 1400, Nr 169, poz. 1418, Nr 178, poz. 1479 i Nr 184, poz. 1539, z 2006 r. Nr 107, poz. 721 i Nr 208, poz. 1532 oraz z 2008 r. Nr 180, poz. 1109.

Art. 195.

1. Pozwolenie może zostać cofnięte lub ograniczone bez odszkodowania, jeżeli:
 - 1) eksploatacja instalacji jest prowadzona z naruszeniem warunków pozwolenia, innych przepisów ustawy lub ustawy o odpadach;
 - 2) przepisy dotyczące ochrony środowiska zmieniły się w stopniu uniemożliwiającym emisję na warunkach określonych w pozwoleniu;
 - 3) instalacja jest objęta postępowaniem, o którym mowa w art. 227–229;
 - 4) nastąpiło przekroczenie krajowych pułapów emisji, o których mowa w art. 15 ust. 1 ustawy z dnia 17 lipca 2009 r. o systemie zarządzania emisjami gazów cieplarnianych i innych substancji.
2. W przypadku, o którym mowa w ust. 1 pkt 1, przed wydaniem decyzji w przedmiocie cofnięcia lub ograniczenia pozwolenia organ wzywa prowadzącego instalację do usunięcia naruszeń w oznaczonym terminie.

Art. 196.

1. Pozwolenie może zostać cofnięte lub ograniczone za odszkodowaniem, jeżeli:
 - 1) przemawiają za tym względy ochrony środowiska lub
 - 2) korzystanie z pozwolenia stwarza zagrożenie dla życia lub zdrowia ludzi.
2. Ustalenie odszkodowania następuje w drodze decyzji organu właściwego do cofnięcia lub ograniczenia pozwolenia; decyzja jest niezaskarżalna.
3. Odszkodowanie przysługuje od organu właściwego do cofnięcia lub ograniczenia pozwolenia.
4. Strona niezadowolona z przyznanego odszkodowania może w terminie 30 dni od dnia doręczenia decyzji, o której mowa w ust. 2, wnieść powództwo do sądu powszechnego; droga sądowa przysługuje także w razie niewydania decyzji przez właściwy organ w terminie 3 miesięcy od zgłoszenia żądania przez poszkodowanego.
5. Wystąpienie na drogę sądową nie wstrzymuje wykonania decyzji, o której mowa w ust. 2.
6. Roszczenie o odszkodowanie przedawnia się z upływem roku od dnia, w którym decyzja o cofnięciu lub ograniczeniu pozwolenia stała się ostateczna.

Art. 197.

1. Jeżeli nie usunięto negatywnych skutków w środowisku powstałych w wyniku prowadzonej działalności, organ właściwy do wydania pozwolenia określa zakres i termin wykonania tego obowiązku w decyzji o wygaśnięciu, cofnięciu lub ograniczeniu pozwolenia.
2. Uprawnienia, o których mowa w ust. 1, nie naruszają kompetencji organu administracji wynikających z art. 362 ust. 1 pkt 2.

Art. 198.

1. Po wydaniu decyzji o wygaśnięciu, cofnięciu lub ograniczeniu pozwolenia, jeżeli prowadzący instalację usunął negatywne skutki w środowisku powstałe w wyniku prowadzonej działalności lub skutki takie nie wystąpiły, organ właściwy do wydania pozwolenia orzeka na wniosek prowadzącego instalację o zwrocie ustanowionego zabezpieczenia.

2. W razie stwierdzenia, iż nie usunięto w wyznaczonym terminie negatywnych skutków w środowisku powstałych w wyniku prowadzonej działalności, organ właściwy do wydania pozwolenia orzeka o przeznaczeniu na ten cel zabezpieczenia w wysokości niezbędnej do usunięcia tych skutków.

Art. 199.

Postępowanie w przedmiocie wygaśnięcia, cofnięcia lub ograniczenia pozwolenia wszczyna się z urzędu albo na wniosek prowadzącego instalację lub zainteresowanego jej nabyciem.

Art. 200.

W razie ogłoszenia likwidacji lub upadłości podmiotu korzystającego ze środowiska przepisy art. 198 stosuje się odpowiednio w zakresie orzekania o zwrocie zabezpieczenia albo o jego przeznaczeniu na usunięcie szkód.

Rozdział 4

Pozwolenia zintegrowane

Art. 201.

1. Pozwolenia zintegrowanego wymaga prowadzenie instalacji, której funkcjonowanie, ze względu na rodzaj i skalę prowadzonej w niej działalności, może powodować znaczne zanieczyszczenie poszczególnych elementów przyrodniczych albo środowiska jako całości.
2. Minister właściwy do spraw środowiska określi, w drodze rozporządzenia, rodzaje instalacji mogących powodować znaczne zanieczyszczenie poszczególnych elementów przyrodniczych albo środowiska jako całości.
3. W rozporządzeniu, o którym mowa w ust. 2, minister właściwy do spraw środowiska uwzględni rodzaj i skalę działalności prowadzonej w instalacjach.

Art. 202.

1. Jeżeli ustawa nie stanowi inaczej, w pozwoleniu zintegrowanym ustala się warunki emisji na zasadach określonych dla pozwoleń, o których mowa w art. 181 ust. 1 pkt 2–4, oraz pozwolenia wodnoprawnego na pobór wód.
2. W pozwoleniu zintegrowanym ustala się dopuszczalną wielkość emisji gazów lub pyłów wprowadzanych do powietrza z instalacji, niezależnie od tego, czy wymagane byłoby dla niej, zgodnie z ustawą, uzyskanie pozwolenia na wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza; przepisu art. 224 ust. 3 nie stosuje się w przypadku instalacji wymagających pozwolenia zintegrowanego.
- 2a. W pozwoleniu zintegrowanym nie ustala się dopuszczalnej wielkości emisji gazów lub pyłów wprowadzanych do powietrza:
 - 1) w sposób niezorganizowany z instalacji, do których nie stosuje się przepisów w sprawie standardów emisyjnych w zakresie wprowadzania gazów i pyłów do powietrza;
 - 2) z instalacji do odprowadzania gazu składowiskowego do powietrza;
 - 3) z wentylacji grawitacyjnej.
3. (uchylony).

4. W pozwoleniu zintegrowanym określa się warunki wytwarzania i sposoby postępowania z odpadami na zasadach określonych w przepisach ustawy o odpadach, niezależnie od tego, czy dla instalacji wymagane byłoby, zgodnie z tymi przepisami, uzyskanie pozwolenia na wytwarzanie odpadów.
5. (uchylony).
6. W pozwoleniu zintegrowanym ustala się także, na zasadach określonych w ustawie z dnia 18 lipca 2001 r. – Prawo wodne, warunki poboru wód powierzchniowych lub podziemnych, jeżeli wody te są pobierane wyłącznie na potrzeby instalacji wymagającej pozwolenia zintegrowanego.
7. W przypadku pozwolenia zintegrowanego nie stosuje się art. 107 § 4 Kodeksu postępowania administracyjnego.

Art. 203.

1. Instalacje, o których mowa w art. 201 ust. 1, położone na terenie jednego zakładu obejmuje się jednym pozwoleniem zintegrowanym.
2. Na wniosek prowadzącego instalacje, o których mowa w art. 201 ust. 1, odrębnymi pozwoleniami zintegrowanymi można objąć odrębne instalacje na terenie jednego zakładu.
3. Na wniosek prowadzącego instalacje, o których mowa w art. 201 ust. 1, pozwoleniem zintegrowanym można objąć instalacje niewymagające pozwolenia zintegrowanego położone na terenie tego samego zakładu, co instalacja wymagająca takiego pozwolenia, ustalając dla nich warunki wprowadzania do środowiska substancji lub energii na zasadach określonych dla pozwoleń, o których mowa w art. 181 ust. 1 pkt 2–4, oraz pozwolenia wodnoprawnego na pobór wód.

Art. 204.

1. Instalacje wymagające pozwolenia zintegrowanego powinny spełniać wymagania ochrony środowiska wynikające z najlepszych dostępnych technik, a w szczególności, z zastrzeżeniem art. 207 ust. 2, nie mogą powodować przekroczenia granicznych wielkości emisyjnych.
2. Przez graniczne wielkości emisyjne rozumie się takie dodatkowe standardy emisyjne, które nie mogą być przekraczane przez instalacje wymagające pozwolenia zintegrowanego.

Art. 205.

Nieprzekraczanie wielkości emisji wynikającej z zastosowania najlepszych dostępnych technik nie zwalnia z obowiązku dotrzymania standardów jakości środowiska.

Art. 206.

1. Minister właściwy do spraw środowiska gromadzi informacje o najlepszych dostępnych technikach oraz rozpowszechnia je na potrzeby organów właściwych do wydawania pozwoleń oraz zainteresowanych podmiotów korzystających ze środowiska.
2. Minister właściwy do spraw środowiska, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw gospodarki, uwzględniając potrzebę zapewnienia jednolitego podejścia do wydawania zintegrowanych pozwoleń na obszarze całego kraju, może określić, w drodze rozporządzenia, minimalne wymagania wynikające z najlep-

- szych dostępnych technik, jakie muszą spełniać instalacje, o których mowa w art. 201 ust. 2, w tym:
- 1) graniczne wielkości emisyjne;
 - 2) w uzasadnionych przypadkach wzajemne, wariantowe relacje pomiędzy granicznymi wielkościami emisyjnymi dotyczącymi wprowadzania gazów lub pyłów do powietrza, odprowadzania ścieków, wytwarzania odpadów oraz emitowania hałasu;
 - 3) progi tolerancji dla uzasadnionych odstępstw od ustalonych granicznych wielkości emisyjnych oraz czas ich stosowania;
 - 4) wymagania dotyczące energochłonności i materiałochłonności;
 - 5) inne niezbędne wymagania techniczne.
3. Przez próg tolerancji rozumie się ustaloną na podstawie ust. 2 pkt 3 wartość, o którą do wskazanego czasu mogą być przekraczane graniczne wielkości emisyjne.
4. Przy ustalaniu granicznych wielkości emisyjnych w zakresie:
- 1) wprowadzania gazów lub pyłów do powietrza,
 - 2) wytwarzania odpadów,
 - 3) emitowania hałasu
- stosuje się odpowiednio przepisy art. 145 ust. 2 i 3.
5. Graniczne wielkości emisji w razie odprowadzania ścieków mogą być określone odpowiednio jako:
- 1) masa substancji w ściekach przypadająca na jednostkę masy wykorzystywanego surowca, materiału, paliwa lub powstającego produktu;
 - 2) stężenie substancji w ściekach;
 - 3) masa substancji w ściekach wprowadzana w określonym czasie;
 - 4) temperatura ścieków.
- Przepisy art. 145 ust. 3 stosuje się odpowiednio.
6. (uchylony).

Art. 207.

1. Najlepsze dostępne techniki powinny spełniać wymagania, przy których określaniu uwzględnia się jednocześnie:
 - 1) rachunek kosztów i korzyści;
 - 2) czas niezbędny do wdrożenia najlepszych dostępnych technik dla danego rodzaju instalacji;
 - 3) zapobieganie zagrożeniom dla środowiska powodowanym przez emisje lub ich ograniczanie do minimum;
 - 4) podjęcie środków zapobiegających poważnym awariom przemysłowym lub zmniejszających do minimum powodowane przez nie zagrożenia dla środowiska;
 - 5) termin oddania instalacji do eksploatacji;
 - 6) informacje na temat najlepszych dostępnych technik publikowane przez Komisję Europejską zgodnie z art. 16 ust. 2 dyrektywy 1996/61/WE z dnia

24 września 1996 r. dotyczącej zintegrowanego zapobiegania zanieczyszczeniom i ich kontroli (Dz. Urz. WE L 257 z 10.10.1996, z późn. zm.¹²⁾).

- 1a. Przy określaniu najlepszych dostępnych technik bierze się pod uwagę wymagania, o których mowa w art. 143, także w przypadku gdy instalacja nie jest nowo uruchamiana lub zmieniana w sposób istotny.
2. Odstępstwo od granicznych wielkości emisji jest dopuszczalne w zakresie progów tolerancji ustalonych na podstawie art. 206 ust. 2 pkt 3, pod warunkiem że:
 - 1) będzie to z korzyścią dla środowiska jako całości;
 - 2) nie zostaną naruszone standardy emisyjne.
3. Jeżeli graniczne wielkości emisyjne nie zostały określone na podstawie art. 206 ust. 2 pkt 1, dopuszczalną wielkość emisji z instalacji ustala się, uwzględniając potrzebę przestrzegania obowiązujących standardów emisyjnych.

Art. 208.

1. Wniosek o wydanie pozwolenia zintegrowanego powinien spełniać wymagania określone dla wniosków o wydanie pozwoleń, o których mowa w art. 181 ust. 1 pkt 2–4, oraz, jeżeli wody powierzchniowe lub podziemne są pobierane wyłącznie na potrzeby instalacji – wniosku o wydanie pozwolenia wodnoprawnego na pobór wód w rozumieniu ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. – Prawo wodne.
2. Wniosek o wydanie pozwolenia zintegrowanego powinien także zawierać:
 - 1) informacje, dotyczące instalacji wymagającej pozwolenia zintegrowanego, o:
 - a) oddziaływaniu emisji na środowisko jako całość,
 - b) istniejącym lub możliwym oddziaływaniem transgranicznym na środowisko,
 - c) proponowanej wielkości emisji hałasu wyznaczonej przez poziomy hałasu powodowanego poza zakładem na terenach sąsiednich oraz o akustycznym oddziaływaniu na rodzaje terenów, o których mowa w art. 113 ust. 2 pkt 1, a także o rozkładzie czasu pracy źródeł hałasu dla doby, wraz z przewidywanymi wariantami,
 - d) proponowanej ilości, stanie i składzie ścieków, o ile ścieki nie będą wprowadzane do wód lub do ziemi,
 - e) proponowanej ilości wykorzystywanej wody, o ile nie zachodzą warunki, o których mowa w art. 202 ust. 6,
 - f) proponowanych sposobach zapobiegania występowaniu i ograniczania skutków awarii, jeżeli nie dotyczy zakładów, o których mowa w art. 248 ust. 1,
 - g) spełnianiu wymagań, o których mowa w art. 207 ust. 1 i 1a;
 - 2) uzasadnienie dla proponowanej wielkości emisji w przypadkach, o których mowa w art. 207 ust. 2 i 3, wskazujące spełnienie określonych w tych przepisach wymagań;
 - 3) opis wariantów środków zapobiegających powstawaniu zanieczyszczeń, o ile takie warianty istnieją ;
 - 4) wykaz źródeł emisji, instalacji, środków technicznych mających na celu zapobieganie lub ograniczanie emisji oraz listę substancji podlegających obo-

¹²⁾ Zmiany wymienionej dyrektywy zostały ogłoszone w Dz. Urz. WE L 156 z 25.06.2003, WE L 275 z 25.10.2003 oraz WE L 284 z 31.10.2003.

- wiązkowi sporządzenia raportu, o którym mowa w art. 7 ust. 1 ustawy z dnia 17 lipca 2009 r. o systemie zarządzania emisjami gazów cieplarnianych i innych substancji.
- 2a. W informacji, o której mowa w ust. 2 pkt 1 lit. c, proponowane poziomy hałasu poza zakładem powinny być wyrażone wskaźnikami hałasu $L_{Aeq D}$ i $L_{Aeq N}$ w odniesieniu do rodzajów terenów, o których mowa w art. 113 ust. 2 pkt 1.
- 2b. Jeżeli spełnienie wymagań najlepszych dostępnych technik wiąże się z realizacją działań w okresie, na który ma być wydane pozwolenie, informacja, o której mowa w art. 184 ust. 2 pkt 15, zawiera:
- 1) wskazanie i opis proponowanych działań;
 - 2) harmonogram realizacji działań w okresie obowiązywania pozwolenia; w przypadku planowanej realizacji określonego działania w okresie dłuższym niż rok jest wymagane wskazanie etapów tego działania w okresach nie dłuższych niż roczne oraz terminów realizacji tych etapów;
 - 3) przewidywane koszty realizacji poszczególnych działań;
 - 4) plan finansowania poszczególnych działań;
 - 5) wskazanie uwarunkowań technicznych i ekonomicznych uzasadniających proponowany harmonogram realizacji działań.
- 2c. Do informacji przekazywanych w wykazie, o którym mowa w ust. 2 pkt 4, mają zastosowanie przepisy wydane na podstawie art. 221 ust. 1a.
3. Wniosek przedkłada się w dwu egzemplarzach.
4. Do wniosku dołącza się:
- 1) dowód uiszczenia opłaty rejestracyjnej;
 - 2) zapis wniosku w wersji elektronicznej na informatycznych nośnikach danych;
 - 3) kopię wniosku o wydanie decyzji albo decyzję o środowiskowych uwarunkowaniach, o której mowa w art. 71 ust. 1 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, jeżeli została wydana.
5. (uchylony).
6. W przypadku, o którym mowa w art. 135 ust. 6, jeżeli prowadzący instalację ubiega się o uzyskanie pozwolenia zintegrowanego pomimo niedotrzymywania dopuszczalnych poziomów hałasu poza terenem zakładu, wniosek o wydanie pozwolenia powinien zawierać dodatkowo informacje, że konieczne jest utworzenie obszaru ograniczonego użytkowania, oraz określenie granic takiego obszaru, ograniczeń w zakresie przeznaczenia terenu, wymagań technicznych dotyczących obiektów budowlanych i sposobów korzystania z nich; w tym przypadku nie jest wymagane sporządzenie przeglądu ekologicznego, chyba że obowiązek jego sporządzenia wynika z art. 426 ust. 4 pkt 2.
7. Do wniosku, o którym mowa w ust. 6, powinna być załączona także poświadczona przez właściwy organ kopia mapy ewidencyjnej z zaznaczonym przebiegiem granic obszaru, na którym konieczne jest utworzenie obszaru ograniczonego użytkowania.

Art. 209.

1. Organ właściwy do wydania pozwolenia przedstawia niezwłocznie ministrowi właściwemu do spraw środowiska albo podmiotowi, o którym mowa w art. 213

- ust. 1, zapis wniosku o wydanie pozwolenia zintegrowanego w wersji elektronicznej na informatycznych nośnikach danych.
2. Jeżeli pozwolenie ma objąć instalację po raz pierwszy lub ma objąć instalację po istotnej zmianie, wydanie pozwolenia powinno nastąpić w ciągu 6 miesięcy od dnia złożenia wniosku; przepis art. 35 § 5 Kodeksu postępowania administracyjnego stosuje się odpowiednio.

Art. 210.

1. Warunkiem rozpatrzenia wniosku o wydanie pozwolenia zintegrowanego jest wniesienie opłaty rejestracyjnej.
2. (uchylony).
3. Wysokość opłaty rejestracyjnej nie może być wyższa niż 3 000 euro.
- 3a. Opłatę rejestracyjną wnosi się również w przypadku zmiany pozwolenia zintegrowanego w związku z dokonaniem istotnych zmian w instalacji objętej tym pozwoleniem. Opłata ta wynosi 50% opłaty rejestracyjnej, która byłaby wymagana w przypadku wniosku o wydanie pozwolenia zintegrowanego dla tej instalacji.
4. Minister właściwy do spraw środowiska określi, w drodze rozporządzenia, wysokość opłat rejestracyjnych, kierując się zakresem dokumentacji niezbędnej do wydania pozwolenia ze względu na skalę i rodzaj działalności prowadzonej w instalacjach oraz koniecznością zgromadzenia środków umożliwiających wykonywanie zadań, o których mowa w art. 206 i 212.

Art. 211.

1. Pozwolenie zintegrowane powinno spełniać wymagania określone dla pozwoleń, o których mowa w art. 181 ust. 1 pkt 2–4, oraz pozwolenia wodnoprawnego na pobór wód.
2. Pozwolenie zintegrowane powinno także określać, w odniesieniu do instalacji wymagającej pozwolenia zintegrowanego:
 - 1) rodzaj prowadzonej działalności;
 - 2) sposoby osiągnięcia wysokiego poziomu ochrony środowiska jako całości;
 - 3) sposoby ograniczania oddziaływań transgranicznych na środowisko;
- 3a) wielkość emisji hałasu wyznaczoną dopuszczalnymi poziomami hałasu poza zakładem, wyrażonymi wskaźnikami hałasu $L_{Aeq D}$ i $L_{Aeq N}$, w odniesieniu do rodzajów terenów, o których mowa w art. 113 ust. 2 pkt 1, oraz rozkład czasu pracy źródeł hałasu dla doby, wraz z przewidywanymi wariantami;
- 3b) ilość, stan i skład ścieków, o ile ścieki nie będą wprowadzane do wód lub do ziemi;
- 3c) ilość wykorzystywanej wody, o ile nie zachodzą warunki, o których mowa w art. 202 ust. 6;
- 4) sposoby zapobiegania występowaniu i ograniczania skutków awarii oraz wymóg informowania o wystąpieniu awarii, jeżeli nie dotyczy to zakładów, o których mowa w art. 248 ust. 1;
- 5) sposoby postępowania w przypadku zakończenia eksploatacji instalacji, w tym sposoby usunięcia negatywnych skutków powstałych w środowisku w wyniku prowadzonej eksploatacji, gdy są one przewidywane;
- 6) sposoby zapewnienia efektywnego wykorzystania energii.

- 2a. Jeżeli spełnienie wymagań najlepszych dostępnych technik wiąże się z realizacją działań w okresie, na jaki ma być wydane pozwolenie, określając w pozwoleniu warunki, o których mowa w art. 188 ust. 3 pkt 3, ustala się harmonogram realizacji działań w okresie obowiązywania pozwolenia; w przypadku konieczności realizacji określonego działania w okresie dłuższym niż rok w pozwoleniu określa się etapy tego działania w okresach nie dłuższych niż roczne oraz terminy realizacji tych etapów.
3. W pozwoleniu zintegrowanym można określić dodatkowe wymagania dla instalacji, jeśli jest to konieczne do osiągnięcia wysokiego poziomu ochrony środowiska jako całości.
- 3a. (uchylony).
- 3b. Organ właściwy do wydania pozwolenia, na wniosek prowadzącego istniejącą instalację wymagającą pozwolenia zintegrowanego, może nie uwzględnić, przy ustalaniu warunków pozwolenia, wymogów wynikających z najlepszej dostępnej techniki, których wprowadzenie wymagałoby zmian technicznych instalacji, pod warunkiem że:
 - 1) eksploatacja instalacji nie narusza wymogów określonych w art. 141 i 144 oraz
 - 2) instalacja zostanie wyłączona z eksploatacji nie później niż do dnia 30 października 2007 r.
- 3c. W przypadku, o którym mowa w art. 135 ust. 6, w pozwoleniu zintegrowanym stwierdza się konieczność utworzenia obszaru ograniczonego użytkowania.
- 3d. Pozwolenie zintegrowane, o którym mowa w ust. 3c, wywołuje skutki prawne od dnia wejścia w życie uchwały rady powiatu albo rozporządzenia wojewody o utworzeniu obszaru ograniczonego użytkowania.
4. Organ właściwy do wydania pozwolenia przedkłada niezwłocznie ministrowi właściwemu do spraw środowiska albo podmiotowi, o którym mowa w art. 213 ust. 1, kopię wydanego pozwolenia zintegrowanego oraz zapis pozwolenia w wersji elektronicznej na informatycznych nośnikach danych.

Art. 212.

1. Minister właściwy do spraw środowiska prowadzi rejestr wniosków o wydanie pozwolenia zintegrowanego oraz wydanych pozwoleń zintegrowanych.
2. Minister właściwy do spraw środowiska lub podmiot, o którym mowa w art. 213 ust. 1, może zwrócić się do starosty o udzielenie informacji lub udostępnienie innych niż wskazane w ust. 1 dokumentów związanych z wydawaniem pozwoleń zintegrowanych; uprawnienie to przysługuje podmiotowi, o którym mowa w art. 213 ust. 1, także w stosunku do marszałka województwa.
3. W przypadku stwierdzenia nieprawidłowości w zakresie wydawania przez starostę pozwoleń zintegrowanych minister właściwy do spraw środowiska kieruje wystąpienie, którego treścią może być w szczególności wniosek o stwierdzenie nieważności decyzji w przedmiocie wydania pozwolenia zintegrowanego.
4. W przypadku skierowania wystąpienia, o którym mowa w ust. 3, ministrowi właściwemu do spraw środowiska przysługują prawa strony w postępowaniu administracyjnym i postępowaniu przed sądem administracyjnym.
5. Podmiot, o którym mowa w art. 213 ust. 1, przekazuje ministrowi właściwemu do spraw środowiska informacje mogące stanowić podstawę do podjęcia przez ministra działań w celu wyeliminowania nieprawidłowości przy wydawaniu pozwoleń zintegrowanych.

Art. 213.

1. Wykonywanie zadań, o których mowa w art. 206 ust. 1 oraz art. 212 ust. 1 i 2, minister właściwy do spraw środowiska może zlecić osobie fizycznej albo prawnej, która ze względu na posiadane kompetencje, doświadczenie i wyposażenie będzie gwarantowała należyte ich wykonywanie.
2. Zlecenie, o którym mowa w ust. 1, dokonywane jest w trybie przepisów o zamówieniach publicznych, na okres od 5 do 8 lat.
3. Ustalając warunki przetargu na wykonanie zadań, minister uwzględnia wymagania, o których mowa w ust. 1, a także konieczność zapewnienia przez wybrany podmiot bezpieczeństwa powierzonych oraz sporządzonych w związku z wykonywaniem zadań dokumentów i baz danych.
4. Informacja o zawarciu umowy zlecającej wykonywanie zadań, jej wypowiedzeniu albo wygaśnięciu jest publikowana, w drodze obwieszczenia, w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski” nie później niż na 60 dni przed terminem odpowiednio wejścia w życie umowy, jej wypowiedzenia albo wygaśnięcia.
5. W obwieszczeniu, o którym mowa w ust. 4, podaje się do wiadomości:
 - 1) imię i nazwisko oraz adres zamieszkania osoby fizycznej albo nazwę i adres siedziby osoby prawnej, z którą zawarto umowę;
 - 2) datę rozpoczęcia przez wskazany podmiot wykonywania zleconych zadań albo datę zakończenia ich wykonywania z uwagi na wygaśnięcie lub wypowiedzenie umowy.
6. W okresie wykonywania zadań przez podmiot, o którym mowa w ust. 1, organ właściwy do wydania pozwolenia zintegrowanego przedstawia kopię wniosku o wydanie pozwolenia oraz kopię wydanego pozwolenia temu podmiotowi.
7. W ciągu 30 dni od daty wygaśnięcia lub wypowiedzenia umowy podmiot, o którym mowa w ust. 1, ma obowiązek przekazania ministrowi właściwemu do spraw środowiska powierzonych oraz sporządzonych w związku z wykonywaniem zadań dokumentów i baz danych.
8. Wykonanie obowiązków określonych w ust. 7 podlega egzekucji w trybie przepisów o postępowaniu egzekucyjnym w administracji.

Art. 214.

1. Przed dokonaniem zmian w instalacji objętej pozwoleniem zintegrowanym, polegających na zmianie sposobu funkcjonowania instalacji, prowadzący instalację jest obowiązany poinformować o planowanych zmianach organ właściwy do wydania pozwolenia.
2. Organ, o którym mowa w ust. 1, może uznać, że planowane zmiany w instalacji wymagają zmiany niektórych warunków wydanego pozwolenia zintegrowanego i zobowiązać prowadzącego instalację, w terminie 30 dni od otrzymania informacji, do złożenia wniosku o zmianę pozwolenia.

Art. 215.

1. Przed dokonaniem istotnych zmian w instalacji objętej pozwoleniem zintegrowanym prowadzący instalację jest obowiązany poinformować organ właściwy do wydania pozwolenia o planowanych zmianach i złożyć wniosek o zmianę wydanego pozwolenia zintegrowanego.

2. Wniosek o zmianę pozwolenia zintegrowanego powinien zawierać dane, o których mowa w art. 184 i 208, a decyzja o zmianie pozwolenia zintegrowanego powinna określać wymagania, o których mowa w art. 188 i 211, mające związek z planowanymi zmianami.

Art. 216.

1. Organ właściwy do wydania pozwolenia co najmniej raz na 5 lat dokonuje analizy wydanego pozwolenia zintegrowanego.
2. Wydane pozwolenie zintegrowane analizowane jest również, jeżeli nastąpiła zmiana w najlepszych dostępnych technikach, pozwalająca na znaczne zmniejszenie wielkości emisji bez powodowania nadmiernych kosztów, lub wynika to z potrzeby dostosowania eksploatacji instalacji do zmian przepisów o ochronie środowiska.

Art. 217.

W przypadku gdy analizy dokonane w oparciu o art. 216 wykazały konieczność zmiany treści pozwolenia zintegrowanego, którego termin ważności upłynie później niż rok po zakończeniu analiz, stosuje się odpowiednio przepisy art. 195.

Art. 218.

Organ administracji zapewnia możliwość udziału społeczeństwa, na zasadach i w trybie określonych w ustawie z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, w postępowaniu, którego przedmiotem jest wydanie pozwolenia zintegrowanego lub decyzji o zmianie pozwolenia zintegrowanego dotyczącej istotnej zmiany instalacji.

Art. 219.

W razie możliwości wystąpienia znaczącego transgranicznego oddziaływania na środowisko na terytorium innego państwa członkowskiego Unii Europejskiej, w przypadku nowej lub istotnie zmienianej instalacji wymagającej uzyskania pozwolenia zintegrowanego, stosuje się odpowiednio przepisy działu VI ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, z tym że przez dokumentację, o której mowa w art. 108 ust. 1 pkt 1 tej ustawy, rozumie się część wniosku o wydanie pozwolenia zintegrowanego, która umożliwi państwu, na którego terytorium może oddziaływać instalacja wymagająca uzyskania takiego pozwolenia, ocenę możliwego znaczącego transgranicznego oddziaływania na środowisko.

Rozdział 5

Pozwolenia na wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza

Art. 220.

1. Wprowadzanie do powietrza gazów lub pyłów z instalacji wymaga pozwolenia, z zastrzeżeniem ust. 2.
2. Minister właściwy do spraw środowiska określi, w drodze rozporządzenia, przypadki, w których wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza z instalacji nie

wymaga pozwolenia, uwzględniając rodzaj i skalę działalności prowadzonej w instalacjach oraz rodzaje i ilości gazów lub pyłów wprowadzanych z instalacji do powietrza.

3. Jeżeli w związku z wejściem w życie rozporządzenia, o którym mowa w ust. 2, wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza:
 - 1) nie będzie wymagać pozwolenia, to pozwolenie wydane na podstawie dotychczasowych przepisów wygasa z dniem wejścia w życie tego rozporządzenia;
 - 2) będzie wymagać pozwolenia, a dotychczas pozwolenie nie było wymagane, to obowiązek posiadania pozwolenia powstaje po upływie 6 miesięcy od dnia wejścia w życie tego rozporządzenia.

Art. 221.

1. Wniosek o wydanie pozwolenia na wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza, oprócz informacji, o których mowa w art. 184 ust. 2–4, powinien także zawierać:
 - 1) czas pracy źródeł powstawania i miejsc wprowadzania gazów lub pyłów do powietrza w ciągu roku;
 - 2) określenie wprowadzanych do powietrza rodzajów i ilości gazów lub pyłów przypadających na jednostkę wykorzystywanego surowca, materiału, paliwa lub powstającego produktu;
 - 3) opis terenu w zasięgu pięćdziesięciokrotnej wysokości najwyższego miejsca wprowadzania gazów lub pyłów do powietrza, z uwzględnieniem obszarów poddanych ochronie na podstawie przepisów ustawy o ochronie przyrody oraz ustawy z dnia 17 czerwca 1966 r. o uzdrowiskach i lecznictwie uzdrowiskowym¹³⁾ (Dz. U. Nr 23, poz. 150, z późn. zm.¹⁴⁾);
 - 4) określenie aerodynamicznej szorstkości terenu;
 - 5) aktualny stan jakości powietrza;
 - 6) określenie warunków meteorologicznych;
 - 7) wyniki obliczeń stanu jakości powietrza, z uwzględnieniem metodyk modelowania, o których mowa w art. 12, wraz z graficznym przedstawieniem tych wyników ;
 - 8) wykaz źródeł emisji, instalacji, środków technicznych mających na celu zapobieganie lub ograniczanie emisji oraz listę substancji podlegających obowiązkowi sporządzenia raportu, o którym mowa w art. 7 ust. 1 ustawy z dnia 17 lipca 2009 r. o systemie zarządzania emisjami gazów cieplarnianych i innych substancji.
- 1a. Kierując się potrzebą ujednoczenia i kompletności informacji przekazywanych na potrzeby Krajowego systemu bilansowania i prognozowania emisji, o którym mowa w ustawie z dnia 17 lipca 2009 r. o systemie zarządzania emisjami gazów cieplarnianych i innych substancji, minister właściwy do spraw środowiska określi, w drodze rozporządzenia, wzór formularza obejmującego wykaz źródeł

¹³⁾ Utraciła moc z dniem 2 października 2005 r. na podstawie art. 65 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o lecznictwie uzdrowiskowym, uzdrowiskach i obszarach ochrony uzdrowiskowej oraz o gminach uzdrowiskowych (Dz. U. Nr 167, poz. 1399), która weszła w życie z dniem 2 października 2005 r.

¹⁴⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 1987 r. Nr 33, poz. 180, z 1989 r. Nr 35, poz. 192, z 1990 r. Nr 34, poz. 198, z 1998 r. Nr 162, poz. 1116 oraz z 2000 r. Nr 120, poz. 1268.

emisji, instalacji, środków technicznych mających na celu zapobieganie lub ograniczanie emisji oraz listę substancji podlegających obowiązkowi sporządzenia raportu, o którym mowa w art. 7 ust. 1 ustawy z dnia 17 lipca 2009 r. o systemie zarządzania emisjami gazów cieplarnianych i innych substancji.

2. Informacje, o których mowa:

- 1) w art. 184 ust. 2 pkt 10, powinny zawierać określenie wielkości emisji w zakresie gazów lub pyłów wprowadzanych do powietrza, wyrażonej w kg/h i w Mg/rok, a w przypadku instalacji, dla której są ustalone standardy emisyjne, także w jednostkach, w jakich wyrażone są te standardy;
- 2) w art. 184 ust. 2 pkt 16, powinny wskazywać usytuowanie stanowisk do pomiaru wielkości emisji w zakresie gazów lub pyłów wprowadzanych do powietrza oraz proponowany zakres, metodykę i sposób wykonywania tych pomiarów.

Art. 222.

1. W razie braku standardów emisyjnych i dopuszczalnych poziomów substancji w powietrzu ilości gazów lub pyłów dopuszczonych do wprowadzania do powietrza ustala się na poziomie niepowodującym przekroczeń:
 - a) wartości odniesienia substancji w powietrzu,
 - b) wartości odniesienia substancji zapachowych w powietrzu.
2. Minister właściwy do spraw środowiska, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw zdrowia, określi, w drodze rozporządzenia, wartości odniesienia dla niektórych substancji w powietrzu.
3. W rozporządzeniu, o którym mowa w ust. 2, zostaną ustalone:
 - 1) warunki, w jakich ustala się wartości odniesienia, takie jak temperatura i ciśnienie;
 - 2) oznaczenie numeryczne substancji pozwalające na jednoznaczną jej identyfikację;
 - 3) okresy, dla których uśrednione są wartości odniesienia;
 - 4) zróżnicowane poziomy substancji w powietrzu dla:
 - a) terenu kraju z wyłączeniem obszarów ochrony uzdrowiskowej,
 - b) (uchylona);
 - c) obszarów ochrony uzdrowiskowej;
 - 5) referencyjne metodyki modelowania poziomów substancji w powietrzu.
4. W rozporządzeniu, o którym mowa w ust. 2, mogą zostać ustalone:
 - 1) czas obowiązywania wartości odniesienia;
 - 2) warunki uznawania wartości odniesienia za dotrzymane.
5. Minister właściwy do spraw środowiska, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw zdrowia, może określić, w drodze rozporządzenia, wartości odniesienia substancji zapachowych w powietrzu i metody oceny zapachowej jakości powietrza.
6. W rozporządzeniu, o którym mowa w ust. 5, zostaną ustalone, zróżnicowane w zależności od przeznaczenia lub sposobu zagospodarowania terenu:
 - 1) wartości odniesienia substancji zapachowych w powietrzu;
 - 2) dopuszczalne częstości przekraczania wartości odniesienia substancji zapachowych w powietrzu;

- 3) okresy, dla których uśrednia się wyniki pomiarów substancji zapachowych w powietrzu.
7. W rozporządzeniu, o którym mowa w ust. 5, mogą zostać ustalone:
- 1) czas obowiązywania wartości odniesienia substancji zapachowych w powietrzu;
 - 2) zależność wartości odniesienia substancji zapachowych w powietrzu lub dopuszczalnych częstości przekraczania wartości odniesienia substancji zapachowych w powietrzu od jakości zapachu;
 - 3) rodzaje instalacji, dla których ilości gazów lub pyłów dopuszczonych do wprowadzania do powietrza ustala się, uwzględniając wartości odniesienia substancji zapachowych w powietrzu.

Art. 223. (uchylony).

Art. 224.

1. Pozwolenie na wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza, oprócz wymagań, o których mowa w art. 188, powinno określać:
 - 1) charakterystykę miejsc wprowadzania gazów lub pyłów do powietrza;
 - 2) usytuowanie stanowisk do pomiaru wielkości emisji w zakresie gazów lub pyłów wprowadzanych do powietrza.
2. Określając w pozwoleniu warunki, o których mowa w art. 188 ust. 2 pkt 2, ustala się rodzaje i ilość gazów lub pyłów dopuszczonych do wprowadzania do powietrza, wyrażone:
 - 1) w mg/m^3 gazów odlotowych w stanie suchym w temperaturze 273 K i ciśnieniu 101,3 kPa, albo w kg/h, albo w kg na jednostkę wykorzystywanego surowca, materiału, paliwa lub powstającego produktu – dla każdego źródła powstawania i miejsca wprowadzania gazów lub pyłów do powietrza; w przypadku gdy dla instalacji albo procesu technologicznego lub operacji technicznej, prowadzonych w instalacji, są ustalone standardy emisyjne, wielkość dopuszczalnej emisji wyraża się w pozwoleniu w jednostkach, w jakich wyrażone są te standardy;
 - 2) w Mg/rok – dla całej instalacji.
3. W pozwoleniu nie określa się wielkości emisji dla tych rodzajów gazów lub pyłów, które wprowadzone do powietrza ze wszystkich wymagających pozwolenia instalacji położonych na terenie jednego zakładu nie powodują przekroczenia 10% dopuszczalnych poziomów substancji w powietrzu albo 10% wartości odniesienia, uśrednionych dla godziny; w takim przypadku w pozwoleniu wskazuje się rodzaje gazów i pyłów, których wielkości emisji nie określono.
- 3a. Przepisu ust. 3 nie stosuje się do instalacji albo procesu technologicznego lub operacji technicznej prowadzonych w instalacji, do których stosuje się przepisy w sprawie standardów emisyjnych w zakresie wprowadzania gazów i pyłów do powietrza.
4. Jeżeli dla instalacji albo procesu technologicznego lub operacji technicznej, prowadzonych w instalacji, są ustalone standardy emisyjne, to w pozwoleniu na wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza nie określa się dla tej instalacji, procesu lub operacji innych rodzajów gazów lub pyłów niż objęte standardami; w pozwoleniu wskazuje się na odstąpienie od określania warunków emisji dla pozostałych gazów lub pyłów.

Art. 225.

1. Na obszarze, na którym zostały przekroczone standardy jakości powietrza, wydanie pozwolenia na wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza dla nowo budowanej instalacji lub zmienianej w sposób istotny jest możliwe, jeżeli zostanie zapewniona odpowiednia redukcja ilości wprowadzanych do powietrza gazów lub pyłów powodujących naruszenia tych standardów, wprowadzanych z innych instalacji usytuowanych na tym obszarze.
2. Łączna redukcja ilości wprowadzanych do powietrza gazów lub pyłów z innych instalacji powinna być o co najmniej 30% większa niż ilość gazów lub pyłów dopuszczonych do wprowadzania do powietrza z nowo zbudowanej instalacji lub instalacji zmienionej w sposób istotny.
3. Pozwolenie, o którym mowa w ust. 1, może być wydane, gdy nie spowoduje to zwiększenia zagrożenia zdrowia ludzi.

Art. 226.

1. Wydanie pozwolenia w przypadku, o którym mowa w art. 225 ust. 1, wymaga przeprowadzenia postępowania kompensacyjnego, o którym mowa w art. 227–229.
2. Postępowanie kompensacyjne prowadzi się zgodnie z warunkami określonymi w rozdziałach 2 i 3, z uwzględnieniem zmian wynikających z niniejszego rozdziału.

Art. 227.

W postępowaniu kompensacyjnym uczestniczą prowadzący inne instalacje, którzy wyrazili zgodę na ograniczenie ilości wprowadzanych do powietrza gazów lub pyłów.

Art. 228.

Do wniosku o wszczęcie postępowania kompensacyjnego należy dołączyć:

- 1) wniosek o wydanie pozwolenia na wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza;
- 2) zgodę uczestników postępowania na dokonanie odpowiedniej redukcji ilości wprowadzanych do powietrza gazów lub pyłów.

Art. 229.

1. Pozwolenie na wprowadzanie do powietrza gazów lub pyłów z instalacji nowo zbudowanej lub zmienionej w sposób istotny jest wykonalne nie wcześniej niż od dnia, w którym decyzje, o których mowa w ust. 2, staną się ostateczne.
2. Organ właściwy do wydania pozwolenia cofnie lub ograniczy bez odszkodowania pozwolenia na wprowadzanie do powietrza gazów lub pyłów z innych instalacji objętych postępowaniem kompensacyjnym w zakresie, w jakim uczestnicy postępowania wyrazili zgodę.
3. Z chwilą gdy decyzje, o których mowa w ust. 2, stały się ostateczne, organ właściwy do wydania pozwolenia niezwłocznie informuje o tym wnioskodawcę.
4. Jeżeli decyzja o pozwoleniu, wydana w wyniku postępowania kompensacyjnego, nie stanie się wykonalna w terminie dwóch lat od jej wydania, organ właściwy do wydania pozwolenia stwierdza jej wygaśnięcie.

Rozdział 6

(uchylony).

Rozdział 7

(uchylony).

Dział IVa**Krajowy Rejestr Uwalniania i Transferu Zanieczyszczeń****Art. 236a.**

1. Tworzy się Krajowy Rejestr Uwalniania i Transferu Zanieczyszczeń, zwany dalej „Krajowym Rejestrem”, będący elementem Europejskiego Rejestru Uwalniania i Transferu Zanieczyszczeń, o którym mowa w rozporządzeniu (WE) nr 166/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 18 stycznia 2006 r. w sprawie ustanowienia Europejskiego Rejestru Uwalniania i Transferu Zanieczyszczeń i zmieniającym dyrektywę Rady 91/689/EWG i 96/61/WE (Dz. Urz. UE L 33 z 04.02.2006, str. 1), zwanym dalej „rozporządzeniem 166/2006”.
2. Krajowy Rejestr jest prowadzony przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska.

Art. 236b.

1. Prowadzący instalację, obejmującą co najmniej jeden z rodzajów działalności określonych w załączniku nr I do rozporządzenia 166/2006, w terminie do dnia 31 marca roku następującego po danym roku sprawozdawczym, przekazuje do wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska sprawozdanie zawierające dane o przekroczeniu obowiązujących wartości progowych dla uwolnień i transferów zanieczyszczeń oraz transferów odpadów określonych w rozporządzeniu 166/2006.
- 1a. W przypadku zlecenia przez prowadzącego instalację, o którym mowa w ust. 1, usług związanych z eksploatacją instalacji innemu podmiotowi, w tym w zakresie świadczenia usług w zakresie budowy, rozbiórki, remontu instalacji, czyszczenia zbiorników lub urządzeń oraz sprzątnięcia, konserwacji i napraw, usługobiorca przekazuje prowadzącemu instalację niezbędne informacje potrzebne do sporządzenia sprawozdania, o którym mowa w ust. 1.
2. Wojewódzki inspektor ochrony środowiska ocenia jakość dostarczonych przez prowadzących instalacje danych, w szczególności pod względem ich kompletności, spójności i wiarygodności.
3. Wojewódzki inspektor ochrony środowiska przekazuje do Głównego Inspektora Ochrony Środowiska dane niezbędne do tworzenia Krajowego Rejestru, w terminie do dnia 30 września roku następującego po danym roku sprawozdawczym.
4. (uchylony)
5. Minister właściwy do spraw środowiska, kierując się potrzebą zapewnienia kompletności i przejrzystości informacji, określi, w drodze rozporządzenia, wzór formularza sprawozdania, o którym mowa w ust. 1, oraz formę przedkładania i wymagane techniki przedkładania tego sprawozdania.

Art. 236c.

1. Główny Inspektor Ochrony Środowiska przekazuje Komisji Europejskiej sprawozdanie, według wzoru określonego w załączniku nr III do rozporządzenia 166/2006, w terminie 15 miesięcy po upływie danego roku sprawozdawczego.
2. Główny Inspektor Ochrony Środowiska co 3 lata przekazuje Komisji Europejskiej raport, o którym mowa w art. 16 rozporządzenia 166/2006.

Art. 236d.

1. W przypadku niewypełnienia obowiązku, o którym mowa w art. 236b ust. 1, wojewódzki inspektor ochrony środowiska nakłada na prowadzącego instalację, w drodze decyzji, karę pieniężną w wysokości 10 000 zł.
2. W przypadku niezapewnienia przez prowadzącego instalację jakości przekazywanych danych pod względem ich kompletności, spójności lub wiarygodności wojewódzki inspektor ochrony środowiska nakłada na prowadzącego instalację, w drodze decyzji, karę pieniężną w wysokości 5 000 zł.
3. Karę pieniężną wnosi się w terminie 14 dni od dnia, w którym decyzja, o której mowa w ust. 1 i 2, stała się ostateczna.
4. W sprawach dotyczących kar pieniężnych, o których mowa w ust. 1 i 2, stosuje się odpowiednio przepisy działu III ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja podatkowa, z tym że uprawnienia organów podatkowych przysługują wojewódzkiemu inspektorowi ochrony środowiska.

Dział V**Przeglądy ekologiczne****Art. 237.**

W razie stwierdzenia okoliczności wskazujących na możliwość negatywnego oddziaływania instalacji na środowisko, organ ochrony środowiska może, w drodze decyzji, zobowiązać prowadzący instalację podmiot korzystający ze środowiska do sporządzenia i przedłożenia przeglądu ekologicznego.

Art. 238.

Przegląd ekologiczny instalacji, która jest kwalifikowana jako przedsięwzięcie mogące zawsze znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, powinien zawierać:

- 1) opis obejmujący:
 - a) rodzaj, wielkość i usytuowanie instalacji wraz z informacją o jej stanie technicznym,
 - b) powierzchnię zajmowanego terenu lub obiektu budowlanego,
 - c) rodzaj technologii,
 - d) istniejące w sąsiedztwie lub bezpośrednim zasięgu oddziaływania instalacji obiekty mieszkalne i użyteczności publicznej,
 - e) istniejące w sąsiedztwie lub bezpośrednim zasięgu oddziaływania instalacji zabytki chronione na podstawie przepisów o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami,

- f) istniejące w sąsiedztwie lub bezpośrednim zasięgu oddziaływania instalacji obiekty i obszary poddane ochronie na podstawie przepisów ustawy o ochronie przyrody, ustawy o lasach, ustawy – Prawo wodne oraz przepisów ustawy o uzdrowiskach i lecznictwie uzdrowiskowym;
- 2) określenie oddziaływania na środowisko instalacji, w tym również w przypadku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej;
- 3) opis działań mających na celu zapobieganie i ograniczanie oddziaływania na środowisko;
- 4) porównanie wykorzystywanej technologii z technologią spełniającą wymagania, o których mowa w art. 143;
- 5) wskazanie, czy dla instalacji konieczne jest ustanowienie obszaru ograniczonego użytkowania, określenie granic takiego obszaru, ograniczeń w zakresie przeznaczenia terenu, wymagań technicznych dotyczących obiektów budowlanych i sposobów korzystania z nich;
- 6) zwięzłe streszczenie w języku niespecjalistycznym informacji zawartych w przeglądzie;
- 7) nazwisko osoby lub osób sporządzających przegląd.

Art. 239.

W decyzji, o której mowa w art. 237, organ właściwy do jej wydania może:

- 1) ograniczyć zakres przedmiotowy przeglądu ekologicznego;
- 2) wskazać metody badań i studiów.

Art. 240.

Jeżeli możliwość negatywnego oddziaływania na środowisko wynika z funkcjonowania instalacji, która nie jest kwalifikowana jako przedsięwzięcie mogące zawsze znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, organ właściwy do nałożenia obowiązku sporządzenia przeglądu ekologicznego określa, które z wymagań wymienionych w art. 238 należy spełnić, sporządzając przegląd.

Art. 241.

1. Jeżeli możliwość negatywnego oddziaływania na środowisko wynika z działalności podmiotu korzystającego ze środowiska innej niż eksploatacja instalacji, art. 237, 239 pkt 2 i art. 240 stosuje się odpowiednio.
2. Jeżeli przegląd ekologiczny dotyczy drogi, linii kolejowej, linii tramwajowej, lotniska lub portu, obowiązek sporządzenia przeglądu spoczywa na zarządzających tymi obiektami.

Art. 241a.

Jeżeli dla instalacji konieczne jest ustanowienie obszaru ograniczonego użytkowania, do przeglądu ekologicznego powinna być załączona poświadczona przez właściwy organ kopia mapy ewidencyjnej z zaznaczonym przebiegiem granic obszaru, na którym konieczne jest utworzenie obszaru ograniczonego użytkowania.

Art. 242.

1. Minister właściwy do spraw środowiska może określić, w drodze rozporządzenia, dodatkowe wymagania, jakie powinien spełniać przegląd ekologiczny dla poszczególnych rodzajów instalacji.
2. W rozporządzeniu, o którym mowa w ust. 1, mogą zostać ustalone szczegółowe wymagania odnośnie do:
 - 1) formy sporządzania przeglądu;
 - 2) zakresu zagadnień, które powinny zostać określone i ocenione w przeglądzie;
 - 3) rodzaju dokumentów, z których informacje powinny zostać uwzględnione w przeglądzie.

Tytuł IV
Poważne awarie**Dział I**
PRZEPISY OGÓLNE**Art. 243.**

Ochrona środowiska przed poważną awarią, zwaną dalej „awarią”, oznacza zapobieganie zdarzeniom mogącym powodować awarię oraz ograniczanie jej skutków dla ludzi i środowiska.

Art. 243a.

Ilekoć w przepisach niniejszego tytułu jest mowa o składowanej substancji niebezpiecznej, rozumie się przez to substancję niebezpieczną pozostającą pod nadzorem zakładu lub przechowywaną na jego terenie.

Art. 244.

Prowadzący zakład stwarzający zagrożenie wystąpienia awarii, dokonujący przewozu substancji niebezpiecznych oraz organy administracji są obowiązani do ochrony środowiska przed awariami.

Art. 245.

1. Każdy, kto zauważy wystąpienie awarii, jest obowiązany niezwłocznie zawiadomić o tym osoby znajdujące się w strefie zagrożenia oraz jednostkę organizacyjną Państwowej Straży Pożarnej albo Policji albo wójta, burmistrza lub prezydenta miasta.
2. Organy administracji w trybie i na zasadach określonych w dekreście z dnia 23 kwietnia 1953 r. o świadczeniach w celu zwalczania klęsk żywiołowych (Dz. U. Nr 23, poz. 93, z późn. zm.¹⁵⁾) mogą wprowadzić obowiązek świadczeń osobi-

¹⁵⁾ Zmiany wymienionego dekretu zostały ogłoszone w Dz. U. z 1959 r. Nr 27, poz. 167, z 1970 r. Nr 16, poz. 138, z 1983 r. Nr 44, poz. 200, z 1996 r. Nr 106, poz. 496, z 1998 r. Nr 106, poz. 668 oraz z 2007 r. Nr 89, poz. 590.

stych i rzeczowych w celu prowadzenia akcji na rzecz ochrony życia i zdrowia ludzi oraz środowiska przed skutkami awarii.

Art. 246.

1. W razie wystąpienia awarii wojewoda, poprzez komendanta wojewódzkiego Państwowej Straży Pożarnej i wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska, podejmie działania i zastosuje środki niezbędne do usunięcia awarii i jej skutków, określając w szczególności związane z tym obowiązki organów administracji i podmiotów korzystających ze środowiska.
2. O podjętych działaniach wojewoda informuje marszałka województwa.

Art. 247.

1. W razie wystąpienia awarii wojewódzki inspektor ochrony środowiska może w drodze decyzji:
 - 1) zarządzić przeprowadzenie właściwych badań dotyczących przyczyn, przebiegu i skutków awarii;
 - 2) wydać zakazy lub ograniczenia w korzystaniu ze środowiska.
2. Decyzji, o której mowa w ust. 1, nadaje się rygor natychmiastowej wykonalności.
3. Jeżeli charakter awarii uzasadnia konieczność podjęcia szybkich działań, a w szczególności gdy ich zaniechanie mogłoby spowodować zwiększenie zagrożenia życia lub zdrowia ludzi lub bezpośrednio zagrożenie pogorszenia stanu środowiska w znacznych rozmiarach, decyzja może być ogłoszona ustnie, a informacja o tym zaprotokołowana.
4. Na wniosek zobowiązanego decyzję ogłoszoną ustnie doręcza się na piśmie niezwłocznie, gdy jest to możliwe; wniosek należy złożyć w terminie 7 dni od ogłoszenia decyzji.
5. W zakresie egzekwowania obowiązków wynikających z decyzji, o której mowa w ust. 1, wojewódzkiemu inspektorowi ochrony środowiska przysługuje uprawnienie egzekwowania ustnych poleceń w granicach określonych ustawą z dnia 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji (Dz. U. z 2005 r. Nr 229, poz. 1954, z późn. zm.¹⁶⁾).

Dział II

Instrumenty prawne służące przeciwdziałaniu poważnej awarii przemysłowej

Rozdział 1

Przepisy ogólne

Art. 248.

1. Zakład stwarzający zagrożenie wystąpienia poważnej awarii przemysłowej, zwanej dalej „awarią przemysłową”, w zależności od rodzaju, kategorii i ilości substancji niebezpiecznej znajdującej się w zakładzie uznaje się za zakład o zwięk-

¹⁶⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2006 r. Nr 104, poz. 708 i 711, Nr 133, poz. 935, Nr 157, poz. 1119 i Nr 187, poz. 1381 oraz z 2007 r. Nr 89, poz. 589, Nr 115, poz. 794, Nr 176, poz. 1243 i Nr 192, poz. 1378.

szonym ryzyku wystąpienia awarii, zwany dalej „zakładem o zwiększonym ryzyku”, albo za zakład o dużym ryzyku wystąpienia awarii, zwany dalej „zakładem o dużym ryzyku”.

2. Do zakładu, w którym przewiduje się możliwość wystąpienia substancji niebezpiecznej, lub do zakładu, w którym powstanie tej substancji jest możliwe w trakcie procesu przemysłowego, przepis ust. 1 stosuje się w zależności od przewidywanej ilości substancji niebezpiecznej mogącej znaleźć się w zakładzie.
- 2a. Przepisu ust. 1 nie stosuje się do:
 - 1) komórek i jednostek organizacyjnych podległych Ministrowi Obrony Narodowej albo przez niego nadzorowanych;
 - 2) transportu materiałów niebezpiecznych i ich czasowego magazynowania poza zakładami;
 - 3) poszukiwania, rozpoznawania i wydobywania kopalin ze złóż, z wyjątkiem ich składowania i magazynowania oraz chemicznych i cieplnych procesów przetwarzania tych kopalin;
 - 4) składowania i magazynowania odpadów, z wyjątkiem odpadów niebezpiecznych stanowiących substancje niebezpieczne określone w przepisach wydanych na podstawie ust. 3.
3. Minister właściwy do spraw gospodarki, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw zdrowia, ministrem właściwym do spraw wewnętrznych oraz ministrem właściwym do spraw środowiska, określi, w drodze rozporządzenia, rodzaje i ilości substancji niebezpiecznych, których znajdowanie się w zakładzie decyduje o zaliczeniu go do zakładu o zwiększonym ryzyku lub zakładu o dużym ryzyku.
4. W rozporządzeniu, o którym mowa w ust. 3, zostaną ustalone:
 - 1) nazwy i ilości substancji niebezpiecznych, decydujące o zaliczeniu do zakładu o zwiększonym ryzyku albo zakładu o dużym ryzyku;
 - 2) oznaczenie numeryczne substancji, o których mowa w pkt 1, pozwalające na jednoznaczną ich identyfikację;
 - 3) kryteria kwalifikowania substancji niewymienionych na podstawie pkt 1, do kategorii:
 - a) bardzo toksycznych,
 - b) toksycznych,
 - c) utleniających,
 - d) wybuchowych,
 - e) łatwopalnych,
 - f) wysoce łatwopalnych,
 - g) skrajnie łatwopalnych,
 - h) niebezpiecznych w szczególności dla ludzi lub środowiska oraz ich ilości decydujące o zaliczeniu do zakładu o zwiększonym ryzyku albo zakładu o dużym ryzyku.

Rozdział 2

Obowiązki prowadzącego zakład stwarzający zagrożenie wystąpienia awarii przemysłowej

Art. 249.

Każdy, kto zamierza prowadzić lub prowadzi zakład o zwiększonym ryzyku lub o dużym ryzyku, jest obowiązany do zapewnienia, aby zakład ten był zaprojektowany, wykonany, prowadzony i likwidowany w sposób zapobiegający awariom przemysłowym i ograniczający ich skutki dla ludzi oraz środowiska.

Art. 250.

1. Prowadzący zakład o zwiększonym ryzyku lub o dużym ryzyku jest obowiązany do zgłoszenia zakładu właściwemu organowi Państwowej Straży Pożarnej.
2. Zgłoszenie, o którym mowa w ust. 1, powinno zawierać następujące dane:
 - 1) oznaczenie prowadzącego zakład oraz kierującego zakładem, ich adresy zamieszkania lub siedziby; przez kierującego zakładem rozumie się osobę zarządzającą zakładem w imieniu prowadzącego zakład;
 - 2) adres zakładu;
 - 2a) adres strony internetowej zakładu;
 - 3) informację o tytule prawnym;
 - 4) charakter prowadzonej lub planowanej działalności zakładu lub instalacji;
 - 5) rodzaj instalacji i istniejące systemy zabezpieczeń;
 - 6) rodzaj, kategorię i ilość oraz charakterystykę fizykochemiczną, pożarową i toksyczną substancji niebezpiecznej, w tym składowanej substancji niebezpiecznej;
 - 7) charakterystykę terenu w bezpośrednim sąsiedztwie zakładu, ze szczególnym uwzględnieniem czynników mogących przyczynić się do zwiększenia zagrożenia awarią przemysłową lub pogłębienia jej skutków.
3. Do zgłoszenia, o którym mowa w ust. 1, należy dołączyć dokument potwierdzający, że zgłaszający jest upoważniony do występowania w obrocie prawnym, jeżeli prowadzący zakład nie jest osobą fizyczną.
4. Prowadzący zakład jest obowiązany do dokonania zgłoszenia, o którym mowa w ust. 1, co najmniej na 30 dni przed dniem uruchomienia nowego zakładu lub jego części albo w terminie 3 miesięcy od dnia zaliczenia istniejącego zakładu do zakładu o zwiększonym ryzyku lub do zakładu o dużym ryzyku.
5. Każda istotna zmiana ilości lub rodzaju substancji niebezpiecznej albo jej charakterystyki fizykochemicznej, pożarowej i toksycznej, zmiana technologii lub profilu produkcji oraz zmiana, która mogłaby mieć poważne skutki związane z ryzykiem awarii, w stosunku do danych zawartych w zgłoszeniu, o którym mowa w ust. 1, powinna zostać zgłoszona właściwemu organowi Państwowej Straży Pożarnej w terminie 14 dni przed dniem jej wprowadzenia.
6. (uchylony).
7. Istotną zmianę rodzaju substancji lub jej charakterystyki fizykochemicznej, pożarowej i toksycznej stanowi zmiana, która wiąże się z zaliczeniem do innej kategorii substancji niebezpiecznych w stosunku do danych przedstawionych w zgłoszeniu.

8. Termin przewidywanego zakończenia eksploatacji instalacji lub zamknięcia zakładu prowadzący zakład jest obowiązany zgłosić właściwemu organowi Państwowej Straży Pożarnej co najmniej 14 dni przed zamknięciem.
9. Zgłoszenia, o których mowa w ust. 1, 5 i 8, prowadzący zakład przekazuje równocześnie do wiadomości wojewódzkiemu inspektorowi ochrony środowiska.

Art. 251.

1. Prowadzący zakład o zwiększonym ryzyku lub o dużym ryzyku sporządza program zapobiegania poważnym awariom przemysłowym, zwany dalej „programem zapobiegania awariom”, w którym przedstawia system bezpieczeństwa gwarantujący ochronę ludzi i środowiska, stanowiący element ogólnego systemu zarządzania zakładem.
2. Program zapobiegania awariom powinien zawierać w szczególności:
 - 1) określenie prawdopodobieństwa zagrożenia awarią przemysłową;
 - 2) zasady zapobiegania oraz zwalczania skutków awarii przemysłowej przewidywane do wprowadzenia;
 - 3) określenie sposobów ograniczenia skutków awarii przemysłowej dla ludzi i środowiska w przypadku jej zaistnienia;
 - 4) określenie częstotliwości przeprowadzania analiz programu zapobiegania awariom w celu oceny jego aktualności i skuteczności.
3. Prowadzący zakład o zwiększonym ryzyku lub o dużym ryzyku przedkłada program zapobiegania awariom właściwemu organowi Państwowej Straży Pożarnej oraz wojewódzkiemu inspektorowi ochrony środowiska co najmniej na 30 dni przed dniem uruchomienia nowego zakładu lub jego części albo w terminie 3 miesięcy od dnia zaliczenia istniejącego zakładu do zakładu o zwiększonym ryzyku lub do zakładu o dużym ryzyku.
4. Uruchomienie zakładu o zwiększonym ryzyku lub o dużym ryzyku może nastąpić po upływie 14 dni od dnia otrzymania przez właściwy organ Państwowej Straży Pożarnej programu zapobiegania awariom, jeśli w tym terminie organ ten nie wniesie sprzeciwu w drodze decyzji.

Art. 252.

1. Prowadzący zakład o dużym ryzyku jest obowiązany do opracowania i wdrożenia systemu bezpieczeństwa gwarantującego ochronę ludzi i środowiska, stanowiącego element ogólnego systemu zarządzania zakładem.
2. W systemie bezpieczeństwa należy uwzględnić:
 - 1) określenie, na wszystkich poziomach organizacji, obowiązków pracowników odpowiedzialnych za działania na wypadek awarii przemysłowej;
 - 2) określenie programu szkoleniowego oraz zapewnienie szkoleń dla pracowników, o których mowa w pkt 1, oraz dla innych osób pracujących w zakładzie;
 - 3) funkcjonowanie mechanizmów umożliwiających systematyczną analizę zagrożeń awarią przemysłową oraz prawdopodobieństwa jej wystąpienia;
 - 4) instrukcje bezpiecznego funkcjonowania instalacji, w której znajduje się substancja niebezpieczna, przewidziane dla normalnej eksploatacji instalacji, a także konserwacji i czasowych przerw w ruchu;
 - 5) instrukcje sposobu postępowania w razie konieczności dokonania zmian w procesie przemysłowym;

- 6) systematyczną analizę przewidywanych sytuacji awaryjnych, służącą właściwemu opracowaniu planów operacyjno-ratowniczych;
- 7) prowadzenie monitoringu funkcjonowania instalacji, w której znajduje się substancja niebezpieczna, umożliwiające podejmowanie działań korekcyjnych w przypadku wystąpienia zjawisk stanowiących odstępstwo od normalnej eksploatacji instalacji;
- 8) systematyczną ocenę programu zapobiegania awariom oraz systemu bezpieczeństwa, prowadzoną z punktu widzenia ich aktualności i skuteczności;
- 9) analizę planów operacyjno-ratowniczych.

Art. 253.

1. Prowadzący zakład o dużym ryzyku jest obowiązany do opracowania raportu o bezpieczeństwie.
2. Raport o bezpieczeństwie powinien wykazać, że:
 - 1) prowadzący zakład o dużym ryzyku jest przygotowany do stosowania programu zapobiegania awariom i do zwalczania awarii przemysłowych;
 - 2) zakład spełnia warunki do wdrożenia systemu bezpieczeństwa, o którym mowa w art. 252;
 - 3) zostały przeanalizowane możliwości wystąpienia awarii przemysłowej i podjęto środki konieczne do zapobieżenia im;
 - 4) zostały zachowane zasady bezpieczeństwa oraz prawidłowego projektowania, wykonania i utrzymywania instalacji, w tym magazynów, urządzeń, z wyłączeniem środków transportu, i infrastruktury, związanej z działaniem mogącym powodować ryzyko wystąpienia awarii;
 - 5) zostały opracowane wewnętrzne plany operacyjno-ratownicze oraz dostarczono informacje do opracowania zewnętrznych planów operacyjno-ratowniczych.
3. Minister właściwy do spraw gospodarki, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw środowiska, ministrem właściwym do spraw wewnętrznych oraz Ministrem Obrony Narodowej, określi, w drodze rozporządzenia, wymagania, jakim powinien odpowiadać raport o bezpieczeństwie zakładu o dużym ryzyku.
4. W rozporządzeniu, o którym mowa w ust. 3, zostaną ustalone:
 - 1) forma sporządzenia raportu;
 - 2) zakres zagadnień, które powinny zostać w raporcie określone i ocenione;
 - 3) zakres terytorialny raportu;
 - 4) rodzaje dokumentów, z których informacje powinny zostać uwzględnione w raporcie.

Art. 254.

1. Prowadzący zakład o dużym ryzyku jest obowiązany do przedłożenia raportu o bezpieczeństwie właściwemu organowi Państwowej Straży Pożarnej i wojewódzkiemu inspektorowi ochrony środowiska co najmniej na 30 dni przed dniem uruchomienia nowego zakładu lub jego części albo w terminie roku od dnia zaliczenia istniejącego zakładu do zakładu o dużym ryzyku.
2. Raport o bezpieczeństwie oraz jego zmiany zatwierdzane są w drodze decyzji przez komendanta wojewódzkiego Państwowej Straży Pożarnej, po uzyskaniu opinii wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska.

Art. 255.

Rozpoczęcie ruchu zakładu o dużym ryzyku może nastąpić po zatwierdzeniu raportu o bezpieczeństwie.

Art. 256.

1. Raport o bezpieczeństwie podlega, co najmniej raz na 5 lat, analizie i uzasadnionym zmianom, dokonywanym przez prowadzącego zakład o dużym ryzyku, z zastrzeżeniem ust. 2 i 3.
2. Raport o bezpieczeństwie powinien być zmieniony przez prowadzącego zakład o dużym ryzyku, jeżeli potrzebę zmiany uzasadniają względy bezpieczeństwa wynikające ze zmiany stanu faktycznego, postępu naukowo-technicznego lub analizy zaistniałych awarii przemysłowych.
3. Jeżeli prowadzący zakład o dużym ryzyku nie dokonuje zmian, o których mowa w ust. 2, komendant wojewódzki Państwowej Straży Pożarnej wzywa do zmiany raportu o bezpieczeństwie, wyznaczając termin dokonania zmian.

Art. 257.

1. Prowadzący zakład o dużym ryzyku, przed dokonaniem zmian w zakładzie, instalacji, procesie przemysłowym lub zmian rodzaju, właściwości lub ilości składowanych substancji niebezpiecznych mogących mieć wpływ na wystąpienie zagrożenia awarią przemysłową, jest obowiązany do przeprowadzenia analizy programu zapobiegania awariom, systemu bezpieczeństwa oraz raportu o bezpieczeństwie.
2. Przed dokonaniem zmian, o których mowa w ust. 1, prowadzący zakład jest obowiązany do uzyskania zatwierdzenia przez komendanta wojewódzkiego Państwowej Straży Pożarnej zmienionego raportu o bezpieczeństwie oraz do przekazania tego raportu równocześnie wojewódzkiemu inspektorowi ochrony środowiska.

Art. 258.

1. Prowadzący zakład o zwiększonym ryzyku, przed dokonaniem zmian w zakładzie, instalacji, procesie przemysłowym lub zmian rodzaju, właściwości lub ilości składowanych substancji niebezpiecznych mogących mieć wpływ na wystąpienie zagrożenia awarią przemysłową, jest obowiązany do przeprowadzenia analizy programu zapobiegania awariom i wprowadzenia, w razie potrzeby, zmian w tym programie.
2. Przed dokonaniem zmian, o których mowa w ust. 1, prowadzący zakład jest obowiązany do przedłożenia komendantowi powiatowemu Państwowej Straży Pożarnej zmian w programie zapobiegania awariom oraz do przekazania ich równocześnie do wiadomości wojewódzkiemu inspektorowi ochrony środowiska.
3. Dokonanie zmian, o których mowa w ust. 1, może nastąpić po upływie 14 dni od dnia otrzymania przez komendanta powiatowego Państwowej Straży Pożarnej zmian w programie zapobiegania awariom, jeżeli w tym terminie organ ten nie wniesie sprzeciwu w drodze decyzji.

Art. 259.

1. Komendant wojewódzki Państwowej Straży Pożarnej, na podstawie informacji podanych przez prowadzących zakłady w zgłoszeniu, programie zapobiegania awariom lub raporcie o bezpieczeństwie, ustala, w drodze decyzji, grupy zakładów o zwiększonym ryzyku lub o dużym ryzyku, których zlokalizowanie w niedużej odległości od siebie może zwiększyć prawdopodobieństwo wystąpienia awarii przemysłowej lub pogłębić jej skutki, w szczególności ze względu na skoncentrowanie posiadanych rodzajów, kategorii i ilości składowanych substancji niebezpiecznych.
2. W decyzji, o której mowa w ust. 1, komendant wojewódzki Państwowej Straży Pożarnej zobowiązuje prowadzących zakłady do:
 - 1) wzajemnej wymiany informacji, które pozwolą na uwzględnienie w programie zapobiegania awariom, raportach o bezpieczeństwie i w wewnętrznych planach operacyjno-ratowniczych zwiększonego prawdopodobieństwa wystąpienia awarii przemysłowej lub zwiększenia skutków jej wystąpienia;
 - 2) dostarczenia informacji niezbędnych do sporządzenia zewnętrznych planów operacyjno-ratowniczych oraz do opracowywania informacji o zagrożeniach awariami przemysłowymi w zakładach o dużym ryzyku lub w zakładach o zwiększonym ryzyku i przewidywanych środkach bezpieczeństwa.
3. Prowadzący zakłady ustalone w drodze decyzji, o której mowa w ust. 1, współpracują w zakresie wykonywania obowiązków, o których mowa w art. 261 ust. 5 pkt 1.

Art. 260.

1. W celu zapobiegania, zwalczania i ograniczania skutków awarii przemysłowej opracowuje się wewnętrzny i zewnętrzny plan operacyjno-ratowniczy.
2. Plany operacyjno-ratownicze zawierają w szczególności:
 - 1) zakładane działania służące ograniczeniu skutków awarii przemysłowej dla ludzi i środowiska;
 - 2) propozycje metod i środków służących ochronie ludzi i środowiska przed skutkami awarii przemysłowej;
 - 3) informację o występujących zagrożeniach, podjętych środkach zapobiegawczych i o działaniach, które będą podjęte w przypadku wystąpienia awarii przemysłowej, przedstawianą społeczeństwu i właściwym organom Państwowej Straży Pożarnej, wojewodzie, wojewódzkiemu inspektorowi ochrony środowiska, regionalnemu dyrektorowi ochrony środowiska, staroście, wójtowi, burmistrzowi lub prezydentowi miasta;
 - 4) wskazanie sposobów usunięcia skutków awarii przemysłowej i przywrócenia środowiska do stanu poprzedniego, a w przypadku gdy nie jest to możliwe – określenie zabiegów, których celem jest rekultywacja;
 - 5) wskazanie sposobów zapobiegania transgranicznym skutkom awarii przemysłowej.
3. Minister właściwy do spraw gospodarki, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw środowiska, ministrem właściwym do spraw wewnętrznych oraz Ministrem Obrony Narodowej, określi, w drodze rozporządzenia, wymagania, jakim powinny odpowiadać wewnętrzne i zewnętrzne plany operacyjno-ratownicze.
4. W rozporządzeniu, o którym mowa w ust. 3, zostaną ustalone:

- 1) forma sporządzenia planów;
- 2) zakres zagadnień, które powinny zostać określone, ocenione i ustalone;
- 3) zakres terytorialny planów.

Art. 261.

1. Prowadzący zakład o dużym ryzyku jest obowiązany do:
 - 1) opracowania wewnętrznego planu operacyjno-ratowniczego, a w razie zagrożenia awarią przemysłową lub jej wystąpienia – do niezwłocznego przystąpienia do jego realizacji;
 - 2) dostarczenia komendantowi wojewódzkiemu Państwowej Straży Pożarnej informacji niezbędnych do opracowania zewnętrznego planu operacyjno-ratowniczego, z uwzględnieniem transgranicznych skutków awarii przemysłowych.
2. Prowadzący zakład o dużym ryzyku jest obowiązany do przedłożenia wewnętrznego planu operacyjno-ratowniczego komendantowi wojewódzkiemu Państwowej Straży Pożarnej co najmniej na 30 dni przed dniem uruchomienia nowego zakładu lub jego części albo w terminie roku od dnia zaliczenia istniejącego zakładu do zakładu o dużym ryzyku.
3. Prowadzący zakład o dużym ryzyku jest obowiązany do przeprowadzania analizy i przećwiczenia realizacji wewnętrznego planu operacyjno-ratowniczego co najmniej raz na 3 lata, w celu jego aktualizacji i dokonania w nim uzasadnionych zmian; w szczególności należy brać pod uwagę zmiany wprowadzone w instalacji, w sposobie funkcjonowania jednostek ochrony przeciwpożarowej, stan wiedzy dotyczącej zapobiegania, zwalczania i usuwania skutków awarii przemysłowej, a także postęp naukowo-techniczny.
4. Prowadzący zakład o dużym ryzyku niezwłocznie zawiadamia komendanta wojewódzkiego Państwowej Straży Pożarnej oraz wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska o przeprowadzonej analizie wewnętrznego planu operacyjno-ratowniczego i o jej rezultatach.
5. Prowadzący zakład o dużym ryzyku jest obowiązany do:
 - 1) regularnego, co najmniej raz na 5 lat, dostarczania informacji na temat środków bezpieczeństwa i sposobu postępowania w przypadku wystąpienia poważnych awarii jednostkom organizacyjnym systemu oświaty i pomocy społecznej, zakładom opieki zdrowotnej oraz określonym w wykazie zamieszczonym w wewnętrznym planie operacyjno-ratowniczym zakładu, o którym mowa w art. 260 ust. 1, innym podmiotom i instytucjom służącym społeczeństwu, które mogą zostać dotknięte skutkami takich awarii, oraz udostępniania tych informacji społeczeństwu;
 - 2) weryfikowania informacji, o których mowa w pkt 1, co najmniej raz na 3 lata i, gdy jest to konieczne, ich uaktualniania, w szczególności w przypadku dokonania zmian, o których mowa w art. 257 ust. 1.
6. Obowiązki określone w ust. 5 realizuje się przez:
 - 1) udostępnienie informacji na stronie internetowej zakładu;
 - 2) ogłoszenie informacji w siedzibie zakładu;
 - 3) przekazywanie informacji wójtowi, burmistrzowi lub prezydentowi miasta właściwemu ze względu na lokalizację zakładu;
 - 4) poinformowanie, w szczególności w formie pisemnej lub elektronicznej, jednostek, podmiotów oraz instytucji, o których mowa w ust. 5 pkt 1, o udo-

stąpieniu, ogłoszeniu i przekazaniu informacji w sposób, o którym mowa w pkt 1–3.

7. Wójt, burmistrz lub prezydent miasta po uzyskaniu informacji, o których mowa w ust. 5 pkt 1, podaje je do publicznej wiadomości w sposób zwyczajowo przyjęty na danym terenie.
8. Informacje, o których mowa w ust. 5 pkt 1, powinny być zrozumiałe dla przeciętnego odbiorcy.

Art. 262.

Prowadzący zakład o dużym ryzyku zapewnia możliwość udziału w postępowaniu, którego przedmiotem jest sporządzenie wewnętrznego planu operacyjno-ratowniczego, pracownikom zakładu w szczególności narażonym bezpośrednio na skutki awarii przemysłowej oraz pełniącym funkcję społecznych inspektorów pracy lub przedstawicielom związków zawodowych odpowiedzialnym za bezpieczeństwo i higienę pracy.

Art. 263.

Prowadzący zakład o dużym ryzyku jest obowiązany do dostarczenia komendantowi wojewódzkiemu Państwowej Straży Pożarnej oraz wojewódzkiemu inspektorowi ochrony środowiska wykazu zawierającego dane o rodzaju, kategorii i ilości substancji niebezpiecznych znajdujących się na terenie zakładu, a także do corocznego aktualizowania wykazu, według stanu na dzień 31 grudnia, w terminie do końca stycznia roku następnego.

Art. 264.

Prowadzący zakład o zwiększonym ryzyku lub o dużym ryzyku w razie wystąpienia awarii przemysłowej jest obowiązany do:

- 1) natychmiastowego zawiadomienia o tym fakcie właściwego organu Państwowej Straży Pożarnej oraz wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska;
- 2) niezwłocznego przekazania organom, o których mowa w pkt 1, informacji:
 - a) o okolicznościach awarii,
 - b) o niebezpiecznych substancjach związanych z awarią,
 - c) umożliwiających dokonanie oceny skutków awarii dla ludzi i środowiska,
 - d) o podjętych działaniach ratunkowych, a także działaniach mających na celu ograniczenie skutków awarii i zapobieżenie jej powtórzeniu się;
- 3) stałej aktualizacji informacji, o których mowa w pkt 2, odpowiednio do zmiany sytuacji.

Rozdział 3

Obowiązki organów administracji związane z awarią przemysłową

Art. 265.

1. Komendant wojewódzki Państwowej Straży Pożarnej, na podstawie informacji przedstawionych przez prowadzącego zakład stwarzający zagrożenie wystąpienia awarii przemysłowej, sporządza zewnętrzny plan operacyjno-ratowniczy dla

- terenu narażonego na skutki awarii przemysłowej, położonego poza zakładem o dużym ryzyku.
2. Koszty sporządzenia zewnętrznego planu operacyjno-ratowniczego ponosi prowadzący zakład o dużym ryzyku.
 3. Wysokość kosztów, o których mowa w ust. 2, i sposób ich uiszczenia określa, w drodze decyzji, komendant wojewódzki Państwowej Straży Pożarnej; uzasadnienie decyzji powinno zawierać szczegółowy wykaz wykonanych prac i zestawienie kosztów ich realizacji.
 4. Do należności z tytułu obowiązku uiszczenia kosztów sporządzenia zewnętrznego planu operacyjno-ratowniczego stosuje się przepisy działu III ustawy – Ordynacja podatkowa, z tym że uprawnienia organów podatkowych przysługują komendantowi wojewódzkiemu Państwowej Straży Pożarnej.
 5. Zewnętrzny plan operacyjno-ratowniczy sporządza się przed uruchomieniem zakładu.
 6. Komendant wojewódzki Państwowej Straży Pożarnej zapewnia możliwość udziału społeczeństwa w postępowaniu, którego przedmiotem jest sporządzenie zewnętrznego planu operacyjno-ratowniczego.
 7. Po przeprowadzeniu postępowania wymagającego udziału społeczeństwa komendant wojewódzki Państwowej Straży Pożarnej przyjmuje zewnętrzny plan operacyjno-ratowniczy.
 8. W razie konieczności zmiany treści zewnętrznego planu operacyjno-ratowniczego ust. 1–3, 6 i 7 stosuje się odpowiednio.
 9. Komendant wojewódzki Państwowej Straży Pożarnej jest obowiązany do przeprowadzania analizy i przeciwiczenia realizacji zewnętrznego planu operacyjno-ratowniczego co najmniej raz na 3 lata, w celu jego aktualizacji i dokonania w nim ewentualnych zmian; w szczególności należy brać pod uwagę zmiany wprowadzone w instalacji, w sposobie funkcjonowania jednostek ochrony przeciwpożarowej, stan wiedzy dotyczącej zapobiegania, zwalczania i usuwania skutków awarii przemysłowej, a także postęp naukowo-techniczny.
 10. Do wykonania zewnętrznego planu operacyjno-ratowniczego stosuje się przepisy ustawy z dnia 24 sierpnia 1991 r. o ochronie przeciwpożarowej (Dz. U. z 2002 r. Nr 147, poz. 1229, z późn. zm.¹⁷⁾).

Art. 266.

1. Komendant wojewódzki Państwowej Straży Pożarnej w razie zagrożenia awarią przemysłową lub jej wystąpienia niezwłocznie przystępuje do realizacji zewnętrznego planu operacyjno-ratowniczego.
2. Komendant wojewódzki Państwowej Straży Pożarnej może odstąpić od sporządzenia zewnętrznego planu operacyjno-ratowniczego, jeżeli z informacji dostarczonych przez prowadzącego zakład wynika w sposób niebudzący wątpliwości, że nie występuje ryzyko rozprzestrzenienia się skutków awarii poza zakład.

Art. 267.

1. Komendant wojewódzki Państwowej Straży Pożarnej podaje do publicznej wiadomości informację o zamieszczeniu w publicznie dostępnym wykazie danych

¹⁷⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2003 r. Nr 52, poz. 452, z 2004 r. Nr 96, poz. 959, z 2005 r. Nr 100, poz. 835 i 836, z 2006 r. Nr 191, poz. 1410 oraz z 2007 r. Nr 89, poz. 590.

- o aktualizowanym corocznie rejestrze substancji niebezpiecznych znajdujących się w zakładach zlokalizowanych na obszarze jego właściwości miejscowej; rejestr ten prowadzi się w formie elektronicznej.
2. Komendant wojewódzki Państwowej Straży Pożarnej poza informacją, o której mowa w ust. 1, podaje do publicznej wiadomości także:
 - 1) informacje o zamieszczeniu w publicznie dostępnym wykazie danych o decyzji, o której mowa w art. 259 ust. 1;
 - 2) informacje o zatwierdzonych raportach o bezpieczeństwie lub ich zmianach;
 - 3) informacje o przyjętych zewnętrznych planach operacyjno-ratowniczych lub ich zmianach;
 - 4) instrukcje o postępowaniu mieszkańców na wypadek wystąpienia awarii.
 3. Komendant wojewódzki Państwowej Straży Pożarnej, co najmniej raz na 3 lata, dokonuje analizy dokumentów zawierających dane, o których mowa w ust. 2 pkt 4 i art. 259 ust. 2 pkt 2, co do ich zgodności z wymogami bezpieczeństwa oraz aktualności, a w razie potrzeby wprowadza w nich odpowiednie zmiany.
 4. Minister właściwy do spraw środowiska określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowy zakres informacji wymaganych do podania do publicznej wiadomości, o których mowa w ust. 1 i 2.
 5. W rozporządzeniu, o którym mowa w ust. 4, zostaną ustalone:
 - 1) formy prezentacji informacji;
 - 2) szczegółowy zakres zagadnień, które powinny zostać przekazane w informacji.

Art. 268.

Właściwe organy Państwowej Straży Pożarnej w razie wystąpienia awarii przemysłowej są obowiązane do:

- 1) podjęcia działań operacyjno-ratowniczych we współpracy z prowadzącym zakład;
- 2) zebrania informacji niezbędnych do dokonania analizy awarii i sformułowania zaleceń dla prowadzącego zakład;
- 3) sprawdzenia, czy prowadzący zakład podjął wszystkie konieczne środki zaradcze;
- 4) opracowania zaleceń dotyczących zastosowania w przyszłości określonych środków zapobiegawczych;
- 5) sprawdzenia, czy prowadzący zakład wdrożył zalecenia właściwego organu Państwowej Straży Pożarnej.

Art. 269.

Komendant powiatowy Państwowej Straży Pożarnej, w ramach czynności kontrolno-rozpoznawczych przeprowadzanych co najmniej raz w roku w zakładzie stwarzającym zagrożenie wystąpienia awarii przemysłowych, ustala spełnienie wymogów bezpieczeństwa, a w szczególności czy:

- 1) podjęto środki zapobiegające wystąpieniu awarii przemysłowej;
- 2) zapewniono wystarczające środki ograniczające skutki awarii przemysłowej w zakładzie i poza jego granicami, uwzględniając skutki transgraniczne;
- 3) dane zawarte w dokumentach, o których mowa w ustawie, takich jak zgłoszenie zakładu o zwiększonym ryzyku lub dużym ryzyku, program zapobie-

gania awariom, raport o bezpieczeństwie, wewnętrzny plan operacyjno-ratowniczy, informacje niezbędne do opracowania zewnętrznego planu operacyjno-ratowniczego, przedkładane właściwym organom Państwowej Straży Pożarnej – są rzetelne i odzwierciedlają stan bezpieczeństwa w zakładzie.

Dział III

Współpraca międzynarodowa

Art. 270.

1. Komendant wojewódzki Państwowej Straży Pożarnej, który na podstawie informacji otrzymanych od prowadzącego zakład o dużym ryzyku stwierdzi, że możliwe skutki awarii przemysłowej mogą mieć zasięg transgraniczny, niezwłocznie przekazuje ministrowi właściwemu do spraw środowiska istotne dla sprawy informacje, a w szczególności raport o bezpieczeństwie oraz wewnętrzny i zewnętrzny plan operacyjno-ratowniczy.
- 1a. Komendant wojewódzki Państwowej Straży Pożarnej, który na podstawie informacji otrzymanych od prowadzącego zakład o dużym ryzyku stwierdzi, że zakład nie powoduje ryzyka wystąpienia awarii przemysłowej o zasięgu transgranicznym, niezwłocznie zawiadamia o tym ministra właściwego do spraw środowiska.
2. Minister właściwy do spraw środowiska po uzyskaniu informacji, o której mowa w ust. 1, niezwłocznie zawiadamia państwo, na którego terytorium mogą wystąpić skutki awarii, o usytuowaniu zakładu o dużym ryzyku. Do zawiadomienia dołącza się informację dotyczącą raportu o bezpieczeństwie oraz wewnętrzny plan operacyjno-ratowniczy w części dotyczącej zagrożeń transgranicznych.
- 2a. Minister właściwy do spraw środowiska po uzyskaniu informacji, o której mowa w ust. 1a, niezwłocznie zawiadamia o tym właściwe państwo oraz przekazuje informację o braku obowiązku sporządzenia zewnętrznego planu operacyjno-ratowniczego.
3. Minister właściwy do spraw środowiska po uzyskaniu informacji od komendanta wojewódzkiego Państwowej Straży Pożarnej o wystąpieniu awarii przemysłowej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej niezwłocznie zawiadamia państwo, na którego terytorium mogą wystąpić skutki tej awarii, i przekazuje wszystkie istotne dla sprawy informacje.

Art. 271.

1. Minister właściwy do spraw środowiska po uzyskaniu informacji o wystąpieniu awarii przemysłowej poza terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, której skutki mogą oddziaływać na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, niezwłocznie zawiadamia o tym Komendanta Głównego Państwowej Straży Pożarnej.
2. Komendant Główny Państwowej Straży Pożarnej, w sytuacji określonej w ust. 1, niezwłocznie podejmuje akcję ratowniczą.
3. Na potrzeby wystąpienia z roszczeniem wobec podmiotów odpowiedzialnych Komendant Główny Państwowej Straży Pożarnej, po zakończeniu akcji ratowniczej, dokona szacunku strat powstałych wskutek transgranicznego oddziaływania awarii przemysłowej na środowisko oraz kosztów akcji ratunkowej.

Art. 271a.

Minister właściwy do spraw środowiska informuje Komisję Europejską o:

- 1) poważnych awariach, ich skutkach i wynikach analizy tych zdarzeń;
- 2) doświadczeniach krajowych w zakresie przeciwdziałania poważnym awariom;
- 3) zakładach mogących powodować poważne awarie.

Art. 271b.

Główny Inspektor Ochrony Środowiska jest organem właściwym do realizacji zadań ministra właściwego do spraw środowiska w sprawach przeciwdziałania poważnym awariom, transgranicznym skutkom awarii przemysłowych oraz awaryjnym zanieczyszczeniom wód granicznych.

Tytuł V

Środki finansowo-prawne

Dział I

Przepisy ogólne

Art. 272.

Środki finansowo-prawne ochrony środowiska stanowią w szczególności:

- 1) opłata za korzystanie ze środowiska;
- 2) administracyjna kara pieniężna;
- 3) zróżnicowane stawki podatków i innych danin publicznych służące celom ochrony środowiska.

Art. 273.

1. Opłata za korzystanie ze środowiska jest ponoszona za:
 - 1) wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza;
 - 2) wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi;
 - 3) pobór wód;
 - 4) składowanie odpadów.
2. Administracyjna kara pieniężna jest ponoszona za przekroczenie lub naruszenie warunków korzystania ze środowiska, ustalonych decyzją w zakresie określonym w ust. 1, a także w zakresie magazynowania odpadów i emitowania hałasu do środowiska.
3. Przepisy ustawy o ochronie przyrody i przepisy ustawy – Prawo geologiczne i górnicze oraz innych ustaw określają odrębne przypadki i zasady ponoszenia opłat za korzystanie ze środowiska oraz administracyjnych kar pieniężnych.

Art. 274.

1. Wysokość opłat za korzystanie ze środowiska i administracyjnych kar pieniężnych zależy odpowiednio od:
 - 1) ilości i rodzaju gazów lub pyłów wprowadzanych do powietrza;
 - 2) ilości i jakości pobranej wody oraz od tego, czy pobrano wodę powierzchniową czy podziemną, a także od jej przeznaczenia.

2. Wysokość opłaty za wprowadzanie ścieków zależy, z zastrzeżeniem ust. 4, od rodzaju substancji zawartych w ściekach i ich ilości, rodzaju ścieków, a w wypadku wód chłodniczych – od temperatury tych wód.
3. Przez substancje zawarte w ściekach rozumie się także substancje wyrażone jako wskaźniki, o których mowa w art. 295 ust. 1.
4. Wysokość opłaty za wprowadzanie ścieków zależy od:
 - 1) wielkości, rodzaju i sposobu zagospodarowania terenu, z którego te ścieki są odprowadzane, w odniesieniu do ścieków, o których mowa w art. 3 pkt 38 lit. c;
 - 2) rodzaju substancji zawartych w ściekach i ich ilości albo od wielkości produkcji ryb innych niż łososiowate lub innych organizmów wodnych, wyprodukowanych w obiektach chowu lub hodowli ryb oraz innych organizmów wodnych, w odniesieniu do ścieków, o których mowa w art. 3 pkt 38 lit. f i g.
5. Wysokość opłaty za składowanie odpadów zależy od ilości i rodzaju składowanych odpadów, z tym że wysokość opłaty podwyższonej zależy także od czasu składowania odpadów.
- 5a. Na składowisku odpadów, na którym umieszcza się i z którego wydobywa się odpady tego samego rodzaju, podstawą do naliczenia opłat jest różnica pomiędzy masą odpadów umieszczonych na składowisku a masą odpadów wydobytych ze składowiska – w ciągu roku kalendarzowego; jeżeli różnica jest liczbą ujemną, to przyjmuje się wartość 0.
6. Wysokość kary zależy odpowiednio od:
 - 1) ilości, stanu i składu ścieków, procentowej redukcji stężeń substancji w ściekach oraz masy substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego w odprowadzanych ściekach przypadającej na jednostkę masy wykorzystanego surowca, materiału, paliwa lub wytworzonego produktu – stosownie do warunków określonych w pozwoleniu;
 - 2) ilości i rodzaju składowanych albo magazynowanych odpadów oraz czasu ich składowania albo magazynowania;
 - 3) pory doby i wielkości przekroczenia dopuszczalnego poziomu hałasu.
7. Przez skład ścieków rozumie się stężenie zawartych w nich substancji.
8. Przez stan ścieków rozumie się temperaturę, odczyn, poziom sztucznych substancji promieniotwórczych i stopień rozcieńczenia ścieków eliminujący toksyczne oddziaływanie ścieków na ryby.

Art. 275.

Do ponoszenia opłat za korzystanie ze środowiska oraz administracyjnych kar pieniężnych są obowiązane, z zastrzeżeniem art. 284 ust. 2, podmioty korzystające ze środowiska.

Art. 276.

1. Podmiot korzystający ze środowiska bez uzyskania wymaganego pozwolenia lub innej decyzji ponosi opłatę podwyższoną za korzystanie ze środowiska.
2. W razie korzystania ze środowiska z przekroczeniem lub naruszeniem warunków określonych w pozwoleniu lub innej decyzji podmiot korzystający ze środowiska ponosi, oprócz opłaty, administracyjną karę pieniężną.

Art. 277.

1. Opłaty za korzystanie ze środowiska podmiot korzystający ze środowiska wnosi na rachunek urzędu marszałkowskiego właściwego ze względu na miejsce korzystania ze środowiska.
2. Opłaty za wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza, wynikające z eksploatacji urządzeń, wnosi się na rachunek urzędu marszałkowskiego właściwego ze względu na miejsce rejestracji podmiotu korzystającego ze środowiska.
3. Administracyjne kary pieniężne podmiot korzystający ze środowiska wnosi na rachunek wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska, który wydał decyzje w przedmiocie wymierzenia kary.
4. Wpływy z tytułu opłat i kar stanowią przychody Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej oraz dochody budżetów powiatów i budżetów gmin.

Art. 278.

Marszałek województwa i wojewódzki inspektor ochrony środowiska sporządzają sprawozdania z wykonania przychodów i rozchodów, o których mowa w art. 277, na zasadach określonych w odrębnych przepisach.

Art. 279.

1. Jeżeli obowiązek poniesienia opłaty jest związany z eksploatacją instalacji, podmiotem obowiązany do poniesienia opłat z tytułu:
 - 1) emisji, o których mowa w art. 180 pkt 1–3 – jest prowadzący instalację;
 - 2) poboru wody – jest użytkownik urządzenia wodnego w rozumieniu ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. – Prawo wodne.
2. W razie składowania lub magazynowania odpadów podmiotem korzystającym ze środowiska, obowiązany do ponoszenia opłat za korzystanie ze środowiska oraz administracyjnych kar pieniężnych, jest, z zastrzeżeniem ust. 3, posiadacz odpadów w rozumieniu przepisów ustawy o odpadach.
3. Jeżeli odpady zostały przekazane na rzecz podmiotu, który nie uzyskał wymaganego zezwolenia w zakresie gospodarki odpadami, to podmiotem korzystającym ze środowiska, obowiązany do ponoszenia opłat za korzystanie ze środowiska, jest, z zastrzeżeniem ust. 4, podmiot, który przekazał te odpady.
4. Jeżeli osoba fizyczna niebędąca przedsiębiorcą przekazuje odpady podmiotowi, który nie uzyskał wymaganego zezwolenia w zakresie gospodarki odpadami, podmiotem korzystającym ze środowiska, obowiązany do ponoszenia opłat za korzystanie ze środowiska, jest podmiot, któremu przekazano te odpady.

Art. 280.

1. Jeżeli składowane lub magazynowane odpady ulegają zmieszaniu, za podstawę opłaty za korzystanie ze środowiska lub administracyjnej kary pieniężnej przyjmuje się rodzaj odpadu, za który jednostkowa stawka opłaty jest najwyższa, z zastrzeżeniem ust. 2.
2. Przepisu ust. 1 nie stosuje się do tych rodzajów odpadów, które mogą być składowane w sposób nieselektywny na podstawie przepisów o odpadach.

Art. 281.

1. Do ponoszenia opłat za korzystanie ze środowiska oraz administracyjnych kar pieniężnych stosuje się odpowiednio przepisy działu III ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja podatkowa, z tym że uprawnienia organów podatkowych przysługują marszałkowi województwa albo wojewódzkiemu inspektorowi ochrony środowiska.
- 1a. Do ponoszenia opłat za korzystanie ze środowiska nie stosuje się przepisów ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja podatkowa dotyczących ustalania opłaty prolongacyjnej.
2. Do ponoszenia opłat, o których mowa w art. 276 ust. 1, w części, w jakiej przewyższają one kwotę opłaty, jaką ponosiłby podmiot korzystający ze środowiska w przypadku, gdyby posiadał pozwolenie albo inną wymaganą decyzję, nie stosuje się przepisów ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja podatkowa dotyczących odroczenia terminu płatności należności oraz umarzania zaległych zobowiązań i odsetek za zwłokę, chyba że przepisy działu IV stanowią inaczej.
3. Do ponoszenia administracyjnych kar pieniężnych nie stosuje się przepisów ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja podatkowa dotyczących terminu płatności należności, odroczenia tego terminu, zaniechania ustalenia zobowiązania, zaniechania poboru należności oraz umarzania zaległych zobowiązań i odsetek za zwłokę, chyba że przepisy działu IV stanowią inaczej; termin płatności administracyjnej kary pieniężnej wynosi 14 dni od dnia, w którym decyzja o wymiarze kary stała się ostateczna.

Art. 282.

Postępowanie w przedmiocie opłat za korzystanie ze środowiska oraz administracyjnych kar pieniężnych wszczyna się z urzędu albo na wniosek podmiotu korzystającego ze środowiska, którego dotyczy opłata albo kara.

Art. 283.

1. Stawki podatków i innych danin publicznych powinny być różnicowane, z uwzględnieniem celów służących ochronie środowiska.
2. Stawki podatku akcyzowego powinny być kalkulowane w szczególności tak, aby zapewnić niższą cenę rynkową:
 - 1) benzyny bezołowiowej w stosunku do benzyny zawierającej ołów;
 - 2) olejów napędowego i opałowego o niższej zawartości siarki w stosunku do olejów o wyższej zawartości siarki;
 - 3) olejów napędowego i smarowego, wytwarzanych z udziałem komponentów uzyskiwanych z regeneracji olejów zużytych, w stosunku do olejów wytwarzanych bez udziału tych komponentów;
 - 4) biopaliw opartych na wykorzystaniu biomasy, w szczególności roślin uprawnych, w stosunku do paliw pochodzących ze źródeł nieodnawialnych.

Dział II

Opłaty za korzystanie ze środowiska

Rozdział I

Wnoszenie opłat

Art. 284.

1. Podmiot korzystający ze środowiska ustala we własnym zakresie wysokość należnej opłaty i wnosi ją na rachunek właściwego urzędu marszałkowskiego.
2. Osoby fizyczne niebędące przedsiębiorcami ponoszą opłaty za korzystanie ze środowiska w zakresie, w jakim korzystanie wymaga pozwolenia na wprowadzanie substancji lub energii do środowiska oraz pozwolenia wodnoprawnego na pobór wód w rozumieniu przepisów ustawy – Prawo wodne.

[Art. 285.

1. *Opłatę ustala się według stawek obowiązujących w okresie, w którym korzystanie ze środowiska miało miejsce.*
2. *Podmiot korzystający ze środowiska wnosi opłatę do końca miesiąca następującego po upływie każdego półrocza.*
3. *Podmiot ponoszący opłatę zryczałtowaną za odprowadzane ścieki pochodzące z chowu lub hodowli ryb innych niż łososiowate lub innych organizmów wodnych wnosi ją w terminie 2 miesięcy po zakończeniu okresu, o którym mowa w art. 287 ust. 1 pkt 5.*
4. *W przypadku gdy w danym roku kalendarzowym na składowisku odpadów umieszczono odpady oraz wydobyto z niego odpady tego samego rodzaju, podmiot korzystający ze środowiska wnosi opłatę do dnia 31 stycznia następnego roku.]*

<Art. 285.

1. **Opłatę ustala się według stawek obowiązujących w okresie, w którym korzystanie ze środowiska miało miejsce.**
2. **Za wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi, pobór wód oraz za składowanie odpadów podmiot korzystający ze środowiska wnosi opłatę do końca miesiąca następującego po upływie każdego półrocza.**
3. **Opłatę za wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza podmiot korzystający ze środowiska wnosi do końca miesiąca następującego po upływie pierwszego półrocza i w terminie do końca lutego roku następnego za drugie półrocze.**
4. **Opłatę za wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza ustala się na podstawie wielkości rocznej rzeczywistej emisji, określonej w raporcie, o którym mowa w art. 7 ust. 1 ustawy z dnia 17 lipca 2009 r. o systemie zarządzania emisjami gazów cieplarnianych i innych substancji.**
5. **Opłatę za wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza:**
 - 1) **za pierwsze półrocze wnosi się w wysokości 50% rocznej opłaty za wprowadzanie gazów i pyłów do powietrza uiszczonej w poprzednim roku kalendarzowym;**
 - 2) **za drugie półrocze wnosi się na zasadach określonych w ust. 3 w wysokości pomniejszonej o kwotę opłaty uiszczonej za pierwsze półrocze.**

6. **Podmiot ponoszący opłatę zryczałtowaną za odprowadzane ścieki pochodzące z chowu lub hodowli ryb innych niż lososioвате lub innych organizmów wodnych wnosi ją w terminie 2 miesięcy po zakończeniu okresu, o którym mowa w art. 287 ust. 1 pkt 5.**
7. **W przypadku gdy w danym roku kalendarzowym na składowisku odpadów umieszczono odpady oraz wydobyto z niego odpady tego samego rodzaju, podmiot korzystający ze środowiska wnosi opłatę do dnia 31 stycznia następnego roku.>**

[Art. 286.

1. *Podmiot korzystający ze środowiska w terminie, o którym mowa w art. 285 ust. 2 i 4, przedkłada marszałkowi województwa wykaz zawierający informacje i dane, o których mowa w art. 287, wykorzystane do ustalenia wysokości opłat oraz wysokość tych opłat.*
- 1a. *Podmiot korzystający ze środowiska, odprowadzający ścieki pochodzące z chowu lub hodowli ryb innych niż lososioвате lub innych organizmów wodnych, przekazuje informacje do końca miesiąca następującego po zakończeniu okresu, o którym mowa w art. 287 ust. 1 pkt 5.*
- 1b. *Wykaz zawierający informacje i dane, o których mowa w art. 287 ust. 1 pkt 1–3, wykorzystane do ustalenia wysokości opłat, podmiot korzystający ze środowiska w terminie, o którym mowa w art. 285 ust. 2, przedkłada także wojewódzkiemu inspektorowi ochrony środowiska.*
- 1c. *Do zobowiązań z tytułu opłat za korzystanie ze środowiska stosuje się przepisy ustawy z dnia 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji, jeżeli wynikają one z wykazu o wysokości należnych opłat.*
2. *Wykaz, na podstawie którego ustalono opłaty za składowanie odpadów, podmiot korzystający ze środowiska przedkłada także wójtowi, burmistrzowi lub prezydentowi miasta właściwemu ze względu na miejsce składowania odpadów.*
3. *Minister właściwy do spraw środowiska określi, w drodze rozporządzenia, wzory wykazów zawierających informacje i dane o zakresie korzystania ze środowiska oraz o wysokości należnych opłat i sposób przedstawiania tych informacji i danych, uwzględniając w szczególności wymaganie, aby formularz wykazu zawierał:*
 - 1) *zbiorcze zestawienie informacji o zakresie wprowadzania gazów lub pyłów do powietrza, wprowadzania ścieków do wód lub do ziemi, poboru wód oraz składowania odpadów;*
 - 2) *pouczenie, że zawarte w wykazie informacje o wysokości należnych opłat stanowią podstawę do wystawienia tytułu wykonawczego.*
4. *W rozporządzeniu, o którym mowa w ust. 3, zostaną ustalone:*
 - 1) *forma wykazu;*
 - 2) *zawartość wykazu;*
 - 3) *układ wykazu;*
 - 4) *wymagane techniki przedkładania wykazu.]*

Nowe brzmienie art. 285 i 286 wchodzi w życie z dn. 1.01.2013 r. (Dz. U. z 2009 r. Nr 130, poz. 1070 i Nr 215, poz. 1664 oraz z 2010 r. Nr 249, poz. 1657).

<Art. 286.

1. **Podmiot korzystający ze środowiska w terminie, o którym mowa w art. 285 ust. 2 i 7, przedkłada marszałkowi województwa wykaz zawierający infor-**

- macje i dane, o których mowa w art. 287, wykorzystane do ustalenia wysokości opłat oraz wysokość tych opłat.
2. Podmiot korzystający ze środowiska, wprowadzający gazy lub pyły do powietrza, przedkłada marszałkowi województwa wykaz sporządzony na podstawie informacji zawartych w raporcie, o którym mowa w art. 7 ust. 1 ustawy z dnia 17 lipca 2009 r. o systemie zarządzania emisjami gazów cieplarnianych i innych substancji, uwzględniający informacje o rodzajach substancji wprowadzonych do powietrza, wielkości emisji oraz wysokości opłat za wprowadzanie gazów i pyłów do powietrza uiszczonych za poprzedni rok kalendarzowy.
 3. Wykaz, o którym mowa w ust. 2, podmiot korzystający ze środowiska przedkłada w terminie do końca lutego roku następnego za poprzedni rok kalendarzowy.
 4. Informacje zawarte w wykazie, o którym mowa w ust. 2, stanowią podstawę do wystawienia tytułu wykonawczego.
 5. Podmiot korzystający ze środowiska, odprowadzający ścieki pochodzące z chowu lub hodowli ryb innych niż łososiowate lub innych organizmów wodnych, przekazuje informacje do końca miesiąca następującego po zakończeniu okresu, o którym mowa w art. 287 ust. 1 pkt 5.
 6. Wykaz zawierający informacje i dane, o których mowa w art. 287 ust. 1 pkt 2 i 3, wykorzystane do ustalenia wysokości opłat, podmiot korzystający ze środowiska w terminie, o którym mowa w art. 285 ust. 2, przedkłada także wojewódzkiemu inspektorowi ochrony środowiska.
 7. Krajowy ośrodek bilansowania i zarządzania emisjami, o którym mowa w art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 17 lipca 2009 r. o systemie zarządzania emisjami gazów cieplarnianych i innych substancji, w terminie do dnia 30 czerwca roku następnego przekazuje wojewódzkiemu inspektorowi ochrony środowiska informacje o rodzajach substancji wprowadzonych do powietrza, wielkości emisji oraz wysokości opłat za wprowadzanie gazów i pyłów do powietrza uiszczonych za poprzedni rok kalendarzowy sporządzone na podstawie raportów, o których mowa w art. 7 ust. 1 ustawy z dnia 17 lipca 2009 r. o systemie zarządzania emisjami gazów cieplarnianych i innych substancji, niezbędne do prowadzenia wojewódzkiej bazy informacji o korzystaniu ze środowiska.
 8. Do zobowiązań z tytułu opłat za korzystanie ze środowiska stosuje się przepisy ustawy z dnia 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji, jeżeli wynikają one z wykazu o wysokości należnych opłat.
 9. Wykaz, na podstawie którego ustalono opłaty za składowanie odpadów, podmiot korzystający ze środowiska przedkłada także wójtowi, burmistrzowi lub prezydentowi miasta właściwemu ze względu na miejsce składowania odpadów.
 10. Minister właściwy do spraw środowiska określi, w drodze rozporządzenia, wzory wykazów zawierających informacje i dane o zakresie korzystania ze środowiska oraz o wysokości należnych opłat i sposób przedstawiania tych informacji i danych, uwzględniając w szczególności wymaganie, aby formularz wykazu zawierał:
 - 1) zbiorcze zestawienie informacji o zakresie wprowadzania ścieków do wód lub do ziemi, poboru wód oraz składowania odpadów;
 - 2) pouczenie, że zawarte w wykazie informacje o wysokości należnych opłat stanowią podstawę do wystawienia tytułu wykonawczego.

11. W rozporządzeniu, o którym mowa w ust. 10, zostaną ustalone:

- 1) forma wykazu;**
- 2) zawartość wykazu;**
- 3) układ wykazu;**
- 4) wymagane techniki przedkładania wykazu.>**

Art. 286a.

1. Wojewódzki inspektor ochrony środowiska, na podstawie wykazów, o których mowa w art. 286 ust. 1, informacji, o których mowa w art. 286 ust. 7, oraz informacji o korzystaniu ze środowiska zawartych w decyzjach, o których mowa w art. 288 ust. 1, prowadzi wojewódzką bazę informacji o korzystaniu ze środowiska w zakresie wskazanym w art. 287 ust. 1 pkt 2 i 3 oraz sporządza raport wojewódzki i przekazuje go, za pośrednictwem Głównego Inspektora Ochrony Środowiska, ministrowi właściwemu do spraw środowiska.
2. Zasady gromadzenia informacji dotyczących składowania odpadów określają przepisy ustawy o odpadach.
3. Wojewódzka baza informacji o korzystaniu ze środowiska jest dostępna dla ministra właściwego do spraw środowiska i ministra właściwego do spraw gospodarki wodnej, Prezesa Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej, a także dla właściwego ze względu na miejsce korzystania ze środowiska wojewody, dyrektora regionalnego zarządu gospodarki wodnej, marszałka województwa, starosty, wójta, burmistrza lub prezydenta miasta, służb statystyki publicznej oraz organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej.
- 3a. Dostęp, o którym mowa w ust. 3, jest nieodpłatny.
4. Minister właściwy do spraw środowiska określi, w drodze rozporządzenia, warunki i zakres dostępu do wojewódzkiej bazy informacji o korzystaniu ze środowiska w zakresie danych niezbędnych do zarządzania środowiskiem, kierując się potrzebami organów, o których mowa w ust. 3.
5. Minister właściwy do spraw środowiska określi, w drodze rozporządzenia, wzór raportu wojewódzkiego zawierający informacje o zakresie korzystania ze środowiska oraz sposób jego przekazywania.
6. W rozporządzeniu, o którym mowa w ust. 5, zostaną ustalone:
 - 1) forma raportu;
 - 2) zawartość raportu;
 - 3) układ raportu;
 - 4) wymagane techniki i termin przekazywania raportu.
7. Minister właściwy do spraw środowiska prowadzi centralną bazę informacji o korzystaniu ze środowiska w zakresie wprowadzania gazów i pyłów do powietrza, poboru wody oraz wprowadzania ścieków do wód lub do ziemi.
8. Minister właściwy do spraw środowiska, kierując się potrzebą ujednoczenia systemu zbierania i przetwarzania danych, określi, w drodze rozporządzenia, niezbędny zakres informacji objętych obowiązkiem przetwarzania w ramach wojewódzkiej i centralnej bazy informacji, o których mowa w ust. 1 i 7, oraz sposób ich prowadzenia.

Art. 287.

1. Podmiot korzystający ze środowiska powinien prowadzić, aktualizowaną co pół roku, ewidencję zawierającą odpowiednio:

- 1) (uchylony)
 - 2) informacje o ilości i jakości pobranej wody powierzchniowej i podziemnej;
 - 3) informacje o ilości, stanie i składzie ścieków wprowadzanych do wód lub do ziemi;
 - 4) informacje o wielkości, rodzaju i sposobie zagospodarowania terenu, z którego odprowadzane są ścieki, o których mowa w art. 3 pkt 38 lit. c;
 - 5) informacje o wielkości produkcji ryb innych niż łososiowate lub innych organizmów wodnych oraz powierzchni użytkowej stawów eksploatowanych w cyklu produkcyjnym w obiektach chowu lub hodowli tych ryb lub tych organizmów, za okres od dnia 1 maja roku rozpoczynającego cykl do dnia 30 kwietnia roku następującego po zakończeniu tego cyklu produkcyjnego.
2. Zasady prowadzenia ewidencji odpadów określają przepisy ustawy o odpadach.

Art. 288.

1. Jeżeli podmiot korzystający ze środowiska:

- 1) nie przedłożył wykazu zawierającego informacje i dane o zakresie korzystania ze środowiska oraz o wysokości należnych opłat, wykazu, o którym mowa w art. 286 ust. 2 – marszałek województwa wymierza opłatę, w drodze decyzji, na podstawie własnych ustaleń lub wyników kontroli wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska;
- 2) zamieścił w wykazie zawierającym informacje i dane o zakresie korzystania ze środowiska oraz o wysokości należnych opłat informacje lub dane nasuwające zastrzeżenia – marszałek województwa wymierza, w drodze decyzji, na podstawie własnych ustaleń lub wyników kontroli wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska, opłatę w wysokości stanowiącej różnicę pomiędzy opłatą należną a wynikającą z wykazu.

2. Marszałek województwa dokonuje ustaleń własnych na podstawie:

- 1) pomiarów dokonywanych przez organy administracji lub przez podmiot korzystający ze środowiska obowiązany do poniesienia opłat;
- 2) innych danych technicznych i technologicznych.

3. Kopię decyzji, o której mowa w ust. 1, zawierającą informacje o korzystaniu ze środowiska przez podmiot w zakresie wskazanym w art. 287 ust. 1 pkt 1–3, marszałek województwa przedstawia niezwłocznie wojewódzkiemu inspektorowi ochrony środowiska.

Art. 289.

1. Nie wnosi się opłat z tytułu tych rodzajów korzystania ze środowiska spośród wymienionych w art. 273 ust. 1, których półroczna wysokość wnoszona na rachunek urzędu marszałkowskiego nie przekracza 400 zł. Przepisy art. 286 ust. 1–2 stosuje się odpowiednio.
2. Sejmik województwa może, w drodze aktu prawa miejscowego, uchwalić podwyższenie kwoty, o której mowa w ust. 1, jednak nie więcej niż do 50%.

Rozdział 2

Stawki opłat za korzystanie ze środowiska

Art. 290.

1. Górne jednostkowe stawki opłat wynoszą, z zastrzeżeniem art. 291 ust. 1:
 - 1) 273 zł za 1 kg gazów lub pyłów wprowadzanych do powietrza;
 - 2) 175 zł za 1 kg substancji wprowadzanych ze ściekami do wód lub do ziemi;
 - 3) 20 zł za 1 dam³ wód chłodniczych;
 - 4) 200 zł za umieszczenie 1 Mg odpadów na składowisku;
 - 5) 3 zł za pobór 1 m³ wody podziemnej;
 - 6) 1,50 zł za pobór 1 m³ wody powierzchniowej;
 - 7) 3 zł za 1 m² powierzchni na jeden rok, z której odprowadzane są ścieki, o których mowa w art. 3 pkt 38 lit. c;
 - 8) 20 zł za każde rozpoczęte 100 kg przyrostu masy ryb innych niż łososiowate lub innych organizmów wodnych w ciągu cyklu produkcyjnego w obiektach chowu lub hodowli tych ryb lub tych organizmów, o ile zachodzą okoliczności, o których mowa w art. 3 pkt 38 lit. g.
2. Rada Ministrów, w drodze rozporządzeń:
 - 1) określi jednostkowe stawki opłat, o których mowa w ust. 1;
 - 2) może różnicować wysokość stawek opłat w zależności od:
 - a) rodzaju gazów, pyłów, odpadów lub substancji w ściekach i temperatury ścieków,
 - b) rodzaju ścieków,
 - c) jakości i rodzaju pobranej wody oraz jej przeznaczenia,
 - d) części obszaru kraju,
 - e) sposobu zagospodarowania terenu w przypadku stawek opłat za ścieki, o których mowa w art. 3 pkt 38 lit. c,
 - f) rodzaju opłaty,
 - g) roku obowiązywania stawki opłat.
3. Rada Ministrów, wydając rozporządzenia, o których mowa w ust. 2, uwzględnia:
 - 1) wielkość zasobów wodnych możliwych do wykorzystania w poszczególnych dorzeczach oraz koszt uzyskania wód z tych zasobów, dostępność zasobów środowiska, wymogi ochrony środowiska i stopień degradacji poszczególnych obszarów i zasobów, wynikające z dotychczasowych form korzystania ze środowiska;
 - 2) uciążliwość gazów, pyłów, substancji lub energii zawartych w ściekach oraz odpadów dla środowiska;
 - 3) potrzebę zapewnienia szczególnej ochrony zasobów wód podziemnych i wód jezior;
 - 4) możliwości techniczne lub technologiczne oraz ekologiczną lub ekonomiczną racjonalność odzysku odpadów.
4. (uchylony).

Art. 291.

1. Stawki opłat, ustalone w art. 290 ust. 1 oraz określone na podstawie art. 290 ust. 2, za rok poprzedni, podlegają z dniem 1 stycznia każdego roku podwyższeniu w

stopniu odpowiadającym średniorocznemu wskaźnikowi cen towarów i usług konsumpcyjnych ogółem ogłaszanemu przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego, w formie komunikatu, w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”.

2. Minister właściwy do spraw środowiska, nie później niż do dnia 31 października każdego roku, ogłasza, w drodze obwieszczenia, w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”, wysokość stawek opłat na rok następny, uwzględniając dotychczasowe zmiany wysokości stawek oraz zasadę, o której mowa w ust. 1.

Rozdział 3

Opłaty podwyższone

Art. 292.

W przypadku braku wymaganego pozwolenia podmiot korzystający ze środowiska ponosi opłaty podwyższone o 500% za:

- 1) wprowadzanie do powietrza gazów lub pyłów;
- 2) pobór wód lub wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi.

Art. 293.

1. Za składowanie odpadów bez uzyskania decyzji zatwierdzającej instrukcję eksploatacji składowiska odpadów podmiot korzystający ze środowiska ponosi, z zastrzeżeniem ust. 3–5, opłaty podwyższone w wysokości 0,05 jednostkowej stawki opłaty za umieszczenie odpadów na składowisku za każdą dobę składowania.
2. Magazynowanie odpadów bez wymaganej decyzji określającej sposób i miejsce magazynowania traktuje się jako składowanie odpadów bez wymaganej decyzji zatwierdzającej instrukcję eksploatacji składowiska, z zastrzeżeniem ust. 3.
3. Za składowanie odpadów w miejscu na ten cel nieprzeznaczonym podmiot korzystający ze środowiska ponosi opłaty podwyższone w wysokości 0,7 jednostkowej stawki opłaty za umieszczenie odpadów na składowisku za każdą tonę odpadów i za każdą dobę składowania.
4. W przypadku pozbycia się odpadów:
 - 1) nad brzegami zbiorników wodnych, w szczególności w strefach ochronnych ujęć wód i na terenach wypływu wód z warstw wodonośnych,
 - 2) na terenach parków narodowych i rezerwatów przyrody,
 - 3) na terenach leśnych albo uzdrowiskowych lub na terenach rekreacyjno-wypoczynkowych– podmiot korzystający ze środowiska ponosi opłaty podwyższone w wysokości 1,0 jednostkowej stawki opłaty za umieszczenie odpadów na składowisku za każdą tonę odpadów i za każdą dobę składowania.
5. Podmiot korzystający ze środowiska w przypadku pozbycia się odpadów do śródlądowych wód powierzchniowych i podziemnych, morskich wód wewnętrznych lub wód morza terytorialnego ponosi opłatę podwyższoną w wysokości 100-krotnej jednostkowej stawki opłaty za umieszczenie odpadów na składowisku.
6. Przepisy ust. 3–5 stosuje się odpowiednio, jeżeli składowanie odpadów jest zabronione na podstawie ustawy o odpadach.

7. Opłatę podwyższoną ponosi się niezależnie od opłaty za umieszczenie odpadów na składowisku.

Rozdział 4

Przepisy szczególne dotyczące opłat za pobór wody, wprowadzanie ścieków i za składowanie odpadów

Art. 294.

Zwolniony z opłat jest pobór wody:

- 1) dokonywany na potrzeby przerzutów wody;
- 2) na potrzeby energetyki wodnej, pod warunkiem zwrotu takiej samej ilości wody, co najmniej nie gorszej jakości;
- 3) powierzchniowej na potrzeby związane z wytwarzaniem energii cieplnej lub elektrycznej w części odpowiadającej ilości tej wody odprowadzanej do odbiornika, pod warunkiem że pobór ten oraz odprowadzanie wód chłodniczych i wód pochodzących z obiegów chłodzących są zgodne z pozwoleniem;
- 4) na potrzeby funkcjonowania pomp ciepłych oraz geotermii, wykorzystujących energię wody podziemnej, pod warunkiem zwrotu do wód podziemnych takiej samej ilości wody co najmniej nie gorszej jakości;
- 4a) na potrzeby wykonywania odwiertów lub otworów strzałowych do badań sejsmicznych przy użyciu płuczki wodnej;
- 5) na potrzeby chowu lub hodowli ryb oraz innych organizmów wodnych, pod warunkiem że pobór ten oraz odprowadzenie wykorzystanej wody jest zgodne z pozwoleniem;
- 6) na potrzeby nawadniania wodami powierzchniowymi użytków rolnych i gruntów leśnych;
- 7) pochodzącej z odwodnienia gruntów, obiektów lub wykopów budowlanych i zakładów górniczych.

Art. 295.

1. Opłaty za ścieki wprowadzane do wód lub do ziemi ponosi się, z zastrzeżeniem ust. 3–6, za substancje wyrażone jako wskaźnik pięciodobowego biochemicznego zapotrzebowania tlenu, chemicznego zapotrzebowania tlenu, zawiesiny ogólnej, sumy jonów chlorków i siarczanów. Wysokość opłaty ustala się, biorąc pod uwagę wskaźnik, który powoduje opłatę najwyższą.
2. W przypadku wprowadzania do wód lub do ziemi ścieków przemysłowych lub komunalnych innych niż bytowe, do opłaty ustalonej według zasad, o których mowa w ust. 1, dolicza się opłatę za inne substancje zawarte w ściekach.
3. Opłatę za wprowadzanie wód zasolonych ponosi się za sumę jonów chlorków i siarczanów.
4. Podstawą ustalenia opłaty za wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi jest ilość substancji zawartych w ściekach pomniejszona o ilość tych substancji zawartych w pobranej wodzie, której zużycie spowodowało powstanie tych ścieków, o ile podmiot obowiązany do poniesienia opłaty dysponuje danymi w tym zakresie.
- 4a. Opłatę za ścieki, o których mowa w art. 3 pkt 38 lit. f i g, ponosi się:

- 1) za substancje wyrażone wskaźnikiem pięciodobowego biochemicznego zapotrzebowania tlenu, chemicznego zapotrzebowania tlenu, a także zawiesiny ogólnej, albo
 - 2) w postaci zryczałtowanej za każde rozpoczęte 100 kg przyrostu masy ryb innych niż łososiowate lub innych organizmów wodnych w ciągu cyklu produkcyjnego w obiektach chowu lub hodowli tych ryb lub tych organizmów, o ile zachodzą okoliczności, o których mowa w art. 3 pkt 38 lit. g.
5. Opłatę za wprowadzanie wód chłodniczych ponosi się w zależności od ich temperatury.
6. Opłatę za ścieki, o których mowa w art. 3 pkt 38 lit. c, ponosi się w postaci zryczałtowanej.
7. Ilość i skład ścieków wprowadzanych do wód lub do ziemi ustala się w miejscu wylotu ścieków z instalacji służących do ich oczyszczania lub kolektorów eksploatowanych przez podmioty korzystające ze środowiska, z tym że w przypadku wprowadzania wód chłodniczych wraz z innymi rodzajami ścieków ilość i skład ścieków ustala się przed ich zmieszaniem.

Art. 296.

Zwolnione z opłat jest wprowadzanie:

- 1) do ziemi – ścieków w celu rolniczego wykorzystania, w przypadku posiadania pozwolenia wodnoprawnego na takie ich wykorzystanie;
- 2) do wód lub do ziemi – wód chłodniczych i wód pochodzących z obiegów chłodzących, jeżeli ich temperatura nie przekracza $+26\text{ }^{\circ}\text{C}$ albo naturalnej temperatury wody, w przypadku gdy jest ona wyższa niż $+26\text{ }^{\circ}\text{C}$;
- 3) do wód lub do ziemi – wód zasolonych, jeżeli wartość sumy jonów chlorków i siarczanów w tych wodach nie przekracza 500 mg/l;
- 4) do wód lub do ziemi – wód wykorzystanych na potrzeby chowu i hodowli ryb łososiowatych, pod warunkiem że ilość i rodzaj substancji w nich zawartych nie przekroczy wartości określonych w warunkach wprowadzania ścieków do wód;
- 5) do wód lub do ziemi – wód wykorzystanych, odprowadzanych z obiektów chowu i hodowli ryb innych niż łososiowate lub innych organizmów wodnych, o ile produkcja tych ryb lub tych organizmów, rozumiana jako średnioroczny przyrost masy tych ryb lub tych organizmów w poszczególnych latach cyklu produkcyjnego, nie przekracza 1 500 kg z jednego ha powierzchni użytkowej stawów rybnych tego obiektu w jednym roku danego cyklu.

Art. 297.

Opłatę za składowanie odpadów ponosi się za umieszczenie odpadów na składowisku, z zastrzeżeniem art. 293 ust. 1 i 3–5.

Art. 297a.

1. Zwolnione z opłaty za składowanie odpadów jest umieszczanie na składowisku odpadów wydobytych ze składowiska lub zwałowiska niespełniającego wymagań ochrony środowiska.

2. Odpady, o których mowa w ust. 1, przed umieszczeniem ich na składowisku odpadów spełniającym wymagania ochrony środowiska, mogą być poddane procesom przekształceń biologicznych, fizycznych lub chemicznych.

Dział III

Administracyjne kary pieniężne

Rozdział 1

Postępowanie w sprawie wymierzenia kary

Art. 298.

1. Administracyjne kary pieniężne wymierza, w drodze decyzji, wojewódzki inspektor ochrony środowiska za:
 - 1) przekroczenie określonych w pozwoleniach, o których mowa w art. 181 ust. 1 pkt 1 i 2, ilości lub rodzaju gazów lub pyłów wprowadzanych do powietrza;
 - 2) przekroczenie określonych w pozwoleniach, o których mowa w art. 181 ust. 1 pkt 1 i 3, warunków dotyczących ilości ścieków, ich stanu, składu, minimalnej procentowej redukcji stężeń substancji w ściekach oraz masy substancji w odprowadzanych ściekach przypadającej na jednostkę masy wykorzystanego surowca, materiału, paliwa lub wytworzonego produktu;
 - 3) przekroczenie określonej w pozwoleniach, o których mowa w art. 181 ust. 1 pkt 1, i pozwoleniach na pobór wód, ilości pobranej wody;
 - 4) naruszenie warunków decyzji zatwierdzającej instrukcję eksploatacji składowiska odpadów albo decyzji określającej miejsce i sposób magazynowania odpadów, wymaganych przepisami ustawy o odpadach, co do rodzaju i sposobów składowania lub magazynowania odpadów;
 - 5) przekroczenie, określonych w decyzji o dopuszczalnym poziomie hałasu lub pozwoleniu, o którym mowa w art. 181 ust. 1 pkt 1, poziomów hałasu.
2. (uchylony).

Art. 299.

1. Wojewódzki inspektor ochrony środowiska stwierdza przekroczenie lub naruszenie na podstawie:
 - 1) kontroli, a w szczególności dokonanych w ich trakcie pomiarów lub za pomocą innych środków dowodowych;
 - 2) pomiarów prowadzonych przez podmiot korzystający ze środowiska, obowiązany do dokonania takich pomiarów.
2. O stwierdzeniu przekroczenia lub naruszenia na podstawie kontroli wojewódzki inspektor ochrony środowiska, w terminie 21 dni od wykonania pomiarów, zawiadamia podmiot korzystający ze środowiska, przekazując mu wyniki pomiarów.

Art. 300.

1. Po stwierdzeniu przekroczenia lub naruszenia, na podstawie kontroli, o której mowa w art. 299 ust. 1 pkt 1, wojewódzki inspektor ochrony środowiska wydaje, z zastrzeżeniem art. 307, decyzję ustalającą wymiar kary biegnącej.

2. Wymiar kary biegnącej ustala się, z zastrzeżeniem ust. 3, uwzględniając przekroczenie lub naruszenie w skali doby.
3. Za przekroczenie ilości lub rodzaju gazów lub pyłów wprowadzanych do powietrza wymiar kary biegnącej określa się, uwzględniając przekroczenie w skali godziny.
4. W decyzji ustalającej wymiar kary biegnącej określa się:
 - 1) wielkość stwierdzonego przekroczenia lub naruszenia odpowiednio w skali doby albo godziny;
 - 2) wymiar kary biegnącej;
 - 3) termin, od którego kara biegnąca będzie naliczana, jako odpowiednio dzień albo pełną godzinę zakończenia wykonania pomiarów, pobrania próbek albo dokonania innych ustaleń stanowiących podstawę stwierdzenia przekroczenia lub naruszenia.

Art. 301.

1. Kara biegnąca jest naliczana, z zastrzeżeniem ust. 2 oraz art. 304, do czasu stwierdzenia, na zasadach określonych w art. 299 ust. 1, zmiany wielkości przekroczenia lub naruszenia.
2. Wymiar kary biegnącej może ulec zmianie na wniosek podmiotu korzystającego ze środowiska, zawierający:
 - 1) wyniki pomiarów lub sprawozdanie z własnych ustaleń;
 - 2) termin przeprowadzenia pomiarów lub dokonania własnych ustaleń;
 - 3) informacje o sposobie ograniczenia przekroczenia lub naruszenia.
3. Wniosek, o którym mowa w ust. 2, powinien być przedłożony wojewódzkiemu inspektorowi ochrony środowiska w terminie 30 dni od dokonania własnych pomiarów lub ustaleń.
4. Jeżeli przekroczenie zostało stwierdzone na zasadach określonych w art. 299 ust. 1 pkt 1, pomiary, o których mowa w ust. 2 pkt 1, powinny być przeprowadzone w miejscach i w sposób zgodny z pomiarami dokonanymi przez wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska, który stwierdził przekroczenie.
5. Wojewódzki inspektor ochrony środowiska ustali, w drodze decyzji, wymiar nowej kary biegnącej, określając termin naliczania kary od pełnej godziny albo doby od terminu, o którym mowa w ust. 2 pkt 2, jeżeli w terminie 30 dni nie zakwestionuje zasadności złożonego wniosku.

Art. 302.

1. Wojewódzki inspektor ochrony środowiska podejmuje, na podstawie ostatecznych decyzji określających wymiar kary biegnącej, decyzję o wymierzeniu kary:
 - 1) za okres do ustania przekroczenia lub naruszenia – po stwierdzeniu z urzędu lub na wniosek podmiotu korzystającego ze środowiska, że przekroczenie lub naruszenie ustało, albo
 - 2) za okres do dnia 31 grudnia każdego roku – jeżeli do tego dnia przekroczenie lub naruszenie nie zostało usunięte.
2. W razie złożenia wniosku, o którym mowa w ust. 1 pkt 1, stosuje się odpowiednio art. 301 ust. 2–5.

Art. 303.

Jeżeli wojewódzki inspektor ochrony środowiska w ciągu 30 dni od dnia wpływu wniosku, o którym mowa w art. 301 ust. 2 lub art. 302 ust. 1 pkt 1, stwierdzi, że przekroczenie lub naruszenie jest wyższe, niż podano we wniosku, lub nie ustało, wymierza nową wysokość kary biegnącej począwszy odpowiednio od doby albo godziny, w której stwierdzono bezzasadność wniosku, jednocześnie podwyższając jej wysokość dwukrotnie na okres 60 dni.

Art. 304.

Jeżeli do dnia zmiany stawek opłat za korzystanie ze środowiska stanowiących podstawę wymiaru kary albo do dnia zmiany stawek kar, o których mowa w art. 310 ust. 2 i art. 311 ust. 2, stwierdzone przekroczenie lub naruszenie nie ustało, wojewódzki inspektor ochrony środowiska ustala w drodze decyzji nowy wymiar kary biegnącej, stosując nowe stawki od dnia ich wprowadzenia.

Art. 305.

1. Wojewódzki inspektor ochrony środowiska stwierdza przekroczenie warunków korzystania ze środowiska na podstawie, o której mowa w art. 299 ust. 1 pkt 2, jeżeli:
 - 1) podmiot korzystający ze środowiska prowadzi wymagane pomiary wielkości emisji;
 - 2) spełnione są warunki określone w art. 147a.
2. Wojewódzki inspektor ochrony środowiska może nie uznać przedkładanych mu wyników wymaganych pomiarów wielkości emisji, jeżeli pomiary te nasuwają zastrzeżenia.
3. Wyniki pomiarów prowadzonych przez podmiot korzystający ze środowiska nasuwają zastrzeżenia, jeżeli w szczególności:
 - 1) jest oczywiste, że środki techniczne mające na celu zapobieganie lub ograniczanie emisji ze względu na ich rodzaj nie mogą zapewnić redukcji stężeń substancji dokumentowanej tymi wynikami;
 - 2) przyrządy użyte do pomiarów nie spełniają wymagań prawnej kontroli metrologicznej w rozumieniu ustawy z dnia 11 maja 2001 r. – Prawo o miarach (Dz. U. z 2004 r. Nr 243, poz. 2441, z późn. zm.¹⁸⁾);
 - 3) nie były przestrzegane zasady pobierania próbek, przez co wyniki analiz nie są miarodajne dla ustalenia wielkości emisji;
 - 4) w pracach laboratoryjnych nie były spełnione wymagania, o których mowa w art. 12.
4. W przypadkach, o których mowa w ust. 1, wojewódzki inspektor ochrony środowiska wymierza karę za przekroczenie stwierdzone w roku kalendarzowym, uwzględniając zmiany stawek opłat i kar, o których mowa w art. 304, w okresie objętym karą.

¹⁸⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2005 r. Nr 163, poz. 1362 i Nr 180, poz. 1494, z 2006 r. Nr 170, poz. 1217 i Nr 249, poz. 1834 oraz z 2007 r. Nr 176, poz. 1238.

Art. 305a.

1. Jeżeli podmiot korzystający ze środowiska nie prowadzi wymaganych pomiarów wielkości emisji, pomiary ciągłe nie są prowadzone przez rok kalendarzowy lub pomiary nasuwają zastrzeżenia:
 - 1) przekroczenie warunków korzystania ze środowiska określonych w pozwoleniach, o których mowa w art. 181 ust. 1 pkt 1 i 2, lub decyzjach, o których mowa w art. 298 ust. 1 pkt 4, lub decyzjach o dopuszczalnym poziomie hałasu stwierdza się, stosując odpowiednio art. 299–304;
 - 2) przyjmuje się, że warunki korzystania ze środowiska w zakresie wprowadzania ścieków do wód lub do ziemi określone w pozwoleniach, o których mowa w art. 181 ust. 1 pkt 1 i 3, dla każdego z pomiarów, o których mowa w zdaniu wstępnym, zostały przekroczone:
 - a) o 80% – w przypadku składu ścieków,
 - b) o 10% – w przypadku procentowej redukcji stężeń substancji w oczyszczanych ściekach,
 - c) w stopniu powodującym zastosowanie maksymalnej stawki kary – w przypadku stanu ścieków,
 - d) o 10% – w przypadku ilości odprowadzanych ścieków.
2. Przepis ust. 1 stosuje się odpowiednio, jeżeli nie są spełnione warunki prowadzenia pomiarów, o których mowa w art. 147a.

Art. 306.

1. Minister właściwy do spraw środowiska może określić, w drodze rozporządzenia, szczegółowe warunki wymierzania kar na podstawie pomiarów ciągłych.
2. W rozporządzeniu, o którym mowa w ust. 1, mogą zostać ustalone:
 - 1) szczegółowe warunki uznawania pomiarów za ciągłe;
 - 2) sposoby ustalania przekroczeń na podstawie wyników ciągłych pomiarów w zakresie:
 - a) wprowadzania gazów lub pyłów do powietrza,
 - b) wprowadzania ścieków do wód lub do ziemi,
 - c) emitowania hałasu do środowiska.
3. W rozporządzeniu, o którym mowa w ust. 1, mogą zostać ustalone sposoby uzupełniania brakujących wyników pomiarów.

Art. 307.

1. Karę za przekroczenie ilości pobranej wody wojewódzki inspektor ochrony środowiska wymierza, z zastrzeżeniem ust. 4, na podstawie prowadzonych przez podmiot korzystający ze środowiska pomiarów ilości pobieranej wody, wykonywanych za pomocą przyrządów spełniających wymagania prawnej kontroli metrologicznej w rozumieniu ustawy – Prawo o miarach.
2. Przekroczenie ustala się jako ilość wody pobranej z przekroczeniem warunków pozwolenia za poprzedni rok kalendarzowy.
3. Jeżeli pobrane z jednego ujęcia ilości wody powodują przekroczenie kilku warunków pozwolenia, karę ustala się za przekroczenie, które powoduje najwyższy wymiar kary.
4. Jeżeli podmiot korzystający ze środowiska nie prowadzi pomiarów, o których mowa w ust. 1, do ustalenia przekroczenia przyjmuje się maksymalną tech-

niczną wydajność eksploatowanych instalacji lub urządzeń do poboru wody, pomnożoną przez ustalony szacunkowo czas ich wykorzystywania.

Art. 308.

Wojewódzki inspektor ochrony środowiska nie wszczyna postępowania w sprawie wymierzenia kary, jeżeli przewidywana jej wysokość nie przekroczy 800 zł.

Rozdział 2 **Wysokość kar**

Art. 309.

1. Karę wymierza się w wysokości 10-krotnej wielkości jednostkowej stawki opłat:
 - 1) za wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza;
 - 2) za pobór wód.
2. Za składowanie odpadów z naruszeniem warunków dotyczących rodzaju i sposobów składowania odpadów, określonych w decyzji zatwierdzającej instrukcję eksploatacji składowiska, lub magazynowanie odpadów z naruszeniem decyzji określającej miejsce i sposób magazynowania odpadów wymierza się karę w wysokości 0,1 jednostkowej stawki opłaty za umieszczenie odpadów na składowisku za każdą dobę składowania.

Art. 310.

1. Górne jednostkowe stawki kar wynoszą, z zastrzeżeniem art. 312:
 - 1) 984 zł – za 1 kg substancji, w wypadku przekroczenia:
 - a) dopuszczalnej ilości i składu ścieków, z wyjątkiem zawiesiny łatwo opadającej,
 - b) minimalnej procentowej redukcji stężeń substancji w ściekach,
 - c) dopuszczalnej masy substancji w odprowadzanych ściekach przypadającej na jednostkę masy wykorzystanego surowca, materiału, paliwa lub wytworzonego produktu;
 - 1a) 10 zł – za 1 l zawiesiny łatwo opadającej;
 - 2) 10 zł – za 1 m³ ścieków, w przypadku przekroczenia dopuszczalnej temperatury, odczynu pH, poziomu sztucznych substancji promieniotwórczych lub dopuszczalnego stopnia rozcieńczenia ścieków eliminującego toksyczne oddziaływanie ścieków na ryby.
2. Rada Ministrów określi, w drodze rozporządzenia:
 - 1) wysokość jednostkowych stawek kar za przekroczenia, o których mowa w ust. 1;
 - 2) sposób ustalania kary, gdy przekroczenie dotyczy więcej niż jednej substancji albo więcej niż jednego warunku pozwolenia oraz jeżeli liczba próbek niespełniających wymagań pozwolenia jest większa od dopuszczalnej.
3. Rada Ministrów, wydając rozporządzenie, o którym mowa w ust. 2, uwzględnia:
 - 1) szkodliwość substancji zawartych w ściekach dla środowiska wodnego;
 - 2) wielkość przekroczenia warunków dotyczących stanu ścieków.

Art. 311.

1. Górna jednostkowa stawka kary za przekroczenie dopuszczalnego poziomu hałasu przenikającego do środowiska wynosi 48 zł za 1 dB przekroczenia, z zastrzeżeniem art. 312.
2. Rada Ministrów, w drodze rozporządzenia, określi wysokość jednostkowych stawek kar za przekroczenie dopuszczalnego poziomu hałasu.
3. Rada Ministrów, wydając rozporządzenie, o którym mowa w ust. 2, uwzględnia:
 - 1) zróżnicowanie, w zależności od wielkości przekroczenia, jednostkowej stawki kary za 1 dB przekroczenia dopuszczalnego poziomu hałasu przenikającego do środowiska, dla następujących wielkości przekroczenia:
 - a) od 1 do 5 dB,
 - b) powyżej 5 do 10 dB,
 - c) powyżej 10 do 15 dB,
 - d) powyżej 15 dB;
 - 2) zróżnicowanie wysokości kary pieniężnej ze względu na porę dnia lub porę nocy.

Art. 312.

Do jednostkowych stawek kar, o których mowa w art. 310 ust. 1 i 2 oraz art. 311 ust. 1 i 2, stosuje się odpowiednio art. 291.

Rozdział 3**Przepisy szczególne dotyczące kar za wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza, wprowadzanie ścieków oraz emisję hałasu****Art. 313.**

1. Karę za przekroczenie, o którym mowa w art. 298 ust. 1 pkt 1, wymierza się za każdą substancję wprowadzaną do powietrza z przekroczeniem warunków określonych w pozwoleniu.
2. Jeżeli stwierdzono przekroczenie określonych w pozwoleniu ilości bądź rodzajów gazów lub pyłów jednocześnie dla źródła ich powstawania, miejsca wprowadzania lub całej instalacji, karę wymierza się na podstawie pomiarów na stanowiskach pomiarowych, na których przekroczenie jest najwyższe.

Art. 314.

1. W przypadkach, o których mowa w art. 299 ust. 1 pkt 1, przekroczenia:
 - 1) dopuszczalnego składu ścieków oraz dopuszczalnego poziomu sztucznych substancji promieniotwórczych w ściekach – ustala się na podstawie wyników analizy próbki ścieków powstałej po zmieszaniu trzech próbek o jednakowej objętości, pobranych w odstępach czasu nie krótszych niż 30 minut;
 - 2) dozwolonej temperatury oraz dozwolonych wartości odczynu pH ścieków – ustala się, przyjmując wartość średnią z wielkości przekroczeń stwierdzonych w wyniku trzech pomiarów, wykonanych w odstępach czasu nie krótszych niż 30 minut;

- 3) dopuszczalnej ilości ścieków – ustala się na podstawie wskazań odpowiednich przyrządów pomiarowych w okresie doby bezpośrednio poprzedzającej kontrolę, a jeżeli pomiar ilości odprowadzanych ścieków nie jest prowadzony – na podstawie ilości wody pobranej lub dostarczonej w okresie doby bezpośrednio poprzedzającej kontrolę albo innych danych.
2. Podstawę stwierdzenia przekroczenia podlegającego karze może stanowić jeden pomiar, jeżeli wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi trwa krócej niż jedną godzinę.
3. Zasad ustalania wielkości przekroczenia, o których mowa w ust. 1 i 2, nie stosuje się w przypadku prowadzenia ciągłego pomiaru ilości, stanu lub składu ścieków.
4. Przekroczenie ilości i składu ścieków, minimalnej procentowej redukcji stężeń substancji w ściekach oraz masy substancji w odprowadzanych ściekach przypadającej na jednostkę masy wykorzystanego surowca, materiału, paliwa lub wytworzonego produktu wyraża się ilością substancji wprowadzanych do wód lub do ziemi.
5. Przekroczenie stanu ścieków wyraża się ilością ścieków wprowadzanych do wód lub do ziemi.
6. Jeżeli przekroczenie dotyczy średniego dobowego i średniego miesięcznego stężenia substancji w ściekach albo średniej dobowej i średniej miesięcznej masy substancji przypadającej na jednostkę masy wykorzystanego surowca, materiału, paliwa lub wytworzonego produktu, karę wymierza się za te przekroczenia w zakresie stężeń i mas substancji, za które jednostkowe stawki kar są wyższe.

Art. 315.

1. Kary, o których mowa w art. 298 ust. 1 pkt 5, wymierza się odrębnie dla pory dnia i pory nocy.
2. Przy ustalaniu wymiaru kary biegnącej za przekroczenie dopuszczalnego poziomu hałasu określonego wskaźnikiem $L_{Aeq D}$ lub $L_{Aeq N}$ przyjmuje się przekroczenie w punkcie pomiarowym, w którym ma ono wartość najwyższą dla pory dnia lub pory nocy.
3. Przez porę dnia i porę nocy rozumie się odpowiednie przedziały czasu, o których mowa w art. 112a pkt 2.

Dział IV

Odraczenie, zmniejszanie oraz umarzanie podwyższonej opłaty za korzystanie ze środowiska oraz administracyjnych kar pieniężnych

Art. 316.

Organem właściwym w sprawach odraczenia terminu płatności opłaty za korzystanie ze środowiska, o której mowa w art. 276 ust. 1, a także jej zmniejszania i umarzania jest marszałek województwa, a w sprawach administracyjnych kar pieniężnych – wojewódzki inspektor ochrony środowiska.

Art. 317.

1. Termin płatności opłaty za korzystanie ze środowiska oraz administracyjnej kary pieniężnej odracza się na wniosek podmiotu korzystającego ze środowiska obowiązującego do ich uiszczenia, jeżeli realizuje on terminowo przedsięwzięcie, któ-

rego wykonanie zapewni usunięcie przyczyn ponoszenia podwyższonych opłat albo kar w okresie nie dłuższym niż 5 lat od dnia złożenia wniosku.

- 1a. Termin płatności opłaty za korzystanie ze środowiska oraz administracyjnej kary pieniężnej odracza się także na wniosek podmiotu korzystającego ze środowiska obowiązującego do ich uiszczenia, jeżeli przedsięwzięcie, którego wykonanie zapewni usunięcie przyczyn ponoszenia podwyższonych opłat lub kar, jest ujęte w krajowym programie oczyszczania ścieków komunalnych, o którym mowa w art. 43 ust. 3 ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. – Prawo wodne, i zostanie zrealizowane w terminie do dnia 31 grudnia 2015 r.
2. Odroczenie terminu płatności może dotyczyć, z zastrzeżeniem ust. 3, części albo całości opłaty lub kary.
3. Odroczenie może objąć opłaty najwyżej w części, w jakiej przewyższa ono kwotę opłaty, jaką ponosiłby podmiot korzystający ze środowiska w przypadku, gdyby posiadał pozwolenie albo inną wymaganą decyzję.
4. Termin płatności może być odroczone wyłącznie na okres niezbędny do zrealizowania przedsięwzięcia, o którym mowa w ust. 1 lub 1a.

Art. 318.

1. Wniosek o odroczenie terminu płatności opłaty albo kary powinien zostać złożony do właściwego organu przed upływem terminu, w którym powinny być one uiszczone.
2. Złożenie wniosku o odroczenie terminu płatności opłat nie zwalnia z obowiązku ich uiszczenia w części, w jakiej nie mogą podlegać odroczeniu.
3. Wniosek powinien zawierać:
 - 1) wskazanie wysokości opłaty lub kary, o której odroczenie terminu płatności występuje strona;
 - 2) opis realizowanego przedsięwzięcia;
- 2a) (uchylony);
- 3) harmonogram realizacji przedsięwzięcia ze wskazaniem etapów nie dłuższych niż 6 miesięcy.
- 3a. W przypadku przedsięwzięć, o których mowa w art. 317 ust. 1a, wniosek powinien zawierać także wskazanie, że przedsięwzięcie jest ujęte w krajowym programie oczyszczania ścieków komunalnych.
4. Jeżeli istnieją zastrzeżenia co do możliwości sfinansowania przez wnioskodawcę planowanych przedsięwzięć, właściwy organ może zażądać dodatkowo przedłożenia dowodów potwierdzających możliwość finansowania przedsięwzięcia.
5. Decyzja o odroczeniu terminu płatności opłat lub kar określa:
 - 1) opłatę lub karę, której termin płatności został odroczone, oraz jej wysokość;
 - 2) realizowane przez wnioskodawcę przedsięwzięcie;
 - 3) harmonogram realizacji przedsięwzięcia;
 - 4) termin odroczenia opłaty albo kary.
6. Właściwy organ, w drodze decyzji, odmawia odroczenia terminu płatności opłaty lub kary, jeżeli nie są spełnione warunki odroczenia określone ustawą.
- 6a. Organ właściwy do rozpatrzenia wniosku przesyła egzemplarz decyzji orzekającej w sprawie terminu płatności opłaty albo kary do właściwego powiatu albo gminy, których dochodów dotyczy odroczenie.

7. W przypadku wniesienia wniosku, o którym mowa w ust. 1, naliczane są odsetki za zwłokę na zasadach określonych w przepisach działu III ustawy – Ordynacja podatkowa.

Art. 318a.

W przypadku przedsięwzięć, o których mowa w art. 317 ust. 1a, podmiot korzystający ze środowiska jest obowiązany do przedkładania organowi właściwemu, nie rzadziej niż raz na 6 miesięcy, informacji o przebiegu realizacji tego przedsięwzięcia.

Art. 319.

1. W przypadku gdy terminowe zrealizowanie przedsięwzięcia będącego podstawą odroczenia płatności usunęło przyczyny ponoszenia opłat i kar, właściwy organ, w drodze decyzji, orzeka o zmniejszeniu, z zastrzeżeniem ust. 3 i 3a, odroczonej opłaty albo kar o sumę środków własnych wydatkowanych na realizację przedsięwzięcia; jeżeli odroczenie dotyczy przedsięwzięcia służącego realizacji zadań własnych gminy, do środków własnych wlicza się także środki pochodzące z budżetu gminy.
2. W przypadku, o którym mowa w ust. 1, do kwot pozostających do zapłaty stosuje się odpowiednio przepisy działu III ustawy – Ordynacja podatkowa dotyczące opłaty prologacyjnej.
3. Jeżeli odroczeniu podlegały opłaty albo kary wymierzone w związku ze składowaniem lub magazynowaniem odpadów bez uzyskania decyzji zatwierdzającej instrukcję eksploatacji składowiska odpadów lub bez decyzji określającej miejsce i sposób magazynowania odpadów albo wymierzone za przekroczenie warunków określonych w decyzji, w razie terminowego zrealizowania przedsięwzięcia właściwy organ stwierdza, w drodze decyzji, umorzenie odroczonej opłaty albo kar.
- 3a. Jeżeli odroczeniu podlegały opłaty w związku z wprowadzaniem ścieków do wód lub do ziemi bez wymaganego pozwolenia wodnoprawnego na wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi, w razie terminowego wykonania przedsięwzięcia służącego do realizacji zadań własnych gminy w zakresie kanalizacji i oczyszczania ścieków komunalnych, właściwy organ stwierdza, w drodze decyzji, umorzenie odroczonej opłaty.
4. W przypadku gdy terminowe zrealizowanie przedsięwzięcia będącego podstawą odroczenia płatności nie usunęło przyczyn ponoszenia opłat lub kar, właściwy organ, w drodze decyzji, orzeka o obowiązku uiszczenia odroczonej opłaty albo kar wraz z opłatą prologacyjną, o której mowa w przepisach działu III ustawy – Ordynacja podatkowa.

Art. 320.

1. Jeżeli przedsięwzięcie będące podstawą odroczenia płatności nie zostanie zrealizowane w terminie, właściwy organ stwierdza, w drodze decyzji, obowiązek uiszczenia odroczonej opłaty albo kar wraz z określonymi w przepisach działu III ustawy – Ordynacja podatkowa odsetkami za zwłokę naliczanymi za okres odroczenia.
2. Właściwy organ może wydać decyzję, o której mowa w ust. 1, także przed upływem terminu odroczenia w razie stwierdzenia, że przedsięwzięcie będące podstawą odroczenia nie jest realizowane zgodnie z harmonogramem.

Art. 321.

W razie odroczenia terminu płatności opłat lub kar stosuje się odpowiednio przepisy ustawy – Ordynacja podatkowa w zakresie wstrzymania biegu terminu przedawnienia należności.

Tytuł VI**ODPOWIEDZIALNOŚĆ W OCHRONIE ŚRODOWISKA****Dział I****Odpowiedzialność cywilna****Art. 322.**

Do odpowiedzialności za szkody spowodowane oddziaływaniem na środowisko stosuje się przepisy Kodeksu cywilnego, jeżeli ustawa nie stanowi inaczej.

Art. 323.

1. Każdy, komu przez bezprawne oddziaływanie na środowisko bezpośrednio zagraża szkoda lub została mu wyrządzona szkoda, może żądać od podmiotu odpowiedzialnego za to zagrożenie lub naruszenie przywrócenia stanu zgodnego z prawem i podjęcia środków zapobiegawczych, w szczególności przez zamontowanie instalacji lub urządzeń zabezpieczających przed zagrożeniem lub naruszeniem; w razie gdy jest to niemożliwe lub nadmiernie utrudnione, może on żądać zaprzestania działalności powodującej to zagrożenie lub naruszenie.
2. Jeżeli zagrożenie lub naruszenie dotyczy środowiska jako dobra wspólnego, z roszczeniem, o którym mowa w ust. 1, może wystąpić Skarb Państwa, jednostka samorządu terytorialnego, a także organizacja ekologiczna.

Art. 324.

W razie wyrządzenia szkody przez zakład o zwiększonym ryzyku lub o dużym ryzyku art. 435 § 1 Kodeksu cywilnego stosuje się niezależnie od tego, czy zakład ten jest wprawiany w ruch za pomocą sił przyrody.

Art. 325.

Odpowiedzialności za szkody wyrządzone oddziaływaniem na środowisko nie wyłącza okoliczność, że działalność będąca przyczyną powstania szkód jest prowadzona na podstawie decyzji i w jej granicach.

Art. 326.

Podmiotowi, który naprawił szkodę w środowisku, przysługuje względem sprawcy szkody roszczenie o zwrot nakładów poczynionych na ten cel, przy czym wysokość roszczenia ogranicza się w tym przypadku do poniesionych uzasadnionych kosztów przywrócenia stanu poprzedniego.

Art. 327.

1. Każdy, komu przysługują roszczenia określone w przepisach niniejszego działu, wraz z wniesieniem powództwa może żądać, aby sąd zobowiązał osobę, z której

działalnością wiąże się dochodzone roszczenie, do udzielenia informacji niezbędnych do ustalenia zakresu tej odpowiedzialności.

2. Koszty przygotowania informacji ponosi pozwany, chyba że powództwo okazało się bezzasadne.

Art. 328.

Organizacje ekologiczne mogą występować do sądu z roszczeniem o zaprzestanie reklamy lub innego rodzaju promocji towaru lub usługi, jeśli reklama ta lub inny rodzaj promocji sprzeczne są z art. 80.

Dział II

Odpowiedzialność karna

Art. 329.

Kto, będąc do tego obowiązany na podstawie art. 28, nie gromadzi, nie przetwarza danych i nie udostępnia nieodpłatnie informacji na potrzeby państwowego monitoringu środowiska,

podlega karze grzywny.

Art. 330.

Kto wbrew ciężącemu na nim, na podstawie art. 75, obowiązkowi w trakcie prac budowlanych nie zapewnia ochrony środowiska w obszarze prowadzenia prac,

podlega karze grzywny.

Art. 331.

Kto, będąc obowiązany na podstawie art. 76 ust. 4, nie informuje wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska o planowanym terminie oddania do użytkowania obiektu budowlanego, zespołu obiektów lub instalacji lub o terminie zakończenia rozruchu instalacji,

podlega karze grzywny.

Art. 332.

Kto nie przestrzega ograniczeń, nakazów lub zakazów, określonych w rozporządzeniu wydanym na podstawie art. 92 ust. 1,

podlega karze grzywny.

Art. 332a.

1. Kto, reklamując lub w inny sposób promując produkt, narusza wymagania określone w art. 80a ust. 1,
podlega karze grzywny.
2. Tej samej karze podlega, kto nie zamieszcza w reklamie lub materiale promocyjnym informacji wymaganych na podstawie art. 80a ust. 2.

Art. 333.

Kto, będąc obowiązany decyzją wydaną na podstawie art. 95 do prowadzenia pomiarów poziomów substancji w powietrzu, nie spełnia tego obowiązku lub nie przechowuje wyników pomiarów w wymaganym okresie,
podlega karze grzywny.

Art. 334.

Kto nie przestrzega ograniczeń, nakazów lub zakazów, określonych w rozporządzeniu wydanym na podstawie art. 96,
podlega karze grzywny.

Art. 335. (uchylony).**Art. 336.**

Kto używa do prac ziemnych glebę lub ziemię, która przekracza standardy jakości określone na podstawie art. 105,
podlega karze grzywny.

Art. 337. (uchylony).**Art. 337a.**

Kto narusza warunki decyzji o dopuszczalnym poziomie hałasu,
podlega karze aresztu albo ograniczenia wolności albo karze grzywny.

Art. 338.

Kto nie przestrzega ograniczeń, nakazów lub zakazów, określonych w uchwale rady powiatu wydanej na podstawie art. 116 ust. 1,
podlega karze grzywny.

Art. 338a.

Kto, będąc obowiązany do wykonywania pomiarów pól elektromagnetycznych w środowisku, na podstawie art. 122a, nie wykonuje tych pomiarów,
podlega karze aresztu albo ograniczenia wolności albo karze grzywny.

Art. 339.

1. Kto, wprowadzając do środowiska substancje lub energie, w zakresie, w jakim nie wymaga to pozwolenia, przekracza dopuszczalne standardy emisyjne określone na podstawie art. 145 ust. 1 lub art. 169 ust. 3,
podlega karze grzywny.
2. Tej samej karze podlega ten, kto:
 - 1) nie przestrzega wymagań dotyczących prawidłowej eksploatacji instalacji lub urządzeń, określonych na podstawie art. 146 ust. 2;
 - 2) w razie awarii instalacji nie spełnia wymagań określonych na podstawie art. 146 ust. 4.

Art. 340.

1. Kto, będąc obowiązany na podstawie:
 - 1) art. 147 ust. 1 – do prowadzenia okresowych pomiarów wielkości emisji,
 - 2) art. 147 ust. 2 – do prowadzenia ciągłych pomiarów wielkości emisji,
 - 3) art. 147 ust. 4 – do prowadzenia wstępnych pomiarów wielkości emisji z instalacji nowo zbudowanej lub zmienionej w sposób istotny,nie wykonuje tych obowiązków lub nie przechowuje wyników pomiarów w wymaganym okresie,
podlega karze grzywny.
2. Tej samej karze podlega kto:
 - 1) będąc obowiązany do zapewnienia wykonania pomiarów wielkości emisji lub innych warunków korzystania ze środowiska przez laboratorium spełniające wymogi, o których mowa w art. 147a ust. 1, nie spełnia tego obowiązku;
 - 2) będąc obowiązany w drodze decyzji wydanej na podstawie art. 150 ust. 1–3 do prowadzenia w określonym czasie pomiarów wielkości emisji lub przedkładania wyników tych pomiarów, nie spełnia tego obowiązku;
 - 3) nie przechowuje wyników przeprowadzonych pomiarów w okresie, o którym mowa w art. 147 ust. 6.

Art. 341.

Kto, będąc do tego obowiązany na podstawie art. 149 ust. 1, nie przedkłada właściwym organom wyników pomiarów,
podlega karze grzywny.

Art. 342.

1. Kto, będąc obowiązany na podstawie art. 152 do zgłoszenia informacji dotyczących eksploatacji instalacji, nie spełnia tych obowiązków lub eksploatuje instalację niezgodnie ze złożoną informacją,
podlega karze grzywny.
2. Tej samej karze podlega, kto eksploatuje instalację pomimo wniesienia sprzeciwu, o którym mowa w art. 152 ust. 4, albo rozpoczyna eksploatację instalacji przed upływem terminu do wniesienia sprzeciwu.

Art. 343.

1. Kto narusza zakaz używania instalacji lub urządzeń nagłaśniających określony w art. 156 ust. 1,
podlega karze grzywny.
2. Tej samej karze podlega, kto nie przestrzega ograniczeń, nakazów lub zakazów określonych w uchwale rady gminy, wydanej na podstawie art. 157 ust. 1.

Art. 344.

Kto narusza zakaz wprowadzania do obrotu lub ponownego wykorzystania substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska określony w art. 160 ust. 1,
podlega karze aresztu albo ograniczenia wolności, albo grzywny.

Art. 345.

Kto, będąc do tego obowiązany na podstawie art. 161, nie oczyszcza lub nie unieszkodliwia instalacji lub urządzeń, w których są lub były wykorzystywane substancje stwarzające szczególne zagrożenie dla środowiska albo co do których istnieje uzasadnione podejrzenie, że były w nich wykorzystywane takie substancje,

podlega karze aresztu albo ograniczenia wolności, albo grzywny.

Art. 346.

1. Kto, wykorzystując substancje stwarzające szczególne zagrożenie dla środowiska, nie przekazuje okresowo odpowiednio marszałkowi województwa albo wójtowi, burmistrzowi lub prezydentowi miasta informacji o rodzaju, ilości i miejscach ich występowania, czym narusza obowiązek określony w art. 162 ust. 3 i 4,

podlega karze grzywny.

2. Tej samej karze podlega, kto w wymaganym zakresie nie dokumentuje rodzaju, ilości i miejsc występowania substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska oraz sposobu ich eliminowania, czym narusza obowiązek określony w art. 162 ust. 2.

Art. 347.

1. Kto, wprowadzając do obrotu wykonane z tworzyw sztucznych jednorazowe naczynia i sztuce, nie zamieszcza na nich informacji o ich negatywnym oddziaływaniu na środowisko, czym narusza obowiązek określony w art. 170 ust. 1, podlega karze grzywny.
2. Tej samej karze podlega, kto wprowadza do obrotu określone na podstawie art. 170 ust. 2 produkty z tworzyw sztucznych i nie zamieszcza na nich informacji o ich negatywnym oddziaływaniu na środowisko.

Art. 348.

1. Kto narusza określony w art. 171 zakaz wprowadzania do obrotu produktów, które nie odpowiadają wymaganiom, o których mowa w art. 169 ust. 1, podlega karze grzywny.
2. Tej samej karze podlega, kto narusza obowiązek, o którym mowa w art. 167 ust. 2, nie spełniając wymagań, o których mowa w art. 167 ust. 3, lub kto narusza obowiązek, o którym mowa w art. 167 ust. 5.

Art. 349.

1. Kto, będąc obowiązany na podstawie:
 - 1) art. 175 ust. 1 – do prowadzenia okresowych pomiarów poziomów w środowisku wprowadzanych substancji lub energii,
 - 2) art. 175 ust. 2 – do prowadzenia ciągłych pomiarów poziomów w środowisku wprowadzanych substancji lub energii,
 - 3) art. 175 ust. 3 – do przeprowadzenia pomiarów poziomów w środowisku wprowadzanych substancji lub energii w związku z eksploatacją obiektu przebudowanego,

nie wykonuje tych obowiązków lub nie przechowuje wyników pomiarów w wymaganym okresie,

podlega karze grzywny.

2. Tej samej karze podlega ten, kto będąc obowiązany w drodze decyzji, wydanej na podstawie art. 178 ust. 1–3, do prowadzenia w określonym czasie pomiarów lub ich przedkładania, nie spełnia tego obowiązku, a także kto nie przechowuje wyników tych pomiarów w wymaganym okresie.

Art. 350.

1. Kto, będąc obowiązany na podstawie art. 177 ust. 1, nie przedkłada właściwym organom wyników pomiarów,
podlega karze grzywny.
2. Tej samej karze podlega, kto, będąc obowiązany na podstawie art. 179, nie przedkłada mapy akustycznej terenu.

Art. 351.

1. Kto eksploatuje instalację bez wymaganego pozwolenia lub z naruszeniem jego warunków,
podlega karze aresztu albo ograniczenia wolności, albo grzywny.
2. Tej samej karze podlega ten, kto eksploatuje instalację bez wniesienia wymaganego zabezpieczenia, o którym mowa w art. 187.

Art. 351a.

Kto ujawnia informacje uzyskane w związku z wykonywaniem czynności weryfikatora środowiskowego,

podlega karze aresztu albo karze grzywny.

Art. 351b.

Kto, nie będąc do tego uprawnionym, używa znaków udziału w krajowym systemie ekozarządzania i audytu (EMAS),

podlega karze grzywny.

Art. 352.

Kto, zauważywszy wystąpienie awarii, nie zawiadomi o tym niezwłocznie osób znajdujących się w strefie zagrożenia oraz jednostki organizacyjnej Państwowej Straży Pożarnej albo wójta, burmistrza lub prezydenta miasta, czym narusza obowiązek określony w art. 245 ust. 1,

podlega karze grzywny.

Art. 353.

Kto nie wykonuje obowiązków nałożonych decyzją wydaną na podstawie art. 247 ust. 1,

podlega karze aresztu albo ograniczenia wolności, albo grzywny.

Art. 354.

1. Kto, prowadząc zakład o zwiększonym lub dużym ryzyku, nie wypełnia obowiązków określonych w art. 250 i 251,
podlega karze aresztu albo ograniczenia wolności, albo grzywny.
2. Tej samej karze podlega, kto w przypadku wystąpienia awarii nie wypełnia obowiązków określonych w art. 264.

Art. 355.

Kto, prowadząc zakład o dużym ryzyku:

- 1) nie opracowuje lub nie wdraża systemu bezpieczeństwa, o którym mowa w art. 252,
- 2) rozpoczyna ruch zakładu, nie posiadając zatwierdzonego raportu o bezpieczeństwie,
- 3) nie analizuje i nie wprowadza uzasadnionych zmian do raportu o bezpieczeństwie w terminie określonym w art. 256 ust. 1,
- 4) nie wykonuje obowiązków określonych w art. 261 ust. 1 pkt 1 lub ust. 3,
- 5) nie wykonuje obowiązków określonych w art. 263,

podlega karze aresztu albo ograniczenia wolności, albo grzywny.

Art. 356.

Kto przed dokonaniem zmiany, o której mowa w art. 257 ust. 1, nie uzyskuje zatwierdzenia, o którym mowa w art. 257 ust. 2,

podlega karze aresztu albo ograniczenia wolności, albo grzywny.

Art. 357.

Kto przed dokonaniem zmiany, o której mowa w art. 258 ust. 1, nie przedkłada komendantowi powiatowemu Państwowej Straży Pożarnej zmian w programie zapobiegania awariom oraz nie przekazuje ich równocześnie do wiadomości wojewódzkiemu inspektorowi ochrony środowiska,

podlega karze aresztu albo ograniczenia wolności, albo grzywny.

Art. 358.

Kto nie dopełnia obowiązków nałożonych decyzją wydaną na podstawie art. 259 ust. 1,

podlega karze grzywny.

Art. 359.

1. Kto, będąc do tego obowiązany na podstawie art. 287 ust. 1, nie prowadzi wymaganej ewidencji,
podlega karze grzywny.
2. Tej samej karze podlega, kto nie dopełnia obowiązku terminowego przedkładania wykazu, o którym mowa w art. 286.

Art. 360.

Kto nie wykonuje decyzji:

- 1) o wstrzymaniu działalności, wydanej na podstawie art. 364,
- 2) o wstrzymaniu oddania do użytkowania lub zakazu użytkowania obiektu budowlanego, zespołu obiektów, instalacji lub urządzenia, wydanej na podstawie art. 365, 367 lub 368,
- 3) o zakazie produkcji, sprowadzania z zagranicy lub wprowadzania do obrotu produktów niespełniających wymagań ochrony środowiska, wydanej na podstawie art. 370,
- 4) nakazującej usunięcie w określonym terminie stwierdzonych uchybień lub wstrzymującej uruchomienie albo użytkowanie instalacji, wydanej na podstawie art. 373 ust. 1,
podlega karze aresztu albo ograniczenia wolności, albo grzywny.

Art. 361.

Orzekanie w sprawach o czyny określone w art. 329–360 następuje na podstawie przepisów Kodeksu postępowania w sprawach o wykroczenia.

Dział III Odpowiedzialność administracyjna

Art. 362.

1. Jeżeli podmiot korzystający ze środowiska negatywnie oddziałuje na środowisko, organ ochrony środowiska może, w drodze decyzji, nałożyć obowiązek:
 - 1) ograniczenia oddziaływania na środowisko i jego zagrożenia;
 - 2) przywrócenia środowiska do stanu właściwego.
2. W decyzji, o której mowa w ust. 1, organ ochrony środowiska może określić:
 - 1) zakres ograniczenia oddziaływania na środowisko lub stan, do jakiego ma zostać przywrócone środowisko;
 - 1a) czynności zmierzające do ograniczenia oddziaływania na środowisko lub przywrócenia środowiska do stanu właściwego;
 - 2) termin wykonania obowiązku.
3. W przypadku braku możliwości nałożenia obowiązku podjęcia działań, o których mowa w ust. 1, organ ochrony środowiska może zobowiązać podmiot korzystający ze środowiska do uiszczenia na rzecz budżetów właściwych gmin, z zastrzeżeniem ust. 4, kwoty pieniężnej odpowiadającej wysokości szkód wynikłych z naruszenia stanu środowiska.
4. Jeżeli szkody dotyczą obszaru kilku gmin, organ, o którym mowa w ust. 1, zobowiązuje do wpłaty kwot na rzecz budżetów właściwych gmin proporcjonalnie do wielkości szkód.
5. Do należności z tytułu obowiązku uiszczenia kwoty pieniężnej, o której mowa w ust. 3, stosuje się przepisy działu III ustawy – Ordynacja podatkowa, z tym że uprawnienia organów podatkowych przysługują organowi ochrony środowiska właściwemu do nałożenia obowiązku.
6. Przepisy ust. 1 pkt 2 i ust. 3–5 stosuje się odpowiednio do władających powierzchnią ziemi podmiotów korzystających ze środowiska, które nie oddziałują negatywnie na środowisko, jeżeli na zasadach określonych w ustawie są one obowiązane do rekultywacji powierzchni ziemi.

Art. 363.

Wójt, burmistrz lub prezydent miasta może, w drodze decyzji, nakazać osobie fizycznej, której działalność negatywnie oddziałuje na środowisko, wykonanie w określonym czasie czynności zmierzających do ograniczenia negatywnego oddziaływania na środowisko.

Art. 364.

Jeżeli działalność prowadzona przez podmiot korzystający ze środowiska albo osobę fizyczną powoduje pogorszenie stanu środowiska w znacznych rozmiarach lub zagraża życiu lub zdrowiu ludzi, wojewódzki inspektor ochrony środowiska wyda decyzję o wstrzymaniu tej działalności w zakresie, w jakim jest to niezbędne dla zapobieżenia pogarszaniu stanu środowiska.

Art. 365.

1. Wojewódzki inspektor ochrony środowiska wstrzyma, w drodze decyzji, użytkowanie instalacji eksploatowanej bez wymaganego pozwolenia zintegrowanego.
2. W odniesieniu do nowo zbudowanego lub przebudowanego obiektu budowlanego, zespołu obiektów lub instalacji związanych z przedsięwzięciem zaliczonym do przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, wojewódzki inspektor ochrony środowiska wstrzyma, w drodze decyzji:
 - 1) oddanie do użytkowania, jeżeli nie spełniają one wymagań ochrony środowiska, o których mowa w art. 76;
 - 2) użytkowanie w przypadku stwierdzenia niedotrzymywania wynikających z mocy prawa standardów emisyjnych albo określonych w pozwoleniu warunków emisji w okresie 30 dni od zakończenia rozruchu;
 - 3) użytkowanie, jeżeli w ciągu 5 lat od oddania do użytkowania zostanie ujawnione, iż przy oddawaniu do użytkowania nie zostały spełnione wymagania ochrony środowiska, o których mowa w art. 76, i nie są one nadal spełnione, a inwestor nie dopełnił obowiązku poinformowania wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska o fakcie oddawania do eksploatacji instalacji lub obiektów.

Art. 366.

1. Decyzji, o której mowa w art. 364 i art. 365 ust. 2, nadaje się rygor natychmiastowej wykonalności.
2. Rygoru natychmiastowej wykonalności nie nadaje się, gdy zachodzą okoliczności, o których mowa w art. 365 ust. 2 pkt 3; art. 367 ust. 2 stosuje się odpowiednio.
3. W decyzji, o której mowa w art. 364 oraz art. 365 ust. 1 i ust. 2 pkt 2 i 3, określa się termin wstrzymania działalności lub użytkowania, uwzględniając potrzebę bezpiecznego dla środowiska zakończenia działalności lub użytkowania.

Art. 367.

1. W razie:

- 1) wprowadzania przez podmiot korzystający ze środowiska substancji lub energii do środowiska bez wymaganego pozwolenia lub z naruszeniem jego warunków,
 - 2) naruszania przez podmiot korzystający ze środowiska warunków decyzji określającej wymagania dotyczące funkcjonowania instalacji wymagającej zgłoszenia,
 - 3) niezgłoszenia instalacji przez podmiot korzystający ze środowiska lub eksploatacji instalacji niezgodnie z informacją zawartą w zgłoszeniu
- wojewódzki inspektor ochrony środowiska może wstrzymać, w drodze decyzji, użytkowanie instalacji.
2. W przypadku, o którym mowa w ust. 1, wojewódzki inspektor ochrony środowiska może na wniosek prowadzącego instalację, w drodze decyzji, ustalić termin usunięcia naruszenia.
 3. W razie nieusunięcia naruszenia w wyznaczonym terminie wojewódzki inspektor ochrony środowiska wstrzyma, w drodze decyzji, użytkowanie instalacji.
 4. W decyzji, o której mowa w ust. 1 i 3, określa się termin wstrzymania użytkowania instalacji, uwzględniając potrzebę bezpiecznego dla środowiska zakończenia użytkowania.
 5. W przypadku przekroczenia warunków decyzji o dopuszczalnym poziomie hałasu przepisy ust. 1–4 stosuje się odpowiednio.

Art. 368.

1. W razie naruszenia warunków decyzji określającej wymagania dotyczące eksploatacji instalacji, z której emisja nie wymaga pozwolenia, prowadzonej przez osobę fizyczną w ramach zwykłego korzystania ze środowiska, wójt, burmistrz lub prezydent miasta może, w drodze decyzji, wstrzymać użytkowanie instalacji; art. 367 ust. 2–4 stosuje się odpowiednio.
2. Wójt, burmistrz lub prezydent miasta może, w drodze decyzji, wstrzymać użytkowanie instalacji lub urządzenia, jeżeli osoba fizyczna nie dostosowała się do wymagań decyzji, o której mowa w art. 363.

Art. 369.

Przepisów art. 367 ust. 1 lub art. 368 nie stosuje się, jeżeli zachodzą przesłanki do wydania decyzji zgodnie z art. 364 lub 365.

Art. 370.

Wojewódzki inspektor ochrony środowiska zakaże, w drodze decyzji, produkcji, sprowadzania z zagranicy lub wprowadzania do obrotu produktów niespełniających wymagań ochrony środowiska.

Art. 371.

Przepisy ustawy o odpadach wskazują inne niż wymienione w ustawie przypadki wstrzymywania przez wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska, w drodze decyzji, działalności prowadzonej z naruszeniem wymagań ochrony środowiska.

Art. 372.

Po stwierdzeniu, że ustały przyczyny wstrzymania działalności lub użytkowania, na podstawie decyzji, o których mowa w niniejszym dziale, wojewódzki inspektor

ochrony środowiska, wójt, burmistrz lub prezydent miasta, na wniosek zainteresowanego, wyraża zgodę na podjęcie wstrzymanej działalności lub użytkowania.

Art. 373.

1. Właściwy organ Państwowej Straży Pożarnej w razie naruszenia przepisów art. 248–269 może wydać decyzję:
 - 1) nakazującą usunięcie w określonym terminie stwierdzonych uchybień lub
 - 2) wstrzymującą uruchomienie albo użytkowanie zakładu, instalacji, w tym magazynu lub jakiegokolwiek ich części,jeżeli stwierdzone uchybienia mogą powodować ryzyko wystąpienia awarii przemysłowej.
2. Decyzji, o której mowa w ust. 1 pkt 2, nadaje się rygor natychmiastowej wykonalności.
3. W decyzji, o której mowa w ust. 1 pkt 2, określa się termin wstrzymania działalności, uwzględniając potrzebę bezpiecznego dla środowiska jej zakończenia.

Art. 374.

1. Decyzje, o których mowa w niniejszym dziale, z wyjątkiem decyzji określonych w art. 365 i 372, dotyczące:
 - 1) ruchu zakładu górniczego – wymagają uzgodnienia z dyrektorem właściwego okręgowego albo specjalistycznego urzędu górniczego;
 - 2) morskiego pasa ochronnego – wymagają uzgodnienia z właściwym dyrektorem urzędu morskiego.
2. Niezajęcie stanowiska, w terminie 14 dni, przez organ właściwy do uzgodnienia oznacza brak uwag i zastrzeżeń.
3. Uzgodnienie nie jest wymagane, jeżeli decyzja jest podejmowana w sytuacji zagrożenia życia lub zdrowia ludzi lub bezpośredniego zagrożenia pogorszeniem stanu środowiska w znacznych rozmiarach.

Art. 375.

Postępowanie w sprawie wydania decyzji, o których mowa w niniejszym dziale, wszczynają się z urzędu.

Tytuł VII ORGANY ADMINISTRACJI ORAZ INSTYTUCJE OCHRONY ŚRODOWISKA

Dział I Organy administracji do spraw ochrony środowiska

Art. 376.

Organami ochrony środowiska, z zastrzeżeniem art. 377, są:

- 1) wójt, burmistrz lub prezydent miasta;
- 2) starosta;
- 2a) sejmik województwa;
- 2b) marszałek województwa;

- 3) wojewoda;
- 4) minister właściwy do spraw środowiska;
- 5) Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska;
- 6) regionalny dyrektor ochrony środowiska.

Art. 377.

Organy Inspekcji Ochrony Środowiska działające na podstawie przepisów ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska wykonują zadania w zakresie ochrony środowiska, jeżeli ustawa tak stanowi.

Art. 377a.

Minister właściwy do spraw środowiska jest organem wyższego stopnia w stosunku do marszałka województwa w sprawach, o których mowa w art. 95 ust. 1, art. 378 ust. 2a, art. 434, art. 435 ust. 3 i 6 oraz art. 441 ust. 1 i 4.

Art. 378.

1. Organem ochrony środowiska właściwym w sprawach, o których mowa w art. 115a ust. 1, art. 149 ust. 1, art. 150, art. 152 ust. 1, art. 154 ust. 1, art. 178, art. 183, art. 237 i art. 362 ust. 1–3, jest starosta.
2. Regionalny dyrektor ochrony środowiska jest właściwy w sprawach przedsięwzięć i zdarzeń na terenach zamkniętych.
- 2a. Marszałek województwa jest właściwy w sprawach:
 - 1) przedsięwzięć i zdarzeń na terenach zakładów, gdzie jest eksploatowana instalacja, która jest kwalifikowana jako przedsięwzięcie mogące zawsze znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko;
 - 2) przedsięwzięcia mogącego zawsze znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, realizowanego na terenach innych niż wymienione w pkt 1.
- 2b. Przy ustalaniu właściwości organów ochrony środowiska instalacje powiązane technologicznie, eksploatowane przez różne podmioty, kwalifikuje się jako jedną instalację.
3. W przypadku zwykłego korzystania ze środowiska przez osoby fizyczne niebędące przedsiębiorcami wójt, burmistrz lub prezydent miasta jest właściwy w sprawach:
 - 1) wydawania decyzji, o których mowa w art. 150 ust. 1 i art. 154 ust. 1;
 - 2) przyjmowania wyników pomiarów, o których mowa w art. 149 i 150;
 - 3) przyjmowania zgłoszeń, o których mowa w art. 152 ust. 1.
4. Zadania samorządu województwa, o których mowa w ust. 2a, art. 91 ust. 1, 3 i 4, art. 92 ust. 1, art. 94 ust. 2, art. 95 ust. 1, art. 96, art. 119 ust. 2, art. 135 ust. 2, art. 162 ust. 3, 6 i 7, art. 426 ust. 2 i 5, art. 428 ust. 1, art. 430 ust. 2, art. 434, art. 435 ust. 3, 5 i 6, art. 437 ust. 1, 2, 4 i 8 oraz art. 441 ust. 1, 2 i 4, są zadaniami z zakresu administracji rządowej.

Art. 379.

1. Marszałek województwa, starosta oraz wójt, burmistrz lub prezydent miasta sprawują kontrolę przestrzegania i stosowania przepisów o ochronie środowiska w zakresie objętym własnością tych organów.
2. Organy, o których mowa w ust. 1, mogą upoważnić do wykonywania funkcji kontrolnych pracowników podległych im urzędów marszałkowskich, powiatowych, miejskich lub gminnych lub funkcjonariuszy straży gminnych.
3. Kontrolujący, wykonując kontrolę, jest uprawniony do:
 - 1) wstępu wraz z rzeczoznawcami i niezbędnym sprzętem przez całą dobę na teren nieruchomości, obiektu lub ich części, na których prowadzona jest działalność gospodarcza, a w godzinach od 6 do 22 – na pozostały teren;
 - 2) przeprowadzania badań lub wykonywania innych niezbędnych czynności kontrolnych;
 - 3) żądania pisemnych lub ustnych informacji oraz wzywania i przesłuchiwania osób w zakresie niezbędnym do ustalenia stanu faktycznego;
 - 4) żądania okazania dokumentów i udostępnienia wszelkich danych mających związek z problematyką kontroli.
4. Wójt, burmistrz lub prezydent miasta, starosta, marszałek województwa lub osoby przez nich upoważnione są uprawnieni do występowania w charakterze oskarżyciela publicznego w sprawach o wykroczenia przeciw przepisom o ochronie środowiska.
5. Wójt, burmistrz lub prezydent miasta, starosta lub marszałek województwa występują do wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska o podjęcie odpowiednich działań będących w jego kompetencji, jeżeli w wyniku kontroli organy te stwierdzą naruszenie przez kontrolowany podmiot przepisów o ochronie środowiska lub występuje uzasadnione podejrzenie, że takie naruszenie mogło nastąpić, przekazując dokumentację sprawy.
6. Kierownik kontrolowanego podmiotu oraz kontrolowana osoba fizyczna obowiązani są umożliwić przeprowadzanie kontroli, a w szczególności dokonanie czynności, o których mowa w ust. 3.

Art. 380.

1. Z czynności kontrolnych kontrolujący sporządza protokół, którego jeden egzemplarz doręcza kierownikowi kontrolowanego podmiotu lub kontrolowanej osobie fizycznej.
2. Protokół podpisują kontrolujący oraz kierownik kontrolowanego podmiotu lub kontrolowana osoba fizyczna, którzy mogą wnieść do protokołu zastrzeżenia i uwagi wraz z uzasadnieniem.
3. W razie odmowy podpisania protokołu przez kierownika kontrolowanego podmiotu lub kontrolowaną osobę fizyczną kontrolujący umieszcza o tym wzmiankę w protokole, a odmawiający podpisu może, w terminie 7 dni, przedstawić swoje stanowisko na piśmie wójtowi, burmistrzowi lub prezydentowi miasta, staroście lub marszałkowi województwa.

Art. 381. (uchylony).

Art. 382.

1. Jeżeli przepis ustawy nie stanowi inaczej, właściwy miejscowo do prowadzenia sprawy, w rozumieniu Kodeksu postępowania administracyjnego, jest organ właściwy ze względu na położenie nieruchomości, na której terenie planuje się lub realizuje przedsięwzięcie związane z przedmiotem postępowania.
2. Jeżeli nieruchomość, o której mowa w ust. 1, położona jest na terenie działania więcej niż jednego organu, właściwy jest organ, na którego terenie działania znajduje się większa część nieruchomości; organ ten wydaje przewidziane prawem decyzje w uzgodnieniu z pozostałymi właściwymi organami.

Art. 383.

1. Wymogu uzgodnienia lub opiniowania przez organ ochrony środowiska nie stosuje się, jeżeli organ właściwy do prowadzenia postępowania w sprawie jest jednocześnie organem uzgadniającym lub opiniującym.
2. Wymogu uzgodnienia lub opiniowania przez organ ochrony środowiska nie stosuje się, jeżeli organem właściwym do prowadzenia postępowania w sprawie jest wojewoda, a organem uzgadniającym lub opiniującym jest starosta.
3. Przepis ust. 1 stosuje się odpowiednio, jeżeli organem uzgadniającym lub opiniującym jest organ opracowujący projekt dokumentu lub wprowadzający zmiany do przyjętego dokumentu.

Art. 384.

Właściwi ministrowie zapewniają warunki niezbędne do realizacji przepisów o ochronie środowiska przez podległe i nadzorowane jednostki organizacyjne.

Art. 385.

1. Minister Obrony Narodowej, w drodze rozporządzeń:
 - 1) określi organy odpowiadające za nadzór nad przestrzeganiem przepisów o ochronie środowiska w komórkach i jednostkach organizacyjnych podległych Ministrowi Obrony Narodowej albo przez niego nadzorowanych, uwzględniając specyfikę i charakter zadań realizowanych przez te organy;
 - 2) może określić w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw środowiska szczegółowe sposoby realizacji przepisów o ochronie środowiska w komórkach i jednostkach organizacyjnych podległych Ministrowi Obrony Narodowej albo przez niego nadzorowanych.
2. W rozporządzeniu, o którym mowa w ust. 1 pkt 1, zostaną ustalone:
 - 1) organy odpowiadające za nadzór;
 - 2) zakres odpowiedzialności jednostek podległych i nadzorowanych;
 - 3) przysługujące kompetencje w zakresie wykonywanych zadań.
3. Minister Obrony Narodowej może określić, w drodze rozporządzenia, formę, zakres, układ, techniki i terminy przedstawiania przez jednostki nadzorowane organom nadzorczym, o których mowa w ust. 1 pkt 1, informacji o istotnym znaczeniu dla zapewnienia przestrzegania przepisów o ochronie środowiska.
4. Minister, wydając rozporządzenia, o których mowa w ust. 1 pkt 2 i ust. 3, uwzględni specyfikę funkcjonowania Sił Zbrojnych:
 - 1) w zakresie eksploatawania charakterystycznej infrastruktury;
 - 2) w toku działalności szkoleniowej;

- 3) w toku innej szczególnej działalności mającej związek z koniecznością spełnienia wymagań ochrony środowiska.

Dział II

Instytucje ochrony środowiska

Rozdział 1

Przepisy ogólne

Art. 386.

Instytucjami ochrony środowiska są:

- 1) Państwowa Rada Ochrony Środowiska;
- 2) komisje do spraw ocen oddziaływania na środowisko;
- 3) Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz wojewódzkie fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej.
- 4) (uchylony).

Rozdział 2

Państwowa Rada Ochrony Środowiska

Art. 387.

Tworzy się Państwową Radę Ochrony Środowiska, zwaną dalej „Radą”, jako organ doradczy i opiniodawczy ministra właściwego do spraw środowiska.

Art. 388.

Do zakresu działania Rady należy opracowywanie dla ministra właściwego do spraw środowiska opinii w sprawach ochrony środowiska, a także przedstawianie propozycji i wniosków zmierzających do tworzenia warunków zrównoważonego rozwoju i ochrony środowiska oraz do zachowania lub poprawy jego stanu.

Art. 389.

Występując do Rady o opinię, minister właściwy do spraw środowiska dołącza niezbędne materiały.

Art. 390.

W skład Rady wchodzi przewodniczący, dwóch zastępców przewodniczącego, sekretarz oraz członkowie, w liczbie do 30, powoływani przez ministra właściwego do spraw środowiska na okres 5 lat spośród przedstawicieli nauki, środowisk zawodowych, organizacji ekologicznych oraz przedstawicieli samorządu gospodarczego.

Art. 391.

1. Wydatki związane z działalnością Rady są pokrywane z części budżetu państwa, której dysponentem jest minister właściwy do spraw środowiska.
2. Obsługę biurową Rady zapewnia minister właściwy do spraw środowiska.

Art. 392.

Członkom Rady oraz zapraszanym na posiedzenie specjalistom zamieszkałym poza miejscowością, w której odbywa się posiedzenie, i biorącym udział w posiedzeniu przysługują diety oraz zwrot kosztów podróży i noclegów na zasadach określonych w przepisach w sprawie zasad ustalania oraz wysokości należności przysługujących pracownikom z tytułu podróży służbowej na obszarze kraju.

Art. 393.

1. Minister właściwy do spraw środowiska określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowy sposób funkcjonowania Państwowej Rady Ochrony Środowiska, mając na uwadze potrzebę sprawnego funkcjonowania Rady.
2. W rozporządzeniu, o którym mowa w ust. 1 zostaną ustalone:
 - 1) organizacja Rady;
 - 2) tryb działania Rady.

Rozdział 3

(uchylony)

Rozdział 4**Finansowanie ochrony środowiska i gospodarki wodnej****Art. 400.**

1. Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, zwany dalej „Narodowym Funduszem”, jest państwową osobą prawną w rozumieniu art. 9 pkt 14 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. Nr 157, poz. 1240).
2. Wojewódzkie fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej, zwane dalej „wojewódzkimi funduszami”, są samorządowymi osobami prawnymi w rozumieniu art. 9 pkt 14 ustawy, o której mowa w ust. 1.
3. Wojewódzkie fundusze nie są wojewódzkimi samorządowymi jednostkami organizacyjnymi, o których mowa w art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1590, z późn. zm.¹⁹⁾).

Art. 400a.

1. Finansowanie ochrony środowiska i gospodarki wodnej obejmuje:
 - 1) opracowywanie planów służących gospodarowaniu wodami, planów zarządzania ryzykiem powodziowym, planów przeciwdziałania skutkom suszy oraz tworzenie i utrzymanie katastru wodnego;
 - 2) przedsięwzięcia związane z ochroną wód;

¹⁹⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2002 r. Nr 23, poz. 220, Nr 62, poz. 558, Nr 153, poz. 1271 i Nr 214, poz. 1806, z 2003 r. Nr 162, poz. 1568, z 2004 r. Nr 102, poz. 1055, Nr 116, poz. 1206 i Nr 167, poz. 1759, z 2006 r. Nr 126, poz. 875 i Nr 227, poz. 1658, z 2007 r. Nr 173, poz. 1218, z 2008 r. Nr 180, poz. 1111, Nr 216, poz. 1370 i Nr 223, poz. 1458, z 2009 r. Nr 157, poz. 1241, z 2010 r. Nr 28, poz. 142 i 146, Nr 40, poz. 230 i Nr 106, poz. 675 oraz z 2011 r. Nr 21, poz. 113.

- 3) wspomaganie osłony hydrologicznej i meteorologicznej społeczeństwa oraz gospodarki, a także rozpoznawanie, kształtowanie i ochronę zasobów wodnych kraju;
- 4) wspomaganie realizacji zadań w zakresie rozpoznawania, bilansowania i ochrony wód podziemnych w celu ich racjonalnego wykorzystania przez społeczeństwo i gospodarkę;
- 5) wspomaganie realizacji zadań modernizacyjnych i inwestycyjnych, służących ochronie środowiska i gospodarce wodnej, w tym dotyczących instalacji lub urządzeń ochrony przeciwpowodziowej i obiektów małej retencji wodnej;
- 6) działania z zakresu zagospodarowania odpadów nielegalnie przemieszczonych, w przypadkach, o których mowa w art. 23–25 rozporządzenia (WE) nr 1013/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 14 czerwca 2006 r. w sprawie przemieszczania odpadów (Dz. Urz. UE L 190 z 12.07.2006, str. 1), oraz wspomaganie realizacji zadań przeciwdziałających nielegalnemu przemieszczaniu odpadów;
- 7) koszty gospodarowania odpadami z wypadków, o których mowa w art. 17b ust. 5 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach;
- 8) przedsięwzięcia związane z gospodarką odpadami;
- 9) przedsięwzięcia związane z ochroną powierzchni ziemi;
- 10) wydatki na prace, o których mowa w art. 7 ust. 2 ustawy z dnia 14 lipca 2000 r. o restrukturyzacji finansowej górnictwa siarki (Dz. U. Nr 74, poz. 856 oraz z 2003 r. Nr 175, poz. 1693);
- 11) badania i upowszechnianie ich wyników oraz postęp techniczny w zakresie ochrony środowiska i gospodarki wodnej;
- 12) rozwój przemysłu produkcji środków technicznych i aparatury kontrolno-pomiarowej, służących ochronie środowiska i gospodarce wodnej;
- 13) rozwój sieci stacji pomiarowych, laboratoriów i ośrodków przetwarzania informacji, służących badaniu stanu środowiska;
- 14) system kontroli wnoszenia przewidzianych ustawą opłat za korzystanie ze środowiska, w szczególności tworzenie baz danych podmiotów korzystających ze środowiska obowiązanych do ponoszenia opłat;
- 15) wspomaganie realizacji zadań państwowego monitoringu środowiska, innych systemów kontrolnych i pomiarowych oraz badań stanu środowiska, a także systemów pomiarowych zużycia wody i ciepła;
- 16) wspomaganie systemów gromadzenia i przetwarzania danych związanych z dostępem do informacji o środowisku;
- 17) działania polegające na zapobieganiu i likwidowaniu poważnych awarii oraz szkód górniczych, a także ich skutków;
- 18) prowadzenie obserwacji terenów zagrożonych ruchami masowymi ziemi oraz terenów, na których występują te ruchy;
- 19) przeciwdziałanie klęskom żywiołowym i likwidowanie ich skutków dla środowiska;
- 20) zapobieganie skutkom zanieczyszczenia środowiska lub usuwanie tych skutków, w przypadku gdy nie można ustalić podmiotu za nie odpowiedzialnego;
- 21) przedsięwzięcia związane z ochroną powietrza;

- 22) wspomaganie wykorzystania lokalnych źródeł energii odnawialnej oraz wprowadzania bardziej przyjaznych dla środowiska nośników energii;
- 23) wspomaganie działalności związanej z wytwarzaniem biokomponentów i biopaliw ciekłych;
- 24) wspomaganie ekologicznych form transportu;
- 25) działania z zakresu rolnictwa ekologicznego bezpośrednio oddziałujące na stan gleby, powietrza i wód, w szczególności prowadzenie gospodarstw rolnych produkujących metodami ekologicznymi położonych na obszarach podlegających ochronie na podstawie przepisów ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody;
- 26) działania związane z utrzymaniem i zachowaniem parków oraz ogrodów, będących przedmiotem ochrony na podstawie przepisów o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami;
- 27) opracowywanie planów ochrony dla obszarów podlegających ochronie na podstawie przepisów ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody oraz prowadzenie monitoringu przyrodniczego;
- 28) przedsięwzięcia związane z ochroną i przywracaniem chronionych gatunków roślin lub zwierząt;
- 29) przedsięwzięcia związane z ochroną przyrody, w tym urządzenie i utrzymanie terenów zieleni, zadrzewień, zakrzewień oraz parków;
- 30) zadania związane ze zwiększaniem lesistości kraju oraz zapobieganiem szkodom w lasach i likwidacją tych szkód, spowodowanych przez czynniki biotyczne i abiotyczne;
- 31) profilaktykę zdrowotną dzieci zamieszkałych na obszarach, na których występują przekroczenia standardów jakości środowiska;
- 32) edukację ekologiczną oraz propagowanie działań proekologicznych i zasady zrównoważonego rozwoju;
- 33) przygotowywanie i obsługę konferencji krajowych i międzynarodowych z zakresu ochrony środowiska i gospodarki wodnej;
- 34) działania z zakresu gromadzenia i rozpowszechniania informacji o najlepszych dostępnych technikach oraz działania związane z rejestracją i analizą wniosków o wydanie pozwolenia zintegrowanego i wydanych pozwoleń zintegrowanych, o których mowa w art. 206 i 212;
- 35) opracowywanie i wdrażanie nowych technik i technologii w zakresie ochrony środowiska i gospodarki wodnej, w szczególności dotyczących ograniczania emisji i zużycia wody, a także efektywnego wykorzystywania paliw;
- 36) wydatki na nabywanie, utrzymanie, obsługę i zabezpieczenie specjalistycznego sprzętu i urządzeń technicznych, służących wykonywaniu działań na rzecz ochrony środowiska i gospodarki wodnej;
- 37) wojewódzkie programy ochrony środowiska, programy ochrony powietrza, programy ochrony przed hałasem, programy ochrony i rozwoju zasobów wodnych, plany gospodarki odpadami, plany gospodarowania wodami, krajowy program oczyszczania ścieków komunalnych oraz plany działań krótkoterminowych, o których mowa w art. 92 ust. 1, a także wspomaganie realizacji tych programów i planów;
- 38) współfinansowanie projektów inwestycyjnych, kosztów operacyjnych i działań realizowanych z udziałem środków pochodzących z Unii Europejskiej niepodlegających zwrotowi;

- 39) przygotowywanie dokumentacji przedsięwzięć z zakresu ochrony środowiska i gospodarki wodnej, które mają być współfinansowane ze środków pochodzących z Unii Europejskiej niepodlegających zwrotowi;
 - 40) współfinansowanie projektów inwestycyjnych, kosztów operacyjnych i działań realizowanych z udziałem środków bezzwrotnych pozyskiwanych w ramach współpracy z organizacjami międzynarodowymi oraz współpracy dwustronnej;
 - 41) współfinansowanie przedsięwzięć z zakresu ochrony środowiska i gospodarki wodnej realizowanych na zasadach określonych w ustawie z dnia 19 grudnia 2008 r. o partnerstwie publiczno-prywatnym (Dz. U. z 2009 r. Nr 19, poz. 100);
 - 41a) przedsięwzięcia związane z wdrażaniem i funkcjonowaniem systemu ek zarządzania i audytu (EMAS);
 - 42) inne zadania służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej, wynikające z zasady zrównoważonego rozwoju i polityki ekologicznej państwa.
2. Minister właściwy do spraw środowiska może określić, w drodze rozporządzenia, szczegółowe warunki udzielania pomocy publicznej na cele z zakresu ochrony środowiska i gospodarki wodnej ze środków pozostających w dyspozycji Narodowego Funduszu oraz wojewódzkich funduszy, uwzględniając konieczność zapewnienia przejrzystości udzielania tej pomocy oraz zapewnienia zgodności udzielanej pomocy z warunkami jej dopuszczalności.

Art. 400b.

1. Celem działania Narodowego Funduszu jest finansowanie ochrony środowiska i gospodarki wodnej w zakresie określonym w art. 400a ust. 1 oraz art. 410a ust. 1 i 4–6.
2. Celem działania wojewódzkich funduszy jest finansowanie ochrony środowiska i gospodarki wodnej w zakresie określonym w art. 400a ust. 1 pkt 1–9 i 11–42.
3. Narodowy Fundusz wykonuje zadania Krajowego operatora systemu zielonych inwestycji określone w ustawie z dnia 17 lipca 2009 r. o systemie zarządzania emisjami gazów cieplarnianych i innych substancji.

Art. 400c.

1. Organami Narodowego Funduszu są Rada Nadzorcza Narodowego Funduszu i Zarząd Narodowego Funduszu.
2. Obsługę Rady Nadzorczej Narodowego Funduszu i Zarządu Narodowego Funduszu zapewnia Biuro Narodowego Funduszu.

Art. 400d.

1. Rada Nadzorcza Narodowego Funduszu liczy nie więcej niż 12 osób.
2. Skład i strukturę Rady Nadzorczej Narodowego Funduszu ustala, w drodze zarządzenia, minister właściwy do spraw środowiska, uwzględniając w składzie Rady Nadzorczej:
 - 1) dwóch przedstawicieli strony samorządowej Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego;
 - 2) przedstawiciela ministra właściwego do spraw finansów publicznych;
 - 3) przedstawiciela ministra właściwego do spraw gospodarki;
 - 4) przedstawiciela ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego;

- 5) przedstawiciela organizacji ekologicznych o zasięgu ogólnokrajowym, które posiadają struktury organizacyjne na terenie całego kraju, zgłoszonego przez te organizacje i cieszącego się poparciem największej liczby tych organizacji.
3. Minister właściwy do spraw środowiska ogłasza w prasie o zasięgu ogólnokrajowym oraz w Biuletynie Informacji Publicznej urzędu obsługującego ministra właściwego do spraw środowiska rozpoczęcie procedury zgłaszania kandydatów na przedstawiciela organizacji ekologicznych w Radzie Nadzorczej Narodowego Funduszu, wskazując jednocześnie miejsce i 30-dniowy termin ich zgłaszania.
4. Organizacje ekologiczne dokonują zgłoszenia, o którym mowa w ust. 3, w formie pisemnej.
5. W razie niezgłoszenia przedstawicieli przez stronę samorządową Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego lub organizacje ekologiczne minister właściwy do spraw środowiska może delegować na ich miejsce swoich przedstawicieli.
6. Członków Rady Nadzorczej Narodowego Funduszu powołuje i odwołuje minister właściwy do spraw środowiska, uwzględniając stanowiska podmiotów, o których mowa w ust. 2.
7. Przewodniczącego Rady Nadzorczej Narodowego Funduszu wyznacza minister właściwy do spraw środowiska.
8. Minister właściwy do spraw środowiska określi, w drodze rozporządzenia, wynagrodzenie członków Rady Nadzorczej Narodowego Funduszu za udział w pracach Rady, kierując się przepisami o wynagrodzeniu członków rad nadzorczych spółek Skarbu Państwa.

Art. 400e.

1. Organami wojewódzkich funduszy są rady nadzorcze wojewódzkich funduszy i zarządy wojewódzkich funduszy.
2. Obsługę rad nadzorczych wojewódzkich funduszy i zarządów wojewódzkich funduszy zapewniają biura wojewódzkich funduszy.

Art. 400f.

1. Rady nadzorcze wojewódzkich funduszy liczą po 7 osób.
2. W skład rad nadzorczych wojewódzkich funduszy wchodzi:
 - 1) regionalni dyrektorzy ochrony środowiska albo ich zastępcy, będący regionalnymi konserwatorami przyrody, albo wojewódzcy inspektorzy ochrony środowiska albo ich zastępcy;
 - 2) przewodniczący regionalnych rad ochrony przyrody albo ich zastępcy albo przewodniczący regionalnych komisji do spraw ocen oddziaływania na środowisko albo ich zastępcy;
 - 3) przewodniczący komisji właściwych do spraw środowiska sejmików województw albo ich zastępcy;
 - 4) dyrektorzy albo wicedyrektorzy departamentów do spraw ochrony środowiska urzędów marszałkowskich;
 - 5) przedstawiciele organizacji ekologicznych zgłoszeni przez organizacje działające i posiadające struktury organizacyjne na terenie danego województwa i cieszący się poparciem największej liczby tych organizacji;

- 6) przedstawiciele samorządów gospodarczych wybrani przez sejmiki województw spośród kandydatów zgłoszonych przez samorządy gospodarcze;
 - 7) przewodniczący rad wyznaczeni przez ministra właściwego do spraw środowiska spośród pracowników Biura Narodowego Funduszu lub urzędu obsługującego ministra właściwego do spraw środowiska.
3. Marszałkowie województw ogłaszają w prasie o zasięgu regionalnym oraz w Biuletynie Informacji Publicznej urzędu marszałkowskiego rozpoczęcie procedury zgłaszania kandydatów na przedstawicieli organizacji ekologicznych w radach nadzorczych wojewódzkich funduszy, wskazując jednocześnie miejsce i 30-dniowy termin ich zgłaszania.
 4. Organizacje ekologiczne dokonują zgłoszenia, o którym mowa w ust. 3, w formie pisemnej.
 5. W razie zgłoszenia przez organizacje ekologiczne więcej niż jednego kandydata wyboru przedstawicieli organizacji ekologicznych spośród zgłoszonych kandydatów dokonują sejmiki województw.
 6. W razie niezgłoszenia przez organizacje ekologiczne żadnego kandydata, zgodnie z trybem określonym w ust. 3, przedstawiciele organizacji ekologicznych wskazują komisje właściwe do spraw środowiska sejmików województw.
 7. Członków rad nadzorczych wojewódzkich funduszy powołują i odwołują, uwzględniając stanowisko podmiotów, o których mowa w ust. 2, sejmiki województw, z zastrzeżeniem ust. 8 i 9.
 8. Minister właściwy do spraw środowiska odwołuje członków rad nadzorczych wojewódzkich funduszy, jeżeli przestali oni pełnić funkcje, o których mowa w ust. 2 pkt 1 i 2.
 9. Zarządy województw informują niezwłocznie sejmiki województw o zaprzestaniu pełnienia funkcji, o których mowa w ust. 2 pkt 4, przez członków rad nadzorczych wojewódzkich funduszy.
 10. Szczegółowe warunki wynagradzania członków rad nadzorczych wojewódzkich funduszy za udział w pracach rady oraz wysokość wynagrodzenia członków rad nadzorczych wojewódzkich funduszy za udział w pracach rady ustalają zarządy województw.

Art. 400g.

Członkom Rady Nadzorczej Narodowego Funduszu i rad nadzorczych wojewódzkich funduszy zamieszkałym poza miejscowością, w której odbywa się posiedzenie, i biorącym udział w posiedzeniu przysługuje prawo do zwrotu kosztów podróży i noclegów na warunkach określonych w przepisach wydanych na podstawie art. 77⁵ § 2 Kodeksu pracy.

Art. 400h.

1. Do zadań Rady Nadzorczej Narodowego Funduszu oraz rad nadzorczych wojewódzkich funduszy należy odpowiednio:
 - 1) ustalanie kryteriów wyboru przedsięwzięć finansowanych ze środków Narodowego Funduszu i wojewódzkich funduszy;
 - 2) zatwierdzanie wniosków Zarządu Narodowego Funduszu oraz zarządów wojewódzkich funduszy w sprawach emisji obligacji własnych oraz zaciągania kredytów i pożyczek;

- 3) zatwierdzanie wniosków Zarządu Narodowego Funduszu oraz zarządów wojewódzkich funduszy o udzielenie pożyczek i dotacji, których wartość jednostkowa przekracza:
 - a) w przypadku pożyczki lub dotacji z Narodowego Funduszu – równowartość odpowiednio kwoty 1 000 000 euro lub 500 000 euro,
 - b) w przypadku pożyczki lub dotacji z wojewódzkiego funduszu – 0,5% przychodów uzyskanych przez ten fundusz w roku poprzednim;
 - 4) zatwierdzanie rocznych sprawozdań Zarządu Narodowego Funduszu oraz zarządów wojewódzkich funduszy z działalności i rocznych sprawozdań finansowych Narodowego Funduszu i wojewódzkich funduszy;
 - 5) ustalanie zasad wynagradzania członków Zarządu Narodowego Funduszu i pracowników Biura Narodowego Funduszu oraz członków zarządów wojewódzkich funduszy i pracowników biur wojewódzkich funduszy;
 - 6) kontrola działalności Zarządu Narodowego Funduszu i zarządów wojewódzkich funduszy;
 - 7) składanie, w terminie do dnia 30 kwietnia każdego roku kalendarzowego, sprawozdań z działalności:
 - a) Narodowego Funduszu – ministrowi właściwemu do spraw środowiska,
 - b) wojewódzkich funduszy – właściwemu zarządowi województwa oraz ministrowi właściwemu do spraw środowiska.
- 1a. Roczne sprawozdanie z działalności wojewódzkiego funduszu ogłasza się w wojewódzkim dzienniku urzędowym.
2. Do zadań Rady Nadzorczej Narodowego Funduszu należy także:
- 1) przedstawianie ministrowi właściwemu do spraw środowiska oraz ministrowi właściwemu do spraw gospodarki wodnej, w celu uzgodnienia, wspólnej strategii działania Narodowego Funduszu i wojewódzkich funduszy;
 - 2) uchwalanie, raz na 4 lata, wspólnej strategii działania Narodowego Funduszu i wojewódzkich funduszy, do dnia 30 czerwca roku poprzedzającego pierwszy rok objęty tą strategią;
 - 3) uchwalanie, raz na 4 lata, strategii działania Narodowego Funduszu, wynikającej ze wspólnej strategii działania Narodowego Funduszu i wojewódzkich funduszy, do dnia 30 września roku poprzedzającego pierwszy rok objęty tą strategią;
 - 4) uchwalanie, na podstawie polityki ekologicznej państwa i list przedsięwzięć priorytetowych przedkładanych przez wojewódzkie fundusze, planu działalności i zatwierdzanie list priorytetowych programów Narodowego Funduszu, do dnia 31 stycznia każdego roku; listy programów priorytetowych w części dotyczącej gospodarki wodnej wymagają uzgodnienia z Prezesem Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej;
 - 5) uchwalanie projektów rocznych planów finansowych;
 - 6) uchwalanie planu finansowego w układzie zadaniowym;
 - 7) ustalanie zasad udzielania i umarzania pożyczek oraz trybu i zasad udzielania i rozliczania dotacji;
 - 8) zatwierdzanie wniosków Zarządu Narodowego Funduszu o udzielenie poręczeń, jeżeli zobowiązanie z tego tytułu przekracza równowartość kwoty 1 000 000 euro;

- 9) zatwierdzanie wniosków Zarządu Narodowego Funduszu w sprawach nabywania obligacji, obejmowania lub nabywania akcji i udziałów w spółkach oraz wnoszenia udziałów do spółek;
 - 10) dokonywanie wyboru podmiotu właściwego do badania sprawozdania finansowego.
3. Do ustalania wysokości i sposobu pobierania opłaty prowizyjnej z tytułu udzielania poręczeń spłaty kredytów oraz zwrotu środków pochodzących ze źródeł zagranicznych, przeznaczonych na realizację zadań w zakresie ochrony środowiska i gospodarki wodnej, stosuje się odpowiednio przepisy o poręczeniach i gwarancjach udzielanych przez Skarb Państwa oraz niektóre osoby prawne.
4. Do zadań rad nadzorczych wojewódzkich funduszy należy także:
- 1) uchwalanie, raz na 4 lata, strategii działania wojewódzkich funduszy, wynikających ze wspólnej strategii działania Narodowego Funduszu i wojewódzkich funduszy oraz z uwarunkowań regionalnych, do dnia 30 września roku poprzedzającego pierwszy rok objęty tymi strategiami;
 - 2) uchwalanie, w oparciu o politykę ekologiczną państwa, strategie działania wojewódzkich funduszy i wojewódzkie programy ochrony środowiska, planów działalności wojewódzkich funduszy, do dnia 30 listopada każdego roku, na rok następny;
 - 3) zatwierdzanie, do dnia 30 czerwca każdego roku, na rok następny list przedsięwzięć priorytetowych wojewódzkich funduszy, po zasięgnięciu opinii Narodowego Funduszu w zakresie finansowania przedsięwzięć z udziałem środków pochodzących z Unii Europejskiej niepodlegających zwrotowi oraz po uzgodnieniu z właściwym dyrektorem regionalnego zarządu gospodarki wodnej w zakresie finansowania przedsięwzięć dotyczących gospodarki wodnej na terenie regionu wodnego;
 - 4) uchwalanie rocznych planów finansowych;
 - 5) ustalanie zasad udzielania i umarzania pożyczek oraz trybu i zasad udzielania i rozliczania dotacji;
 - 6) dokonywanie wyboru podmiotu właściwego do badania sprawozdania finansowego;
 - 7) zatwierdzanie wniosków zarządów wojewódzkich funduszy w sprawach nabywania lub zbywania nieruchomości.

Art. 400i.

1. Zarząd Narodowego Funduszu liczy od 3 do 5 osób.
2. Zarząd Narodowego Funduszu stanowią:
 - 1) Prezes Zarządu Narodowego Funduszu powoływany przez ministra właściwego do spraw środowiska, spośród osób wyłonionych w drodze otwartego i konkurencyjnego naboru, oraz odwoływany przez ministra właściwego do spraw środowiska – na wniosek Rady Nadzorczej Narodowego Funduszu;
 - 2) zastępcy Prezesa Zarządu Narodowego Funduszu powoływani przez ministra właściwego do spraw środowiska, spośród osób wyłonionych w drodze otwartego i konkurencyjnego naboru, oraz odwoływani przez ministra właściwego do spraw środowiska – na wniosek Rady Nadzorczej Narodowego Funduszu.
3. Powołanie, o którym mowa w ust. 2 pkt 1 i 2, stanowi nawiązanie stosunku pracy na podstawie powołania w rozumieniu przepisów Kodeksu pracy.

4. Stanowisko Prezesa Zarządu Narodowego Funduszu może zajmować osoba, która:
 - 1) posiada tytuł zawodowy magistra lub równorzędny;
 - 2) jest obywatelem polskim;
 - 3) korzysta z pełni praw publicznych;
 - 4) nie była skazana prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo lub umyślne przestępstwo skarbowe;
 - 5) posiada kompetencje kierownicze;
 - 6) posiada co najmniej 6-letni staż pracy, w tym co najmniej 3-letni staż pracy na stanowisku kierowniczym;
 - 7) posiada wykształcenie i wiedzę z zakresu spraw należących do właściwości Narodowego Funduszu.
5. Informację o naborze na stanowisko Prezesa Zarządu Narodowego Funduszu ogłasza się przez umieszczenie ogłoszenia w miejscu powszechnie dostępnym w siedzibie Narodowego Funduszu oraz w Biuletynie Informacji Publicznej Narodowego Funduszu i Biuletynie Informacji Publicznej Kancelarii Prezesa Rady Ministrów. Ogłoszenie powinno zawierać:
 - 1) nazwę i adres Narodowego Funduszu;
 - 2) określenie stanowiska;
 - 3) wymagania związane ze stanowiskiem wynikające z przepisów prawa;
 - 4) zakres zadań wykonywanych na stanowisku;
 - 5) wskazanie wymaganych dokumentów;
 - 6) termin i miejsce składania dokumentów;
 - 7) informację o metodach i technikach naboru.
6. Termin, o którym mowa w ust. 5 pkt 6, nie może być krótszy niż 10 dni od dnia opublikowania ogłoszenia w Biuletynie Informacji Publicznej Kancelarii Prezesa Rady Ministrów.
7. Nabór na stanowisko Prezesa Zarządu Narodowego Funduszu przeprowadza Rada Nadzorcza Narodowego Funduszu. W toku naboru ocenia się doświadczenie zawodowe kandydata, wiedzę niezbędną do wykonywania zadań na stanowisku, na które jest przeprowadzany nabór, oraz kompetencje kierownicze.
8. Ocena wiedzy i kompetencji kierowniczych, o których mowa w ust. 7, może być dokonana na zlecenie Rady Nadzorczej Narodowego Funduszu przez osobę niebędącą członkiem Rady Nadzorczej Narodowego Funduszu, która posiada odpowiednie kwalifikacje do dokonania tej oceny.
9. Członek Rady Nadzorczej Narodowego Funduszu oraz osoba, o której mowa w ust. 8, mają obowiązek zachowania w tajemnicy informacji dotyczących osób ubiegających się o stanowisko, uzyskanych w trakcie naboru.
10. W toku naboru Rada Nadzorcza Narodowego Funduszu wyłania nie więcej niż 3 kandydatów, których przedstawia ministrowi właściwemu do spraw środowiska.
11. Z przeprowadzonego naboru Rada Nadzorcza Narodowego Funduszu sporządza protokół zawierający:
 - 1) nazwę i adres Narodowego Funduszu;
 - 2) określenie stanowiska, na które był prowadzony nabór, oraz liczbę kandydatów;

- 3) imiona, nazwiska i adresy nie więcej niż 3 najlepszych kandydatów uszeregowanych według poziomu spełniania przez nich wymagań określonych w ogłoszeniu o naborze;
 - 4) informację o zastosowanych metodach i technikach naboru;
 - 5) uzasadnienie dokonanego wyboru albo powody niewyłonienia kandydata.
12. Wynik naboru ogłasza się niezwłocznie przez umieszczenie informacji w Biuletynie Informacji Publicznej Narodowego Funduszu i Biuletynie Informacji Publicznej Kancelarii Prezesa Rady Ministrów. Informacja o wyniku naboru zawiera:
- 1) nazwę i adres Narodowego Funduszu;
 - 2) określenie stanowiska, na które był prowadzony nabór;
 - 3) imiona i nazwiska wybranych kandydatów oraz ich miejsca zamieszkania w rozumieniu przepisów Kodeksu cywilnego albo informację o niewyłonieniu kandydata.
13. Umieszczenie w Biuletynie Informacji Publicznej Kancelarii Prezesa Rady Ministrów ogłoszenia o naborze oraz o wyniku tego naboru jest bezpłatne.
14. Do sposobu przeprowadzania naboru na stanowiska, o których mowa w ust. 2 pkt 2, stosuje się odpowiednio przepisy ust. 4–13.
15. Funkcji członka Zarządu Narodowego Funduszu nie można łączyć z zatrudnieniem w administracji rządowej lub samorządowej, z członkostwem w radach nadzorczych spółek z udziałem Skarbu Państwa, członkostwem w radach nadzorczych spółek z udziałem jednostek samorządu terytorialnego, a także z mandatem posła, senatora lub radnego jednostki samorządu terytorialnego.
16. Prezes Zarządu Narodowego Funduszu reprezentuje Narodowy Fundusz na zewnątrz, dokonując wszystkich czynności prawnych w zakresie praw i obowiązków majątkowych Narodowego Funduszu, z zastrzeżeniem art. 400k ust. 4.
17. Prezes Zarządu Narodowego Funduszu dokonuje czynności w sprawach z zakresu prawa pracy w stosunku do pracowników Biura Narodowego Funduszu.
18. Prezes Zarządu Narodowego Funduszu zatrudnia pracowników Biura Narodowego Funduszu na stanowiskach kierowniczych po zasięgnięciu opinii Zarządu Narodowego Funduszu.

Art. 400j.

1. Zarządy wojewódzkich funduszy liczą od 2 do 5 osób.
2. Zarządy wojewódzkich funduszy stanowią:
 - 1) prezesi zarządów wojewódzkich funduszy,
 - 2) zastępcy prezesów zarządów wojewódzkich funduszy– powoływani i odwoływani przez zarządy województw, na wniosek rad nadzorczych wojewódzkich funduszy.
3. Powołanie, o którym mowa w ust. 2, stanowi nawiązanie stosunku pracy na podstawie powołania w rozumieniu przepisów Kodeksu pracy.
4. Funkcji członka zarządu wojewódzkiego funduszu nie można łączyć z zatrudnieniem w administracji rządowej lub samorządowej, członkostwem w radach nadzorczych spółek z udziałem Skarbu Państwa, członkostwem w radach nadzorczych spółek z udziałem jednostek samorządu terytorialnego, a także z mandatem posła, senatora lub radnego jednostki samorządu terytorialnego.
5. Prezesi zarządów wojewódzkich funduszy reprezentują wojewódzkie fundusze na zewnątrz, dokonując wszystkich czynności prawnych w zakresie praw i obo-

- wiązków majątkowych wojewódzkich funduszy, z zastrzeżeniem art. 400k ust. 5.
6. Prezesi zarządów wojewódzkich funduszy dokonują czynności w sprawach z zakresu prawa pracy w stosunku do pracowników biur wojewódzkich funduszy.
 7. Prezesi zarządów wojewódzkich funduszy zatrudniają pracowników biur wojewódzkich funduszy na stanowiskach kierowniczych po zasięgnięciu opinii zarządów wojewódzkich funduszy.

Art. 400k.

1. Do zadań Zarządu Narodowego Funduszu i zarządów wojewódzkich funduszy należy odpowiednio:
 - 1) opracowywanie projektów planów działalności Narodowego Funduszu i planów działalności wojewódzkich funduszy, których częściami są plany finansowe;
 - 2) opracowywanie projektów rocznych planów finansowych;
 - 3) dokonywanie wyboru przedsięwzięć do finansowania ze środków Narodowego Funduszu i wojewódzkich funduszy;
 - 4) gospodarowanie środkami Narodowego Funduszu i wojewódzkich funduszy, z zastrzeżeniem uprawnień Rady Nadzorczej Narodowego Funduszu i rad nadzorczych wojewódzkich funduszy;
 - 5) kontrolowanie wykorzystania pożyczek i dotacji przyznanych ze środków Narodowego Funduszu i wojewódzkich funduszy;
 - 6) opracowywanie analiz i ocen ekologicznej efektywności funkcjonowania Narodowego Funduszu i wojewódzkich funduszy;
 - 7) składanie Radzie Nadzorczej Narodowego Funduszu i radom nadzorczym wojewódzkich funduszy sprawozdań z działalności Narodowego Funduszu i wojewódzkich funduszy.
2. Do zadań Zarządu Narodowego Funduszu należy także:
 - 1) opracowywanie projektów wspólnej strategii działania Narodowego Funduszu i wojewódzkich funduszy oraz projektów strategii Narodowego Funduszu, po zasięgnięciu opinii ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego oraz ministra właściwego do spraw gospodarki co do zawartych w nich ustaleń;
 - 2) opracowywanie projektów planów finansowych w układzie zadaniowym;
 - 3) sporządzanie i przekazywanie Głównemu Inspektorowi Ochrony Środowiska kwartalnych informacji o podmiotach wpłacających opłaty, o których mowa w art. 12 ust. 2, art. 14 ust. 1 oraz art. 17 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 20 stycznia 2005 r. o recyklingu pojazdów wycofanych z eksploatacji (Dz. U. Nr 25, poz. 202, z późn. zm.²⁰⁾), z podaniem nazwy, oznaczenia siedziby i adresu albo imienia, nazwiska i adresu tych podmiotów oraz wysokości kwoty wpłaconej z tytułu danej opłaty, w terminie do końca miesiąca po zakończeniu kwartału, którego dotyczą te informacje;
 - 4) sporządzanie i przekazywanie ministrowi właściwemu do spraw środowiska zbiorczej informacji o:

²⁰⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2005 r. Nr 175, poz. 1458, z 2007 r. Nr 176, poz. 1236 oraz z 2009 r. Nr 79, poz. 666, Nr 92, poz. 753 i Nr 215, poz. 1664.

- a) zgromadzonych wpływach z tytułu opłat, o których mowa w art. 12 ust. 2, art. 14 ust. 1 oraz art. 17 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 20 stycznia 2005 r. o recyklingu pojazdów wycofanych z eksploatacji,
 - b) liczbie, markach, masie i roku produkcji pojazdów oraz masie pojazdów wycofanych z eksploatacji, które zostały przyjęte do stacji demontażu,
 - c) masie odpadów poddanych odzyskowi, w tym recyklingowi oraz przekazanych do odzysku, w tym recyklingu, a także masie przeznaczonych do ponownego użycia przedmiotów wyposażenia i części wymontowanych z pojazdów wycofanych z eksploatacji,
 - d) (uchylona),
 - e) uzyskanych w skali kraju poziomach odzysku i recyklingu,
 - f) stacjach demontażu, które uzyskały dofinansowanie,
 - g) gminach, które uzyskały dofinansowanie w zakresie zbierania porzuconych pojazdów wycofanych z eksploatacji,
 - h) powiatach, które uzyskały dofinansowanie w zakresie zbierania pojazdów wycofanych z eksploatacji
- w terminie do dnia 30 czerwca następnego roku za poprzedni rok kalendarzowy;
- 5) sporządzanie i przekazywanie ministrowi właściwemu do spraw środowiska zbiorczej informacji o zgromadzonych wpływach z tytułu opłat, o których mowa w art. 64 ust. 2 i 3 oraz art. 69 ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o zużytych sprzęcie elektrycznym i elektronicznym (Dz. U. Nr 180, poz. 1495, z 2008 r. Nr 223, poz. 1464 oraz z 2009 r. Nr 79, poz. 666), oraz kar pieniężnych, o których mowa w art. 80 ust. 1–9 tej ustawy, w terminie do dnia 30 czerwca następnego roku za poprzedni rok kalendarzowy.
3. Do zadań zarządów wojewódzkich funduszy należy także:
- 1) opracowywanie projektów strategii działania wojewódzkich funduszy;
 - 2) sporządzanie i przekazywanie Głównemu Inspektorowi Ochrony Środowiska kwartalnych informacji o przedsiębiorcach wpłacających opłaty, o których mowa w art. 64 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o zużytych sprzęcie elektrycznym i elektronicznym, z podaniem firmy, oznaczenia siedziby i adresu tych przedsiębiorców oraz wysokości kwoty wpłaconej z tytułu danej opłaty, w terminie do końca miesiąca po zakończeniu kwartału, którego dotyczą te informacje.
4. Do dokonywania czynności prawnych w zakresie praw i obowiązków majątkowych Narodowego Funduszu, oprócz Prezesa Zarządu Narodowego Funduszu, są upoważnione dwie osoby, działające łącznie, spośród:
- 1) pozostałych członków Zarządu Narodowego Funduszu;
 - 2) pełnomocników powołanych przez Prezesa Zarządu Narodowego Funduszu, działających w granicach ich umocowania.
5. Do dokonywania czynności prawnych w zakresie praw i obowiązków majątkowych wojewódzkich funduszy, oprócz prezesów zarządów wojewódzkich funduszy, są upoważnione dwie osoby, działające łącznie, spośród:
- 1) pozostałych członków zarządów wojewódzkich funduszy;
 - 2) pełnomocników powołanych przez prezesów zarządów wojewódzkich funduszy, działających w granicach ich umocowania.

6. Dokonanie przez osoby, o których mowa w ust. 4 i 5, czynności prawnej w zakresie praw i obowiązków Narodowego Funduszu i wojewódzkich funduszy bez zachowania trybu określonego w art. 400h ust. 1 pkt 3 nie powoduje nieważności tej czynności prawnej w stosunku do osób trzecich.
7. Minister właściwy do spraw środowiska, kierując się potrzebą ujednoczenia informacji, określi, w drodze rozporządzenia, sposób przekazywania i wzory informacji, o których mowa w ust. 2 pkt 3–5 i ust. 3 pkt 2.

Art. 400l.

1. Pracą Biura Narodowego Funduszu kieruje Prezes Zarządu Narodowego Funduszu przy pomocy dyrektora Biura Narodowego Funduszu.
2. Dyrektora Biura Narodowego Funduszu powołuje i odwołuje Prezes Zarządu Narodowego Funduszu.
3. Powołanie, o którym mowa w ust. 2, stanowi nawiązanie stosunku pracy na podstawie powołania w rozumieniu przepisów Kodeksu pracy.
4. Pracą biur wojewódzkich funduszy kierują prezesi zarządów wojewódzkich funduszy.

Art. 400m.

1. Nabór kandydatów do zatrudnienia na wolne stanowiska pracy w Biurze Narodowego Funduszu oraz w biurach wojewódzkich funduszy jest otwarty i konkurencyjny.
2. Ogłoszenie o naborze kandydatów do zatrudnienia w:
 - 1) Biurze Narodowego Funduszu zamieszcza się w miejscu powszechnie dostępnym w siedzibie Narodowego Funduszu oraz w Biuletynie Informacji Publicznej Narodowego Funduszu;
 - 2) biurze wojewódzkiego funduszu zamieszcza się w miejscu powszechnie dostępnym w siedzibie wojewódzkiego funduszu oraz w Biuletynie Informacji Publicznej wojewódzkiego funduszu.
3. Informacje o kandydatach, którzy zgłosili się do naboru, stanowią informację publiczną w zakresie objętym wymaganiami określonymi w ogłoszeniu o naborze.
4. Termin składania dokumentów, określony w ogłoszeniu o naborze, nie może być krótszy niż 14 dni od dnia opublikowania tego ogłoszenia w Biuletynie Informacji Publicznej.
5. Po upływie terminu składania dokumentów określonego w ogłoszeniu o naborze niezwłocznie upowszechnia się listę kandydatów, którzy spełniają wymagania formalne określone w ogłoszeniu o naborze, przez umieszczenie w:
 - 1) miejscu powszechnie dostępnym w siedzibie Narodowego Funduszu oraz w Biuletynie Informacji Publicznej Narodowego Funduszu;
 - 2) miejscu powszechnie dostępnym w siedzibie wojewódzkiego funduszu oraz w Biuletynie Informacji Publicznej wojewódzkiego funduszu.
6. Lista, o której mowa w ust. 5, zawiera imiona i nazwiska kandydatów oraz ich miejsca zamieszkania w rozumieniu przepisów Kodeksu cywilnego.
7. Sporządza się protokół przeprowadzonego naboru kandydatów do zatrudnienia na wolne stanowiska pracy w Biurze Narodowego Funduszu oraz w biurach wojewódzkich funduszy.
8. Protokół, o którym mowa w ust. 7, zawiera w szczególności:

- 1) określenie stanowiska pracy, na które był prowadzony nabór, liczbę kandydatów oraz imiona, nazwiska i adresy nie więcej niż 5 najlepszych kandydatów uszeregowanych według poziomu spełniania przez nich wymagań określonych w ogłoszeniu o naborze;
 - 2) informację o zastosowanych metodach i technikach naboru;
 - 3) uzasadnienie dokonanego wyboru.
9. Informację o wyniku naboru upowszechnia się w terminie 14 dni od dnia zatrudnienia wybranego kandydata albo zakończenia naboru, w przypadku gdy w jego wyniku nie doszło do zatrudnienia żadnego kandydata.
10. Informacja, o której mowa w ust. 9, zawiera:
- 1) nazwę i adres biura, w którym był prowadzony nabór;
 - 2) określenie stanowiska pracy;
 - 3) imię i nazwisko kandydata oraz jego miejsce zamieszkania w rozumieniu przepisów Kodeksu cywilnego;
 - 4) uzasadnienie dokonanego wyboru kandydata albo uzasadnienie niezatrudnienia żadnego kandydata.
11. Informację o wyniku naboru upowszechnia się w:
- 1) miejscu powszechnie dostępnym w siedzibie Narodowego Funduszu oraz w Biuletynie Informacji Publicznej Narodowego Funduszu;
 - 2) miejscu powszechnie dostępnym w siedzibie wojewódzkiego funduszu oraz w Biuletynie Informacji Publicznej wojewódzkiego funduszu.
12. Jeżeli stosunek pracy osoby wyłonionej w drodze naboru ustał w ciągu 3 miesięcy od dnia nawiązania stosunku pracy, można zatrudnić na tym samym stanowisku kolejną osobę spośród najlepszych kandydatów wymienionych w protokole tego naboru. Przepisy ust. 9–11 stosuje się odpowiednio.

Art. 400n.

Zasady prowadzenia rachunkowości Narodowego Funduszu oraz wojewódzkich funduszy określają przepisy o rachunkowości.

Art. 400o.

Minister właściwy do spraw środowiska w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw finansów publicznych nadaje Narodowemu Funduszowi, w drodze rozporządzenia, statut określający organizację wewnętrzną Narodowego Funduszu, tryb działania jego organów oraz sposób udzielania pełnomocnictw, kierując się potrzebą zapewnienia sprawnego działania Narodowego Funduszu oraz właściwego wykorzystania środków publicznych zgromadzonych przez Narodowy Fundusz w celu realizacji zasady zrównoważonego rozwoju.

Art. 400p.

Organizację wewnętrzną wojewódzkich funduszy, szczegółowy tryb działania ich organów oraz sposób udzielania pełnomocnictw określają statuty wojewódzkich funduszy nadawane, w drodze uchwały, przez sejmiki województw.

Art. 400q.

1. Narodowy Fundusz i wojewódzkie fundusze prowadzą samodzielną gospodarkę finansową, pokrywając z posiadanych środków i uzyskiwanych wpływów wydatki na finansowanie zadań określonych w ustawie oraz kosztów działalności.
2. Narodowy Fundusz i wojewódzkie fundusze prowadzą gospodarkę finansową w sposób zapewniający pełne wykorzystanie środków pochodzących z Unii Europejskiej niepodlegających zwrotowi przeznaczonych na ochronę środowiska i gospodarkę wodną.
3. Podstawą gospodarki finansowej Narodowego Funduszu i wojewódzkich funduszy jest roczny plan finansowy.
4. Narodowy Fundusz i wojewódzkie fundusze wyodrębniają w rocznych planach finansowych:
 - 1) przychody z prowadzonej działalności;
 - 2) dotacje z budżetu państwa lub budżetów jednostek samorządu terytorialnego;
 - 3) koszty, w tym:
 - a) wynagrodzenia i składki od nich naliczane,
 - b) płatności odsetkowe wynikające z zaciągniętych zobowiązań,
 - c) zakup towarów i usług;
 - 4) środki na wydatki majątkowe;
 - 5) środki przekazane innym podmiotom;
 - 6) stan należności i zobowiązań na początek i koniec roku;
 - 7) stan środków pieniężnych na początek i koniec roku.
5. W rocznym planie finansowym Narodowego Funduszu mogą być dokonywane zmiany przychodów i kosztów po uzyskaniu zgody ministra właściwego do spraw środowiska, wydanej po uzyskaniu opinii sejmowej komisji właściwej do spraw budżetu. O dokonanych zmianach należy niezwłocznie powiadomić ministra właściwego do spraw finansów publicznych.
6. Narodowy Fundusz sporządza plan finansowy w układzie zadaniowym na rok budżetowy i dwa kolejne lata, w układzie funkcji państwa, zadań budżetowych i podzadań.
7. Rada Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowy sposób prowadzenia gospodarki finansowej Narodowego Funduszu i wojewódzkich funduszy, kierując się potrzebą zapewnienia jednolitego sposobu przeznaczania środków publicznych na realizację zasady zrównoważonego rozwoju oraz przestrzegania ładu finansów publicznych.

Art. 400r.

1. Nadzór nad działalnością Narodowego Funduszu sprawuje minister właściwy do spraw środowiska.
2. Uchwały Rady Nadzorczej Narodowego Funduszu są przekazywane w terminie 7 dni od dnia ich podjęcia ministrowi właściwemu do spraw środowiska.
3. Uchwała Rady Nadzorczej Narodowego Funduszu sprzeczna z prawem jest nieważna.
4. O nieważności uchwały w całości albo w części orzeka, w drodze decyzji, organ nadzoru w terminie 14 dni od dnia otrzymania uchwały.

5. Organ nadzoru, wszczynając postępowanie w sprawie stwierdzenia nieważności uchwały, może wstrzymać jej wykonanie.
 6. W sprawach stwierdzenia nieważności uchwały stosuje się odpowiednio przepisy Kodeksu postępowania administracyjnego.
 7. Po upływie terminu, o którym mowa w ust. 4, organ nadzoru nie może we własnym zakresie stwierdzić nieważności uchwały Rady Nadzorczej Narodowego Funduszu.
 8. Po upływie terminu, o którym mowa w ust. 4, organ nadzoru może zaskarżyć uchwałę do sądu administracyjnego.
 9. W przypadku, o którym mowa w ust. 8, wydanie postanowienia o wstrzymaniu wykonania uchwały należy do sądu administracyjnego.
10. Przepisy ust. 2–9 stosuje się odpowiednio do wojewódzkich funduszy, z tym że organami nadzoru są wojewodowie.

Art. 401.

1. Przychodami Narodowego Funduszu i wojewódzkich funduszy są wpływy z tytułu opłat za korzystanie ze środowiska i administracyjnych kar pieniężnych pobieranych na podstawie ustawy oraz przepisów szczególnych.
2. Przychodami Narodowego Funduszu i wojewódzkich funduszy mogą być dobrowolne wpłaty, zapisy, darowizny, świadczenia rzeczowe i wpływy pochodzące z fundacji oraz wpływy z przedsięwzięć organizowanych na rzecz ochrony środowiska i gospodarki wodnej.
3. Przychodami Narodowego Funduszu i wojewódzkich funduszy mogą być środki pochodzące z budżetu Unii Europejskiej oraz środki pochodzące ze źródeł zagranicznych, niepodlegające zwrotowi, inne niż środki pochodzące z budżetu Unii Europejskiej.
4. Narodowy Fundusz i wojewódzkie fundusze mogą otrzymywać dotacje z budżetu państwa w zakresie określonym w odrębnych ustawach.
5. Przychodami Narodowego Funduszu i wojewódzkich funduszy mogą być także przychody z tytułu emisji obligacji własnych oraz inne przychody związane z działalnością tych funduszy.
6. Narodowy Fundusz i wojewódzkie fundusze mogą zaciągać kredyty i pożyczki.
7. Przychodami Narodowego Funduszu są także:
 - 1) wpływy z opłat, o których mowa w art. 210 ust. 1;
 - 2) wpływy z opłat ustalanych na podstawie przepisów ustawy – Prawo geologiczne i górnicze;
 - 3) wpływy z należności i opłat, o których mowa w art. 142 ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. – Prawo wodne;
 - 4) wpływy z opłat zastępczych, o których mowa w art. 9a ust. 1 pkt 2 i ust. 8 pkt 2 ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. – Prawo energetyczne (Dz. U. z 2006 r. Nr 89, poz. 625, z późn. zm.²¹⁾), oraz wpływy z kar pieniężnych wymierzanych na podstawie art. 56 ust. 1 pkt 1a i 28–30 tej ustawy;

²¹⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2006 r. Nr 104, poz. 708, Nr 158, poz. 1123 i Nr 170, poz. 1217, z 2007 r. Nr 21, poz. 124, Nr 52, poz. 343, Nr 115, poz. 790 i Nr 130, poz. 905, z 2008 r. Nr 180, poz. 1112 i Nr 227, poz. 1505, z 2009 r. Nr 3, poz. 11, Nr 69, poz. 586, Nr 165, poz. 1316 i Nr 215, poz. 1664 oraz z 2010 r. Nr 21, poz. 104.

- <4a) wpływy z opłat zastępczych, o których mowa w art. 12 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 r. o efektywności energetycznej (Dz. U. Nr 94, poz. 551), oraz wpływy z kar pieniężnych wymierzanych na podstawie art. 35 tej ustawy;>**
- 5) wpływy z opłat ustalonych na podstawie przepisów ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o substancjach zubożających warstwę ozonową (Dz. U. Nr 121, poz. 1263 oraz z 2005 r. Nr 175, poz. 1458 i Nr 203, poz. 1683);
 - 6) wpływy z kar pieniężnych wymierzanych na podstawie art. 33 ust. 1 ustawy z dnia 25 sierpnia 2006 r. o biokomponentach i biopaliwach ciekłych (Dz. U. Nr 169, poz. 1199, z 2007 r. Nr 35, poz. 217 i Nr 99, poz. 666 oraz z 2009 r. Nr 3, poz. 11);
 - 7) wpływy z opłat, o których mowa w art. 9 ust. 1 i 3 oraz w art. 27 ust. 1 ustawy z dnia 28 kwietnia 2011 r. o systemie handlu uprawnieniami do emisji gazów cieplarnianych (Dz. U. Nr 122, poz. 695), a także wpływy z kar pieniężnych nałożonych na podstawie art. 70–72 tej ustawy;
 - 8) wpływy z opłat produktowych pobieranych na podstawie przepisów o obowiązkach przedsiębiorców w zakresie gospodarowania niektórymi odpadami oraz o opłacie produktowej i opłacie depozytowej;
 - 9) wpływy z opłat, o których mowa w art. 12 ust. 2, art. 14 ust. 1 oraz art. 17 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 20 stycznia 2005 r. o recyklingu pojazdów wycofanych z eksploatacji;
 - 10) wpływy z opłat, o których mowa w art. 64 ust. 2 i 3 oraz art. 69 ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o zużytym sprzęcie elektrycznym i elektronicznym, a także wpływy z kar pieniężnych wymierzanych na podstawie art. 80 ust. 1–9 tej ustawy;
 - 11) środki przekazane przez wprowadzających sprzęt na podstawie art. 23a ust. 4 pkt 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o zużytym sprzęcie elektrycznym i elektronicznym w wykonaniu obowiązku prowadzenia publicznych kampanii edukacyjnych;
 - 11a) wpływy z kar pieniężnych, o których mowa w art. 79b i 79c ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach;
 - 11b) wpływy z kar pieniężnych, o których mowa w art. 53a ustawy z dnia 20 stycznia 2005 r. o recyklingu pojazdów wycofanych z eksploatacji;
 - 12) wpływy z kar pieniężnych wymierzanych na podstawie art. 32 i 33 ustawy z dnia 29 czerwca 2007 r. o międzynarodowym przemieszczaniu odpadów (Dz. U. Nr 124, poz. 859);
 - 13) wpływy z kar pieniężnych wymierzanych na podstawie art. 97–102 ustawy z dnia 24 kwietnia 2009 r. o bateriach i akumulatorach (Dz. U. Nr 79, poz. 666);
 - 14) wpływy z nawiązek wymierzanych na podstawie art. 47 § 2 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz. U. Nr 88, poz. 553, z późn. zm.²²⁾).

Dodany pkt 4a w ust. 7 w art. 401 wszedł w życie z dn. 1.01.2012 r. w zakresie wpływów z kar pieniężnych, a z dn. 1.01.2013 r. wchodzi w życie w zakresie wpływów z opłat zastępczych (Dz. U. z 2011 r. Nr 94, poz. 551).

²²⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 1997 r. Nr 128, poz. 840, z 1999 r. Nr 64, poz. 729 i Nr 83, poz. 931, z 2000 r. Nr 48, poz. 548, Nr 93, poz. 1027 i Nr 116, poz. 1216, z 2001 r. Nr 98, poz. 1071, z 2003 r. Nr 111, poz. 1061, Nr 121, poz. 1142, Nr 179, poz. 1750, Nr 199, poz. 1935 i Nr 228, poz. 2255, z 2004 r. Nr 25, poz. 219, Nr 69, poz. 626, Nr 93, poz. 889 i Nr 243, poz. 2426, z 2005 r. Nr 86, poz. 732, Nr 90, poz. 757, Nr 132, poz. 1109, Nr 163, poz. 1363, Nr 178, poz. 1479 i Nr 180, poz. 1493, z 2006 r. Nr 190, poz. 1409, Nr 218, poz. 1592 i Nr 226, poz. 1648, z 2007 r. Nr 89, poz. 589, Nr 123, poz. 850, Nr 124, poz. 859 i Nr 192, poz. 1378, z 2008 r. Nr 90, poz. 560, Nr 122, poz. 782, Nr 171, poz. 1056, Nr 173, poz. 1080 i Nr 214, poz.

- 7a. Przychody, o których mowa w ust. 7 pkt 14, przeznacza się wyłącznie na cele związane z ochroną środowiska.
8. Przychodami wojewódzkich funduszy są także:
- 1) wpływy z opłat, o których mowa w art. 64 ust. 2 i 3 oraz art. 69 ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o zużytych sprzęcie elektrycznym i elektronicznym, a także wpływy z kar pieniężnych wymierzanych na podstawie art. 80 ust. 1–9 tej ustawy;
 - 2) wpływy z kar pieniężnych, o których mowa w art. 9y ust. 1 i 2, art. 9z ust. 1, 2 i 4 oraz art. 9za ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. z 2005 r. Nr 236, poz. 2008, z późn. zm.²³⁾).

Art. 401a. (uchylony)

Art. 401b. (uchylony)

Art. 401c.

1. Środki Narodowego Funduszu w wysokości nie mniejszej niż kwota przychodów, o których mowa w art. 401 ust. 7 pkt 1, po pomniejszeniu o koszty obsługi tych przychodów, przeznacza się na finansowanie zadań ministra właściwego do spraw środowiska, o których mowa w art. 206 i 212.
2. Środki Narodowego Funduszu w wysokości nie mniejszej niż połowa kwoty przychodów, o których mowa w art. 401 ust. 7 pkt 2, po pomniejszeniu o koszty obsługi tych przychodów, przeznacza się na:
 - 1) finansowanie potrzeb geologii w zakresie poznania budowy geologicznej kraju oraz w zakresie gospodarki zasobami złóż kopalin i wód podziemnych;
 - 2) przeciwdziałanie osuwiskom ziemi i likwidowanie ich skutków dla środowiska.
3. Środki Narodowego Funduszu w wysokości nie mniejszej niż połowa kwoty przychodów, o których mowa w art. 401 ust. 7 pkt 2, po pomniejszeniu o koszty obsługi tych przychodów, przeznacza się na finansowanie potrzeb górnictwa służących ograniczeniu negatywnego oddziaływania na środowisko wynikającego z wydobywania kopalin i likwidacji zakładów górniczych.
4. Środki Narodowego Funduszu w wysokości nie mniejszej niż kwota przychodów, o których mowa w art. 401 ust. 7 pkt 3, po pomniejszeniu o koszty obsługi tych przychodów, przeznacza się na:
 - 1) utrzymanie katastru wodnego;
 - 2) opracowanie planów gospodarowania wodami;
 - 3) odbudowę ekosystemów zdegradowanych przez niewłaściwą eksploatację zasobów wodnych;

1344, z 2009 r. Nr 62, poz. 504, Nr 63, poz. 533, Nr 166, poz. 1317, Nr 168, poz. 1323, Nr 190, poz. 1474, Nr 201, poz. 1540 i Nr 206, poz. 1589 oraz z 2010 r. Nr 7, poz. 46 i Nr 40, poz. 227.

²³⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2006 r. Nr 144, poz. 1042, z 2008 r. Nr 223, poz. 1464, z 2009 r. Nr 18, poz. 97, Nr 79, poz. 666, Nr 92, poz. 753 i Nr 215, poz. 1664, z 2010 r. Nr 47, poz. 278 oraz z 2011 r. Nr 5, poz. 13, Nr 106, poz. 622 i Nr 152, poz. 897.

- 4) opracowanie i wydanie informacji oraz publikacji z zakresu infrastruktury śródlądowych dróg wodnych.

[5. Środki Narodowego Funduszu w wysokości nie mniejszej niż kwota przychodów, o których mowa w art. 401 ust. 7 pkt 4, po pomniejszeniu o koszty obsługi tych przychodów, przeznaczają się na wspieranie rozwoju odnawialnych źródeł energii oraz budowy lub przebudowy sieci elektroenergetycznych służących przyłączaniu tych źródeł lub na wspieranie wzrostu efektywności energetycznej, w tym wysokosprawnej kogeneracji, w rozumieniu ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. – Prawo energetyczne.]

<5. Środki Narodowego Funduszu w wysokości nie mniejszej niż kwota przychodów, o których mowa w art. 401 ust. 7 pkt 4 i 4a, po pomniejszeniu o koszty obsługi tych przychodów, przeznaczają się na wspieranie poprawy efektywności energetycznej, w tym wysokosprawnej kogeneracji, w rozumieniu ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. – Prawo energetyczne, lub na wspieranie rozwoju odnawialnych źródeł energii oraz budowy lub przebudowy sieci służących przyłączaniu tych źródeł.>

6. Środki Narodowego Funduszu w wysokości nie mniejszej niż kwota przychodów, o których mowa w art. 401 ust. 7 pkt 5, po pomniejszeniu o koszty obsługi tych przychodów, przeznaczają się na zadania realizowane przez gminy i podmioty związane:

- 1) ze zbiórką odpadów zawierających substancje kontrolowane;
- 2) z odzyskiwaniem substancji kontrolowanych;
- 3) z gromadzeniem substancji kontrolowanych;
- 4) z unieszkodliwianiem substancji kontrolowanych.

7. Środki Narodowego Funduszu w wysokości nie mniejszej niż kwota przychodów, o których mowa w art. 401 ust. 7 pkt 6, po pomniejszeniu o koszty obsługi tych przychodów, przeznaczają się na wspieranie działalności związanej z wytwarzaniem biokomponentów i biopaliw ciekłych lub innych paliw odnawialnych, a także promocję ich wykorzystania.

8. Środki Narodowego Funduszu w wysokości nie mniejszej niż kwota przychodów, o których mowa w art. 401 ust. 7 pkt 7, po pomniejszeniu o koszty obsługi tych przychodów, przeznaczają się na finansowanie zadań Krajowego ośrodka bilansowania i zarządzania emisjami, o którym mowa w art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 17 lipca 2009 r. o systemie zarządzania emisjami gazów cieplarnianych i innych substancji.

9. Środki Narodowego Funduszu w wysokości nie mniejszej niż kwota przychodów, o których mowa w art. 401 ust. 7 pkt 8–13, po pomniejszeniu o koszty obsługi tych przychodów, przeznaczają się na:

- 1) finansowanie działań w zakresie:

- a) odzysku i recyklingu odpadów opakowaniowych,
- b) edukacji ekologicznej dotyczącej selektywnego zbierania i recyklingu odpadów opakowaniowych,
- c) zbierania zużytych baterii i zużytych akumulatorów,
- d) przetwarzania i recyklingu zużytych baterii i zużytych akumulatorów,
- e) unieszkodliwiania zużytych baterii i zużytych akumulatorów;

- 2) finansowanie przedsięwzięć, w tym edukacji ekologicznej, prowadzących do odzysku, recyklingu i unieszkodliwiania odpadów użytkowych z opon oraz na finansowanie działań wykonywanych przez gminy (związki gmin) w zakresie selektywnego zbierania odpadów użytkowych z opon;

Nowe brzmienie ust. 5 w art. 401c weszło w życie z dn. 1.01.2012 r. w zakresie wpływów z kar pieniężnych oraz wchodzi w życie z dn. 1.01.2013 r. w zakresie wpływów z opłat zastępczych (Dz. U. z 2011 r. Nr 94, poz. 551).

- 3) finansowanie:
 - a) zbierania i regeneracji odpadów poużytkowych z olejów smarowych oraz na edukację ekologiczną w tym zakresie,
 - b) działań wykonywanych przez gminy (związki gmin) w zakresie selektywnego zbierania odpadów poużytkowych z olejów smarowych;
- 4) finansowanie dopłat do demontażu pojazdów wycofanych z eksploatacji;
- 5) dofinansowanie działań inwestycyjnych w zakresie:
 - a) demontażu pojazdów wycofanych z eksploatacji,
 - b) gospodarowania odpadami powstałymi w wyniku demontażu pojazdów wycofanych z eksploatacji,
 - c) zbierania pojazdów wycofanych z eksploatacji;
- 6) dofinansowanie gmin w zakresie zbierania porzuconych pojazdów wycofanych z eksploatacji;
- 6a) dofinansowanie powiatów w zakresie zbierania pojazdów wycofanych z eksploatacji, nabytych w drodze przepadku w trybie art. 130a ust. 10 ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. – Prawo o ruchu drogowym (Dz. U. z 2005 r. Nr 108, poz. 908, z późn. zm.²⁴⁾);
- 7) dofinansowanie działań w zakresie:
 - a) odzysku, w tym przetwarzania i recyklingu,
 - b) edukacji ekologicznej dotyczącej zagospodarowania,
 - c) rozwoju nowych technologii recyklingu,
 - d) zbierania,
 - e) unieszkodliwiania– zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego;
- 8) dofinansowanie działań w zakresie:
 - a) gospodarowania odpadami w przypadkach, o których mowa w art. 23–25 rozporządzenia (WE) nr 1013/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 14 czerwca 2006 r. w sprawie przemieszczania odpadów,
 - b) szkolenia organów administracji publicznej wykonujących obowiązki Rzeczypospolitej Polskiej związane z kontrolą i nadzorem nad międzynarodowym przemieszczaniem odpadów,
 - c) zakupu sprzętu i oprogramowania dla organów, o których mowa w lit. b.
10. Zobowiązania Narodowego Funduszu związane z przeznaczaniem środków na cele, o których mowa w ust. 1–9, są zobowiązaniami wieloletnimi.
11. Wysokości zobowiązań określonych w ust. 1–9 mogą być zmniejszane za zgodą ministra właściwego do spraw środowiska. Przy udzielaniu zgody minister właściwy do spraw środowiska uwzględnia w szczególności potrzeby realizacji zasady zrównoważonego rozwoju, polityki ekologicznej państwa oraz zobowiązań

²⁴⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2005 r. Nr 109, poz. 925, Nr 175, poz. 1462, Nr 179, poz. 1486 i Nr 180, poz. 1494 i 1497, z 2006 r. Nr 17, poz. 141, Nr 104, poz. 708 i 711, Nr 190, poz. 1400, Nr 191, poz. 1410 i Nr 235, poz. 1701, z 2007 r. Nr 52, poz. 343, Nr 57, poz. 381, Nr 99, poz. 661, Nr 123, poz. 845 i Nr 176, poz. 1238, z 2008 r. Nr 37, poz. 214, Nr 100, poz. 649, Nr 163, poz. 1015, Nr 209, poz. 1320, Nr 220, poz. 1411 i 1426, Nr 223, poz. 1461 i 1462, Nr 234, poz. 1573 i 1574, z 2009 r. Nr 3, poz. 11, Nr 18, poz. 97, Nr 79, poz. 663, Nr 91, poz. 739, Nr 92, poz. 753, Nr 97, poz. 802 i 803, Nr 98, poz. 817 i Nr 168, poz. 1323 oraz z 2010 r. Nr 40, poz. 230, Nr 43, poz. 246, Nr 122, poz. 827 i Nr 152, poz. 1018.

określonych w prawie Unii Europejskiej i umowach międzynarodowych, których stroną jest Rzeczpospolita Polska.

12. Finansowanie celów innych niż określone w ust. 1–9 z przychodów Narodowego Funduszu wymienionych w art. 401 ust. 7 odbywa się wyłącznie w formie pożyczek, o których mowa w art. 411 ust. 1 pkt 1.

Art. 401d.

1. Przychodami Narodowego Funduszu są także wpływy z umów sprzedaży jednostek przyznanej emisji zawieranych na podstawie ustawy z dnia 17 lipca 2009 r. o systemie zarządzania emisjami gazów cieplarnianych i innych substancji.
2. Przychody, o których mowa w ust. 1, pomniejszone o koszty ich obsługi, przeznacza się na:
 - 1) dofinansowanie zadań związanych ze wspieraniem przedsięwzięć realizowanych w ramach programów i projektów objętych Krajowym systemem zielonych inwestycji, o którym mowa w art. 22 ust. 1 ustawy z dnia 17 lipca 2009 r. o systemie zarządzania emisjami gazów cieplarnianych i innych substancji;
 - 2) pokrycie wydatków związanych z obsługą Rady Konsultacyjnej, o której mowa w art. 24 ust. 1 ustawy z dnia 17 lipca 2009 r. o systemie zarządzania emisjami gazów cieplarnianych i innych substancji;
 - 3) pokrycie kosztów związanych z wykonywaniem zadań, o których mowa w art. 25 ust. 2 ustawy z dnia 17 lipca 2009 r. o systemie zarządzania emisjami gazów cieplarnianych i innych substancji.

Art. 402.

1. Zarząd województwa oraz wojewódzki inspektor ochrony środowiska prowadzą wyodrębnione rachunki bankowe w celu gromadzenia i redystrybucji wpływów, o których mowa w art. 401 ust. 1. Wpływy te, powiększone o przychody z oprocentowania środków na rachunkach bankowych, są przekazywane na rachunki bankowe Narodowego Funduszu, wojewódzkich funduszy oraz na rachunki budżetów powiatów i budżetów gmin, w terminie do końca następnego miesiąca po ich wpływie na wyodrębnione rachunki bankowe zarządu województwa i wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska.
 - 1a. Zarząd województwa pomniejsza wpływy, o których mowa w art. 401 ust. 1, powiększone o przychody z oprocentowania środków na rachunku bankowym, o opłaty poniesione na egzekucję należności oraz o koszty obsługi rachunku bankowego.
 - 1b. Wojewódzki inspektor ochrony środowiska pomniejsza wpływy, o których mowa w art. 401 ust. 1, powiększone o przychody z oprocentowania środków na rachunku bankowym, o opłaty poniesione na egzekucję należności oraz o koszty obsługi rachunku bankowego.
2. Wojewódzki inspektor ochrony środowiska przed przekazaniem wpływów z kar na rachunki Narodowego Funduszu oraz wojewódzkich funduszy, o których mowa w ust. 1, pomniejsza je o 20%, a kwotę uzyskaną z tytułu pomniejszenia przekazuje na dochody budżetu państwa.
 - 2a. Zarząd województwa przed przekazaniem na rachunek Narodowego Funduszu oraz wojewódzkich funduszy wpływów z opłat wymierzonych w drodze decyzji, o których mowa w art. 288 ust. 1, pomniejsza je o 10%, a kwotę uzyskaną z tytułu pomniejszenia przeznacza na:

- 1) tworzenie i modyfikację baz danych zawierających informacje o podmiotach korzystających ze środowiska;
- 2) zatrudnianie osób zajmujących się kontrolą oraz windykacją opłat za korzystanie ze środowiska.
3. W razie nieterminowego przekazania wpływów, o których mowa w ust. 1, wpływy te są przekazywane wraz z odsetkami za zwłokę określonymi w przepisach ustawy – Ordynacja podatkowa.
4. Wpływy z tytułu opłat i kar stanowią w 20% dochód budżetu gminy, a w 10% – dochód budżetu powiatu, z zastrzeżeniem ust. 5 i 6.
5. Wpływy z tytułu opłat i kar za usuwanie drzew i krzewów stanowią w całości dochód budżetu gminy, z której terenu usunięto drzewa lub krzewy.
6. Wpływy z tytułu opłat i kar za składowanie i magazynowanie odpadów stanowią w 50% dochód budżetu gminy, a w 10% – dochód budżetu powiatu, na których obszarze są składowane odpady. Jeżeli składowisko odpadów jest zlokalizowane na obszarze więcej niż jednego powiatu lub więcej niż jednej gminy, dochód podlega podziałowi proporcjonalnie do powierzchni zajmowanych przez składowisko na obszarze tych powiatów i gmin.
7. Wpływy z tytułu opłat i kar po dokonaniu podziału, o którym mowa w ust. 4 albo 6, stanowią w 35% przychód Narodowego Funduszu i w 65% – wojewódzkiego funduszu.
8. Wpływy z opłat, o których mowa w art. 64 ust. 2 i 3 oraz art. 69 ust. 2, a także z kar pieniężnych, o których mowa w art. 80 ust. 1–9 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o zużytych sprzęcie elektrycznym i elektronicznym, odpowiednio wojewódzkie fundusze, Główny Inspektor Ochrony Środowiska i wojewódzcy inspektorzy ochrony środowiska przekazują na rachunek bankowy Narodowego Funduszu, w terminie do końca następnego miesiąca po upływie każdego kwartału.
- 8a. Wpływy z kar pieniężnych, o których mowa w art. 32 i 33 ustawy z dnia 29 czerwca 2007 r. o międzynarodowym przemieszczaniu odpadów, wojewódzcy inspektorzy ochrony środowiska przekazują na rachunek bankowy Narodowego Funduszu w terminie do końca następnego miesiąca po upływie każdego kwartału.
9. (uchylony).
10. Wpływy z kar, o których mowa w art. 97–102 ustawy z dnia 24 kwietnia 2009 r. o bateriach i akumulatorach, wojewódzcy inspektorzy ochrony środowiska przekazują na rachunek bankowy Narodowego Funduszu w terminie do końca następnego miesiąca po upływie każdego kwartału.
11. Wojewódzki inspektor ochrony środowiska przed przekazaniem na rachunek bankowy Narodowego Funduszu wpływów z kar, o których mowa w art. 97–102 ustawy z dnia 24 kwietnia 2009 r. o bateriach i akumulatorach, pomniejsza je o 20%, a kwotę uzyskaną z tytułu pomniejszenia przeznacza na koszty egzekucji ustalonej należnej kary oraz koszty weryfikacji ustalenia jej wysokości.
12. Wpływy z kar pieniężnych, o których mowa w art. 79b i 79c ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach, odpowiednio wojewódzcy inspektorzy ochrony środowiska i zarządy województw przekazują na rachunek bankowy Narodowego Funduszu w terminie do końca następnego miesiąca po upływie każdego kwartału.
13. (utracił moc).
14. Zarząd województwa przed przekazaniem na rachunek Narodowego Funduszu wpływów z kar, o których mowa w art. 79c ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach, pomniejsza je o 20%, a kwotę uzyskaną z tytułu pomniejszenia prze-

znacza na koszty egzekucji ustalonej należnej kary oraz koszty weryfikacji ustalenia jej wysokości.

15. Wpływy z kar pieniężnych, o których mowa w art. 53a ustawy z dnia 20 stycznia 2005 r. o recyklingu pojazdów wycofanych z eksploatacji, wojewódzcy inspektorzy ochrony środowiska przekazują na rachunek bankowy Narodowego Funduszu w terminie do końca następnego miesiąca po upływie każdego kwartału.
16. (utracił moc).

Art. 403.

1. Do zadań powiatów należy finansowanie ochrony środowiska i gospodarki wodnej w zakresie określonym w art. 400a ust. 1 pkt 2, 5, 8, 9, 15, 16, 18, 21–25, 29, 31, 32 i 38–42 w wysokości nie mniejszej niż kwota wpływów z tytułu opłat i kar, o których mowa w art. 402 ust. 4–6, stanowiących dochody budżetów powiatów, pomniejszona o nadwyżkę z tytułu tych dochodów przekazywaną do wojewódzkich funduszy.
2. Do zadań własnych gmin należy finansowanie ochrony środowiska i gospodarki wodnej w zakresie określonym w art. 400a ust. 1 pkt 2, 5, 8, 9, 15, 16, 21–25, 29, 31, 32 i 38–42 w wysokości nie mniejszej niż kwota wpływów z tytułu opłat i kar, o których mowa w art. 402 ust. 4–6, stanowiących dochody budżetów gmin, pomniejszona o nadwyżkę z tytułu tych dochodów przekazywaną do wojewódzkich funduszy.
- 3.²⁵⁾ Finansowanie ochrony środowiska i gospodarki wodnej, o którym mowa w ust. 1 i 2, odbywa się w trybie określonym w przepisach odrębnych, z zastrzeżeniem ust. 4–6.
- 4.²⁵⁾ Finansowanie ochrony środowiska i gospodarki wodnej, o którym mowa w ust. 1 i 2, może polegać na udzielaniu dotacji celowej w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych z budżetu gminy lub budżetu powiatu na finansowanie lub dofinansowanie kosztów inwestycji:
 - 1) podmiotów niezaliczonych do sektora finansów publicznych, w szczególności:
 - a) osób fizycznych,
 - b) wspólnot mieszkaniowych,
 - c) osób prawnych,
 - d) przedsiębiorców;
 - 2) jednostek sektora finansów publicznych będących gminnymi lub powiatowymi osobami prawnymi.
- 5.²⁵⁾ Zasady udzielania dotacji celowej, o której mowa w ust. 4, obejmujące w szczególności kryteria wyboru inwestycji do finansowania lub dofinansowania oraz tryb postępowania w sprawie udzielania dotacji i sposób jej rozliczania określa odpowiednio rada gminy albo rada powiatu w drodze uchwały.
- 6.²⁵⁾ Udzielenie dotacji celowej, o której mowa w ust. 4, następuje na podstawie umowy zawartej przez gminę lub powiat z podmiotami określonymi w ust. 4. W przypadku gdy dotacja stanowi pomoc publiczną lub pomoc de minimis jej udzielenie następuje z uwzględnieniem warunków dopuszczalności tej pomocy określonych w przepisach prawa Unii Europejskiej.

²⁵⁾ Ma zastosowanie do dochodów budżetów powiatów i budżetów gmin uzyskanych od dn. 1.01.2010 r.

Art. 404.

1. Gminy i powiaty, których dochody z tytułu opłat i kar, o których mowa w art. 402 ust. 4–6, są większe niż 10-krotność średniej krajowej dochodów z roku poprzedniego przypadających na jednego mieszkańca, liczonej odpowiednio dla gmin i powiatów, przekazują nadwyżkę z tytułu tych dochodów do właściwego wojewódzkiego funduszu.
2. Minister właściwy do spraw środowiska ogłasza, w drodze obwieszczenia, w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski” średnią krajową dochodów gmin i powiatów, o których mowa w art. 402 ust. 4–6, osiągniętą w roku poprzednim, w terminie do końca I półrocza roku następnego.
3. Gminy i powiaty dokonują wpłat, o których mowa w ust. 1, na rachunek odpowiedniego wojewódzkiego funduszu, w terminie do dnia 15 sierpnia roku następującego po roku, w którym wystąpiła nadwyżka.
4. Od kwot niewpłaconych w terminie nalicza się odsetki w wysokości ustalonej dla zaległości podatkowych.

Art. 405–410.

(uchylone)

Art. 410a.

1. Narodowy Fundusz udziela dopłat do demontażu pojazdów wycofanych z eksploatacji przedsiębiorcy prowadzącemu stację demontażu, który łącznie spełnia następujące warunki:
 - uzyskał wymagane poziomy odzysku i recyklingu, o których mowa w art. 28 ustawy z dnia 20 stycznia 2005 r. o recyklingu pojazdów wycofanych z eksploatacji;
 - posiada decyzje wymagane w związku z prowadzeniem stacji demontażu;
 - złożył w terminie sprawozdanie, o którym mowa w art. 30 ust. 1 ustawy z dnia 20 stycznia 2005 r. o recyklingu pojazdów wycofanych z eksploatacji.
2. Środki przeznaczone na dopłaty do demontażu pojazdów wycofanych z eksploatacji są dzielone w stosunku do masy pojazdów wycofanych z eksploatacji przyjętych do stacji demontażu, wykazanych w sprawozdaniu, o którym mowa w art. 30 ust. 1 ustawy z dnia 20 stycznia 2005 r. o recyklingu pojazdów wycofanych z eksploatacji.
- 2a. Wysokość dopłaty do demontażu pojazdów wycofanych z eksploatacji wynosi 500 zł za każdą tonę pojazdów wycofanych z eksploatacji przyjętych do stacji demontażu.
3. Wniosek o dopłatę przesyła się do Narodowego Funduszu w terminie do dnia 31 marca roku następującego po roku, w którym przedsiębiorca prowadzący stację demontażu spełnił warunki, o których mowa w ust. 1 pkt 1.
- 3a. Narodowy Fundusz przekazuje dopłatę w terminie do dnia 31 lipca roku, w którym przedsiębiorca złożył wniosek, o którym mowa w ust. 3, z zastrzeżeniem ust. 3c.
- 3b. W przypadku gdy wniosek, o którym mowa w ust. 3, lub sprawozdanie, o którym mowa w art. 30 ust. 1 ustawy z dnia 20 stycznia 2005 r. o recyklingu pojazdów wycofanych z eksploatacji, zawierają błędy lub wymagają uzupełnienia, Narodowy Fundusz wzywa przedsiębiorcę prowadzącego stację demontażu do

- usunięcia tych błędów lub uzupełnienia wniosku lub sprawozdania w terminie 14 dni.
- 3c. Jeżeli przedsiębiorca prowadzący stację demontażu usunął błędy lub uzupełnił wnioski lub sprawozdanie stosownie do wezwania, Narodowy Fundusz przekazuje dopłatę w terminie do dnia 31 grudnia roku, w którym przedsiębiorca złożył wnioski.
 4. Narodowy Fundusz może dofinansować działania inwestycyjne w zakresie demontażu pojazdów wycofanych z eksploatacji przedsiębiorcy prowadzącemu stację demontażu, który łącznie spełnia następujące warunki:
 - posiada decyzje wymagane w związku z prowadzeniem stacji demontażu;
 - złożył w terminie sprawozdanie, o którym mowa w art. 30 ust. 1 ustawy z dnia 20 stycznia 2005 r. o recyklingu pojazdów wycofanych z eksploatacji.
 5. Narodowy Fundusz może dofinansować działania inwestycyjne w zakresie gospodarowania odpadami powstałymi w wyniku demontażu pojazdów wycofanych z eksploatacji przedsiębiorcy prowadzącemu stację demontażu i przedsiębiorcy prowadzącemu strzeżarkę lub inną instalację przetwarzania, odzysku lub recyklingu odpadów pochodzących z pojazdów wycofanych z eksploatacji, który posiada wymagane decyzje w zakresie gospodarki odpadami oraz spełnia wymagania określone w przepisach o odpadach.
 6. Narodowy Fundusz może dofinansować działania inwestycyjne w zakresie zbierania pojazdów wycofanych z eksploatacji przedsiębiorcy prowadzącemu punkt zbierania pojazdów, który posiada wymagane decyzje w zakresie gospodarki odpadami oraz spełnia wymagania określone w przepisach o odpadach.

Art. 410b. (uchylony)

Art. 410c.

1. Środki Narodowego Funduszu i wojewódzkich funduszy mogą być przeznaczane na dofinansowanie zadań z zakresu ochrony środowiska i gospodarki wodnej realizowanych przez jednostki budżetowe.
2. W budżecie państwa tworzy się rezerwę celową w wysokości odpowiadającej kwocie środków przekazywanych państwowym jednostkom budżetowym przez Narodowy Fundusz i wojewódzkie fundusze na dochody budżetu państwa.

Art. 410d.

Środki Narodowego Funduszu można przeznaczać za zgodą ministra właściwego do spraw środowiska na wspieranie projektów i inwestycji z zakresu ochrony środowiska i gospodarki wodnej poza granicami kraju, jeżeli ma to związek z bezpieczeństwem ekologicznym Rzeczypospolitej Polskiej, z zastrzeżeniem art. 410e.

Art. 410e.

1. Środki Narodowego Funduszu inne niż przychody, o których mowa w art. 401 ust. 7 oraz art. 401d ust. 1, można także przeznaczać za zgodą ministra właściwego do spraw środowiska na:
 - 1) udzielanie pomocy w ramach międzynarodowej współpracy na rzecz rozwoju państwom niewymienionym w załączniku I do Ramowej konwencji Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu sporządzonej w Nowym

- Jorku dnia 9 maja 1992 r. (Dz. U. z 1996 r. Nr 53, poz. 238), zwanej dalej „Konwencją Klimatyczną”;
- 2) dokonywanie wpłat na rzecz międzynarodowych organizacji, instytucji, programów i funduszy, zapewniających funkcjonowanie mechanizmów finansowych służących realizacji celów Konwencji Klimatycznej.
2. Pomoc, o której mowa w ust. 1 pkt 1, jest udzielana na wspieranie projektów i inwestycji z zakresu:
- 1) ograniczania lub unikania emisji gazów cieplarnianych;
 - 2) pochłaniania lub sekwestracji dwutlenku węgla (CO₂);
 - 3) adaptacji do zmian klimatu;
 - 4) wzmocnienia instytucjonalnego.
3. Środki Narodowego Funduszu inne niż przychody, o których mowa w art. 401 ust. 7 oraz art. 401d ust. 1, przeznaczone na zadania, o których mowa w ust. 1, realizowane przez państwową jednostkę budżetową, są przekazywane tej jednostce zgodnie z art. 410c ust. 2.

Art. 410f.

Środki Narodowego Funduszu przeznacza się także na odszkodowania wynikające z niewykonania lub nienależytego wykonania umów sprzedaży jednostek przyznanej emisji, zawieranych na podstawie ustawy z dnia 17 lipca 2009 r. o systemie zarządzania emisjami gazów cieplarnianych i innych substancji.

Art. 411.

1. Finansowanie działalności, o której mowa w art. 400a ust. 1 oraz art. 410a ust. 1 i 4–6, ze środków Narodowego Funduszu i wojewódzkich funduszy odbywa się przez:
 - 1) udzielanie oprocentowanych pożyczek, w tym pożyczek przeznaczonych na zachowanie płynności finansowej przedsięwzięć współfinansowanych ze środków Unii Europejskiej;
 - 2) udzielanie dotacji, w tym:
 - a) dopłaty do oprocentowania kredytów bankowych,
 - b) dokonywanie częściowych spłat kapitału kredytów bankowych,
 - c) dopłaty do oprocentowania lub ceny wykupu obligacji,
 - d) dopłaty do demontażu pojazdów wycofanych z eksploatacji;
 - 3) nagrody za działalność na rzecz ochrony środowiska i gospodarki wodnej, niezwiązaną z wykonywaniem obowiązków pracowników administracji rządowej i samorządowej.
- 1a. (uchylony).
- 1b. (uchylony).
- 1c. (uchylony).
- 1d. Finansowanie wydatków na prace, o których mowa w art. 7 ust. 2 ustawy z dnia 14 lipca 2000 r. o restrukturyzacji finansowej górnictwa siarki, odbywa się w formie dotacji.
- 1e. Ogólną kwotę środków przeznaczanych na finansowanie, o którym mowa w ust. 1d, określa roczny plan finansowy Narodowego Funduszu.
- 1f. Wysokość dotacji, o której mowa w ust. 1d, określa szczegółowy harmonogram prac likwidacyjnych i rekultywacyjnych obejmujący rodzaj i zakres zadań, wy-

sokość niezbędnych nakładów i czas ich realizacji zatwierdzony przez Narodowy Fundusz.

- 1g. Dotacja, o której mowa w ust. 1d, wykorzystana niezgodnie ze szczegółowym harmonogramem prac likwidacyjnych i rekultywacyjnych podlega zwrotowi do Narodowego Funduszu.
2. Przeznaczenie środków na finansowanie potrzeb geologii wymaga zasięgnięcia opinii ministra właściwego do spraw środowiska, a na finansowanie potrzeb górnictwa – opinii ministra właściwego do spraw gospodarki oraz Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego.
3. Pożyczki, o których mowa w ust. 1 pkt 1, z wyłączeniem pożyczek przeznaczonych na zachowanie płynności finansowej przedsięwzięć współfinansowanych ze środków Unii Europejskiej, mogą być częściowo umarzone, pod warunkiem terminowego wykonania zadań i osiągnięcia planowanych efektów.
- 3a. Dopłaty, o których mowa w ust. 1 pkt 2 lit. c, stosuje się do obligacji emitowanych na cele związane z działalnością, o której mowa w art. 400a ust. 1 oraz art. 410a ust. 1 i 4–6, przez podmioty posiadające osobowość prawną wykonujące zadania z zakresu gospodarki komunalnej.
4. Narodowy Fundusz i wojewódzkie fundusze mogą dysponować rachunkami środków dewizowych.
5. Narodowy Fundusz może udzielać poręczeń spłaty kredytów oraz zwrotu środków przyznanych przez rządy państw obcych i organizacje międzynarodowe, przeznaczonych na realizację zadań ochrony środowiska i gospodarki wodnej, zgodnie z ustawą z dnia 8 maja 1997 r. o poręczeniach i gwarancjach udzielanych przez Skarb Państwa oraz niektóre osoby prawne (Dz. U. z 2003 r. Nr 174, poz. 1689, z późn. zm.²⁶⁾); udzielając poręczenia Narodowy Fundusz pobiera opłatę prowizyjną.
6. Narodowy Fundusz może przejąć zobowiązania ministra właściwego do spraw środowiska, jeżeli przyznanie środków przez rządy państw obcych i organizacje międzynarodowe, zgodnie z ustaleniami umów międzynarodowych, jest uwarunkowane udzieleniem przez ministra właściwego do spraw środowiska gwarancji zwrotu wypłaconych kwot w całości lub w części, z przyczyn określonych w tych umowach.
- 6a. Narodowy Fundusz może obejmować lub nabywać udziały lub akcje w spółkach oraz nabywać obligacje emitowane przez inne podmioty niż Skarb Państwa lub jednostki samorządu terytorialnego, za zgodą ministra właściwego do spraw środowiska i ministra właściwego do spraw finansów publicznych, jeżeli jest to związane z rozwojem przemysłu i usług w zakresie ochrony środowiska.
7. Wnioski o przyznanie pożyczek lub dotacji, których wartość jednostkowa przekracza 10 000 000 euro, dotyczące środków technicznych służących jedynie ograniczeniu negatywnego oddziaływania na środowisko, w szczególności oczyszczalni ścieków, elektrofiltrów lub składowisk odpadów, powinny zawierać uzasadnienie obejmujące analizę ewentualnych alternatywnych rozwiązań organizacyjnych, technicznych lub technologicznych mających na celu wyeliminowanie lub ograniczenie powstawania zanieczyszczeń oraz wprowadzenie czystszej produkcji.
8. Narodowy Fundusz oraz wojewódzkie fundusze udzielają dotacji, pożyczek oraz przekazują środki finansowe na podstawie umów cywilnoprawnych.

²⁶⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2004 r. Nr 123, poz. 1291, Nr 145, poz. 1537 i Nr 281, poz. 2785 oraz z 2005 r. Nr 78, poz. 684 i Nr 183, poz. 1538.

9. Formy umowy cywilnoprawnej nie stosuje się do przekazywania środków na nagrody za działalność na rzecz ochrony środowiska i gospodarki wodnej niezwiązaną z wykonywaniem obowiązków pracowników administracji rządowej i samorządowej, o których mowa w ust. 1 pkt 3, jeżeli ich fundatorem jest Narodowy Fundusz lub wojewódzkie fundusze.
10. Narodowy Fundusz oraz wojewódzkie fundusze mogą udostępniać środki finansowe bankom z przeznaczeniem na udzielanie kredytów bankowych, pożyczek lub dotacji na wskazane przez siebie programy i przedsięwzięcia z zakresu zadań ochrony środowiska i gospodarki wodnej oraz potrzeb geologii, a także dopłaty do oprocentowania lub częściowe spłaty kapitału udzielanych na ten cel kredytów bankowych.
- 10a. Dopłaty do oprocentowania i częściowe spłaty kapitału kredytów bankowych, o których mowa w ust. 10, są realizowane przez Narodowy Fundusz oraz wojewódzkie fundusze za pośrednictwem banków na podstawie zawartych z nimi umów.
- 10b. Narodowy Fundusz oraz wojewódzkie fundusze mogą zawierać umowy, o których mowa w ust. 10a, z bankami:
- 1) których fundusze własne są nie niższe niż równowartość w złotych 5 000 000 euro przeliczona według kursu średniego ogłaszanego przez Narodowy Bank Polski, obowiązującego w dniu poprzedzającym dzień zawarcia umowy, a w przypadku banków spółdzielczych, nie niższe niż równowartość w złotych 1 000 000 euro przeliczona według kursu średniego ogłaszanego przez Narodowy Bank Polski, obowiązującego w dniu poprzedzającym dzień zawarcia umowy;
 - 2) które prowadzą działalność na obszarze co najmniej 3 województw, z zastrzeżeniem ust. 10c.
- 10c. Warunku, o którym mowa w ust. 10b pkt 2, nie stosuje się do banków zrzeszających i banków spółdzielczych zrzeszonych z bankami zrzeszającymi na zasadach określonych w odrębnych przepisach.
- 10d. Do wyboru banków, o których mowa w ust. 10b i 10c, nie mają zastosowania przepisy o zamówieniach publicznych.
- 10e. Umowy, o których mowa w ust. 10a, określają w szczególności tryb i terminy przekazywania bankom przez Narodowy Fundusz oraz wojewódzkie fundusze środków na dopłaty do oprocentowania i częściowe spłaty kapitału kredytów bankowych, o których mowa w ust. 10.
- 10f. Narodowy Fundusz może udostępniać środki finansowe wojewódzkim funduszom z przeznaczeniem na udzielanie pożyczek lub dotacji na wskazane przez siebie programy i przedsięwzięcia z zakresu zadań ochrony środowiska i gospodarki wodnej oraz potrzeb geologii.
11. Środki powierzone Narodowemu Funduszowi i wojewódzkim funduszom, pochodzące z pomocy zagranicznej, są wykorzystywane na dofinansowanie przedsięwzięć z zakresu ochrony środowiska i gospodarki wodnej zgodnie z umowami, na podstawie których środki te przekazano, oraz zgodnie z procedurami obowiązującymi w tych funduszach.

Art. 411a.

1. Narodowy Fundusz może nabywać udziały lub akcje w spółkach, jeżeli statutowym lub ustawowym przedmiotem działalności tych spółek jest ochrona środowiska i gospodarka wodna.

2. Narodowy Fundusz może obejmować udziały lub akcje w spółkach innych niż określone w ust. 1 wyłącznie w zamian za nieściągalne wierzytelności wynikające z umów zawartych z tym Funduszem.
3. Objęcie, nabycie lub zbycie udziałów lub akcji w spółkach oraz objęcie, nabycie lub zbycie obligacji, których emitentem jest podmiot inny niż Skarb Państwa, przez Narodowy Fundusz wymaga zgody ministra właściwego do spraw środowiska.
4. Zbycie udziałów lub akcji w spółkach oraz zbycie obligacji, których emitentem jest podmiot inny niż Skarb Państwa, przez wojewódzki fundusz wymaga zgody zarządu województwa.
5. Zarząd Narodowego Funduszu przedstawia ministrowi właściwemu do spraw środowiska, raz w roku, nie później niż do dnia 30 czerwca, informację o posiadanych udziałach, akcjach i obligacjach.
6. Zarządy wojewódzkich funduszy przedstawiają zarządom województw oraz ministrowi właściwemu do spraw środowiska, raz w roku, nie później niż do dnia 30 czerwca, informację o posiadanych udziałach, akcjach i obligacjach.

Art. 412–421.

(uchylone)

Tytuł VIII

PROGRAMY DOSTOSOWAWCZE

Dział I

Przepisy ogólne

Art. 422.

1. Program dostosowawczy jest wynegocjowanym indywidualnie szczegółowym harmonogramem rzeczowo-finansowym realizacji obowiązków związanych z ochroną środowiska przez prowadzącą instalację.
2. Celem programu dostosowawczego jest doprowadzenie do najszybszego zrealizowania obowiązujących wymagań ochrony środowiska przez instalacje, które ze względów technologicznych lub ekonomicznych nie mogą osiągnąć tych wymagań w terminach przewidzianych przez przepisy powszechnie obowiązujące, a za utrzymaniem eksploatacji instalacji przemawia interes publiczny.

Art. 423.

1. O ustalenie programu dostosowawczego może ubiegać się prowadzący istniejącą instalację, która jest kwalifikowana jako przedsięwzięcie mogące zawsze znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, objętą obowiązkiem uzyskania pozwolenia zintegrowanego, należąca do rodzajów instalacji wskazanych w przepisach wydanych na podstawie art. 425.
2. Przez instalacje istniejące rozumie się instalacje, których eksploatację rozpoczęto przed dniem wejścia w życie ustawy.
3. Prowadzący instalację może ubiegać się o ustalenie programu dostosowawczego, jeżeli:

- 1) realizuje przedsięwzięcia zapewniające spełnienie przez instalację wymagań wynikających z najlepszych dostępnych technik oraz usunięcie szkód w środowisku spowodowanych przez eksploatację instalacji;
- 2) eksploatacja prowadzonej przez niego instalacji nie powoduje pogorszenia stanu środowiska w znacznych rozmiarach, a w szczególności nie zagraża życiu lub zdrowiu ludzi.

Art. 424.

1. Ustalenie treści programu dostosowawczego poprzedza postępowanie negocjacyjne prowadzone na warunkach wskazanych w dziale II.
2. Program nie może trwać dłużej niż 6 lat od dnia, w którym decyzja zatwierdzająca program stała się ostateczna, a zaplanowany termin jego realizacji nie może przekroczyć dnia 31 grudnia 2010 r.
3. Postępowanie negocjacyjne nie może być prowadzone ani wszczęte po dniu 30 października 2007 r.

Art. 425.

1. Minister właściwy do spraw środowiska, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw gospodarki, określi, w drodze rozporządzenia, rodzaje instalacji, dla których prowadzący mogą ubiegać się o ustalenie programu dostosowawczego, uwzględniając organizacyjno-techniczne możliwości ustalania programów dostosowawczych.
2. W rozporządzeniu, o którym mowa w ust. 1, zostaną ustalone rodzaje instalacji w zależności odpowiednio od rodzaju i skali działalności prowadzonej w instalacjach.

Dział II

Ustalenie treści programu dostosowawczego

Art. 426.

1. Program dostosowawczy jest ustalany na wniosek prowadzącego instalację.
2. Wniosek należy przedłożyć marszałkowi województwa.
3. Wniosek o ustalenie programu dostosowawczego powinien zawierać:
 - 1) wykazanie istnienia okoliczności uniemożliwiających lub w bardzo istotny sposób utrudniających dotychczasową realizację obowiązków związanych z ochroną środowiska;
 - 2) wskazanie wymagań najlepszych dostępnych technik, które nie są spełnione przez instalację;
 - 3) wskazanie szkód w środowisku, jakie powoduje lub powodowała eksploatacja instalacji, w szczególności wynikających z przekraczania standardów jakości środowiska;
 - 4) opis przedsięwzięć zrealizowanych w okresie ostatnich 3 lat przed złożeniem wniosku oraz realizowanych aktualnie;
 - 5) wiarygodny plan sposobu finansowania poszczególnych etapów przedsięwzięć wskazanych w programie dostosowawczym;
 - 6) obliczenie przewidywanej wysokości opłat za korzystanie ze środowiska, jakie prowadzący instalacje powinien ponieść w okresie realizacji programu

dostosowawczego, jeżeli wnioskowane jest odroczenie terminu ich płatności.

4. Do wniosku prowadzący instalację załącza:
 - 1) projekt programu dostosowawczego;
 - 2) przegląd ekologiczny spełniający wymagania, o których mowa w art. 238;
 - 3) wniosek o wydanie pozwolenia zintegrowanego uwzględniającego ustalenia, które będą zawarte w programie dostosowawczym.
5. Marszałek województwa może, w drodze postanowienia, wezwać wnioskodawcę do uzupełnienia w określonym czasie przeglądu ekologicznego, określając w razie potrzeby metody badań i studiów.
6. Wniosek o wydanie pozwolenia zintegrowanego powinien spełniać, z zastrzeżeniem ust. 7, wymagania określone w ustawie dla tego rodzaju pozwolenia.
7. Informacja, o której mowa w art. 208 ust. 2 pkt 1, powinna zawierać, wynikający z programu dostosowawczego, termin osiągnięcia przez instalację wymagań wynikających z najlepszych dostępnych technik.

Art. 427.

1. Projekt programu dostosowawczego powinien zawierać:
 - 1) wskazanie i opis wszystkich przedsięwzięć, których realizacja zapewni spełnienie wymagań wynikających z najlepszych dostępnych technik oraz usunięcie szkód spowodowanych eksploatacją instalacji;
 - 2) harmonogram realizacji konkretnych przedsięwzięć w okresie realizacji programu, ze wskazaniem etapów;
 - 3) przewidywane koszty realizacji poszczególnych etapów;
 - 4) proponowane warunki emisji na poszczególnych etapach realizacji przedsięwzięcia;
 - 5) proponowany zakres odroczenia terminu płatności opłat za korzystanie ze środowiska w okresie realizacji programu;
 - 6) proponowane ewentualne sankcje pieniężne za niezrealizowanie poszczególnych etapów przedsięwzięcia.
2. Etapy przedsięwzięcia powinny określać konkretny zakres zadań realizowanych w kolejnych okresach nie dłuższych niż 6 miesięcy.
3. Sankcje pieniężne za niezrealizowanie poszczególnych etapów przedsięwzięcia nie mogą być niższe niż 10% przewidywanych kosztów danego etapu.
4. Odroczenie terminu płatności opłat za korzystanie ze środowiska może dotyczyć najwyżej 70% ich przewidywanej wysokości.

Art. 428.

1. Wszczęcie postępowania negocjacyjnego dotyczącego treści programu dostosowawczego następuje w drodze postanowienia marszałka województwa.
2. Odmowa wszczęcia postępowania negocjacyjnego następuje w drodze decyzji, jeżeli wnioskodawca nie spełnia warunków wymaganych ustawą.

Art. 429.

Z zastrzeżeniem art. 424 ust. 2 i art. 427 ust. 2–4, przedmiotem negocjacji mogą być:

- 1) terminy realizacji poszczególnych przedsięwzięć;

- 2) warunki emisji w okresie realizacji programu dostosowawczego;
- 3) termin i wyrażony procentowo zakres odroczenia opłat za korzystanie ze środowiska;
- 4) wysokość sankcji pieniężnych.

Art. 430.

1. Negocjacje o ustalenie treści programu dostosowawczego toczą się pomiędzy prowadzącym instalację a komisją negocjacyjną, zwaną dalej „komisją”.
 2. Koszty postępowania negocjacyjnego obciążają prowadzącego instalację ubiegającego się o ustalenie programu dostosowawczego; należności z ich tytułu są uiszczane na rachunek właściwego marszałka województwa.
- 2a. (uchylony).
3. Minister właściwy do spraw środowiska, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw finansów, określi, w drodze rozporządzenia, zryczałtowany koszt postępowania negocjacyjnego.
 4. W rozporządzeniu, o którym mowa w ust. 3, zostaną ustalone:
 - 1) kwota opłaty podstawowej;
 - 2) współczynniki różnicujące wysokość opłaty w zależności od rodzaju instalacji objętej postępowaniem.
 5. Poniesienie kosztów, o których mowa w ust. 2, nie zwalnia z obowiązku wniesienia opłaty, o której mowa w art. 210 ust. 1.

Art. 431.

Negocjując treść programu dostosowawczego, komisja powinna uwzględnić w szczególności:

- 1) potrzebę jak najszybszego dostosowania instalacji do wymagań wynikających z najlepszych dostępnych technik oraz usunięcia szkód w środowisku spowodowanych eksploatacją instalacji;
- 2) aktualny stan środowiska na terenie, na którym prowadzona jest eksploatacja instalacji;
- 3) ewentualne skutki dopuszczenia czasowych odstępstw od powszechnie obowiązujących warunków emisji;
- 4) przyjęte na podstawie ustaw programy działań w zakresie ochrony środowiska, a w szczególności te, o których mowa w art. 17, 91 ust. 1 i art. 119 ust. 1;
- 5) potrzebę ułatwienia realizacji przedsięwzięć, w szczególności poprzez odroczenie opłat za korzystanie ze środowiska, jednak wyłącznie w zakresie niezbędnym do szybkiej ich realizacji;
- 6) sytuację ekonomiczno-finansową wnioskodawcy i faktyczne możliwości zrealizowania zaplanowanych przedsięwzięć;
- 7) zapewnienie możliwości funkcjonowania podmiotu korzystającego ze środowiska w okresie realizacji programu.

Art. 432.

1. Negocjacje są prowadzone w trakcie posiedzeń, do których stosuje się odpowiednio przepisy Kodeksu postępowania administracyjnego dotyczące rozprawy administracyjnej.

2. Negocjacje prowadzi przewodniczący składu komisji.
3. Stanowisko komisji w trakcie negocjacji jest ustalane w drodze głosowania, zwykłą większością głosów.
4. W razie równej liczby głosów decyduje głos przewodniczącego.

Art. 433.

Negocjacje nie mogą trwać dłużej niż 2 miesiące od daty wyznaczenia pierwszego posiedzenia negocjacyjnego.

Art. 434.

W razie nieuzyskania w terminie, o którym mowa w art. 433, porozumienia pomiędzy komisją a prowadzącym instalację co do treści programu dostosowawczego przewodniczący zwraca sprawę marszałkowi województwa, który w drodze decyzji odmawia ustalenia programu dostosowawczego.

Art. 435.

1. Zawarcie porozumienia dotyczącego treści programu dostosowawczego jest stwierdzane protokołem podpisanym przez uczestników negocjacji.
2. Przewodniczący składu komisji niezwłocznie przesyła marszałkowi województwa uzgodniony program dostosowawczy oraz protokół, o którym mowa w ust. 1.
3. Po otrzymaniu programu dostosowawczego i protokołu marszałek województwa, w drodze decyzji, zatwierdza program dostosowawczy oraz wydaje pozwolenie zintegrowane na warunkach określonych w programie dostosowawczym.
4. Program dostosowawczy stanowi integralną część decyzji w przedmiocie pozwolenia zintegrowanego.
5. W decyzji o wydaniu pozwolenia zintegrowanego marszałek województwa dodatkowo:
 - 1) zobowiązuje prowadzącego instalację do realizacji programu dostosowawczego;
 - 2) wskazuje obowiązek poniesienia sankcji wskazanych w programie w przypadku niezrealizowania jego postanowień;
 - 3) orzeka o odroczeniu terminu płatności opłat za korzystanie ze środowiska w procencie uzgodnionym w programie dostosowawczym na okres realizacji programu dostosowawczego.
6. Marszałek województwa, w drodze decyzji, odmawia wydania pozwolenia zintegrowanego, jeżeli stwierdzi, że:
 - 1) pomimo zrealizowania uzgodnionego programu dostosowawczego instalacja nie spełni wymagań wynikających z najlepszych dostępnych technik;
 - 2) uzgodniony program nie spełnia wymagań, o których mowa w art. 424 ust. 2 i art. 427 ust. 2–4.

Art. 436.

1. Pozwolenie wydane po przeprowadzeniu postępowania negocjacyjnego w zakresie realizowanego programu dostosowawczego może być, z zastrzeżeniem ust. 2, zmienione, po przeprowadzeniu postępowania negocjacyjnego, jeżeli:

- 1) prowadzący instalację przedstawi rozwiązanie korzystniejsze z punktu widzenia ochrony środowiska;
 - 2) konieczność zmian wynika ze zmian regulacji prawnych normujących zagadnienia objęte programem.
2. Zmiana warunków pozwolenia nie może powodować przedłużenia terminu realizacji poszczególnych przedsięwzięć objętych programem dostosowawczym.

Dział III **Komisja negocjacyjna**

Art. 437.

1. Po wydaniu postanowienia, o którym mowa w art. 428 ust. 1, marszałek województwa powołuje komisję do prowadzenia negocjacji o ustalenie treści programu dostosowawczego.
2. W skład komisji wchodzi po jednej osobie delegowanej przez wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska, marszałka województwa i wójta, burmistrza lub prezydenta miasta, z zastrzeżeniem ust. 3, dysponującej wiedzą fachową w dziedzinie ochrony środowiska.
3. Jeżeli instalacja położona jest na terenie kilku gmin, w miejsce osoby delegowanej przez wójta, burmistrza lub prezydenta miasta w skład komisji wchodzi osoba delegowana przez starostę.
4. Przewodniczącym składu komisji jest osoba delegowana przez marszałka województwa.
5. Członkowie komisji za udział w jej pracach otrzymują zryczałtowane wynagrodzenie.
6. Minister właściwy do spraw środowiska, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw finansów, określi, w drodze rozporządzenia, zryczałtowaną wysokość wynagrodzenia członków komisji negocjacyjnej.
7. W rozporządzeniu, o którym mowa w ust. 6, ustalona zostanie wysokość wynagrodzenia przewodniczącego oraz pozostałych członków komisji za udział w jednym postępowaniu.
8. Techniczną obsługę pracy komisji zapewnia marszałek województwa.
9. (uchylony).

Art. 438.

1. Członkowie komisji w zakresie prowadzonych negocjacji nie mogą być związani poleceniami służbowymi.
2. Do członków komisji stosuje się przepisy Kodeksu postępowania administracyjnego dotyczące wyłączenia pracownika.
3. Komisja ma prawo żądania od organów administracji informacji mogących mieć istotne znaczenie dla rozpatrywanej sprawy.

Dział IV**Skutki prawne wszczęcia postępowania negocjacyjnego oraz ustalenia programu dostosowawczego****Art. 439.**

W razie wszczęcia postępowania negocjacyjnego podlegają zawieszeniu postępowania w przedmiocie wydania decyzji, o których mowa w art. 362 ust. 1, art. 365 ust. 1 pkt 1 i art. 367 ust. 1, do czasu wydania ostatecznej decyzji kończącej postępowanie w przedmiocie wydania pozwolenia zintegrowanego.

Art. 440.

1. Do opłat, których termin płatności został odroczony w trybie art. 435 ust. 5 pkt 3, stosuje się przepisy art. 319–321.
2. Decyzje w sprawie zmniejszania, umarzania albo podwyższania opłat wydaje marszałek województwa.

Art. 441.

1. Marszałek województwa, w przypadku stwierdzenia, że nie został zrealizowany określony etap programu dostosowawczego, nakłada, w drodze decyzji, obowiązek zapłaty sankcji pieniężnej, ustalonej w programie dostosowawczym na rzecz budżetu gminy właściwej ze względu na miejsce, w którym znajduje się instalacja objęta programem dostosowawczym.
2. Do należności z tytułu obowiązku zapłaty sankcji pieniężnej, o której mowa w ust. 1, stosuje się przepisy działu III ustawy – Ordynacja podatkowa, z tym że uprawnienia organów podatkowych przysługują marszałkowi województwa.
3. Jeżeli instalacja objęta programem dostosowawczym znajduje się na terenie więcej niż jednej gminy, w decyzji, o której mowa w ust. 1, określa się wielkość wpłat do budżetów poszczególnych gmin, uwzględniając proporcje terenu, w jakich zakład prowadzący instalację objętą programem znajduje się na obszarze poszczególnych gmin.
4. W razie stwierdzenia, iż określony etap nie został zrealizowany pomimo upływu okresu 6 miesięcy od przewidywanego w programie dostosowawczym terminu, marszałek województwa, z zastrzeżeniem ust. 5, wyda decyzję o uchyleniu pozwolenia zintegrowanego wydanego w wyniku postępowania negocjacyjnego.
5. Uchylenie pozwolenia zintegrowanego wydanego w wyniku postępowania negocjacyjnego zwalnia z obowiązku zapłaty sankcji pieniężnych za niezrealizowanie etapów kończących się po dniu uchylenia pozwolenia.

**Tytuł IX
PRZEPIS KOŃCOWY****Art. 442.**

Ustawa wchodzi w życie w terminie i na zasadach określonych w odrębnej ustawie.